

ఈ గ్రంథము వలయువారు :

శ్రీ వి కా సు బ్బా రా వు,

గు ం టూ రు

ఈ

గ్రంథము

విద్యావినయసంపన్నులును

దేశభక్తులును

దీనజనానురక్తులును

అగు

మ. రా. రా. శ్రీ నడిపల్లి వేంకట

లక్ష్మీ నరసింహరావు పంతులు

ఎం. ఓ. (అనర్పు), ఎల్. ఎల్. బి.

బార్ - ఆట్ - లా గారికి

వినయ పురస్కరముగ అంకితము.

★

గుంటూరు, }
20-5-34 }

ఇట్లు బుధవిశేషముడు,
ఏ కా సు బ్బా రావు.

ఆ భా వ ణ

“....శకుర్యైత్తి పశుర్యైత్తి వేత్తిగాన రసఃసః”

అను నార్యోక్తిచే సంగీతమున కెంత మహోత్కృష్టత, ప్రాధాన్యత ప్రాప్తించుమున గలదో ఊహింపదగు. శబ్దబ్రహ్మాంతర్యామితమై, వేదవిహితమై బారద్వాజ, నారదాది మహర్షుల అనుభూతిస్వరూపమై భగవన్నామ సంకీర్తనానురూపమున, గానము వివిధరాగములతో - వివిధ తాళగమనములతో అనుసంధింపబడి చరాచర జీవకోటులకు శృతిప్రేయ మొసర్చి ముగ్ధుల నొనర్చినదన్న పురాణేతి హాసములును మనకు సువిదితములు. గానాభ్యాసనాపదులయు శ్రోతలయు చిత్తవృత్తులకియ్యది ఆధ్యాత్మికానుభూతి, దివ్యాద్భుతశక్తి హాయి స్థాయి సమకూర్చుననుబ నిస్సంశయము.

కా వు న

ఆచార గోపాల మీ సంగీత విద్య నభ్యసించి మానసేంద్రియముల వికసింప జేసికొని, కళాజ్యోత్స్నల చలువ నీడల ననుగమించుటే జీవితయాత్రకు రాచబాబ. జీవనవీణియకు చక్కని పాట. యుగయుగములు కడచన్నను ఈ విద్దియకు జరామరణంబులంబు. ప్రాతపడదు. కూతపడదు. నిత్యనూత్నయౌవనవసంతమై కల్యాణగుణశోభితమై పలుపుర హృదయముల నేదో యొకటిరు రాగాలాపనచే రాణించుచునే ఉండును. సంగీతాస్వాదనలేని ప్రాణియే లేదనుటలో వింత యే మున్నది ! ఈ పరమార్థము రసవేత్తల హృదయ జిజ్ఞాసా పరిశోధనా ఫలితము. రసపిపాసగణ హృదయానంద కల్పకము.

అ ం దు చే

నేటి ప్రభుత్వ మీ విద్యా ప్రచారమునకు తగినంత చేయూత నొసంగు చున్నది. విన్నపెద్దలుత్సాహ పూరితులగునట్లు పరీక్షల నేర్పరచి ప్రోత్సహించు చున్నది. అందున నియ్యది అను-పానులతో రాణించి, ప్రభుత్వపు ఆండదండల శోభిల్లుచున్నది. శోభిల్లుచున్నది.

అ భ్యా స ము

గురుశిష్యుల రూపంబుల నీ విద్య యభ్యసంపవలెను. కానిచో నియ్యది కట్టలు తెగిన ప్రవాహమువలె దారిదొంకలు - తీరుతెన్నులు లేక విచ్ఛలవిడి ఉటు కుల, వటుగుల నుడి తీరుగుడులం బడి, నిరుపయోగమై, సహజ - ప్యాథావిక ఫలిత మా విష్కరింపమియు గలుగవగు. గురుముఖత నీవిద్య చేర్వనగుట

ప్రశస్తము. కాని వేడిబులనువర్తించుట కవకాశము లేనందున అయితీగానివని యైనది. నేర్చుట కనువగు పాఠశాలలునులేవు. ఉన్నను కొన్నికొన్ని తావుల వారికి - కొందఱకు మాత్రమే ఉపయోగములగుచున్నయవి.

సంకల్పము

గురుశిశుషచే సంగీతశాస్త్ర మభ్యసించుటకు పూర్ణావకాశములేని విద్యార్థులకు స్వీయాభ్యాసమున కనువగు సదవకాశమును గలిగించుటే మాయీ గ్రంథ రచనా సంకల్పము.

కృషి

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము సంగీత పరీక్షలకు నిలబెట్టును ఏర్పరచినది. ఆ ప్రణాళిక ననుసరించి లోయరు పరీక్షలకు, పరీక్షార్థులు స్వయముగ సంగీత మభ్యసించు విధానములు, విషయములు మా 'సంగీత ప్రథమ బోధిని' యను నీ పాఠ్యమున సమకూర్చ బడినవి. ఇయ్యది నాల్గవకూర్పు. ఇందు విషయ విపులీకరణము గావింపబడి సుకర మొనర్చబడినది.

వివరణ

ఇందు మున్నుందుగ సామాన్యలక్షణాంశముల కొన్నింటిని వివరించి, ఆ పై స్వరావళి - హెచ్చుతగ్గు స్థాయిలు - జంబ, దాటు వరుసలు - సప్తరాగములతో రాగమొక్కింటికి బదువంతున ముప్పది అయిదు అలంకారములను - వీటిలో ఏడు అలంకారములకు మాత్రమే దెబ్బ - ఉసులున్నా పేర్కొన బడినవి. ఇంకనూ ఎల్లారి గీతములు - కొన్నితాళములందు సాధారణ ఘనరాగలక్షణ గీతములు - జటి స్వర, స్వరజతులును - ఆది, అటతాళ - తానవర్ణములున్ను, వైన పేర్కొనబడిన స్వరావళి వరుసలు మొదలు అటతాళతానవర్ణముల వరకు దెబ్బ - ఉసియున్ను - కొన్నిరాగములలో వేర్వేరు తాళముల మీద ఒండురెండు కృతుల వంతున ముప్పది రెండు కృతులు రాగలక్షణములతో సహా పొందుపరచ బడినవి.

మఱియు సుగమసంగీతము 5, జావళ్లు (లేక) జావళీలు 2, జానపదములు 3, అభినయగీతము, హాస్యపుపాట, కోలాటపు కీర్తనలు 2 : సీతాకల్యాణం - శ్రీకృష్ణ లీలలు, గొబ్బి (లేక) కుమ్మిపాట, మంగళహారతులు 2, జైభారతమాతా, జాతీయ గీతములు 2, కిండర్ గార్టర్ పాటలు 3, దెబ్బది రెండు మేళకర్తల పథకమూ, ఇప్పటి కాలములో వాడుకయందుండు 200 రాగములకు మేళకర్తల సంఖ్యతో అరోహణవరోహణములు, ప్రాథమిక పారిభాషిక ప్రయోగములు 42, వాగ్గేయ కారకుల జీవిత సంగ్రహ చరిత్రలు నిలబెట్టు ననుసరించి తు చ. తప్పక రూపొందించబడినవి.

వి శ్వా స ము

పాఠశాలలోగాని, స్వయముగగాని సంగీతవిద్య నభ్యసించు వారల కి పొత్తము మిక్కిలి ఉపయోగపడుననియు, సంగీత పండితస్తుమ్యలు ఏతద్గ్రంథము నాచరణయందుంచి సంగీతవిద్యాభ్యాసమును సుకరముజేసి మా గ్రంథప్రాశస్త్య మునకును మా కృషికిని చేయూత నొసంగగలరనియు, మా “క్రొత్త సంగీతవిద్యా దర్పణము” నెడ జూపిన ప్రేమాదరాభి మానములే ఈ పొత్తము వైనను జూపగలరనియు మా సంపూర్ణ విశ్వాసము.

కృ త జ్ఞ త

మా యీ చిన్నికూర్పునకు సదలంకారముగ మాకోరికపై తమ రచనలనిచ్చి మా కృషికి దోడ్పడిన మధురకవి శ్రీ ఎలేశ్వరాచార్యులు గారికిని, మేము కోరినంతః పీఠిక వ్రాసియిచ్చిన శ్రీ కాశీనాథుని శివరావు, B. Com. (Hons), LL. B. గారికిని సర్వాంగ సుందరముగ ముద్రించిన శ్రీ ఓరియల్ వవర్ ప్రెస్, తెనాలి వారికి మే మెంతయు కృతజ్ఞులము.

గు ం టూ రు }
28-10-58 }

సంగృహీత
బుధజన విధేయుడు
ఏ కా సు బ్బా రా :

FOREWORD

This is the fourth edition of “*Sangeetha Pradhama Bodhini*” compiled by Sri Aka Subbarao.

The editor is too well known to the Music world to need any introduction. His ‘Krotha Sangeetha Vidya Darpanam’ has a unique place among books on Music. The editor, in this small volume, has tried to give a variety of Musical Compositions, choosing the best out of each. While the departmental syllabus for the Lower examination in Music has been exhaustively dealt with in the book, popular compositions, prominent among them being those composed by the Music Trinity, have also been given, to give completeness to the book.

The notation given for each composition is not only correct but modern and appealing to the present day tastes. No composition that finds place in this book is without notation and ‘matrakalas.’

The life sketches of the famous music composers given in the first chapter of the book, furnish valuable and interesting anecdotes concerning the lives of the great people who dedicated their lives to the cause of Carnatic Music and who practised it as ‘*Moksha Vidya*’. The life histories of Saint Tyagaraja and the like in particular have a special appeal to the Music student in that they instil in him the feeling that Music should be devotional if it is to fulfil the aims set up by the famous men of music.

On the whole this manual has been got up excellently well and is of immense practical use to the music students and lovers of Music.

TENALI, }
4—11—58 }

—K. Shivarao, B. Com. (Hons.), LL. B.

లోయరుగ్రేడు పరీక్ష

12-8-51 టేడీగల ఆంధ్రగజెట్ లో ప్రచురింపబడిన నూతన ప్రణాళిక

గవర్నమెంటు టెక్నికల్ పరీక్షలు

భారతదేశ సంగీతము

Theory (సిద్ధాంతభాగము)

1. పారిభాషిక ప్రయోగములు :— నాదము, స్వరము, స్వరస్థానము, శ్రుతి, ఆరోహణ, అవరోహణ, స్థాయి, అవర్తము, గ్రహ (ఎడుప్ప), అలీత, అనాగత, సమ; వ్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ కాలములు; సంగతి, అక్షరకాల, అన్య స్వర, పూర్వాంగ ఉత్తరాంగములు; ధాతు, మాతు.
2. స్వర (పరిభాషా) ప్రకరణము
3. కర్నాటక సంగీతమున వాడబడు సాంకేతికములు.
4. రాగము - జనక, జన్య రాగములు, (1) వర్ణరాగములు :— జన్యరాగములోని విభాగములు :— ఔడవ, షాడవ సంపూర్ణరకములు. (2) వక్రరాగములు, (3) ఉపాంగ భాషాంగ రాగములు.
5. ఈ క్రింది 15 రాగములయొక్క లక్షణములు :

(1) తోడి	(2) ధన్యాపి	(3) మాయామాళవగౌళ
(4) భైరవి	(5) మధ్యమావతి	(6) మోహన
(7) కాంభోజి	(8) ఖమాసు	(9) శంకరాభరణము
(10) హంసధ్వని	(11) శుద్ధసావేరి	(12) కేదారము
(13) బిలహరి	(14) పంతువరాళి	(15) కళ్యాణి
6. తాళము :— మూడు వ్రధానఅంగములు : అనుద్రుతము, ద్రుతము, లఘువు; ఏడు వ్రధానతాళములు వానిలోని అంగములు. లఘువులోని 5 జాతులు.

35 తాళములయొక్క కల్పన (వ్రథకము)

7. సంగీత స్వరూపము :—

సంగీతములోని ఈ క్రింది స్వరూపములయొక్క లక్షణములు.

1. సంచారిగీతము 2. లక్షణగీతము 3. స్వరజతి
4. జతిస్వరము 5. తానవర్ణము 6. కృతి 7. కీర్తన

8. ఈ క్రింది వాగ్గేయకారకుల జీవితచరిత్రలు :—

1. పురందరదాసు 2. త్యాగరాజు 3. ముత్తుస్వామి దీక్షితులు
4. శ్యామశాస్త్రి 5. అరుణాచల కవీరాయర్ 6. గోపాలకృష్ణ భారతి

9. విద్యార్థులు తాము నేర్చుకొనిన పాటలను స్వరములలో తిరిగి పాడగలియుండు సామర్థ్యమును కల్గి యుండవలెను.

అభ్యాస ప్రకరణము (Practical)

1. ఆరంభములో చెప్పబడు స్వర అభ్యాసములు; అలంకారములు; లక్షణ గీతముతోబాటు 6 గీతములు; 2 స్వరజతులు; ఒక జతిస్వరము; 2 ఆది తాళవర్ణములు; 2 అటతాళవర్ణములు; దివ్యనామకీర్తనలలో ఒకటియు, ఈ క్రింది కీర్తనలును :

తోడిరాగము	: నినువినా సుఖము
ధన్యాసీ	: శ్యామసుందరాంగ
మాయామాళవగౌళ	: మేరునమాన
భైరవి	: ఉపచారము చేసేవారున్నారని
మధ్యమావతి	: వినాయకుని వలెను
మోహన	: ననుపాలింప
కాంభోజి	: శ్రీరఘువరప్రమేయ
ఖమాసు	: సీతావతే నామనసున
శంకరాభరణము	: ఘనసు స్వాధీనమైన
హంసధ్వని	: రఘునాయక
శుద్ధపావేరి	: కాలహరణ
కేదార	: అనందనటన ప్రకాశం
బిలహరి	: పరిదాన మిచ్చితే
వంతువరాళి	: రఘువర నన్ను
కళ్యాణి	: బిరాన వరాలిచ్చి

గమనిక :-- విద్యార్థులు ఈ పై కీర్తనలుగాని లేక అంత స్థాయిలోనుండు ఇతర పాంప్రదాయక కీర్తనలుగాని పాడవచ్చును. విద్యార్థులు తానవర్జములు రెండు కాలములలో పాడగల్గియుండవలెను.

2. ప్రత్యేక పరీక్షలు గాక సామాన్య శ్రుతపరీక్షలు (అనగా స్వరజ్ఞాన పరీక్ష, అచ్చటచ్చట విన్నభాగములయొక్క రాగములను పోల్చు పరీక్ష)
3. అభ్యాసపు పరీక్షలో విద్యార్థులు గాత్రపాటగాని లేక ఈ క్రింది వాద్యములలో గాని పరీక్ష నీయవచ్చును.

వీణ, గోటువాద్యము, ఫిడేలు, బాలకోకిల్, ప్లూటు, నాదస్వరము

గాత్రపాట విద్యార్థులు తాంబురశ్రుతితో పాడవలయును. గాత్రపాట విద్యార్థి తాంబుర తానే నేయవచ్చును. లేక ఇంకొకరిచేత (ఆ పరీక్షకు దరఖాస్తుదారు కానివానిచేత) నేయించవచ్చును.

పరీక్షలో ఈ క్రింది పత్రములుండును.

(1) సిద్ధాంతభాగముపై వ్రాయవలసిన పేపరు 2½ గంటల కాలవ్యవధి గలది	}	మార్కులు 75
(2) అభ్యాసపు పరీక్ష (Practical)	75

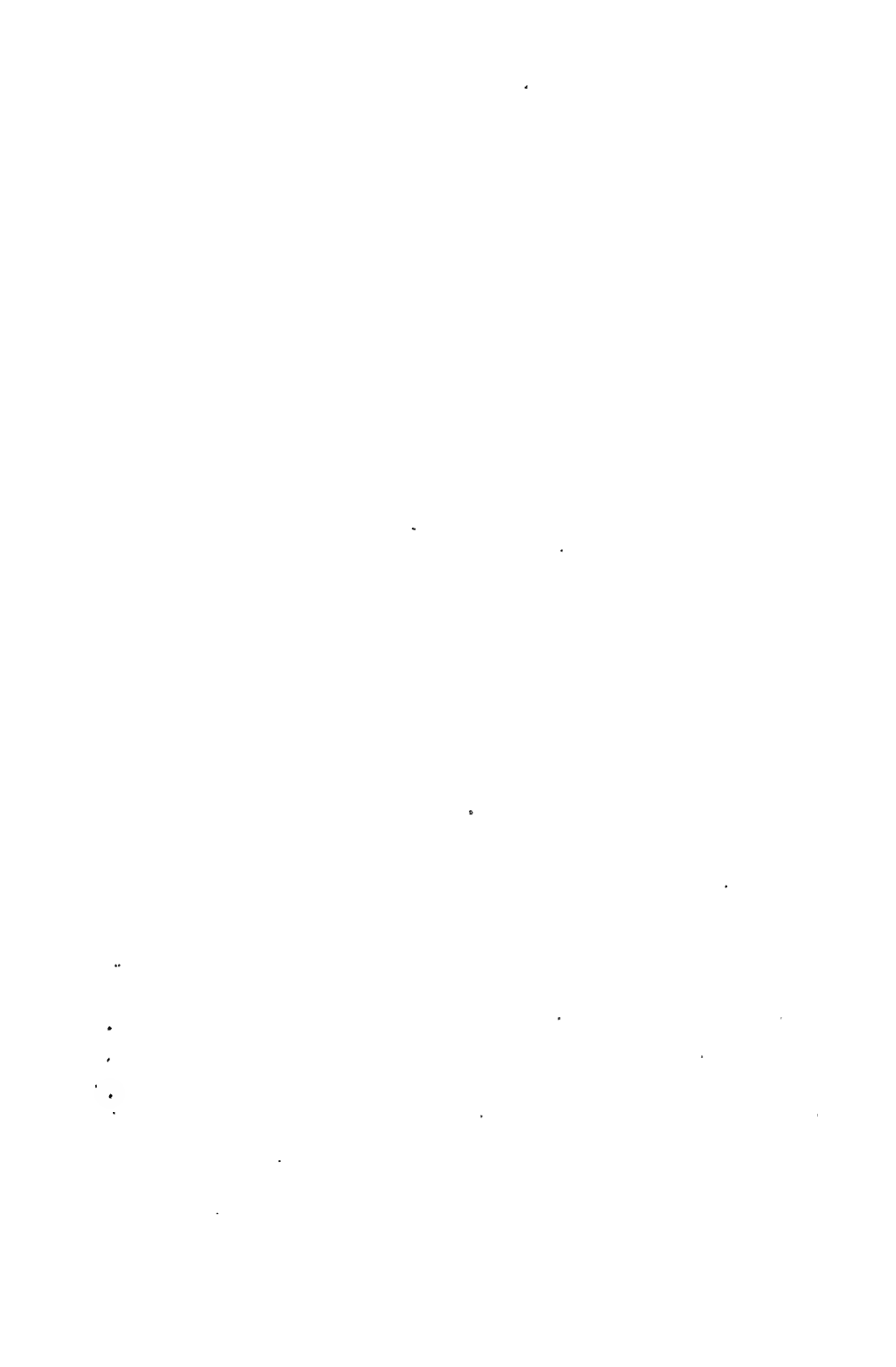
మార్కులు ఈ క్రింది విధముగా ఈయబడును :

ఉత్తీర్ణులగుటకు కనీసపుమార్కులు

	మొత్తము	ప్రథమశ్రేణి	ద్వితీయశ్రేణి
సిద్ధాంతభాగము (Theory)	75	45	30
అభ్యాస ,, (Practical)	75	45	30
	<u>150</u>	<u>90</u>	<u>60</u>

నూటికి 75 మార్కులతో ఉత్తీర్ణులైనవారికి విశేష ఉత్తీర్ణతాపత్రము లిచ్చెదరు.

విషయ సూచిక

విషయము	పుటసంఖ్య	విషయము	పుటసంఖ్య
వాగ్దేయకారకుల చరిత్రలు		వీణవాద్య ప్రకరణము	15
సంగీతోత్పత్తి	1	గోటువాద్య ప్రకరణము	
సంగీత విభాగము		స్ట్రాటువాద్య ప్రకరణము	16
సంగీత శబ్దార్థము	2	రాగప్రకరణము.....	
నాదోత్పత్తి		న్యాసాంశ గ్రహస్వర లక్షణము	17
నాద లక్షణము		వందనశ్లేకము	18
నాద శబ్దార్థము	3	రాగస్వరావళి వరుసలు	19
నాద విభజన		హెచ్చు స్థాయివరుసలు	21
నాద వ్యవహారము	4	తగ్గుస్థాయి వరుసలు	22
శృతిలక్షణము		జంట వరుసలు	23
శుద్ధ వికృత స్వరలక్షణము	5	దాటువరుసలు	24
స్వర శబ్దార్థము		35 అలంకారములు	25
సప్తస్వర ధ్వని దృష్టాంతములు		స్వరస్థానములయొక్క ప్రమాణములు	40
సప్తస్వరముల నామములు			
స్వరముల ప్రకృతి వికృతి భేదములు	6	పిల్లరిగీతములు 5	41
స్థాయి ప్రకరణము		ఘనరాగ సాధారణ గీతములు	43
దశవిధ గమకములు	8	లక్షణ గీతములు 3	48,
సప్తతాళములు		జతిస్వరము 1	50
సప్తతాళముల అంగ లక్షణము	9	స్వరజతులు 3	51
సప్తతాళములకు ఘాతలు		తానవర్ణములు 7 (అనితాళ)....	56
తాళములయొక్క షడంగములు	10	వర్ణములను పై కాలమున పాడు	
ముప్పదియైదు తాళముల విమర్శ		వర్ణములను పై కాలమున పాడు	
పదకము	11	పై కాల మోహనరాగ వర్ణము 1	70
గ్రహప్రాణ లక్షణము		తానవర్ణములు (అభితాళ) 2	72
గ్రహముల వివరణము	12	కృతులు పాడవలసిన వర్ణతులు	79
లయ ప్రాణ లక్షణము		కృతులు 32	
రాగస్థానముల విమర్శ	13	శ్రీగణనాథం	80
శ్రుతి జేయు పద్ధతి		రఘునాయక	82
ఫిడెల్ వాద్యప్రకరణము	14	నినువినా	85
అనులోమ విలోమకమము	15	కోటివదులు	87

విషయము	పుటసంఖ్య	విషయము	పుటసంఖ్య
శ్యామసుందరాంగ	89	నీనామరూపములకు	143
మేరుసమాన	90	సుగమ సంగీతము, మంచికంచి	
ఎటులబ్రోతువో	92	కామాక్షి	144
ఉపచారము	94	రాధాసమేత కృష్ణా	146
శ్రీరఘువర	96	కోరీభజింతును	148
అంబా నీ శరణము	98	అక్కడనుండే సాంబసదా	150
విడెముపేయవే	101	సాధుజనావన	151
ఎంతనినెవర్దింతు	103	జావళిలు - మధురానగరిలో	152
వినాయకునివలెను	106	కొమ్మరో	154
లావణ్యరాము	109	జానపదములు - ఏడనీవెతకేను	156
బ్రోవసమయ	111	చల్లనీ నా నల్లయ్య	157
రామనన్ను బ్రోవరా	113	రావోయి పిన్నవాడా	158
శ్రీ రఘువరావ్రమేయ	114	అభినయగీతం - ఎవరిదామురళి	160
ఇతరదైవముల	116	హాస్యపుపాట - వద్దురాపెండ్లాము	163
నన్నుపాలింప	118	కోలాటపు కీర్తనలు - సీతాకల్యాణము	164
సీతాపతే నా మనసున	120	శ్రీ కృష్ణలీలలు	166
సుజనజీవన	122	గొబ్బి (లేక) కుమ్మిపాట -	
మనసు స్వాధీనమైన	124	గొబ్బియ్యలో	167
ప్రాణనాథ బిరాన	126	మంగళహారతులు - జయహారతి	169
కాలహరణ	127	మంగళహారతి గైకొను కృష్ణా	171
పరిదానమిచ్చితే	129	జై భారతమాతా	172
కనుగొంటిని శ్రీరాముని	132	జాతీయ గీతములు	174
అనందనటన	134	కిండర్ గార్డన్ పాటలు	178
పాహిమాం శ్రీరాజరాజే	137	డెబ్బదిరెండు మేళకర్తల పథకము	182
రఘువర నన్ను మరువ	138	200 రాగములకు ఆరోహణ)	
బిరాన వరాల్లిచ్చి	140	అవరోహణలు)	183
భజనపేయవే	141	ప్రాథమిక పారిభాషిక ప్రయోగ	
		ములు	193

శ్రీ వాగ్గేయకారకుల చరిత్ర

1. పురందరదాసు

16 వ శతాబ్దములో మధ్యబ్రాహ్మణ ధనికకుటుంబీకుడు వరదప్ప కుమారుడు పురందరదాసు. ఈతని భార్య సరస్వతీ బాయమ్మ. సంగీత వేదోపనిష ద్విద్యానిష్ఠాత. పండరీ నాథ భక్తుడు.

తనయావదా స్త్రీయు దానధర్మములకై వినియోగించిన ధర్మ వ్రతుడు. కన్నడములో దేవర నామములు వ్రాసెను. “కర్ణాటక సంగీత పితామహ” అను బిరుదమును పొందెను. ఈతడు వేదాంత విషయికముగా అసంఖ్యాకములగు కీర్తనలు రచించెను. సంగీత విద్యాభ్యాసమున కనుకూలముగా స్వరావళి-అలంకారములు గీతములు-తాయములు-మాళాదులు-ప్రబంధములు రచించెను. స్వరములను మాయామాళవగౌళ రాగములో బోధించుట నీమహానీయాడె ప్రారంభించెనని పెక్కురు చెప్పుదురు.

2. త్యాగరాజు

ఆంధ్రబ్రాహ్మణులు. రామబ్రహ్మం-శాంతమ్మ పుణ్యదంపతుల వరపుత్రుడు త్యాగరాజు. 1759-1847 ప్రాంతమువారు. వీరు తెనుగు దేశమునుండి దక్షిణమువకు వలస వెళ్ళిరి. త్యాగరాజు శౌరి వేంకట రమణయ్యగారివద్ద సంగీతవిద్య నభ్యసించెను. సహజపాండిత్యము గల వారు. గురువీతని విద్యకై ప్రత్యేక శ్రద్ధవహించెను. వీరిఅభిమానదైవము శ్రీరామచంద్రమూర్తి. ఇష్టదైవముపై భక్తికీర్తనలు వ్రాయుచు 96 కోట్లు రామనామము జపించి. సాక్షాత్కారసిద్ధి నొందెను. నారదమహర్షి వీరికి సన్న్యాసిరూపమున బ్రత్యక్షమై “స్వరాష్ట్రవ” మను గ్రంథము నిచ్చినట్లు చెప్పుదురు: ప్రహ్లాదభక్తి విజయము-నౌకా చరిత్రము అను గ్రంథములే కాక- కృతులు-దివ్యనామసంకీర్తనలు ఉత్సవ సంప్రదాయకీర్తనలనేకము రచించెను. ఈయన రచించినవి 2400 కృతులు అనిచెప్పుదురు. వీరి కవిత్వము ద్రాక్షాపాకము. త్యాగరాజయొక్క ప్రత్యేక

భావ, రాగ సంపత్తులీయన కృతుల కఖండ ప్రచారమొనర్చినవి. త్యాగరాజు భార్య పార్వతి. చెప్పకొదగ్గ పతివ్రత భర్త అడుగులకు మడుగులొత్తుచు ముత్తైదువు గనే పరమపదించెను. త్యాగరాజును 1847లో తన 88 వ యేట స్వర్గస్థుడాయెను. పలువురీయన వద్ద సంగీత విద్యాభ్యాస మొనర్చిరి. ఈయన శిష్యులలో వీణకుప్పయర్-మానంబుబావడి వెంకటసుబ్బయ్యగారలు ముఖ్యులు.

3. శ్యామశాస్త్రి

వీరిది తంజావూరుజిల్లా తిరువూరు జన్మస్థానము. 1763 - 1827 ప్రాంతములోని వారు తండ్రి విశ్వనాథ ఆయ్యర్. తల్లిపేరు తెలియదు. సుబ్రహ్మణ్యమును పేరు పెట్టు కొన్నను శ్యామ కృష్ణయ్య అని పిలచు కొనెడివారు. ఆ శ్యామ కృష్ణయ్య పేరే రానురాను శ్యామూగా మారి విద్వాంసు డైనతరి శ్యామశాస్త్రి అయినది. శ్యామ శాస్త్రి చిన్నతముననే సంస్కృతాంధ్రముల సభ్యునించెను. మేనమామ సంగీతమునకు గురువు. తన 18 వ యేట తలిదండ్రులతో తంజావూరునకు వచ్చెను. శ్యామశాస్త్రిని గురించి ఒక వింత కథగలదు. సంగీతస్వామితని యింటికివచ్చి సంగీత గ్రంథముల నిచ్చి యపూర్వ రాగతాళ క్రమములు సాంగముగ దెలిపి 'కుమారా ! శ్యామూ ! సంగీతమునం దపార పాండిత్య నిష్ఠాతుడ వైతివి. నీకు గొప్ప భవిష్యత్తున్నది. ఇకనుంచి తంజావూరాస్థాన గాయకుడగు అది అప్పయ్యగారి సంగీతము వినుచుండుము. దాన మేలు కలిగిడినని బలికి చనియె. శ్యామశాస్త్రియు అటులనే గావించు చుండెను. అప్పయ్య యీతని యందత్యంత గౌరవాదరములు కలిగియుండెను. ఈతని గుఱించి ఎన్నియో కథలు గలవు.

శ్యామశాస్త్రి దేవీ భక్తుడు. తత్కారణమున దేవీపరముగా మూడు వందల కృతులు రచించెను. అవి కదళీపాకముగా నుండును. ఇవి

సామాన్యుల కందుబాటులో నుండవు కావున ప్రచారములో లేవు. ఉన్న పెక్కురు శిష్యులకును వాటి నాతడు బోధించ లేదు. స్వర జతులను వర్ణములను కూడ రచించెను.

జ్యోతిషమందు ప్రజ్ఞగలవాడు. త్యాగరాజునకు పరమ మిత్రుడు శ్రీ విద్యాపరుడు. వీరికి పంజు శాస్త్రి, సుబ్బరాయ శాస్త్రి అనుయిద్దరు కుమారులు గలరు. శిష్యులు, సుబ్బరాయ శాస్త్రి, అలచూరు కృష్ణయ్య దాసరి మొదలగువారు.

ఈయన భార్య పతివ్రతా శిరోమణి. భర్తకన్న అయిదు దినములు ముందుగా పరమపదించెను. 1827 వ్యయసంవత్సర శుక్లదశమి తన 64 వ యేట స్వచ్ఛందమరణము నొందెను.

4. ముద్దుస్వామి దీక్షితారు

వేంకటమఖి సంతతిలో రామస్వామి దీక్షితులు అను నాయనకు జన్మించెను. 1775 - 1835 ప్రాంతమువాడు. సర్వవిద్యా పారంగతుడు. 'మణి' లో చిదంబరయోగి దత్తనముచేసి అచ్చటి నుండి కాశీకి వెళ్ళి అయిదువత్సరము లుండెను. కర్నాటక హిందూస్థానీ సంగీతము లందు ప్రజ్ఞను గణించెను. కాశీ నుంచి తిరిగి వచ్చునపుడు తిరుత్తణిలో సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరస్వామీతనని నోటిలో కలకండముక్క వేసినట్లు కథగలదు.

అప్పటి నుండి గురుగుహ ముద్రతో కృతులు వ్రాయు చుండెను. నవగ్రహకృతులు - నవార్ణవ కృతులు - పంచలింగస్థల కృతులు (వృధి వ్యాసస్తేజోవాయు రాకాశములను, కంజీవరము, తిరువానైక్కావల్, తిరువన్నామలై - కాళహస్తి - చిదంబరములకు పోల్చి వ్రాసినవి) వ్రాయుటయేగాక అపూర్వరాగములలో తానవర్ణములు, రాగమాలికలు లక్షణగీతములు కూడా వ్రాసెను. మొత్తము వీరు వ్రాసినవి 300 కృతులు. అవి సంస్కృత భూయిష్టములు. నారికేళ పాకముగా నుండును. వీరి కృతులను వీరితమ్ములు చినసామి బాల సామి దీక్షితులు మధురలో గానము చేసి మెప్పుపొందిరి. ముద్దుస్వామి దీక్షితారు

సకు చాలమంది శిష్యులు గలరు. అందరిలో ముఖ్యులు తిరుక్కడయార్ భారతి, తేవారు సుబ్రహ్మణ్యయ్య, తిరువాలూర్ కమలం, అమ్మాణి మొదలగు వారు.

1835 లో ఒక రాకుమారుని వివాహమునకు ఎట్టయపురము వెళ్ళి అచటనే కొంతకాలమునకు తుల కృష్ణ చతుర్దశినాడు దివంగతుడయ్యెను.

5. ఆరుణా చలకవిరాయర్

నల్లతంబిపిళ్ళె-వల్లియమ్మ పుణ్యదంపతుల కుమారుడు. తంజావూరు జిల్లా 'తిల్లైయాది' గ్రామనివాసి 1711 - 1778 ప్రాంతమువాడు. సంగీతవిద్యాద్రష్ట. ద్రావిడభాషలో పంచలక్షణములను తెలిసినదిట్ట. కరిబరామాయణము అర్థోపపత్తులతో ప్రసంగించుట యందతి చతురుడు. రామనాటకమును అరవములలో కీర్తనలుగవ్రాసి ముద్దుకృష్ణమొదలియారు సభలో రామస్వామి దీక్షితులు మొదలగు పండితుల సమక్షమున వినిపించి కనకాభిషేకము పొంది కీర్తిగాంచెను. ఆ నాటకమును విరివిగా ప్రచారము గావించెను.

శిర్గాజీస్థలపురాణం, శిర్గాజీకొవై, హనుమార్ పిళ్ళతమిజ్, అశోముఖినాటకం మున్నగునవి రచించిరి. వీరికి ఇరువదిమంది శిష్యులుండిరి.

6. గోపాలకృష్ణ భారతి.

1811-1881 ప్రాంతమువారు. తంజావూరుజిల్లా “నారీమనం” గ్రామస్థుడు. తండ్రిరామస్వామిభారతి, తాతకోదండ రామయ్యర్. ఇద్దరును గొప్పవైణికులు: ఈయన యోగ, వేద విద్యల నభ్యసించెను. అజన్మబ్రహ్మచారి. సంగీతవిద్యచే గడించిన ధనము దానధర్మములకై వినియోగించెను.

ఈయన రచనలు ‘జ్ఞానబింధు’ — జ్ఞానకుమ్మి. అయర్ పాగై
 సయనార్, తిరునీలకాంతనయనార్, కరైకాల్ అమ్మయార్ చరిత్రములు
 అను సంగీత నాటకములను గోపాలకృష్ణ అంకితముతో వ్రాసెను.
 మరియు “నందనార్” చరిత్రములు నాటకముగ వ్రాసి ప్రదర్శింపించెను.
 సోల్ల లంకరమ్, నందిచిందు ఇత్యాది సంగీత లక్షణములను పునరుద్ధ
 రించెను. 1881 సంవత్సరంలో మహాశివరాత్రినాడు పరమపదించెను.

ఓం
శ్రీరస్తు

సంగీత ప్రథమ బోధిని

1. సంగీతోత్పత్తి

శ్లో॥ ఓంకారంచ పరబ్రహ్మ యావదోంకార సంభవః ।

అకారోకారమాకార ఏతే సంగీత సంభవాః॥

శ్లో॥ అకారో విష్ణురూపంచ ఉకారో బ్రహ్మరూపకం॥

మకారో భర్తరూపంచ సర్వ మోంకారరూపకం॥

తా॥ ఓంకారము పరబ్రహ్మ స్వరూపము. ఆ ఓంకారమునందే యావత్తు జగము పుట్టెను. అందులో అకార, ఉకార, మకారము లనే మూడక్షరములవలన సంగీతము పుట్టెనని భావము । అందు అకారము విష్ణు స్వరూపమనియు, ఉకారము బ్రహ్మ స్వరూపమనియు, మకారము రుద్రస్వరూపమనియు, ఈ త్రిమూర్తుల స్వరూపమే ఓంకారమని యర్థము

2. సంగీత విభాగము

శ్లో॥ మార్గ దేశ విభాగేన సంగీతం ద్వివిధం మతమ్

ద్రుహిణేన యదుద్విష్టం యదుక్తం భరతేనచ॥

శ్లో॥ తత్తద్దేశీయయా రీత్యా యత్స్వాల్లోకానురంజనమ్

దేశేదేశేషు సంగీతం తద్దేశీ త్యభిధీయతే॥

తా॥ సంగీతము మార్గమని, దేశ యని రెండువిధములు. అందు 'మార్గము' అనగా ఈశ్వర ప్రణీతమైన భరతముచే ప్రకటించబడిన సంగీతము. 'దేశ'

అనగా, ఆయా దేశ సంబంధముగు రీతిచే, ఆయా దేశపు జనులను రంజించు సంగీతము.

3. సంగీత శబ్దార్థము

శ్లో॥ గీతవాదిత్య సృత్యానాం త్రయం సంగీతముచ్యతే ।

తా॥ గీత, వాద్య సృత్యముల చేరికయే సంగీత మనంబడును.

రాగ స్వరశ్చ తాళశ్చ త్రిభిః సంగీత ముచ్యతే॥

తా॥ రాగము, స్వరము, తాళము లనే మూటి చేరికయు సంగీత మనంబడును.

4. నాదోత్పత్తి

శ్లో॥ ఆత్మావివక్షమాణోయం మనః ప్రేరయతేమనః ।

నాభిససహి మాహంతి నప్రేరయతిమారుతమ్॥

శ్లో॥ బ్రహ్మగ్రంథిస్థితోనాదః క్రమా దూర్హవధేచరణ

నాభిహృత్కంఠమూర్ధాస్యే ష్యావిర్భవతి సద్భవః

నాదేతిసూక్ష్మశ్చ పుష్టోఽపుష్టశ్చ కృత్రిమః

ఇతిపంచాభిధాం దత్తే పంచస్థానస్థితా క్రమాత్॥

తా॥ తనచేత విచారింపబడిన యీ యాత్మ మనస్సును ఉద్బోధించును. ఆ మనసు నాభియందున్న అగ్నినికొట్టును. ఆ యగ్ని వాయువును ప్రేరేపించును ఆత్మ, మనస్సు, అగ్ని, వాయువు, ఈ నాలుగున్ను కారణములై నాదమును బుట్టించును. బ్రహ్మగ్రంథియందున్న ఆ నాదము ఊర్ధ్వముఖముగా సంచరించుచు, క్రమముగా నాభి, హృదయము, కంఠము, మూర్ధము, అన్యము వీటియందు పుట్టుచున్నది. † ఈనాదము నాభియందు అతి సూక్ష్మముగను, హృదయ మందు సూక్ష్మముగను, కంఠమునందు పూర్ణముగను, శిరమునందు అపూర్ణముగను, అన్యమందు కృత్రిమముగను పుట్టుచున్నది.

5. నాదలక్షణము

శ్లో॥ సనాదేన వినాగీతం సనాదేన వినాస్వరః

సనాదేన వినారాగ స్తస్మా న్నాదాత్మకం త్రయమ్॥

శ్లో॥ గీతంనాదాత్మకం వాద్యం నాదం వ్యక్తం ప్రశస్యతే ।

తద్వ్యయాను గతం సృత్యం నాదాధీన మతస్త్రయమ్ ॥

శ్లో॥ నాదేన వ్యజ్యతే వర్ణః పదంవర్ణా త్వదా ద్వచః ।
వచసో వ్యవహార్యాయం నాదాధీన మతోజగత్ ॥

శ్లో॥ నాదోపాసనయా దేవా బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరాః ।
భవంత్యుపాసితా నూనం తస్మాదేతే తదాత్మకాః ॥

తా॥ గీతము, స్వరము, రాగము ఈ మూడున్న నాదమును విడచియుండవు గాన ఇవి నాదాత్మకంబు † గీతము నాదాత్మకము, వాద్యము నాదముయొక్క విపరణచే ప్రకాశింపబడుచున్నది. నృత్యము గీతవాద్యముల ననుసరించి యున్నది కాన, నీమూడును నాదాధీనము † నాదమువలన అక్షరమును, అక్షరముచే పదమును, పదముచే వాక్యమును, వాక్యముచే లోకవ్యవహారమును, అగుటవలన వీటితోకూడిన యావజ్జగత్తు నాదాధీనము. అట్టి నాదము నుపాసించుటచే బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు ముగ్గురున్న ఉపాసించబడిన వారగుచున్నారు కాన, ఈ త్రిమూర్తులున్నా నాదాత్మకులు.

6. నాదశబ్దార్థము

శ్లో॥ నకారం ప్రాణనామానం దకార మనలం విదుః
జాతః ప్రాణాగ్నిసంయోగా త్తేన నాదోభిధీయతే॥

తా॥ నాద మను రెండక్షరములలో, న అను యక్షరము ప్రాణ మని ప్రసిద్ధమై యుండును. ద అను యక్షరము అగ్నిరూపమని చెప్పబడినది. ఈ కారణము చేత ప్రాణాగ్నులయొక్క సంయోగమువలన నాద మను శబ్ద మయ్యెను.

7. నాద విభజన

శ్లో॥ ఆహతోనాహతశ్చేతి ద్వేధా నాదో నిగద్యతే
తత్రచానాహతం నాద మేకాగ్రస్యసమానసాః ॥

శ్లో॥ గురూపదిప్త మార్గేణ మహాంతః పర్యుపాసతే
దశరక్తి విహీనత్వా న్న మనోరంజకోన్మణాం ॥

శ్లో॥ తస్మాదాహతనాదస్య శృత్యాదిద్వారితో ఖలమ్
క్షేయం వితన్వతే లోక రంజనమ్ భవభంజనమ్॥

తా॥ నాదము అహతము, అనాహతము అని రెండువిధములు. అందులో అనాహతనాదము విశ్చలమనస్సు గలవానికి సాధ్యము. ఈ అనాహత నాదమును గురువులచే నుపదేశింపఁబడిన మార్గముచేత ఋషులు లుపాసించుచున్నారు. అదియును రక్తిలేకపోవుటచే జనులకు మనస్సంతోషము గలుగదు కాన అహతనాదమును శృత్యాది ముఖముగా తెలిసికొనినయడల జనులకు అనందమును, పావనాశనమును సంపూర్ణముగా చేయుచున్నది.

8. నాదవ్యవహారము

శ్లో॥ వ్యవహారే త్వసౌ త్రేధా హృదిమంద్రోభిధీయతే

కంఠే మధ్యో మూర్ధ్ని తారో ద్విగుణశ్చోత్తరోత్తరమ్॥

తా॥ ఈ నాదము హృదయమునందున్నప్పుడు మంద్రమనియు, కంఠమందున్నప్పుడు మధ్యమనియు, మూర్ధమందున్నప్పుడు తారమనియు చెప్పఁబడును. హృదయ కంఠమూర్ధములను మూడుస్థానములందు నే యే ప్రమాణముగా నుండునో అనాదము ఒకదానికంటె నొకటి ఎక్కువగలదై యుండును. కమక వినికి మంద్ర మధ్య తారములని పేరు కలిగియున్నది.

9. శ్రుతిలక్షణము

శ్లో॥ ప్రథమశ్రవణాచ్ఛబ్ద శ్రూయతే హ్రస్వమాత్రకః

సాశ్రుతి స్సం పరిజ్ఞేయో స్వరావయవలక్షణా॥

శ్లో॥ శ్రుతిభ్యశ్చస్వరా ష్టక్ష ఋషభ గాంధార మధ్యమాః

పంచమో ధైవతశ్చాథ నిషాద ఇతి సప్తతే॥

శ్లో॥ శ్రుతిభ్యస్యుః స్వరాస్సర్వే స్వరేభ్యోగ్రామసంభవః

గ్రామేభ్యోజాతయో జాతాః జాతిభ్యోరాగసంభవః॥

తా॥ శ్రుతియనగా శ్రవణమువల్ల ముందుగా నే శబ్దము వినబడుచున్నదో అది షడ్జమము మొదలగు స్వరావయవలక్షణముగల హ్రస్వమాత్రక శబ్దవిశేషము శ్రుతియనఁబడును ‡ అట్టి శ్రుతులవలన షడ్జమము, రిషభము, గాంధారము, మధ్యమము, పంచమము, ధైవతము, నిషాదములను సప్తస్వరములు కలిగెను. ఈ సప్తస్వరములవలన గ్రామములును, గ్రామములవలన జాతులును జాతులవలన రాగములును బుట్టుచున్నవి.

10. శుద్ధవికృత స్వరలక్షణము

శ్లో॥ శుద్ధాశ్చ వికృతాశ్చేతి వ్రథమం ద్వివిధాస్వరా
నియత శ్రుతిసంపన్నాః స్వరాశ్శుద్ధా ఇతి స్మృతాః
శ్రుత్యుత్కృష్టాపకృష్టాస్తు వికృతాః ప్రతిపాదితాః॥

తా॥ స్వరములు శుద్ధములని, వికృతములని రెండు విధములు. శుద్ధములనగా, నియతములయిన శ్రుతులతో కూడుకొన్న స్వరములు - వికృతములనగా, నియతశ్రుతులకు హెచ్చుగాని తక్కువగాని అయిన స్వరములు.

11. స్వరశబ్దార్థము

శ్లో॥ స్వరోరంజయతి శ్రోత్రు చిత్తం స స్వర ఉచ్యతే॥
తా॥ స్వ, స్వకీయముగ రం, రంజించునదిగాన స్వరమని చెప్పబడును.

12. సప్తస్వరధ్వని దృష్టాంతములు

శ్లో॥ షడ్జం మయూరో వదతి గావస్తృషభ భాషిణః
అజావికంతు గాంధారం క్రౌంచః క్వణతి మధ్యమమ్॥

శ్లో॥ పుష్పసాధారణేకాతే పికః కూజతి పంచమమ్
ధైవతం హేమతే వాజీ ని సాదం బృంహతేగజః॥

తా॥ షడ్జస్వరమువలె నెమలి కూయును.

ఋషభ స్వరమువలె వృషభంబు ధ్వనించును.

గాంధార స్వరమువలె మేక శబ్దించును.

మధ్యమ స్వరమువలె క్రౌంచపక్షి వలుకును.

పంచమ స్వరమును వనంత ఋతువునందు కోకిల కూయును.

ధైవత స్వరమువలె గుఱ్ఱము ధ్వనించును.

నిషాద స్వరమువలె ఏనుగు పింకరించును.

13. సప్తస్వరముల నామములు

శ్లో॥ షడ్జఋషభగాంధారం మధ్యమం పంచమస్తథా
ధైవతం నిషాదశ్చైవ సప్తస్వరవిధీయ్యతే॥

తా॥ ఈ సప్తస్వరములకు షడ్జమము, ఋషభము, గాంధారము, మధ్యమము, పంచమము, ధైవతము, నిషాదము అనియోగిక నామములు. వీటికి బ్రతిగా

మచ్చారణ సౌకర్యాద్ధ, సంజ్ఞలు స, రి, గ, మ, ప, ధ, ని, అను ఏడువర్ణములు ఏడుస్వరములుగా వేర్వేరచబడినవి. ఈ సప్తస్వరంబులకు, ప్రకృతియని, వికృతియని రెండు నామములు. వానిలో షడ్జ స్వరమును, పంచమ స్వరమును నెప్పటికిఁ బ్రకృతిగానే చెప్పబడినది. తక్కిన రి, గ, మ, ధ, ని అను అయిదు స్వరములును, ప్రకృతి వికృతి భేదంబులు గల్గియుండుటచే వైజెప్పిన సప్తస్వరములును పదియాఱు భేదంబులగు చున్నవి. వాని పేళ్ళు క్రింద వ్రాయఁబడి యున్నవి.

స్వరముల ప్రకృతి వికృతి భేదములు

	ప్రకృతి	వికృతి	వికృతి
స	షడ్జము	లేదు	లేదు
రి	శుద్ధఋషభము	చతుశ్శ్రుతిఋషభము	షట్శ్రుతి ఋషభము
గ	శుద్ధగాంధారము	సాధారణగాంధారము	అంతర గాంధారము
మ	శుద్ధమధ్యమము	ప్రతిమధ్యమము	లేదు
ప	పంచమము	లేదు	లేదు
ద	శుద్ధధైవతము	చతుశ్శ్రుతి ధైవతము	షట్శ్రుతి ధైవతము
ని	శుద్ధనిషాదము	కైశిక నిషాదము	కాకలి నిషాదము

ఈ ప్రకృతి వికృతిచే కలిగిన పదియాఱు స్వరములను ఆరోహణావరోహణ గతిగా మూర్చనయై అనేక మూర్చనలచేత, అనంతా వైరాగ్య యని అసంఖ్యేయములుగా అనేక రాగములను కల్పించుచున్నవి. ఈ స్వరములు ఒకదానికంటె నొకటి హెచ్చుచు బోయినేని ఆరోహణమనియు, తగ్గుచు వచ్చెనేని అవరోహణమనియుఁ జెప్పబడును. వీటియందు షడ్జమపంచమములను ఆధారముగా శ్రుతి గూర్చుకొని జంఠ్ర గాత్రములయందు వాడుకొనవలయును.

14. స్థాయి ప్రకరణము

అనుభవమందు చతుశ్రుతి ఋషభమును, శుద్ధగాంధారమును, ఒక స్థానము నందే పుట్టుచున్నవి. ఈ ప్రకారము షట్శ్రుతి ఋషభమునకు, సాధారణ గాంధారమనియు చతుశ్రుతి ధైవతమునకు శుద్ధనిషాదమనియు, షట్శ్రుతి ధైవతమునకు

కైశిక నిషాదమనియు, ఒకధ్వనికే రెండేసి నామములు వాడుకయందున్నవి. కాన ప్రకృతి వికృతిచే గలిగిన స్వరస్థానములు పండ్రెండున్ను, నామములు పది యాఱున్ను కలిగి యున్నవి. వాటి వివర మీక్రింద వ్రాయబడుచున్నవి.

ఉదాహరణము

ఇవి పదియారు నామములు.

షడ్జమము.	స		1
శుద్ధ ఋషభము.	రి		2
చతుశ్రుతి ఋషభము.	రి ₂	ఈ రెంటికి	3
శుద్ధ గాంధారము.	గ ₁	ధ్వని ఒకటే	
షట్పుత్రి ఋషభము.	రి ₃	ఈ రెంటికి	4
సాధారణ గాంధారము.	గ ₂	ధ్వని ఒకటే	
అంతర గాంధారము.	గ ₃		5
శుద్ధ మధ్యమము.	మ ₁		6
ప్రతి మధ్యమము.	మ ₂		7
పంచమము.	ప		8
శుద్ధ ధైవతము.	ధ		9
చతుశ్రుతి ధైవతము.	ధ ₂	ఈ రెంటికి	10
శుద్ధ నిషాదము.	ని	ధ్వని ఒకటే.	
షట్పుత్రి ధైవతము.	ధ ₃	ఈ రెంటికి	11
కైశిక నిషాదము.	ని ₂	ధ్వని ఒకటే.	
కాకలి నిషాదము.	ని ₃		12
షడ్జమము.	స		„

ఇవి పంద్రెండు నామములు.

ఇట్లు యీవైచేప్పిన షడ్జమము మొదలు ఆరోహణగతిగా మరల షడ్జమము నందుట ఒక స్థాయి యనబడును. అది మంద్రము, మధ్యము, తారము అని త్రివిధము. వీటి యన్నిటిలో మంద్రస్థాయి తక్కువ యయినది. మధ్యమ స్థాయి మంద్రతారములకు మధ్యనుండునది. తారస్థాయి ఈ రెంటికంటె పెచ్చైనది.

15. ఉదాహరణము

మంద్రస్థాయి	మధ్యస్థాయి	తారస్థాయి
స రి గ మ ప ధ ని	స రి గ మ ప ధ ని	స రి గ మ ప ధ ని
.

ఇందు నక్షత్రసంజ్ఞగల గుణులు, స్వరములకుఁ గ్రింద నుండెనేని మంద్ర స్థాయియనియు, స్వరములకు పైనుండెనేని తారస్థాయియనియు, సంజ్ఞ లేకుండెనేని మధ్యస్థాయియనియు. నూహించునది. మరియు ఈ నక్షత్రము గుణులువలన స్వరాలంకార గీతవదవర్ణకృతులు మొదలగు పాటలయొక్క స్వరములు యీ స్థాయియందు ఉంటున్నవని తెలిసికొనవచ్చును.

16. దశవిధగమకములు

శ్లో॥ ఆరోహణవరోహంచ ధాలుస్ఫురిత కంపితాః

ఆహతః ప్రత్యాహతశ్చ త్రిపుశ్చాందోశమూర్ఛనాః॥

1	ఆరోహణము	సరిగమ పధనిస
2	అవరోహణము	సనిధప మగరిస
3.	ధాలు	సప, సమ, సగ, సరి, సస
4	స్ఫురితము	ససరిరి గగమమ
5	కంపితము	పాపపపప, ఒక్కస్థానమునందు నిలిచి
6	ఆహతము	సరి రిగ గమ [తంత్రి నల్లార్పుట
7	ప్రత్యాహతము	సని నిద ధప
8	త్రిపుచ్ఛము	ససస, రిరిరి, గగగ, మమమ
9	ఆందోళము	సరిసపాప, రిగరిమామ
10	మూర్ఛన	సరిగమపధని, రిగమపధనిస

17. సప్తతాళములు

శ్లో॥ ధ్రువోమత్యోరూపకశ్చ ఝంపా త్రిపుట వచ

ఆటతా ఖేక తాఖేశ్చ సప్తతాళాః ప్రకీర్తితాః॥

తా॥ ధ్రువతాళము, మత్వతాళము, రూపకతాళము, జంపెతాళము, త్రిపుట తాళము, అటతాళము, ఏకతాళము. అని తాళములు ఏడు.

18 సప్తతాళముల అంగలక్షణం

శ్లో॥ లఘుచద్రుతద్విలఘుచ ధ్రువతాళాంగమేవచా॥	1 0 1 1
,, లఘుద్రుతలఘుశ్చైవ మత్వతాళే ఇతిస్మృతః॥	1 0 1
,, ద్రుతమేకం లఘుర్యేకో రూపకస్య ప్రక్షీర్తితః॥	0 1
,, లఘుచాను ద్రుతంచైవ ద్రుతోఽఘంపేతి కీర్తితః॥	1 0 0
,, లఘుద్రుతద్రుతశ్చైవ త్రిపుటతాళాంగమేవచా॥	1 0 0
,, లఘుద్వంద్వం ద్రుతద్వంద్వం అటతాళాంగమేవచా॥	1 1 0 0
,, ఏకతాళే లఘుస్మృతః॥	1

తా॥ ధ్రువతాళమునకు, ఒక ద్రుతము మూడు లఘువులును, మత్వతాళమునకు రెండు లఘువులు ఒక ద్రుతమును, రూపకతాళమునకు ఒక ద్రుతము ఒక లఘువును, జంపెతాళమునకు లఘువు అనుద్రుతము ద్రుతమును, త్రిపుట తాళమునకు ఒక లఘువు రెండు ద్రుతములును, అటతాళమునకు రెండు లఘువులు రెండు ద్రుతములును, ఏకతాళమునకు ఒక లఘువును, ఈ తీరున భరతాచార్యులు మొదలగువారివలన నియమించబడినవి.

19. సప్తతాళములకు ఘాతలు

ఘాత అనగా చేతితో కొట్టెడి దెబ్బకు పేరు

శ్లో॥ ధ్రువతాళే చతుర్ధాతే మత్వకాయాం త్రయోమతః
రూపకేతుచ ఘంపాయాం త్రయం త్రిపుట యత్రయం
అటతాళేతు చత్వారో ఏకతాళేతు ధక్కరః॥

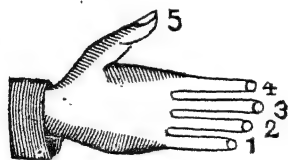
తా॥ ధ్రువతాళమునకు ఘాతలు నాలుగు, మత్వతాళమునకు ఘాతలు మూడును రూపకతాళమునకు ఘాతలు రెండును, ఘంపెతాళమునకు ఘాతలు మూడును, త్రిపుటతాళమునకు ఘాతలు మూడును, అటతాళమునకు ఘాతలు నాలుగు, ఏకతాళమునకు ఘాత ఒకటియు, ఉండునని ఇటుల భరతాచార్యుల వలన జెప్పబడినవి. మఱియు. పాటలు మొదలగునవి పాడుటయందు తాళమును దురితముగా వేయవలసినపుడు ఆయా తాళములను ఘాతలచేతనే వేయబడును. ఇదియునుగాక, కంచ మొదలగు లోహతాళములతో వాయించునపుడు ఆయా తాళములను ఘాతలవల్లనే వేయబడును.

20. తాళములయొక్క పడంగములు 21. తాళమునకుఁగల జాతులు

పడంగముల పేర్లు	అంగ సంఖ్యలు.	అక్షర కాలము
అనుద్రుతము	౦	1
ద్రుతము	౦	2
లఘువు	1	4
గురువు	5	8
స్వతము	15	12
కాకపాదము	+	16

ఐదుజాతుల పేర్లు	అక్షరములు
చతురశ్రజాతి	4
త్రిశ్రజాతి	3
మిశ్రజాతి	7
ఖండజాతి	5
సంక్లిష్టజాతి	9

ఈ పడంగములలో అనుద్రుతము, ద్రుతము, లఘువు అనే ఈ మూడంగములు మాత్రము పై నుదహరించిన పంచతాళములయందు నుపయుక్తములై యున్నవి. తక్కినవి నూటొక్క తాళములయందు ప్రయోగింపబడియున్నవి. మరియు ఏతాళములకైనను, అనుద్రుతము ఒక అక్షరమును, ద్రుతము రెండక్షరములును, లఘువు నాలుగక్షరములను గలిగియుండును. ఇందులో లఘువుమాత్రము జాతిభేద మగుచున్నది. లఘువును జాతిభేదముగా వేయుటకు చేతివ్రేళ్ళయొక్క వేళ్ళను దెలిసియుండవలయునుగాన, వాటి పేర్లుక్రింద వ్రాయబడుచున్నవి.

- 1—ఈ అంగెగలది, కనిష్ఠకాయనే చిటికిన వేలు.
- 2—ఈ అంగెగలది, అనామికమను వేలు.
- 3—ఈ అంగెగలది, మధ్యమ వేలు.
- 4—ఈ అంగెగలది, తర్జని వేలు.
- 5—ఈ అంగెగలది, అంగుష్ఠమనే వేలు.

ఈ ఐదువ్రేళ్ళయందు చతురశ్ర, త్రిశ్ర, మిశ్ర, ఖండ, సంక్లిష్టములనే ఐదు జాతుల లఘువులను, వేసెడి క్రమ మెటువలెనంటే:—

చతురశ్రజాతిలఘువు వేయవలసినపుడు, తొలుత ఘాతయు, తరువాత చిటికిన వ్రేలును, అటువలెనే అనామిక, మధ్యమవ్రేలువఱకు నాలుగక్షరములు వేయుట చతురశ్రజాతి లఘు వనంబడును.

త్రిశ్రజాతిలఘువు వేయునపుడు, ఘాతమొదలుకొని అనామికమను వ్రేలువఱకు మూడక్షరములు నడుపుట త్రిశ్రజాతి లఘువనంబడును.

మిశ్రజాతిలఘువు వేయునపుడు, ఘాతమొదలుకొని అంగుష్ఠమువఱకు బోయి మఱల చిటికినవ్రేలువఱకు ఏడు అక్షరములు వేయుట మిశ్రజాతి లఘు వనంబడును.

ఐండజాతిలఘువు వేయునపుడు, ఘాతమొదలు తర్జనీవ్రేలువఱకు ఐదక్షరములు వేయుట ఐండజాతి లఘు వనంబడును.

సంకీర్ణజాతి లఘువు ఘాతమొదలు అంగుష్ఠమనే వ్రేలువఱకు బోయి, మరల చిటికెన, అనామిక, మధ్యమవ్రేలు వఱకు తొమ్మిదక్షరములు క్రమముగా వేయుట సంకీర్ణజాతి లఘువనంబడును.

ఇందువల్లనే సప్తతాళములు ఐదుజాతులచే ముప్పదివిధులు తాళములగుచున్నవి. వాటి వివర మీక్రింద వ్రాయబడుచున్నది.

ముప్పదియైదు తాళముల విమర్శ పథకము

సంఖ్య	తాళముల పేర్లు	తాళ అంగ సంఖ్యలు	త్రిశ్రజాతి		చతురశ్ర జాతి		ఐండజాతి		మిశ్రజాతి		సంకీర్ణజాతి	
			తాళములు	సంఖ్య	తాళములు	సంఖ్య	తాళములు	సంఖ్య	తాళములు	సంఖ్య	తాళములు	సంఖ్య
1	ధృవ	1011	మణి	11	శ్రీకర	14	ప్రమాణ	17	పూర్ణ	28	భువన	29
2	మత్య	101	సార	8	సమ	10	ఉదయ	12	ఉదీర్ణ	16	రావ	20
3	రూపక	01	చక్ర	5	వత్తి	6	రాజ	7	కుల	9	బిందు	11
4	ఝంపె	100	కదంబ	6	మధుర	7	చణ	8	సూర	10	కద	12
5	త్రిపుట	100	శంఖ	7	ఆది	8	దుష్కర	9	లిల	11	కోగ	13
6	ఆట	1100	గుప్త	10	లేఖ	12	విరళ	14	లోక	18	ధీర	22
7	ఏక	1	సుధ	3	మాన	4	రళ	5	రాగ	7	వసు	9

22. గ్రహప్రాణ లక్షణము

శ్లో॥ అతీతా నాగతశ్చైవ సమశ్చ విషమోపిచ

గ్రహశ్చతుర్విధా ప్రోక్తా తత్స్వరూపం నిరూప్యతే॥

తా॥ అతీతము, అనాగతము, సమము, విషమము అని గ్రహములు నాలుగు విధములు.

గ్రహముల వివరణము

శ్లో॥ గీతాతీతేత్వతీతస్యా త్తాతీతే త్వ నాగతః
గీతాయా తాశసంయుక్తో సమగ్రహ మితీరితః॥

ఆద్యంతర యోరనియమో విషమశ్చ ప్రకీర్తితః
మాత్రాధిక్యంచ తస్యేవ క్వచిత్కేచిత్ప్రచక్షతే॥

తా॥ గీతము నడిచినవిమ్మట తాళము నడచుట అతీతమనబడును. తాళము నడిచినవిడవ గీతము నడుచుట అనాగత మనబడును. తాళగీతములు సమముగా నడుచుట సమమనబడును. ఈమూడు విధములుగాక నడచునది విషమ గ్రహ మనబడును. మఱియు, గీతాదులకన్నను తాళమాత్రలు రెండుగాని, మూడుగాని, నాలుగుగాని, అతీతమైతే అది అతీతగ్రహమనియు, ఇన్నిమాత్రలే అనాగతమైతే అది అనాగత గ్రహమనియు, సదరు ప్రకారము 5, 6, 7, 8 మాత్రలు గీతముకంటె అతీతమైనను అనాగతమైనను అది విషమ గ్రహమనబడును. ఇటుల రంగరాజ లొల్ల భట్టులు మొదలైన బారతభాష్య వ్యాఖ్యాతలు నిర్ణయించినారు.

23. లయప్రాణ లక్షణము

శ్లో॥ తాళాంతరాశవర్తీయః కాలోసా లయనామకః
ద్రుతమధ్యవిశంబాశ్చ భవేయ్యుప్రేనిధా లయాః
ద్రుతోమద్యో విశంబశ్చ ద్రుతశ్శీఘ్రతమోమతః
ద్విగుణాద్విగుణో జ్ఞేయో తస్మాన్మధ్య విశంబితో॥

తా॥ తాళమునడుమ నడిచెడికాలము లయ యనబడును. అది ద్రుతము, మధ్యము విశంబము; అని త్రివిధములు. అందు మిక్కిలి శీఘ్రమయిన ద్రుతము. దానిని ఇనుమడింప మధ్యము. దానిని ఇనుమడింప విశంబిత మగును. ద్రుతలయ అనగా పాడుటకు నెంతత్వరగా తాళమువేసికొని పాడనగునో అట్లు తాళమువేసికొని పాడుట. మధ్యలయ అనగా, ధృతలయకు రెట్టింపువిశంబము చేయుట. విశంబము అనగా, ఆమధ్యలయకంటె రెట్టింపు విశంబముచేయుట. మఱియు, (గీతతాళాదీనా మేకత్రవిరామోలయః) అనియు, “శ్రుతిర్నాతా వితాలయః” అనియు, జెప్పియుండుటచేత లయ, ముఖ్యప్రాణమని నెఱుంగునది.

24. రాగస్థానముల విమర్శ

ఈ గ్రంథమందుండు స్వరాలంకార గీతములకుగల రాగములయొక్క మేళములనుసహా వాటిపైనే ఉదహరింపఁబడియున్నవి. ఆయా రాగస్థానములను దెలియుటకై ఈ క్రింద వ్రాయఁబడియున్న గుఱుతులనుబట్టి తెలిసికొనవలయును.

శు—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, శుద్ధమనియు

చ—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, చతుశ్రుతియనియు

ష—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, షట్శ్రుతియనియు

సా—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, సాధారణ గాంధారమనియు

అం—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, అంతర గాంధారమనియు

ప్ర—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, ప్రతిమధ్యమనియు

కై—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, కైశిక నిషాదమనియు

కా—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, కాకలి నిషాదమనియు నూహించవలెను.

ఉదాహరణము

మాయామాళవగౌళ రాగము

సెం. 1	స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స
	,,	శు	అం	శు	,,	శు	కా	,,	ఇది అవరోహణము

సెం. 2 మాయామాళవగౌళ—స, శురి, అంగ, శుమ, ప, శుధ, కాని.

ఇట్లు పై నుదహరించిన ప్రకారము రాగములయొక్క ఆయాస్థానములను దెలియుటకై 1టా నెంబరు పద్ధతిగాను, 2డో నెంబరు పద్ధతిగాను, స్వరములకు క్రిందనుగాని, ప్రక్కనుగాని, ఏయే అక్షరములు గుఱుతులుగా వ్రాసియుండునో ఆ స్వరములను ఆయా స్థానములని యెఱుంగవలెను.

మఱియు పై నుదహరించిన 1, 2, నెంబర్లుగల మాయామాళవగౌళ రాగము యొక్క స్వరస్థానము లెవ్వియనగా, షడ్జమము, శుద్ధరిషభము, అంతరగాంధారము, పంచమము. శుద్ధధైవతము కాకలి నిషాదము అనునవి ఇట్లే ఆయా రాగములయొక్క స్వరస్థానములు నివి ఇవి యని గ్రహించవలయును.

25. శ్రుతిజేయు పద్ధతి

జంత్రగాత్రాదులయందు సంగీతము నభ్యసించువారలు ముఖ్యముగా శ్రుతిని జేసి కొనేవిధమును దెలిసి యుండవలెను. సంగీతమునకు మూలాధారమయినది

శ్రుతి. అట్టి శ్రుతిని దెలిసియుండుట, సంగీత మవలంబించే ప్రతి మనుజునకును, నావశ్యకము. తంబు:యందుగాని ఫిడెల్ యందుగాని శ్రుతిని జేయునప్పుడు తొలుత షష్టమతంత్రాని హెచ్చించి, వీటవద్దనుండి బిరడాలకు సమీపమున నుండే మెట్టువద్దకు ఒకదారమును పై జెప్పిన మెట్టువద్దనుండి కొలిచి, ఆ దారమును మూడుభాగములుచేసి, అందులో ఒకభాగమగు దారమును పై జెప్పిన మెట్టువద్ద నుండి కొలిచి, ఆ కొలతల చివర దేనితోనైనను గుఱుతుజేసి ఆ గుఱుతుమీద మన వ్రేలుఉంచి మీటి నట్టయిన, అది వంచమ స్వరము పలుకును. ఆ నాచములో రెండవతంత్రాని జేర్చినయెడల శ్రుతియౌను. ఆ శ్రుతుని సా, పా, యని యూహించి పాడుకొనవలెను.

ఇట్టి అపూర్వమైన ఈ సులభమార్గము విద్యార్థుల కత్యంతోపయుక్తము.

26. ఫిడెల్ వాద్యప్రకరణము

1. ఫిడెలు, వీణ మొదలగు జంత్రవాద్యముల నభ్యసించువారును, గాత్రముల యందు నభ్యసించువారును, ఈ గ్రంథమందుండు స్వరావళి మొదటినుండి గీతముల వఱకు సాధకముచేయు విధ మెటువలెనగా, ఫిడెలునందు ప్రథమకాలముగా స్వరములు వాయింపవలసినపుడు, విశంభముగా నొక్కొక కమానుగీతకు ఒక్కొకస్వరము పలికేలాగునను, ఆ యొక్క కమానులోని రెండవకాలమున రెండేసి స్వరములు పలికే లాగునను మూడవకాలమున కమాను ఒకటికి నాలుగేసి స్వరముల చొప్పునను, నాల్గవకాలమున కమాను ఒకటికే ఎనిమిదేసి స్వరముల చొప్పునను, ఇవ్విధంబున స్వరావళి, జంట, అలంకారములు, గీతములు మొదలగు నవి ఫిడెలునందు సాధకము చేయవలయును.

2. గాత్రములయందు స్వరావళి మొదలగు సాధకము చేయవలసినపుడు, చేతితోవేసెడు తాళాక్షరమునకు, ప్రథమకాలమున వ్రేలికి ఒక స్వరము చొప్పునను, రెండవకాలమున వ్రేలికి రెండేసి స్వరముల చొప్పునను, మూడవకాలమున వ్రేలికి నాలుగేసి స్వరముల చొప్పునను, నాల్గవకాలమున వ్రేలికి ఎనిమిదేసి స్వరముల చొప్పునను తాళమునకు సరిపఱచుకొని గాత్రములయందు సాధకము చేయవలయును. మఱియును, ఫిడెలు వాయింపువారికి కమానుయొక్క నడకచేతనే తాళగతిని దెలియుటకు హేతువగుచున్నది. వీణ మొదలగు సఖవాద్యములవారికి మీటుయొక్క నడకయే తాళగతిని దెలుపును. గాత్రపాటకులకు చేతియొక్క నడక వలననే తాళగతి దెలియుచున్నది.

ఈ పైజెప్పిన వద్దతులప్రకారము స్వరావళి మొదలగునవి అనులోమ, విలోమ క్రమమున సాధకము జేసినయెడల తాళముయొక్క కాలప్రమాణము దృఢపడుటకు హేతువగుచున్నది.

27. అనులోమ విలోమక్రమము

అనులోమమనగా— ఫిడెలునందు ప్రథమ కాలముగా కమాను వేయుచు ఆ కమానులోనే క్రమముగా 1-2-3-4 కాలములవఱకు స్వరములను పలికించునది, అనులోమ మనంబడును.

విలోమ మనగా— స్వరములను ప్రథమకాలముగా నడుపుచు, కమానుచేత 1-2-3-4 కాలములుగా వాయించునది విలోమ మనంబడును.

మఱియు, గాత్రమునందు నభ్యసించువారలు చేతిలో ప్రథమకాలముగా తాళమువేయుచు నోటితో 1-2-3-4 కాలములు స్వరముపాడుట అనులోమ మనంబడును. స్వరములను ప్రథమకాలముగా పాడుచు, చేతితోవేసిది తాళాక్షరములను 1-2-3-4 కాలములు నడిపించునది విలోమమనంబడును. ఇట్లు స్వరములన్నిటి యందును, అనులోమ విలోమక్రమమున సాధకము చేయవలయును.

28. వీణెవాద్యప్రకరణము

వీణెకు సప్తతంత్రులుగలవు. అందు 1 అనుమందరము, 2 మందరము, 3 మందర వంచమము, 4 షడ్జమము, యీ సాల్గున్నా పైనవేయు తంత్రులు. ప్రక్కన శృతికి, తాళమున కువయుక్తముగ మూడుతంత్రు లమర్చియుండును. 1 షడ్జమము 2 వంచమము, 3 తారము కలవు. వాయించునప్పుడు కుడిచేతితో మీటుచూ దాని కమర్చియున్న 24 మెట్లినగా రెండు స్థాయలు, దానిలో స్వరములను యెడమచేతి యొక్క వ్రేళ్ళతో మెట్టుమీద అదిమిపెట్టి ఆయా స్వరములను, పలికించవలయును. షడ్జమము నాల్గవతిగెయై యున్నది. ఆ తీగెయే మధ్యమ స్థాయికి ప్రారంభషడ్జమము. అందువల్ల మీటినయెడల ఆషడ్జమమే పల్కును. (స శుద్ధరిషభము, మేరువుగాక మొదటిమెట్టు శుద్ధరిషభము పల్కును. నాల్గవ మెట్టు అంతరగాంధారము. ఆయిదవమెట్టు శుద్ధమధ్యమము. యెడవమెట్టు వంచమము, యెనిమిదవమెట్టు శుద్ధదైవతము, పదకొండవమెట్టు కాకలినిషాదము, పండ్రెండవమెట్టు తారషడ్జమము నువయోగించిన యెడల మనకు సంగీతమునకు ప్రారంభించు మాయామాళవగాళ రాగ స్థానములగును. విశేషములన్ని గుఱుముఖత తెలుసుకొనవలయును.

29. గోటువాయిద్య ప్రకరణము

ఈ వాయిద్యము వీణె ననుసరించియె యన్నివిషయము లుండును, కాని వీణెకు క్రియునట్టి మెట్లుండవు. వీణెమాదిరిగానే మీటుచు యెడమచేతిన యొక చిన్నకొయ్యి ముక్కును పట్టుకొని దానితోటి పై తంత్రులసూ దా యా స్వరముల ధ్వనులనుబట్టి వాయించవలయును.

30. ప్లాటు వాయిద్య ప్రకరణము

ఇది వేణు (అనగా వెదురు) చేత తయారు చేయబడి సప్తరంధ్రములు వేసి దానియొక్క మొదటిలో యొక పెద్ద రంధ్రమునువేసి దానిలోనే గాలివదలుచు యీ యేడు రంధ్రములనే సగముమూత, పాతికమూత వ్రేళ్ళతో మూయుటవల్ల పదు వారు స్థానములు గల్గుచున్నవి. అనుభవవేద్యము.

శ్రీ రస్తు

రాగప్రకరణము

రాగ శబ్దార్థము

శ్లో॥ యోయంధ్వని విశేషస్తు స్వరవర్ణ విభూషితః ।

రంజకోజన చిత్తానాం సరాగః కథితోబుధైః ॥

తా॥ రాగ మనగా, స్వరవర్ణములచే అలంకరింపబడి, జనుల చిత్తమును ఆనందింపచేయునట్టి ధ్వని విశేషము రాగ మనంబడును.

శ్లో॥ స్థాయారోహో వరోహేచ సంచారీత్యథ లక్షణమ్ ।

స్థిత్యాస్థిత్యా ప్రయోగ స్వాదేశకైకస్య స్వరస్వయః ॥

శ్లో॥ స్థాయీ వర్ణస్సవిజ్ఞేయః పరావస్వర్థనామకౌ ।

ఏతత్సమ్మిశ్రణాద్వర్ణ సంచారీ పరికీర్తితః ॥

తా॥ రాగము-స్థాయి, ఆరోహి, అనరోహి, సంచారి యని నాలుగువిధములు. అందు ఒక్కొక్క స్వరమును విశంబముగా నిలిపి నిలిపిపాడుట స్థాయి యనఁబడును. స్వరములు సరిగమపధనిస యని క్రమముగా హెచ్చుట ఆరోహి యనఁబడును. సవిధపమగరిస యని క్రమముగా తగ్గుట అనరోహి యనఁబడును. ఈ మూటియొక్క చేరిక సంచారి యనఁబడును.

శ్లో॥ వాడవౌడవ సంపూర్ణ భేదాద్రాగ స్త్రిధామతః ।

బౌడవః పంచభిఃప్రోక్త స్వరైషడ్విస్తుషాడవః ।

సంపూర్ణ స్సప్తభిర్జ్ఞేయ ఏవంరాగ స్త్రిధామతః ॥

తా॥ రాగములు - పాడవము, బెడవము, సంపూర్ణము అని మూడు విధములు. అందు బెడవము ఐదు స్వరములును, పాడవము ఆఱు స్వరములును; సంపూర్ణము సప్త స్వరములును, కలిగియుండును.

ఉ దా హ రణ ము

ఆరోహణము

అవరోహణము

సంపూర్ణము ... స రి గ మ ప ధ ని స - స ని ధ ప మ గ రి స॥

పాడవము ... స రి గ మ ప ధ స - స ధ ప మ గ రి స ॥

బెడవము ... స రి గ మ ప స - స ప మ గ రి స ॥

ఈ సంపూర్ణ పాడవ బెడవములలో సంపూర్ణము ఒక్క భేదమును, పాడవము ఆఱు భేదములును, బెడవము పదిహేను భేదములును గలిగి ఇరువదిరెండు భేదంబు లయ్యెను.

న్యూపాంశ గ్రహస్వర లక్షణము

శ్లో॥ గీతాదా స్థాపితోయస్తు సగ్రహస్వర ఉచ్యతే ।

న్యూసస్వరస్తు విశ్లేయో యస్తగీత సమాపకః ।

బహుళోయః ప్రయోగేషు సోయమంశ స్వరోమతః ॥

తా॥ రాగము నారంభించు నపుడేమి, మధ్య మధ్య సంగతి నారంభించు నపుడేమి, ఆ స్వరములోనే నిలువబడినది, గ్రహస్వర లేక ఎప్పు యనంబడును. ఒక్కొక్క రాగమును ఆలాపించునపుడు సంగతి విన్యాసముయొక్క చివరస్వరము మీద నిలుపుట వ్యాస స్వర మనఁబడును. అయీ రాగములలో సంగతివేసి పాడు నప్పుడు ప్రయోగములందు విస్తారమై మాటిమాటికి ఉపయోగింపబడి రక్తియిచ్చు నట్టి స్వరము అంశ స్వర మనంబడును. ఇట్లు అయీ రాగములయొక్క రూప మేర్పడుటకు న్యూపాంశ గ్రహస్వరములు ఈ యీ రాగములకు నివి యివి యని ప్రాచీనులు కొన్ని రాగములకు నిర్ణయించి యున్నారు.

వందనశ్లోకము

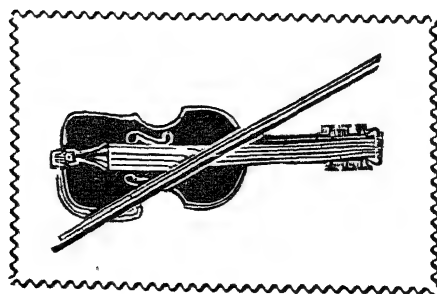
శ్లో॥ చైతన్యం సర్వభూతానాం నిర్వృత్తిర్జగదాత్మనామ్ ।

నాదబ్రహ్మ తదానంద మద్వితీయ ముపాస్మహే ॥

సంగీతము నాధప్రధానంబై జంత్ర గాంత్రములయందు స్వర విన్యాసముచే నవ్యక్త మధురమై, శిశుపశు ఫణ్యాదులకును బారవశ్య దాయకంబై ఐహికా ముష్మిక సుఖదాయకంబునై యొప్పుచుండు శాస్త్రము. అట్టి సంగీత శాస్త్రమును యభ్యసించువారలు తొలుత శ్రుతి గూర్చుకొని పిమ్మట సరిగమపదనిస సని ధసమగరిస అను నీ స్వరములను అరోహణ అవరోహణ గతిగా, ఆదితాళము నేసికొని, కాలము దెలిసి హెచ్చు తక్కువలు గానియక తాళమునకు సరిపరచు కొని, ముందర విళంబముగా ప్రథమ కాలము, పిమ్మట ద్వితీయ కాలమును అనంతరము తృతీయ కాలమును, తదనంతరము చతుర్థ కాలమును క్రమ ముగా ఆ రాగముయొక్క స్వరస్థానములను గుఱు తెఱిగి సాధకము చేయవలెను.

మఱియును, ఆదితాళము ఒక్క లఘువును, రెండు ద్రుతములును గలది. దీనికి అంగసంజ్ఞ 100 ఇందు నిలుపుగీటు గల గుఱుతు లఘు పనియు, రెండుసన్నాలు రెండు ద్రుతము లనియు నెఱుంగవలెను. ఈ ఆదితాళముయొక్క లఘుద్రుతము లను వేసెడి క్రమ మెటువలె నంటే, తొలుత లఘువును, పిమ్మట రెండు ద్రుతము లను వేయవలెను. లఘువు అనగా, ఘాత మొదలు వ్రేలువఱకు నాలుగక్షరములు వేయునది.

ద్రుత మనగా, దెబ్బ ఉసివేయుట. అందు ఉసి యనగా, దెబ్బవేసిన చేతిని కుడివైపుకు విసరుట ఇట్లే రెండవ ద్రుతమున్ను వేయవలెను. దీని వివర మీ క్రింద వ్రాయబడుచున్నది.

1. రాగస్వరాపళివరుసలు

15 వ. మేళకర్త రాగము

స-శురి-అంగ-శుమ-ప శుధ-కాని

ఆ. సరిగమపధనిస

అ. సనిధపమగరిస

మాయామాళవగౌళ రాగము - అదితాళము 8 అక్షరములు

I ఇది లఘుపు				O ఇది ద్రుతము		O ఇది ద్రుతము	
ఘాత	చిటికనవేలు	అనామికవేలు	మధ్యవేలు	దెబ్బ	ఉని	దెబ్బ	ఉని
స స	రి ని	గ ధ	ప్రథమ ప ప రెండవ నిస	కాలము ప మ కాలము సని	ధ గ	ని రి	స స
సరి	గమ	పధ	మూడవ మగరిస	కాలము సరిగమ	ధప	మగ	రిస
సరిగమ	పధనిస	సనిధప	నాల్గవ సనిధపమగరిస	కాలము సరిగమపధనిస	పధనిస	సనిధప	మగరిస
సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస

ఇట్లు ఈ క్రింద వ్రాసియుండు స్వరముల అన్నిటియందును, పైజెప్పిన 1, 2, 3, 4 కాలముల పద్ధతిని సాధకము చేయవలయును.

	4 అ. చె-చె1-2-3	2 అ. చె-ఉ	2 అ. చె-ఉ	4 అ. చె-చె1-2-3	2 అ. చె-ఉ	2 అ. చె-ఉ
2	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర
3	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర
4	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర
5	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర
6	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర
7	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర
8	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర
9	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర
10	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర	ప ర ఖ బ ప ర ఖ బ	ప ర ప ర	ప ర ప ర

2. హెచ్చు స్థాయి వరుసలు

ధీర శంకరాభరణ రాగము - ఆదితాళము 8 ఆ.

29 వ మేళకర్త రాగము

ఆరో. సరిగమపధనిశః

స-చరి-ఆంగ-శుమ-ప-చధ-కాని

ఆవ. సనిధపమగరిస.

	4 ఆ. చె.వె1-2-3	2 ఆ. చె-ఉ	2 ఆ. చె-ఉ	4 ఆ. చె.వె1-2-3	2 ఆ. చె-ఉ	2 ఆ. చె-ఉ
1	చ రి గ పు ళ బి పం	ప ఛ పం బి	బి పం ళ బి	ప శ్చ ప బి	ప శ్చ ళ గ	ప , రి , చ ఉ
2	చ రి గ పు ళ బి పం రి	ప ప ఛ పం బి పం	ళ బి పం ళ బి పం	ప ప శ్చ ప రి	ప ప శ్చ ళ గ	ప , రి , చ ఉ
3	చ రి గ పు ళ బి పం రి	ప ప ఛ పం బి పం	ళ బి పం ళ బి పం	ప ప శ్చ ప రి	ప ప శ్చ ళ గ	ప , రి , చ ఉ
4	చ రి గ పు ళ బి పం రి	ప ప ఛ పం బి పం	ళ బి పం ళ బి పం	ప ప శ్చ ప రి	ప ప శ్చ ళ గ	ప , రి , చ ఉ
5	చ రి గ పు ళ బి పం రి	ప ప ఛ పం బి పం	ళ బి పం ళ బి పం	ప ప శ్చ ప రి	ప ప శ్చ ళ గ	ప , రి , చ ఉ

3. తగ్గుస్థాయి వరుసలు

మాయామాతృవగౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

15 వ. మేళకర్త రాగము

ఆరో. సరిగమపధనిస

స-శురి-అంగ-శుమ-పశుధ-కౌని

ఆవ. సనిధవమగరిస

	4 ^అ దే-వై-2-రి	2 ^అ ద-శి	2 ^అ ద-శి	4 ^అ దే-వై-2-రి	2 ^అ ద-శి	2 ^అ ద-శి
1	స. ని య ప x ర ని ప	ప x ప ర	ర ప x ని ప	ప ప ర , , x ని	ప ప ప ర	, , ని స. =
2	స. ని య ప x ర ని ప x ర ని ప	ప x ప ప ప ప ర	ర ప ని ప ప x ని ప	ప ప ర , , ప ని ర	ప ప x ని ప ప ర	, , ప ని ని స. =
3	స. ని య ప x ర ని ప x ర ని ప x ర ని ప	ప x ప ని x ప ని ప ప ర	ర ప ని ప ని ని ప ని x ని ప	ప ప ర , , ప ని ర ప ని ర	ప ప x ని ప ప ని ప ప ని ప	, , ప ని ప ని ని స. =
4	స. ని య ప x ర ని ప x ర ని ప x ర ని ప x ర ని ప	ప x ప ని ప ప ని ప ప ని ప ప ని ప	ర ప ని ప ని ని ప ని ని ప ని ని ప ని	ప ప ర , , ప ని ర ప ని ర ప ని ర	ప ప x ని ప ప ని ప ప ని ప ప ని ప	, , ప ని ప ని ప ని ని స. =
5	స. ని య ప ప ర ని ప ప ని ప ప ని ప ప ని ప	ప x ప ని ప ప ని ప ప ని ప ప ని ప	ర ప ని ప ని ని ప ని ని ప ని ని ప ని	ప ప ర , , ప ని ర ప ని ర ప ని ర	ప ప x ని ప ప ని ప ప ని ప ప ని ప	, , ప ని ప ని ప ని ని స. =
6	స. ని య ప ప ని ప ప ని ప ప ని ప ప ని ప	ప x ప ని ప ప ని ప ప ని ప ప ని ప	ర ప ని ప ని ని ప ని ని ప ని ని ప ని	ప ప ర , , ప ని ర ప ని ర ప ని ర	ప ప x ని ప ప ని ప ప ని ప ప ని ప	, , ప ని ప ని ప ని ని స. =

4. జంట వరుసలు

మాయామాళవగౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

15 వ మేళకర్త రాగము

ఆరో. సరిగమపధనిస

స-శురి-అంగ-శుమ-ప-శుధ-కాని.

ఆవ. సనిధపమగరిస

	4 అ. చె-వే1.2-3	2 అ. చె-ఉ	2 అ. చె-ఉ	4 అ. చె-వే1.2-3	2 అ. చె-ఉ	2 అ. చె-ఉ
1	స స రి రి	గ గ	మ మ	ప ప ద ధ	ని ని	సం సం
	సం సం ని ని	ద ధ	ప ప	మ మ గ గ	రి రి	స స
2	స స రి రి	గ గ	మ మ	రి రి గ గ	మ మ	ప ప
	గ గ భు భు	ప ప	ద ధ	భు భు ప ప	ద ధ	ని ని
	ప ప ద ధ	ని ని	సం సం	సం సం ని ని	ద ధ	ప ప
	ని ని ద ధ	ప ప	భు భు	ద ధ ప ప	భు భు	గ గ
	ప ప భు భు	గ గ	రి రి	భు భు గ గ	రి రి	స స
3	స స రి రి	గ గ	రి రి	స స రి రి	గ గ	భు భు
	రి రి గ గ	భు భు	గ గ	రి రి గ గ	భు భు	ప ప
	గ గ భు భు	ప ప	భు భు	గ గ భు భు	ప ప	ద ధ
	భు భు ప ప	ద ధ	ప ప	భు భు ప ప	ద ధ	ని ని
	ప ప ద ధ	ని ని	ద ధ	ని ని ప ప	ద ధ	సం సం
	సం సం ని ని	ద ధ	ని ని	సం సం ని ని	ద ధ	ప ప
	ని ని ద ధ	ప ప	ద ధ	ని ని ద ధ	ప ప	భు భు
	ద ధ ప ప	భు భు	ప ప	ద ధ ప ప	భు భు	గ గ
	ప ప భు భు	గ గ	భు భు	ప ప భు భు	గ గ	రి రి
	భు భు గ గ	రి రి	గ గ	భు భు గ గ	రి రి	స స
4	స స రి రి	ప ప	రి రి	స స రి రి	గ గ	భు భు
	రి గ గ భు	రి గ	గ భు	రి రి గ గ	భు భు	ప ప
	గ భు భు ప	గ భు	భు ప	గ గ భు భు	ప ప	ద ధ
	భు ప ప ద ధ	భు ప	ప ప	భు భు ప ప	ద ధ	ని ని
	ప ప ద ధ ని	ప ప	ద ధ	సం సం ని ని	ద ధ	సం సం
	ని ని ద ధ	ని ని	ద ధ	ని ని ద ధ	ప ప	భు భు
	ద ధ ప ప	ద ధ	ప ప	భు భు ప ప	గ గ	గ గ
	భు భు గ గ	ప ప	భు గ	ప ప భు భు	గ గ	రి రి
	భు గ గ రి	భు గ	గ రి	భు భు గ రి	రి రి	స స

5. దాటు వరుసలు

మాయా మాళవగౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

15 వ మేళకర్త రాగము

ఆరో. సరిగమపధనిస

స-శురి-అంగ-శుమ-ప-శుధ-కాని

అవ. సనిధపమగరిస

	4 అ చె-వే1-2-3	2 అ చె-ఉ	2 అ చె-ఉ	4 అ చె-వే1-2-3	2 అ చె-ఉ	2 అ చె-ఉ
1	స రి స గ రి గ రి మ గ మ గ ప మ ప మ ధ ప ధ ప ని ప ని ప ధ ప ధ ని ప ద ప ధ మ ప మ ప గ మ గ మ రి	రి గ గ మ మ ప ప ధ ద ని ని ధ ధ ప ప మ మ గ గ రి	మ గ ప మ ద ప ని ధ ప ని ప ధ మ ప గ మ రి గ స రి	స గ రి గ రి మ గ మ గ ప మ ప మ ద ప ధ ప ని ద ని ప ని ద ని ధ ని ప ధ ప ద మ ప మ ప గ మ గ మ రి గ రి	స రి రి గ గ మ మ ప ప ధ ప ని ప ని ధ ని ధ ధ ప ప మ మ గ	గ మ మ ప ప ధ ద ని ని ప ధ ప ప మ మ గ గ రి రి స॥
2	స గ స రి రి మ రి గ గ ప గ మ మ ద మ ప ప ని ప ధ ప ని ద ని ని ప ని ధ ని ప ని ధ ద మ ప మ ప గ ప మ మ రి మ గ	గ రి మ గ ప మ ద ప ని ధ ప ని ప ని ధ ప ని ధ మ ప గ మ రి మ రి గ	మ గ ప మ ద ప ని ధ ప ని ప ని ధ మ ప గ మ రి గ స రి	స మ రి గ రి ప గ మ గ ద మ ప మ ని ప ధ ప ప ని ధ ని ప ని ధ ని మ ద ప ద గ ప మ ప రి మ గ మ స గ రి	స రి రి గ గ మ మ ప ప ధ ప ని ప ని ధ ని ధ ధ ప ప మ మ గ	గ మ మ ప ప ధ ధ ని ని ప ధ ప ప మ మ గ గ రి రి స॥

35. అ ల ం కౌ ర ము లు

1. మాయామాళవగౌళ రాగము 15 మే.

స ,,	రి శు	గ ఆం	మ శు	ప ,,	ధ శు	ని కా	స ,,	స ని ధ ప మ గ రి స ఆవరోహణము
---------	----------	---------	---------	---------	---------	----------	---------	-------------------------------

చతురశ్రజాతి ధృవతాళము - 14 అక్షరములు
(శ్రీకరతాళము)

1.

I 4 అ	O 2 అ	I 4 అ	I 4 అ
దె-వే1-2-3	దె-ఉని	దె-వే1-2-3	దె-వే1-2-3
స - రి -గ-మ	గ- రి	స- రి -గ-రి	స- రి -గ-మ
రి - గ -మ-ప	మ గ	రి- గ -మ-గ	రి- గ -మ-ప
గ మ ప ధ	ప మ	గ మ ప మ	గ మ ప ధ
మ ప ధ ని	ధ ప	మ ప ధ ప	మ ప ధ ని
ప ధ ని స	ని ధ	ప ధ ని ధ	ప ధ ని స
స ని ధ ప	ధ ని	స ని ధ ని	స ని ధ ప
ని ధ ప మ	ప ధ	ని ధ ప ధ	ని ధ ప మ
ధ ప మ గ	మ ప	ధ ప మ ప	ధ ప మ గ
ప మ గ రి	గ మ	ప మ గ మ	ప మ గ రి
మ గ రి స	రి గ	మ గ రి గ	మ గ రి స

తీశ్రజాతి ధ్రువతాళము - 11 ఆక్షరములు
(మణితాళము)

2.

I	O	I	I
సరిగ	రిస	సరిగ	రిగమ
రిగమ	గరి	రిగమ	గమప
గమప	మగ	గమప	మపధ
మపధ	పమ	మపధ	పధని
పధని	ధప	పధని	ధనిస
సనిధ	నిస	సనిధ	నిధప
నిధప	ధని	నిధప	ధపమ
ధపమ	పధ	ధపమ	పమగ
పమగ	మప	పమగ	మగరి
మగరి	గమ	మగరి	గరిస

మిశ్రజాతి ధ్రువతాళము—23 ఆక్షరములు.
(పూర్ణతాళము)

3.

I	O	I	I
సరిగమపధని	ధప	సరిగమపధప	సరిగమపధని
రిగమపధనిస	నిధ	రిగమపధనిధ	రిగమపధనిస
సనిధపమగరి	గమ	సనిధపమగమ	సనిధపమగరి
నిధపమగరిస	రిగ	నిధపమగరిగ	నిధపమగరిస

ఖండజాతి ధ్రువతాళము—17 ఆక్షరములు.
(ప్రమాణతాళము)

4.

I	O	I	I
సరిగమప	మగ	సరిగమగ	సరిగమప
రిగమపధ	పమ	రిగమపమ	రిగమపధ
గమపధని	ధప	గమపధప	గమపధని
మపధనిస	నిధ	మపధనిధ	మపధనిస
సనిధపమ	పధ	సనిధపధ	సనిధపమ
నిధపమగ	మప	నిధపమప	నిధపమగ
ధపమగరి	గమ	ధపమగమ	ధపమగరి
పమగరిస	రిగ	పమగరిగ	పమగరిస

సంకీర్ణజాతి ధ్రువతాళము—29 అక్షరములు.

(భువనతాళము)

5.

I	O	I	I
సారీగమపధని	ధ ప	సారీగమపధప	సారీగమపధని
రిగామపధనిస	ని ధ	రిగామపధనిధ	రిగామపధనిస
సానీధపమగరి	గ మ	సానీధపమగమ	సానీధపమగరి
నీధాపమగరిస	రి గ	నీధాపమగరిగ	నీధాపమగరిస

2. హనుమత్తోడిరాగము—8. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స.
,,	శు	సా	శు	,,	శు	క్రై	,,	అవగోహణము.

చతురశ్రజాతి మర్త్యతాళము—10. అ.

(నమతాళము)

1.

I 4 అ	O 2 అ	I 4 అ
రె-వే1-2-3	రె-ఉసి	రె-వే1-2-3
స-రి-గ-రి	స-రి	స-రి-గ-మ
రి గ మ గ	రి గ	రి గ మ ప
గ మ ప మ	గ మ	గ మ ప ధ
మ ప ధ ప	మ ప	మ ప ధ ని
ప ధ ని ధ	ప ధ	ప ధ ని స
స ని ధ ని	స ని	స ని ధ ప
ని ధ ప ధ	ని ధ	ని ధ ప మ
ధ ప మ ప	ధ ప	ధ ప మ గ
ప మ గ మ	ప మ	ప మ గ రి
మ గ రి గ	మ గ	మ గ రి స

తిశ్రజాతి మత్యతాళము—8 ఆక్షరములు.

(సారతాళము)

2.

I	O	I
స రి గ	స రి	స రి గ
రి గ మ	రి గ	రి గ మ
గ మ ప	గ మ	గ మ ప
మ ప ధ	మ ప	మ ప ధ
ప ధ ని	ప ధ	ప ధ ని
ధ ని స	ధ ని	ధ ని స
స ని ధ	స ని	స ని ధ
ని ధ ప	ని ధ	ని ధ ప
ధ ప మ	ధ ప	ధ ప మ
ప మ గ	ప మ	ప మ గ
మ గ రి	మ గ	మ గ రి
గ రి స	గ రి	గ రి స

మిశ్రజాతి మత్యతాళము—16 ఆక్షరములు

(ఉదీర్ఘతాళము)

3.

I	O	I
• సరిగమపధప	మగ	సరిగమపధని
రిగమపధనిధ	పమ	రిగమపధనిస
సనిధపమగమ	పధ	సనిధపమగరి
నిధపమగరిగ	మప	నిధపమగరిస

ఖండజాతి మర్మతాళము—12 ఆక్షరములు.

(ఉదయతాళము)

4.

I	O	I
సరిగమ గ	సరి	సరిగమప
రిగమపమ	రిగ	రిగమపధ
గమపధప	గమ	గమపధని
మపధనిధ	మప	మపధనిసే
సేనిధపధ	సేని	సేనిధపమ
నిధపమప	నిధ	నిధపమగ
ధపమగమ	ధప	ధపమగరి
పమగరిగ	పమ	పమగరిస

స్యంక్షిరజాతి మర్మతాళము—20 ఆక్షరములు.

(రావతాళము)

5.

I	O	I
సారీగామపమ	గమ	సారీగామపధ
రీగామాపధప	మప	రీగామాపధని
గామాపాధనిధ	పధ	గామాపాధనిస
సాసీధాపమప	ధప	సాసీధాపమగ
సీధాపామగమ	పమ	సీధాపామగరి
ధాపామాగరిగ	మగ	ధాపామాగరిస

3. ధీరశంకరాభరణము—29. మే.,

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	సనిధపమగరిస.
ః	ః	ః	ః	ః	ః	ః	ః	అవరోహణము.

చతురశ్రజాతిరూపకం—6 అ.

(ప్రతితాళము)

మిశ్రజాతిరూపకం—9 అ.

(కులతాళము)

1.

0	2 అ	4 అ
దె - ఉ	దె-వే1-2-3	
స రి	స-రి-గ-మ	
రి గ	రి గ మ ప	
గ మ	గ మ ప ధ	
మ ప	మ ప ధ ని	
ప ధ	ప ధ ని స	
స ని	స ని ధ ప	
ని ధ	ని ధ ప మ	
ధ ప	ధ ప మ గ	
ప మ	ప మ గ రి	
మ గ	మ గ రి స	

2.

0	1
స రి	సరిగ సరిగమ
రి గ	రిగమరిగమప
గ మ	గమపగమపధ
మ ప	మపధమపధని
ప ధ	పధనిపధనిస
స ని	సనిధసనిధప
ని ధ	నిధపనిధపమ
ధ ప	ధపమధపమగ
ప మ	పమగపమగరి
మ గ	మగరిమగరిస॥

త్రిశ్రజాతిరూపకం—5 అ.

(చక్రతాళము)

ఖండజాతిరూపకం—7 అ.

(రాజతాళము)

3.

0	1
స రి	స రి గ
రి గ	రి గ మ
గ మ	గ మ ప
మ ప	మ ప ధ
ప ధ	ప ధ ని
ధ ని	ధ ని స
స ని	స ని ధ
ని ధ	ని ధ ప
ధ ప	ధ ప మ
ప మ	ప మ గ
మ గ	మ గ రి
గ రి	గ రి స

4.

0	1
స రి	సరిగమప
రి గ	రిగమపధ
గ మ	గమపధని
మ ప	మపధనిస
స ని	సనిధపమ
ని ధ	నిధపమగ
ధ ప	ధపమగరి
ప మ	పమగరిస

సంకీర్ణజాతి రూపకము — 11 అక్షరములు

(బిందుతాళము)

5.

O	I
సరి	సరిగమపరిగమప
రిగ	రిగమపధగమపధ
గమ	గమపధనిమపధని
మప	మపధనిసపధనిస
సని	సనిధపమనిధపమ
నిధ	నిధపమగధపమగ
ధప	ధపమగరిపమగరి
పమ	పమగరిసమగరిస

4. మేచకళ్యాణి 65 మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	సనిధపమగరిస
,,	చ	తం	ప్ర	,,	చ	కా	,,	అవరోహణము

చతురశ్రజాతి జంపెతాళము — 7 అక్షరములు

(మధురతాళము)

1.

I	U	O
సరిగరి	గ	మా
రిగమగ	మ	పా
గమపమ	ప	ధా
మపధప	ధ	నా
పధనిధ	ని	పా
సనిధని	ధ	పా
నిధపధ	ప	మా
ధపమప	మ	గా
పమగమ	గ	రి
మగరిగ	రి	పా॥

తిశ్రజాతి జంపెతాళము — 6 అక్షరములు

(కదంబ తాళము)

2.

I	U	O
స రి గ	రి	గా
రి గ మ	గ	భా
గ మ ప	మ	పా
మ ప ధ	ప	ధా
ప ధ ని	ధ	నా
ధ ని స	ని	సా
స ని ధ	ని	ధా
ని ధ ప	ధ	పా
ధ ప మ	ప	భా
ప మ గ	మ	గా
మ గ రి	గ	రా
గ రి స	రి	సా

మిశ్రజాతి జంపెతాళము — 10 అక్షరములు

(సుర తాళము)

3.

I 7 అ	U 1 అ	O 2 అ
చె-వే1-2 - 3-4-5-6	చె	చె-ఉసి
స-రి-గ - స-రి-స-రి	గ	హా
రి గ మ - రి గ రి గ	మ	పా
గ మ ప - గ మ గ మ	ప	ధా
మ ప ధ - మ ప మ ప	ధ	నా
ప ధ ని - ప ధ ప ధ	ని	సా
స ని ధ - స ని స ని	ధ	పా
ని ధ ప - ని ధ ని ధ	ప	భా
ధ ప మ - ధ ప ధ ప	మ	గా
ప మ గ - ప మ ప మ	గ	రా
మ గ రి - మ గ మ గ	రి	సా

ఖండజాతి జంపెతాళము—8 అక్షరములు
(చణతాళము)

4.

I	U	O
స రి గ స రి	గ	హ్
రి గ మ రి గ	మ	హ్
గ మ ప గ మ	ప	ధా
మ ప ధ మ ప	ధ	నా
ప ధ ని ప ధ	ని	హ్
స ని ధ స ని	ధ	హ్
ని ధ ప ని ధ	ప	హ్
ధ ప మ ధ ప	మ	గా
ప మ గ ప మ	గ	రి
మ గ రి మ గ	రి	హ్

సంక్లిష్టజాతి జంపెతాళము—12 అక్షరములు
(కదతాళము)

5.

I	U	O
సా రి గ మ స రి గ	మ	హ్
రి గా మ ప రి గ మ	ప	ధా
గా మ్ ప ధ గ మ ప	ధ	నా
మా హ్ ధ ని మ ప ధ	ని	హ్
సా ని ధ ప స ని ధ	ప	హ్
నా ధా ప మ ని ధ ప	మ	గా
ధా హ్ మ గ ధ ప మ	గ	రి
హ్ మా గ రి ప మ గ	రి	హ్

5. నటభైరవి రాగము. 20. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స
,	చ	ళ	శు	,	చ	శ్చ	,	ఆవరోహణము.

చతురశ్రజాతి త్రిపుటతాళము — 8 అక్షరములు (ఆదితాళము)

1.	I 4 ల	O 2 ల	O 2 ల
	స రి గ రి	స రి	గ మ
	రి గ మే గ	రి గ	మ ప
	గ మ ప మ	గ మ	ప ధ
	మ ప ధ ప	మ ప	ధ ని
	ప ధ ని ధ	ప ధ	ని స
	స ని ధ ని	స ని	ధ ప
	ని ధ ప ధ	ని ధ	ప మ
	ధ ప మ ప	ధ ప	మ గ
	ప మ గ మ	ప మ	గ రి
	మ గ రి గ	మ గ	రి స॥

త్రిశ్రజాతి త్రిపుటతాళము — 7 అక్షరములు (శంఖితాళము)

	I పాఠ	O 2 పాఠ	O 2 పాఠ
	దె-వే1-2	దె-ఉ	దె-ఉ
2.	<p>స- రి -గ</p> <p>రి గ మ</p> <p>గ మ ప</p> <p>మ ప ధ</p> <p>ప ధ ని</p> <p>స ని ధ</p> <p>ని ధ ప</p> <p>ధ ప మ</p> <p>ప మ గ</p> <p>మ గ రి</p>	<p>స-రి</p> <p>రి గ</p> <p>గ మ</p> <p>మ ప</p> <p>ప ధ</p> <p>ధ ని</p> <p>ని స</p> <p>స ధ</p> <p>ధ ప</p> <p>ప మ</p> <p>మ గ</p> <p>గ రి</p> <p>రి స॥</p>	<p>గ-మ</p> <p>మ ప</p> <p>ప ధ</p> <p>ధ ని</p> <p>ని స</p> <p>స ధ</p> <p>ధ ప</p> <p>ప మ</p> <p>మ గ</p> <p>గ రి</p> <p>రి స॥</p>

మిశ్రజాతి త్రిపుటతాళము — 11 ఆక్షరములు.

(లీలతాళము)

3.

I	O	O
సరిగమపమగ	రిగ	మప
రిగమపధపమ	గమ	పధ
గమపధనిధప	మప	ధని
మపధనిసనిధ	పధ	నిస
సనిధపమపధ	నిధ	పమ
నిధపమగమప	ధప	మగ
ధపమగరిగమ	పమ	గరి
పమగరిసరిగ	మగ	రిస

ఖండజాతి త్రిపుటతాళము — 9 ఆక్షరములు.

(దుష్కరతాళము)

4.

I	O	O
సరిగమప	రిగ	మప
రిగమపధ	గమ	పధ
గమపధని	మప	ధని
మపధనిస	పధ	నిస
సనిధపమ	నిధ	పమ
నిధపమగ	ధప	మగ
ధపమగరి	పమ	గరి
పమగరిస	మగ	రిస

సంకీర్ణజాతి త్రిపుటతాళము—13 అక్షరములు

(భోగతాళము)

5.	I	O	O
	స రి గ మ ప మ గ రి స	రి గ	మ ప
	రి గ మ ప ధ ప మ గ రి	గ మ	ప ధ
	గ మ ప ధ ని ధ ప మ గ	మ ప	ధ ని
	మ ప ధ ని స ని ధ ప మ	ప ధ	ని స
	స ని ధ ప మ ప ధ ని స	ని ధ	ప మ
	ని ధ ప మ గ మ ప ధ ని	ధ ప	మ గ
	ధ ప మ గ రి గ మ ప ధ	ప మ	గ రి
	ప మ గ రి స రి గ మ ప	మ గ	రి స

6. హరికాంభోజిరాగము—28. మే

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స.
,,	రు	అం	మ	,,	రు	శ్రీ	,,	అవరోహణము.

చతురశ్రజాతి ఆటతాళము—12 అక్షరములు.

(లేఖతాళము)

1.	I	I	O	O
	స రి గ మ	స రి గ మ	పా	పా
	రి గ మ ప	రి గ మ ప	ధా	ధా
	గ మ ప ధ	గ మ ప ధ	సా	సా
	మ ప ధ ని	మ ప ధ ని	పా	పా
	స ని ధ ప	స ని ధ ప	భా	భా
	ని ధ ప మ	ని ధ ప మ	గా	గా
	ధ ప మ గ	ధ ప మ గ	రి	రి
	ప మ గ రి	ప మ గ రి	పా	పా

త్రిశ్రజాతి అటతాళము—10 అక్షరములు

(గుప్తతాళము)

2.

I	I	O	O
స రి గ	స రి గ	మా	మా
రి గ మ	రి గ మ	పా	పా
గ మ ప	గ మ ప	ధా	ధా
మ ప ధ	మ ప ధ	నీ	నీ
ప ధ ని	ప ధ ని	సా	సా
స ని ధ	స ని ధ	పా	పా
ని ధ ప	ని ధ ప	బా	బా
ధ ప మ	ధ ప మ	గా	గా
ప మ గ	ప మ గ	రి	రి
మ గ రి	మ గ రి	సా	సా॥

మిశ్రజాతి అటతాళము—18 అక్షరములు

(లోయతాళము)

3.

I	I	O	O
సరీగామప	సారిగామప	ధా	ధా
రిగామాపధ	రిగమా పధ	నీ	నీ
గమాపాధని	గామపాధని	సా	సా
సనిధాపమ	సానిధాపమ	గా	గా
నిధాపామగ	నీ ధపామగ	రి	రి
ధపామాగరి	ధాపమాగరి	సా	సా॥

ఖండజాతి అటతాళము—14 అక్షరములు.

(విదళతాళము)

	I 5 ఆ	I 5 ఆ	O 2 ఆ	O 2 ఆ
	చె-వే1-2-3-4	చె-వే1-2-3-4	చె-ఉ	చె-ఉ
4.	స- రీ - గా రి గా మా గ మా పా మ పా ధా ప ధా నీ ప నీ ధా ని ధా పా ధ పా మా ప మా గా మ గా రీ	పా- రి- గా రీ గ మా గా మ పా మా ప ధా పా ధ నీ పా ని ధా ని ధ పా ధా ప మా పా మ గా మా గ రీ	మా పా ధా నీ పా మా గా రీ పా	మా పా ధా నీ పా మా గా రీ పా॥

సంకీర్ణజాతి అటతాళము—22 అక్షరములు.

(ధీరతాళము)

	I	I	O	O
5.	సరీగామాపధ రిగామాపాధని సనీధాపామగ నిధాపామాగరి	పారిగామాపధ రీగమాపాధని సానిధాపామగ నీధపామాగరి	నీ సా రీ సా	నీ సా రీ సా॥

7. చక్రవాకము. 16. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స.
స	కు	అం	కు	స	చ	ప్ర	స	అవరోహణము.

చ. ఏకతాళము—4. అ. మి. ఏకతాళము—7 అ.

(మానతాళము)

4 అ
దే-ప్రే1-2-3
స-రి-గ-మ
రి మ ప
గ మ ప ధ
మ ప ధ ని
ప ధ ని ప
ప ని ధ క
ని ధ ప మ
ద ప మ గ
ప మ గ రి
మ గ రి స॥

తి. ఏకతాళము—3. అ.

(సుధతాళము)

స రి గ
రి గ మ
గ మ ప
మ ప ధ
ప ధ ని
ధ ని స
స ని ధ
ని ధ ప
ధ ప మ
ప మ గ
మ గ రి
గ రి స

(రాగతాళము)

సరిగమపధని
రిగమపధనిస
సనిధపమగరి
నిధపమగరిస॥

ఖం. ఏకతాళము—5 అ.

(రతతాళము)

సరిగమప
రిగమపధ
గమపధని
మపధనిస
సనిధపమ
నిధపమగ
ధపమగరి
పమగరిస

సం. ఏకతాళము—9 అ.

(వసుతాళము)

సరిగమపరిగమప
రిగమపధగమపధ
గమపధనిమపధని
మపధనిసపధనిస
సనిధపమనిధపమ
నిధపమగధపమగ
ధపమగరిపమగరి
పమగరిసమగరిస॥

ఇక్కడ ఒక్కొక్క రాగమునకు ఏదేని అలంకారముల చొప్పున ఏడురాగములలో ముప్పదియైదు అలంకారములు సంపూర్ణముగా వ్రాయుటయ్యెను.

స్వరస్థానములయొక్క ప్రమాణములు

౬ సంగీత విద్యార్థులారా !

ఈ గ్రంథము రాగస్వరావళి మొదలగునవి సాధకము చేయుటకు, ఆ రాగముయొక్క స్వరస్థానములను బాగుగ గుర్తెరిగిన ఉపాధ్యాయులవల్ల నేర్చుకొనవలయునని జెప్పియుంటిని. అట్టి ఉపాధ్యాయులు తటస్థించనియెడల మీ కోర్కె నిష్ఫలమేగదా? కాన, అట్టి కొరత నివారించబూని, మీకై మీరే ఆయా రాగములయొక్క స్వరస్థానములను గుర్తెరిగి సాధకము జేసుకొనులాగున ఈ క్రిందివాటి ప్రమాణములను ఏర్పఱచియున్నాను.

అది యెట్లనగా;

ఈ గ్రంథములో 13-14 పేజీలలో జెప్పబడిన శ్రుతి కొలత ప్రకారము శ్రుతి జేసుకొని, పిమ్మట ఒక కాగితపు పేలికను కత్తిరించి, ఆ కాగితముచే ఫిడిలు మెట్టువద్దనుండి పీటవరకు కొలచి, ఆ కొలచిన కాగితమును మూడు భాగములుగ మడచి అందులో మూడవ భాగమగు కాగితమును తిరిగి ఎనిమిది భాగములుగ మడచి, మడతలు తెలియనట్లు పెన్సలుతోగాని, ఇంకుతోగాని, గుఱుతులు జేసికొని సదరు 8 భాగములుగ మడచిన కాగితములో, ఫిడిలు మెట్టువద్దనుండి ఒకటిన్నర భాగము శుద్ధరిషభమునకును, సదరు మెట్టువద్దనుండే మూడవభాగము చతుశ్రుతి రిషభము శుద్ధగాంధారమును ఈ రెంటికిని, నాల్గవభాగము షట్శ్రుతి రిషభము సాధారణ గాంధారమును ఈ రెంటికిని, ఐదవభాగము అంతర గాంధారమునకును ఆఱవభాగము శుద్ధమధ్యమమునకును, ఏడవ భాగము ప్రతి మధ్యమమునకును ఎనిమిదవభాగము పంచమమునకును, ఇవ్విధంబున ఫిడిలు పలకల మీద గుఱుతులు వేసికొనవలయును.

శ్రీ రస్తు సంగీత ప్రథమ బోధిని

పిళ్ళారి గీతములు

15 వ మే. మలహరిరాగము - రూపకతాళము. 6 అ. ౦ ।

మాయామౌళవగౌళ రాగజన్యము - గణపతి గీతము

శు శు శు	అం
36. స రి మ ప ధ స	అవ. స ధ ప మ గ రి స

దె - దె - ఉ ।

1. మప - ధస సరి । రి స - ధపమప । రిమ - పధమప । ధప - మ గ రి స ।
 శ్రీఇ - గణనాధ । సింధు - ఉరవర్ణ । కరు - ణసా గ ర । క రి - వ ద అ న ।
 సా - రిమ గ రి । స రి - గ రి సా । రిమ - పధమప । ధప - మ గ రి స ॥ సా
 లం - బాఙ్ ధర । ల కు - మి క రా । అం - బ అ సు త । అ మ - ర వి ను తే ॥ లం ॥
 మప - ధస సరి । రి స - ధపమప । రిమ - పధమప । ధప - మ గ రి స ॥ సా ॥
 సిద్ధ - చ ఆ రణ । గ ణ - సెవి వి త । సిద్ధి - వి నయ క । తె ఎ - న మొన మొ ॥ లం ॥
 మప - ధస సరి । రి స - ధపమప । రిమ - పధమప । ధప - మ గ రి స ॥ సా ॥
 స క - ల వి ద్య అ । ఆ ది - పు ఉ జి త । స ఆ - గ్వా జ త్ర మ । తె ఎ - న మొన మొ ॥ లం ॥

మలహరిరాగము - రూపకము. 6 అ. - మహేశ్వర గీతము ౦ ।

దె - దె - ఉ ।

2. ధప - మ గ రి స । రి మ - పధమప । ధ రి - రి స ధప । ధప - మ గ రి స ।
 మంద - గౌ ఉ ఉ ర । గౌ ఉ - రి ఇ వ ర । మం - ది రా అ మ । మా అ - న మ కు ట ।
 సా - రి రి । ధప - మ గ రి స । స రి - మా గ రి । స రి - గ రి సా ॥
 మం - దా రా । కు సు - మా అ క ర । మ క - రం దం । వా అ - సి తు వా ॥
 ధప - మ గ రి స । రి మ - పధమప । ధ రి - రి స ధప । ధప - మ గ రి స ॥
 హేమ - కు ఉ ఉ ట । సిం - హా త న న । వి రు - పా అ త త్న । క రు - జా అ క ర ॥
 సా - రి రి । ధప - మ గ రి స । స రి - మా గ రి । స రి - గ రి సా ॥
 మం - దా రా । కు సు - మా అ క ర । మ క - రం దం । వా అ - సి తు వా ॥
 ధప - మ గ రి స । రి మ - పధమప । ధ రి - రి స ధప । ధప - మ గ రి స ।
 చంద - మా అ మ । మం - దా అ కి ని । మం ది - రా అ అ య । మా అ - న మ కు ట ।
 సా - రి రి । ధప - మ గ రి స । స రి - మా గ రి । స రి - గ రి సా ॥
 మం - దా రా । కు సు - మా అ క ర । మ క - రం దం । వా అ - సి తు వా ॥

మలహరిరాగము - త్రిపుటతాళము. 7 అ. - విష్ణుగీతము 100

రె-వే1-2-రె-ఉ-రె-ఉ1

3. ధ స స-ధ ప మ ప | దధప - మమపా | దధస - ధపమప | దధప - మగరిస |
క ర య-స ఇ ర మ | కరెగ - జ తి నీ | వర వ - పడదవ | రంంతి-కొలకిగో |
స రి రి-స రి స రి | దధప - మగరిస | ధపధ - సాదప | దధప - మగరిస ||
మా రి య-కరుణదో | భాఅద-భాఅగ్యవ | హరిస - మార్పణె|మాఅడి-బతుకిగో |
ధ స స-ధ ప మ ప | దధప - మమపా | దధస - ధపమప | దధప-మగరిస |
శ్రీ ఇ పు-రంందర | విరల - రాఅయా | చరణ - కమలవ | నోఒడి-బతుకిగో |
స రి రి-స రి స రి | గధప - మగరిస | ధపధ - సాదప | దధప - మగరిస ||
మా రి య-కరుణదో | భాఅద-భాఅగ్యవ | హరిస - మార్పణె|మాఅడి-బతుకిగో ||

మలహరిరాగము—త్రిపుటతాళము. 7 అ. విష్ణుగీతము 100

రె-వే1-2-రె-ఉ-రె-ఉ1

4. రి స ధ-సా సా | మగరి- మమపా | సధా - ధపమప | దధప - మగరిస |
ప దుమ-నా భా | పరమ- పురుషా | పరం - శ్లోఒఒతి-స్వరూఢ-పలలల |
వి దుర-వం ధ్యా | విమల- చ రితా | విహం - గా అతిది | గోఒహ-కొలలల |
ప మ ప-ధస ధస | రిసధ - ససధప | దధప - పాప్పమ | రిమమ - పాపా |
ఉ ద ధి-నివా స | ఉరగ - శయలన | ఉఉన్న-తోన్నత | మహిఇ- మాఅ |
ద ధ ప - పాప్పమ | రీ మ-మగరిస | సాస్స - దధధప | పాప్ప-మగరిస || రి ||
యగుకు - లో త్రమ | యజ్ఞ - ర ఆత్మక | యజ్ఞ - శిక్షక | రామ-నాఅలమ || ప
ధ సా - ధప మప | దధప - మగరిస | రి సా - ధపమప | దధప-మగరిస |
వి నీ - పణపాఅ | లకొఅ-నమొనమొ | ఇ భా - వరదాఅ | యకొఅ-నమొనమొ |
ప మ ప - ధసధస | రిసధ-ధసధప | దధప - పాప్పమ | రిమమ- పాపా |
శుభా అ - వ్రదసుమ | నోఒర - దాఅలమ | రేంద్ర - మనో ఒ రంజనా-నాఅ |
ద ధ ప - పాప్పమ | రీ మ - మగరిస | సాస్స - దధధప | పాప్ప - మగరిస || రి ||
ఆ భి ఇ - న్నావపు | రంద - ర అలవి | తల్ల - భల్లరె రామ - నలలమ || ప ||

29 మే ఇన్యము. శుద్ధసావేరిరాగము—త్రిపుటతాళము 7 అ. 100

చ శు చ
అ. స రి మ ప ధ స

అవ. స ధ ప మ రి స

రె-వే1-2-రె-ఉ-రె-ఉ1

5. రి మ రి-రి స ధ స | సా స్స-ధ-పమప | దధస - ధాధప | పమరి - దధధప |
అ ఆ న-రేమకర | పున్ని - బొఒలతి | సకల - శాస్త్రపు | రాఅణ-ధిఇసం ||

పాప్పదధధప | పాప్ప-మపధప | పమరి-సరి సరి పమప - సరి సరి
 తాళ - ధీ ఇనం | తాళ - పరిగతు | రేపరె-ఎఎఎఎ | ఎఎఎ - ఎఎఎఎ
 పపధ -పపమరి | రి సరి - మామా | ధపధ-సా సా | రిరి స - ధపమప
 ఎఎఎ-ఎఎఎఎ | సేఎతు - వా హా | పరిగ-తం నం | జటాత-జూడాట
 దధస-ధాధప | పమరి - దధధప | పాప్ప-దధధప | పాప్ప-మ పధప
 సకల-శాస్త్రపుర ఆణ - ధిఇనం | తాళ - ధీ ఇనం | తాళ - పరి ఘతు
 పమరి-సరి సరి | పమప - సరి సరి | పపధ-పపమరి | రి సరి- మా మా |
 రెపరె-ఎఎఎఎ | ఎఎఎ - ఎఎఎఎ | ఎఎఎ-ఎఎఎఎ | సేఎతు- వా హా |
 ధపధ-సా సా ||
 పరిఘ తం నం ||

మనరాగ గీతములు

36 మే. జన్యము 1. నాటరాగము—అదితాళము 8. అ. 100

గణపతి గీతము

ష అం శు మ కా
 ఆరో. సరిగ మ పధ ని స

ఆవ. స ని ప మ రి స

రె. ప్రే-2-౪- రె-ఉ రె-ఉ |

1. స స ని ప - ప మ గ మ | ప స స ని - ప స సా | స మ మ మ - రి గ మ ప |
 హ రి హర - వి మ ఉ త | ఆ మ ర పు - జ తు రే | వ ఆ మ న - రు ఉ ఉ ప |
 మ మ రి స - స స ని ప | ధ ని సరి - స స రీ | స స ని ప - మ మ రి స |
 ఎ ఎ ఎ క - దంం త | చ తు రు ఉ - ర్భజయ | లం బో ఒ - ధ రు ఉ రె |
 మ మ మ రి - రి స స స | నీ ప మ - పా పా | ప స స ని - ప ని ప మ |
 స క ల సి - ఇ ధి ప ల | దా య తు - రే రే | ప ఆ శంం - కు శ ధ ర |
 గ మ ప ని - ప స సా | స మ మ మ - రి గ మ ప | మ మ రి స - స స ని ప |
 ధి శా ఆ మ - ధ రు రే | వా ఆ మ న - రు ఉ ఉ ప | ఎ ఎ ఎ క - దంం త |
 ధ ని సరి - స స రీ | స స ని ప - మ మ రి స ||
 చ తు రు ఉ - ర్భజయ | లంం బో ఒ - ధ రు ఉ రె ||

2. నాటరాగము—వికతాళము - గౌరి గీతము. |

రె. ప్రే-2-3 |

స స స ని | ప స స ని | ప మ గ మ | ప స స ని
 ఆ మ రి ఇ | క బ రి ఇ | బా ఆ ఆ ర | భ్రమ రి ఇ
 ప ని స రి | స స సా | ప ని స రి | మ రి స రి
 మ ఖ రి ఇ | కృతంం | దూ ఉ రి ఇ | క రో ఒ రు

స స స ని । ప ని స ని । ప స ని ప । మ మ రి స॥
దు రి తం । గౌడ సీ ఇ । చ ర అణ । పం క జం॥

15 మే. జన్యము 3. గౌళరాగము—రూపకతాళము. 6 అ.

శ్రీ రామ గీతము ౦ ।

శు అం శు కా
ఆరో. స రి గ మ రి మ ప ని స అవ. స ని ప మ గ మ రి స

దె - దె - ఉ ।

రీ - రి స ని స । రి మ - రీ రి స । మ రి - ప మ గ మ । రి గ మ - రి రి స ।
శ్రీ - ర అ అ మ । చం - ౦౦ ద్రా స అ - కె ఎ ఎ త । పు ర వ - అ అ స ।
స రి - రి స ని ప । ని స - రీ రి స । ప మ ప - రి రి స । రి రి - మ మ గ మ ।
ము ని - జ న మ అ । న స - హం స । నిఖిల - లా ఒ క । ప అ - అ ల న ధు ।
రి రి - రి స ని స । రి రి - రి స రి మ । స ని - స రి మ రి । ప మ - రి రి సా ।
రి ఇ - ఇ ఇ ఇ ణ । క ఊ - స ఆ ల్య అ । భౌ అ - అ అ అ గ్య । రు ఊ - ఊ ఊ పా ।
రీ - మ మ పా । ప ప - మ గ మ । రి రి మ - గా మ । రి మ రి రి సా ।
దా - శ ర ధే । పు ఊ - త మ మే । వ ఆం ఛాం । త వ - వం దే ।
రి మ - రి ప ప మ । రి స మ రి - ప మ । రి మ - ప ని మ ప । స రి - మ ప ని స ।
ప అ - ద క మ ల । మ ని శం - ౦౦ । కృ ప - ఆ అ లో ఒ । గ అ - స ఫ జీ తి ।
సా - రి మ రి మ । ప ని - స ని ప మ । రి ప మ - రి గ మ । రి స - మ రి రి స ।
మా - క ల ఇ య । ము ద - మ తు లం । దె ఎ హి - మె ఎ ఎ । భౌ ఒ - ఒ ఒ ఒ ఒ ।
స రి - రి స ని ప । పు ప - రి రి స । రి రి - ప ప మ మ । రి మ రి రి సా ॥
స్వ ఆ - ఆ అ అ మి క్క । ప అ - ల య మం । గు రు - ము ఊ ఊ రి । న ఆ అ మ కం ॥

29 మే. జ. 4 అరభిరాగము—త్రిపుటతాళము. 7 అ. శ్రీ రామ గీతము 100

చ శు చ కా అం
ఆరో. స రి మ ప ధ స అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

దె-వే1-2 దె-ఉ-దె-ఉ ।

పా ప-మ మ పా । మ గ రి - స రి మ గ । రి రి స - ధ ధ రి స । రీ , - రీ స రి ।
శే ర శ్రీ ఇ రా । అ అ మ - చం ౦౦ । ౦౦౦ - ౦౦౦౦ । ద్రా, - అ ర ఘు ।
మ గ రి రి స సా । ప మ మ - పా పా । ప మ ప - మ గ రి రి । మ గ రి - స రి స స ।
వం శ-తి ల కా । రా అ ఘ - వేంద్రా । అ అ అ - అ . . . । అ . . - అ . . . ।
ధ ధ రి - స రి స స । ధ సా - ద ధ ధ ధ । ప ప ప - ధ స సా । రి స రి - మ గ రి రి ।
అ . . - అ . . . । అ అ - శ్రీ త జ మ । పొ ఒ మ - మ ఊ శే । సీ ఇ ఇ - త అ అ మ ।
మ గ రి - మ మ ప మ । పా ప - పా పా । ప మ ప - ధ స స రి । మ గ రి - స రి స స ।
పొ ఒ ఒ - రం జ మ । శే ర - ధీ రా ॥ రా అ ప - జా అ ను ర । అం త - మ ఊ శే ప ॥

ద ధ రి-సరిస స | ధ సస - దధధప | ప మప -ధ స సా | సాప-దధధప |
అ అ అ-ఇయ్య ఇయ్య | అ అ అ ఇయ్య ఇయ్య | అ అ అ -ఇయ్యరే | దీ న-జనమం |
ప మప -మగరి స ||పాప||
ద అ ర -మ అ మ వ ||రేరె ||

1. మోహనరాగము—రూపకతాళము 6 ఆ. - సరస్వతి గీతము. ౦ |

చ అం చ
ఆరో. స రి గ ప ధ స ఆవ. స ధ ప గ రి స.

రె - రె - ఉ .

గ గ - పా పా | ధ ప - సా సా | రి స - ద ధ పా | ధ ప - గ గ రి
వ ర - వీ జా | మృదు పాణీ | వ న - రుహ లో | చ ను - ర అణీ |
గ ప - ధ స ధా | ధ ప - గ గ రి | గ గ - ధ ప గా | ప గ - గ రిసా |
సు ర - చిరబం | ధ ర - వెఎణీ | సు ర - సుత కా | ల్యుఅ - అ అణీ |
గ గ - గ గ రిగ | ప గ - పా పా | గ గ - ధ ప ధా | ధ ప - సా సా |
ని రు - ప మశుభ | గుణ లో లా | ని ర - త జయా | ప్రద - శీ లా |
ధ గ - రి రి స స | ధ స - దధధప | గ ప - ధ స ధప | ధ ప - గ గ రిస |
వ ర - ద అప్రియ | రంగ - న అయికి | వం - చిత ధల | ద అ - అ అయికి |
స గ - గా గా | గ రి - ప గ రి | స రి - స గ రి స ||గగ||
స ర - సీ జా | స న - జన నీ | జయ - జయజయ ||వర||

28 మే. జన్యము 6. కాంభోజిరాగము—చ||త్రిపుట లేక

అదితాళము 8 ఆ. 100

చ అం శు చ
ఆరో. స రి గ మ ప ధ స ఆవ. స ని ధ ప మ గ రి స

రె-ప్రే1-2-8 - రె-ఉ రె-ఉ.

సా ని ప - ధ ధ సా | ధ స రి గ - మ గ రి రి | స రి స స - ని ని ధ ప |
మం ద ర - ధ అ రే | మొదక్షము-ర అ అ రె | ద ఇత్యేతు - లం త క |
ద ధ ప మ - గ మ పా | గ ప ధ స - ని ని ధ ప | ద ధ ప ప - మ గ రి స |
ప అ వ న - ముడి క్తే | ప ద శుభ - రె ఎ ఎ ఖ | మ ముటమ - యుఉఉర ||
గ ప ప ధ - ధ స స రి | రి స మ గ - రి గ రి స | స రి స స - ని ని ధ ప |
అ అ అ అ - అ అ అ అ | అ అ అ అ - అ అ అ అ | ద ఇత్యేతు - లం త క |
ద ధ ప మ - గ మ పా | గ ప ధ స - ని ని ధ ప | ద ధ ప ప - మ గ రి స ||సా||
ప అ వ న - ముడి క్తే | ప ద శుభ - రె ఎ ఎ ఖ | ముటమ-యుఉఉర||మం||

29. మే. 7. ధీరశంకరాభరణరాగము—మర్త్యతాళము 10 అ. 101

రామగీతము

చ అం శు చ కా

ఆహ. స రి గ మ ప ధ ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స.

దె-వే1-2-3- దె-ఉ దె-వే1-2-3 ।

స ని నా - ధ ని స ని ధ ప । మగమపధప - మగ రిస । ససపా - మగమరిగా ।
 శ్రీ ఇ గో - వింం దాతత । హరెఎమధు- సుఉధన । వసమా - అతతతలా ।
 స స నా ని స - ధ ని స । రీ స ని - ధ ని స నిధప । నానానా-స ని ధ ప ।
 గ దు డా ధ్వజ - ము కుం ద । శ్రీధర - శ్రీధరముపతే । సంంం-కరపణ ।
 మ గ మ పాప్ప - మ గ రి స । రి రి ని - ససధ-నిస-ధ ధమ-ప పగ-మమరిగా ।
 ముందరాంగ - జయజయ । శ్రీఇఇ-రతమ-సిఇఇ-తా । ఆధి-రతత-మతతత ।
 స రి గమ పా - ధ ని నా । రి రి స ని ధప-మగ రి స ॥ సని ॥
 మ అ త త త - ప త పీ । ప త ట్టతతత-రతతమ ॥ శ్రీఇ ॥

20 మే. జన్యము 8. భైరవిరాగము—ధ్రువతాళము. 14 అ. 1011

శ్రీరామగీతము

చ సా శు చ కై

శు

ఆహ. స రి గ మ ప ధ ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స.

దె-వే1-2-3 దె-ఉ-దె-వే1-2-3-దె-వే1-2-3 ।

గ రి గమపా-మ గ రి గ-మ ప మా । పధనిస- మనిధప - మ గ రి స ।
 శ్రీ ఇ ర తమా -చంద్రత-శ్రీత పా । అరిజతత - సమతత - అ త తస్త ।
 స రి స-ప మ ప -గ రి గ మ-గ గ రి స । రి రి గ - మమగ - రిగమపము ।
 క త త-శ్యత త -గుణ త త-ర త తమ । సిఇతత - ముఖతం-భౌమమహా ।
 ప ద ధ-ని ని స -ప ధ ని స -ని గ రి స । నిరస-గరిస - నినిధమ -ప ధనిస ।
 చం చ-రి ఇ ఇ -ఇ ఇ ఇ ఇ -ఇ ఇ ఇకు । నిరం-తరం - మంగళ -మతతత ।
 ప ధ ప-స ని స -ప ధ మ ప -మ గ రి స ॥ గరి ॥
 నొ ఒ ఒ-తుఉ ఉ -ఉ ఉ ఉ ఉ - ఉ ఉ ఉ ఉ ॥ శ్రీఇ ॥

20 మే. జన్యము 9. ఆనందభైరవిరాగము—వికతాళము 4 అ. 1

అంబాస్తుతిగీతము

చ సాశు చ కై

ఆరో. స గ రి గ మ ప ధ ప ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

దె. ప్రే. 2-8 -

ని ధ ని స - సానిస - గరిసని - నిధపమ - పపపధ - నిధపమ -
 క మ ల సు - లోచని - విమలత - టాకిని - మర ఆళ - గఆమిని -
 మ ప పమ - గరిసా - సానీ - సగగమ - గమపమ - గరిసా ||
 క రి హర - మఅధ్యే - బింబా - అఆనన - విధుమం - డలరే -
 పా మగ - మాగరి - గానిని - సాసా - పపమగ - మమగరి -
 చం దన - కుంకుమ - సంకలి - తా ఆ - పరిమళ - కఆసురి -
 గ గ రి ని - సాసా - సగరిగ - మగమా - పనిధని - పధనిస -
 తిల క ధ - రేరే - జలజ - శలయ్య - కచకుచ - ఘనజఘ -
 గరి సని - నిధపమ - పపపధ - నిధపమ - మపపమ - గరిసా
 న ఆ అం - భిబిజ - మరఆళ - గఆమిని - కరిహర - మఅధ్యే !
 సానీ - సగగమ - గమపమ - గరిసా || నిధ ||
 బింబా - అఆనన - విధుమం - డలరే || కమ ||

15 మే. జన్యము 10. సావేరిరాగము—రూపకతాళము 6 అ. 0 ।

రామగీతము

శు శు శు

కా అం

ఆరో. స రి మ ప ధ స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

దె. దె. 6 -

ధన-రిమమా - మగ-గారిస - గా-రిరిగా - రిరి-గధసా -
 జన-కసుతా - కుచ-కుంకుమ - పాం-కితలాం - చను-రెపరే -
 దధ-పమపా - పమ-గరిసరి - పమ-గరిరిమ - గరి - సాసా -
 బలి-హరురే - భగ -వఅహన - కం-చిఇపురి - నిల-యా ఆ -
 రిరి - సానిధ - సరి -మాగరి - మా-పధపమ - పధ-పాపప -
 కరి - రాక్షక - భుజ-వీక్రమ - కొ-మితఫల - డల-అయక -
 రిరి - మమపప - ధప-ధపమా - పధ-సానిధ - నిధ-పధమా -
 కరి - వరదల - కఆ-ల్యఅణా - పెరుం-చేవిమ - నొ-హరురే -
 ధప-మగరిస - రిమ-గరిసా || ధన ||
 కరి - గిరిని - వఅ-అసురే || జన ||

65 మే. 11. మేచకళ్యాణిరాగము—త్రి॥ త్రిపుటతాళము 7 అ. 100

విష్ణుగీతము

చలం ప్ర చ కా

ఆరో. సరిగ మ ప ధ ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

దె-ప్రే-2 - దె-ఉ దె-ఉ ।

స స స - ని ధ ని స । నిధప - ధపమప । గమప - పదధని । ధపమ - పగరిస ॥
క మ ల - జా అ ద శ । విమల - సునయన । కరివ - రదకరు । ణంబు - ధేఎఎ ।
ధ ధ ధ - గ గ గా । మపా - మగరిస । రీ , - సా , , । గమప - మపధప ।
క రు ణ - శ ర ధే । కమ - లలలల । కాం - తా , , । కెఎకి - సరకాల ।
ని ధ ప - ధ ప మ ప । గమప - పదధని । ధపమ - పగరిస । ధధధ - గగగా ।
సు ర వి - ధేఎ ద న । వరద - వెఎలల । సురపు - రొఒత్తమ । కరుణ - శరధే ।
మ పా - మగరిస । రీ , - సా , , ॥ ససస ॥
క మా - లలలల । కాం - తా , , ॥ కమల ॥

లక్షణగీతములు

29వ మే. జన్యము 12. హంసధ్వని రాగము

త్రి॥ త్రిపుటతాళము 7 అ. 100

చలం కా

ఆరో. సరిగ ప ని స

అవ. స ని ప గ రి స

దె-ప్రే-2 - దె-ఉ - దె-ఉ ।

స రి గ-రి-, స-ని । సగరి - సససని । పనిస - రిసరిగ । పగరి - గరిసని
అ రె ఎ-దా క్షిణ । ద్వార - కలలల । పురని - వలలస । శ్రీఇర - అజగొఒ
స రి రి-సా సా । నిసా - రిగరిస । గరిస - నిసరిగ । పగప - గరిసరి
ప అ లు-రే రే । చతూ - శృతిరిష । భలల - అంతర । గలలం - ధలలర
గ రీ - సని సా । రిగా - సరిగా । పగప - గరిగప । నిపని - పగరిగ
చ తూ - శృతి దై । వతా - స్వరకా । కలిని - వలలద । ఇతర - మఉఉధ
ప నీ - సస సని । సనిస - సససని । పనిస - పనిసని । సాస - సనిపగ
అ ఆ - రొఒఒహ । అవరొ - ఒఒఒహ । మదర - అలలల । సాగ్ర-హంసన్యల
నీ ని-ప గ రి స । రిగప - గరిసని । సరిరి - ససరిరి । గపగ - రిసరిగ
సా అ-అల అంశ । త్రిపుట-యంఉఉక్త । ధిఇర - శంకర । అభర - ణమ్మేఎళ
గ రి స-ని స రి స । రిసని - పనిసని । సరిగ - పనిసని । పగరి - సనిపని
జ ని ర-హంసల । ధ్వలని - రలలగ । మనధ - అలరయ । శ్రీఇఇ - రలలమ
స రి గ-రి రి సా ॥
ప మొ ఒ- నల మొ ॥

13. అనందభైరవి రాగము - త్రి|| త్రిపుటతాళము. 100

1. చరి-సాగ-శుమ-ప-శుభ-కైని. 20 వ. మేళకర్త నరభైరవి జన్యము

ఆరో. స గ రి గ మ ప థ ప ని స ఆవ. స ని థ ప మ గ రి స

3-వే1-2 దె-ఉ-దె-ఉ -

స గ రి గ మ గ రి - గ గ మ గ రి స ని - స మా మ గ రి ని - స గ మ మా మా -
అ రె ర ఘువి ఇ ర - ర ణ శు ఉ ఉ ఉ ర - శీ త త త త మ నా - హ రు ఉ రే రే -
గ గా మ గ రి స - ని సా గ రి స రి - సా ని గ రి స రి - సా ని థ ప థ ప -
చ తు శృ తి రి మ - భ సా ధ అ ర ణ - గా అం ధ అ త ర - కై శి కి ఇ స్వ ర -
ప ని ని సా సా - సా మ గ రి గ మ - ప మా గ రి స రి - స గ రి గ మ ప మ -
యి త ర శూ ధ్ధా - ఆ అ రో హ సం - పు డ్ధా వ అ క్ర - అవ రో ఒ ఒ హ -
పా థ ప ని స థ - ప ప స సా ని థ - ప సా ని థ ప మ - ప థ ప ని స ని థ -
సం పు ఉ ఉ ధ్ధా - స అ గ్ర హం స్వ ఆ - స ఆ ఆ అం శ - త్రిపుటయు ఉ ఉ క్త -
ప ప థ ప మ గ రి - స గ రి గ మ ప మ - ప సా ని థ ప మ - పా మ గ రి స ని -
స ర ధై ఇ ఇ ర వి - మ్రో అ అ శ జ ని త - ఆ ఆ నం ద - భై ర వి ర ఆ గ -
స గ రి గ మ ప థ - స ని స ని థ ప మ - గ గ రి స రి సా ||
మ వ థ అ త ర య - శ్రీ ఇ ఇ ర ఆ అ మ - న మొ ఒ న ఆ మో ||

14. ఖరహరప్రియరాగము - త్రి|| త్రిపుటతాళము. 100

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని. 22 వ. మేళకర్త.

ఆరో. స రి గ మ ప థ ని స ఆవ. స ని థ ప మ గ రి స

ని థ ని ప మ ప థ - థ ని స ని థ ని స - రి రి గ మ గ రి స - ని థ ని స ని సా -
అ రె ఎ జ ఆ న కి - ర ఆ ఆ మ అ అ ణ - భ అ క్త జ న థ య - ని వ అ ర ణు రే -
రి రీ స ని స రి - స సా ని థ ని స - ని థ ప మ ప థ - ని ని స ని థ ని స -
చ తు శృ తి రి మ - భ సా ధ అ ర ణ - గా అం ధ అ త ర - చ తు ఉ శృ తి ధై ఇ -
రి రి గ గ మ గ రి - స ని థ ని స రి గ - మ గ రి స ని స స - సా రి స రి గ మ -
వ త అ స్వ ర కై ఇ - శి కి ని ష ఆ అ ద - ఇ త ర శు ఉ ఉ ధ్ధ - ఆ అ రో ఒ ఒ హ -
గ రి స రి గ మ ప - ధా ని థ ప థ ని - సా స ని థ ని స - ని థ ప థ ని స ని -
అవ రో ఒ ఒ హ - సం పు ఉ ఉ ధ్ధ - సా గ్ర హం స్వ ఆ - స ఆ ఆ అ అం శ -
స స ని ని ద థ ప - మ గా మ ప థ ని - ధా ప మ గ రి స - ని థ ని స రి గ మ -
త్రిపుటయు ఉ ఉ క్త - మ్రో ఆ శ ఆ అ ధి - తా అ అ అ త ర - ఖ ర హ ర అ ప్రి యో -
ప ప ప మ మ గ రి - స రి గ మ ప థ ని - స ని థ ప మ గ రి - స రి రి స రి సా ||
ర ఆ ఆ అ అ అ గ - మ వ థ అ త ర య - శ్రీ ఇ ఇ ర ఆ అ మ - న మొ ఒ న ఆ మో ||

జులిస్వరము

28 వ మే. హరితాంబోజి జన్మము

న-చరి-అంగ-ప-చధ-స

మోహనరాగము - ఆదితాళము

ఆటా. సరిగపధస
ఆవ. సధపగరిస

తె - వ్రే ! 4 అ.	తె - ఉ	తె - ఉ
సా, , , ధా - పా - రీ ధా సా, , , ధా - ధా - పా - సారి	పా, , , గా , , గా - , , పా రిగ-సరి - రిగ గప	రీ సా - ధా రీ , , ధా - , , రీ పద-ధస- దద రీ
(1) రీ రీ గ - స - స రీ - దధ - స - పపధ-గగప-రి (2) దాదస - , పపధ-గా గప - , రి రి గ	సా సరి - , గ గరి గా గస - , దధస	పా పగ - , ధపరి రిప గద - పసధరి
(3) దాధగ - , రి రి గ - పా పరీ - , స స రీ (4) సారీగ - రీ స రీ - సరీసధ - సా - ధ స	ధపధా - గపపధ పదరి - గ గపస	ధస ధరి - రీ , రిప గధ - పసధరి
(5) సారీగ - రీ స రీ - ధసధ రీ - , రీ స రీ సరిగస - , ధప - ప-ధసపా - గరి - సరి	పసాగ - రీ గస రీ ప గసా, - రీ గా	పసపధ - దసధరి పసపధ - దసధరి
(6) రీ , , , - సరి - రీ గ - రీ - పధ ధా, , , - గప - పదగప - రి గ స స	రీ , , , - ధస రీ , , , - రి రి గసరిగ - సరి ధస	పరిధస - పదగగ దా, , , - , - దద పదగప - ధస ధరి

స్వరజతులు

1. ఖమాస్ రాగము - ఆదితాళము

28 వ మేళకర, హరికాంభోజి జన్యము

రచయిత: శ్రీ చిన్నికృష్ణదాస

తై ప టు అంచ
ఆవ. స్త ని ధ ప మ గ రి స

ఆరో, స మ గ మ ప ధ ని స్త

రె - వ్రే 4 అ. 2 - 3				ఓ - ట		ఓ - ట	
ప	సా, , - సా నీ - ధా పా - , మ గా	మా, , - , , గా	మా సా - , ధా ని సా	పే ఎ ఎ - ఎ ఎ రా	జీ త - అ గి రి సా	మా	సా - , ధా ని సా
అ	సా అతి - అంబ - శి వా - అయన	మా, ప - మా, గ	మా, ప - మా, గ	రా అత్త - రా అక్క	సా అ - రా అత్తి సా	మా	సా అ - రా అత్తి సా
చ	కాంభ - వీ ఇమ - నో బహ - రా అప	ద ప మా - దా మ గ	సా మా - సా ని ద - దా నీ	శ సు సే - విపుమ	సా మా - ది ని శి ప సా	సా	సా మా - ది ని శి ప సా
(1)	సా కీ - స్త ని నీ - సా ని ద - దా నీ	ధ ని ధ ప - ధా , ,	ప డ ప మ - పా , ,	సా సే - విపుమ	హృదయము - స అ తి	ప డ ప మ - పా , ,	హృదయము - స అ తి
(2)	స్త రి స్త ని - సా , , - ని స్త ని ద - నీ , ,	మ రు వక - నా అ తి	హృదయము - స అ తి	ని స్త ని స - ని ద పా	ధ ప మ గ - మ ప ధ ని సా	ధ ప మ గ - మ ప ధ ని సా	ధ ప మ గ - మ ప ధ ని సా
	ప ర మద - యా అతి - ని ధి వసు - చు శ్చ	స మ స - మమము - ప ప ప ప - ద ధ ద ధ	స మ స - మమము - ప ప ప ప - ద ధ ద ధ	మహాదేవ - మహా ప్రభో - సుందర - నా అయక	ధ వ ధ య - హ ర శి వ సా	ధ వ ధ య - హ ర శి వ సా	ధ వ ధ య - హ ర శి వ సా

- (3) ధస్ నిద - పమగమ - పా , - పద నిద
 నైరమధు - రపురమ - న ఆ - వరములూ
 సా , , , , స్సని - నిదధవ - పమమగ
 క్రిణిణి - ఇణిణి - కరశశ - మకుటధ
 స్సమగస్ - సా సా - స్సరిస్సని - నీ నీ
 క్రిణిణి - లో లా - దుష్టగుణ - శి లా
 సమూమ - గపాప - మదాధ - పనీని
 మదలె - లరంగ - పదాబ్జ - ములందు
 మాపమ - పాదప - దానిద - నీస్సని
 జ్ఞానమ - ధ్యానమ - స్నానమ - మానమ
 గమపధ - నిస్సనిరి - సా , - స్సరిస్స
 కనికర - మనచర - ఇంక - బులుగమ

ఈ అయిదవ చరణము ఖండజాతి నడక, అగుటచే వేలికి అయిదు అక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది.

- (5) సారీసానీ ధనీ - సానిధా - పా , , ,
 సారెసా - రెకునీ - సామమ - త్రంకం
 మాగమా - పామపా - దాపదా - నీధనీ
 దాసుడో - చిన్నికృ - ఘనికి - చిక్కునీ

పమగ - మా , ,
 సగుహ - ని ఈ
 మా , , , , పద
 రా అ అ - అఅజయ
 నిస్సనిద - దా ధా
 కృతనిత - పా లా
 ధరీరీ - ని సాస్స
 పదంబు - లు కేర్పు
 సారీస్స - రీస్సని
 దానమ - మానమ
 ధనిపధమా , ,
 గొనశృతులన్ , ,

పాదనీ - దాపమా
 కోరినా - ననీపా
 సారీసా - నీధనీ
 వేయని - చాక్కనా

స్సనిధని - దపధని సా||
 నిరతమ - సుదలచి సా||
 నిదమగ - మపధని
 విజయత్రి - పురహర
 పధపమ - సాపా
 పతితుని - వేతా
 నిస్సనిద - పా , ,
 పశుపతి - నీ ఈ
 స్సరీసా - నిధపమ
 అభిమా - సమనుమ
 ధపమగ - మపధని సా||
 సుతులశ - రణనుమ సా||

పామగా - మా , , ,
 దాబ్జమం - త్రంకం
 సానిధా - మాపధా సా||
 ధనిని - ముక్తాని సా||

అలో. స రి గ ప ధ స
చ అం చ

కావ శు అంచ
అవ. స ని డ ప మ గ రి స

తె - పై - 4 అ. - 2 - 8		తె - డ	తె - డ
ప సా, రి - గాపా - ధాసా - నీధా	పాదప - మగరిస	రిసనిధ - సా,,	
రాఅరి - కేణు - గోప - బాల	రాజిత - సఅద్గుణ	జయశి ఇ - అఅఅ	
సా, రి - గాపా - మా, గ - పాదా	రీ, స - నీదా	పా, మ - గా రీసా	
సాఅరి - సాత్త - శేఎర - మేమి	మాఅరు - వారి	కో ఒర్య - లే ర రా	
చ (1) సా, రి - గాగా - గా,, - , , రిగ	పా, ప - పాపా	పా,, - , , ధప	
సం డ - గోపా - లాఅతి - అఅనె	నెం దు - బోబా	లా ఆ - అనీఇ	
సా, స - సాసా - గరిసని - నిధపా	పడపమ - గరి	గప మగ - రిసరిగ సా	
విం దు - రారా - సడమల - మదిలో	మడమల - రగ నా	కెనుదు గ - గదియెర రా	
(2) పపపా - రిరి - గపమగ - గా,,	గ పమగ - మగరిస	రిగరిస - సా,,	
పలుహూ - రునుగా - రమనున - నికా,,	పిలచిన - పలుకవు	సలుగకు - రాఅఅ	
రిసనిధ - సా,, - మగరిగ - సా,,	ధపధరి - సా,,	రిసనిధ - పమగరి సా	
కరివర - డాఅతి - మరిమరి - నాఅతి	యధరము - గో,,	లరకని - కరముగ రా	

(8) పా , , - మగరిక - ధా , , - మగరిక	పా , , - మగరిక	పా , , - మగరిక
రా అతి - నగధర - రా అతి - మురవార	రా అతి - ధవహర	రా దే - రా అతి
గా , , - రిసనిధ - రీ , , - రిసనిధ	సా , , - రిసనిధ	సా - సా , ,
ఈ ఇ ఇ - మగువసు - ఈ ఇ ఇ - లలనసు	ఈ ఇ ఇ - సాగనిని	చే ణ - రా అతి
సా రిష - రీ రీ - రీ , , - రీ సని	దా ధా - ధా , ,	పా మ గ - గా గా
ణో రి క - లింపాం - దా అతి - డెండము	నీ యం - దా అతి	చే రె ను - నీ చెం
గా , , - సరిగద - పా , , - రిసరిగ	సా , , - గిరిసని	దప మ గ - రిసరిగ సా
త అతి - మునిమి - నా అతి - కరముల	చే ఎ - మురిమరి	ని ను శర - ణనియెడ రా

18 వ మే. జన్మరాగము 3. మోహనరాగము - ఆదిత్యాళము
స-చరి-ఆంగ-ప-చధ (రచయిత: శ్రీ గోవిందరావు)

పె - వే1. - 2 - 3	పె - 3	పె - 3
సా , , - ధ, పా - గా , , - రి, సా	ధా , , - స, రీ	గా , , - ప, ధా
మోడి - హాతనా - రం - గాఅక్రీ	శు ఉఉ - భాంగా	రా అతి - జేపిరా
స సా రి - స రీ స - ధసాధ - పధాప	గా , , - రి, సా	సా , రి - గ, పధ సా
మోచ - తే ప ర - ఘోడర - భ ఆర	సం - సాతరా	కా అహ - అర అర మో

తా న వ ర ము లు

29 వ - మేళకర.

1. శంకరాభరణ రాగము - ఆదితాళము

చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని.

ప॥ సామి నిన్నేకోరి - చాలామరులు కొన్నదిరా ॥

అ॥ తామసము నేయక - దయజూడరా గోసాలా ॥

చ॥ నీరజాక్షి నీపై ॥

అ. సరిగమపధనిస

అ. సనిధపమగరిస

దెబ్బ - 4 అ - లఘువు ప్రే - 2 - 8	○ ద్రుతము దెబ్బ - ఉపి	○ ద్రుతము దెబ్బ - ఉపి
ప॥ సా , , - ని స ధ ని - సా-మ ప - - గా మా సా అ అ - అ అ అ అ - మి- ని ఇ - ఈ ఈ సా స ధ - ప మ-సా - - ప మ గరి - స రి గ స చాలా అ - అ అ-నూ - రు ఉ ఉ ఉ - లు ఉ ఉ ఉ	సా- ధని - సా-ధని న్నే-నిప - ఏ-కోబ ని ధ ధ ని - సా-ప మ కొబ బ బ - ఓ-న్న అ	సరి-సని - ధ ప ధ ని బబ-బబ - బ బ రి ఇ గ-రి గ మ - సాధ ని ॥సా॥ అ-ది ఇ ఇ - రాఅ అ ॥సా॥
అ॥ సా ద ధ - ప మ-ధ ప - , మ-గ ప - గా మ రి తా అ అ - అ అ-అ మ - అ అ-స అ - అ అ అ	గ మ ప ద - ధ ప-మ ప ముఉ ఉ-సే- అ అ-య అ	ధ ని-స ని - సారీ గ అ అ-అ అ - క అ అ

రిప మేళకర

శురి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని

2. తోడిరాగము - ఆదితాళము

(రచయిత :- శ్రీ వట్నం ముబ్రహ్మణ్యయ్యర్)

అగ్. స రి గ మ స ధ ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

- ప॥ ఏరానాపై నింత చౌకనేయ - మేరగాదుర నాసామి॥
 అ॥ మూదునిగన్న శ్రీ వెంకటేశ సుకుమార నన్నేలుకోర సరసుడ॥
 చ॥ దానిమాటలు విని ఇంత సాహస మేలర॥

తె - వ్రే - 2 - 8	అమృత	తె - 8	తె - 8
ప॥ సా, స - ని ధ-చ ధ - ని-ని ధ ప - మ గ మ ని- వ ఎ ర - ఆ అ-న అ - అ-పై ఇ ఇ - ని ఇ ర - ప రి గ రి-స ని-ధ ని - స ని ధ ప - మ గ మ ని మే ఎ ఎ ర-ఆ అ-గ అ - అ రు ఉ ఉ - ర అ అ అ		తె - 8 ధ ప ప మ - గ రి-స రి చౌ ఉ ఉ క - ఆ అ-సే ఎ ధా, , - , , స ని నా అ అ - అ అ నా అ	తె - 8 గ మ ప-గ - మ ప ధ ని ఎ ఎ ఎ-మ - అ అ అ అ ధ ప మ-గ - మ ప ధ ని-సా అ అ అ-మి - ఇ ఇ ఇ ఇ ॥ ఏ
అ॥ ని ధ ధ ని-ధ ప మ-గ - మ ని ధ మ - గ రి మ- మా అ అ అ-రు ఉ ఉ-ని - ఇ గ అ అ - న్న అ అ-శ్రీ ధ ని స రి-గ రి-స గ - రి సా ని - ని ధ ని స మ అ-అ అ-ర అ-స అ - అ న్నే ఎ - ల ఉ ఉ ఉ		తె - 8 గ మ ప-గ - మ ప ధ ప ఇ ఇ-పై ఎ - కా-మ మ ధ ప మ - గ మ ధ ని- మ ర అ అ - సు ఉ ఉ ఉ	

॥

$\frac{1}{x^2} = x^{-2}$

॥५॥

కా, ని - రింకని - ని ధవ - X - , 0 12 రి -
కా మని - ముతమ - ట మిని - ఇ ఇ ని ఇ -

(1)

0
0-2
12
1

02
~~13~~
12
1

0
0-2
X
1

0
0-2
12
1

(2)

12
12
0
1
X
12
X
1
X
X
X
1
X
2
12

(3)

[illegible]

(7)

(4)

(5)

[illegible]

X	X
2	2
.12	.12
6	6
1	1
X	X
2	2
X	.12
12	6

၁	၁
၂	၂
၃	၃
၄	၄
၅	၅
၆	၆
၇	၇
၈	၈
၉	၉
၁၀	၁၀
၁၁	၁၁
၁၂	၁၂
၁၃	၁၃
၁၄	၁၄
၁၅	၁၅
၁၆	၁၆
၁၇	၁၇
၁၈	၁၈
၁၉	၁၉
၂၀	၂၀
၂၁	၂၁
၂၂	၂၂
၂၃	၂၃
၂၄	၂၄
၂၅	၂၅
၂၆	၂၆
၂၇	၂၇
၂၈	၂၈
၂၉	၂၉
၃၀	၃၀
၃၁	၃၁
၃၂	၃၂
၃၃	၃၃
၃၄	၃၄
၃၅	၃၅
၃၆	၃၆
၃၇	၃၇
၃၈	၃၈
၃၉	၃၉
၄၀	၄၀
၄၁	၄၁
၄၂	၄၂
၄၃	၄၃
၄၄	၄၄
၄၅	၄၅
၄၆	၄၆
၄၇	၄၇
၄၈	၄၈
၄၉	၄၉
၅၀	၅၀
၅၁	၅၁
၅၂	၅၂
၅၃	၅၃
၅၄	၅၄
၅၅	၅၅
၅၆	၅၆
၅၇	၅၇
၅၈	၅၈
၅၉	၅၉
၆၀	၆၀
၆၁	၆၁
၆၂	၆၂
၆၃	၆၃
၆၄	၆၄
၆၅	၆၅
၆၆	၆၆
၆၇	၆၇
၆၈	၆၈
၆၉	၆၉
၇၀	၇၀
၇၁	၇၁
၇၂	၇၂
၇၃	၇၃
၇၄	၇၄
၇၅	၇၅
၇၆	၇၆
၇၇	၇၇
၇၈	၇၈
၇၉	၇၉
၈၀	၈၀
၈၁	၈၁
၈၂	၈၂
၈၃	၈၃
၈၄	၈၄
၈၅	၈၅
၈၆	၈၆
၈၇	၈၇
၈၈	၈၈
၈၉	၈၉
၉၀	၉၀
၉၁	၉၁
၉၂	၉၂
၉၃	၉၃
၉၄	၉၄
၉၅	၉၅
၉၆	၉၆
၉၇	၉၇
၉၈	၉၈
၉၉	၉၉
၁၀၀	၁၀၀

2-12-2018

$$\begin{array}{ccccccc} 0 & & & & & & \\ 1/2 & & & & & & \\ 1/2 & & & & & & \\ 1/2 & & & & & & \\ 1 & & & & & & \\ & & & & & & \\ x & & & & & & \\ 0 & & & & & & \\ 1/2 & & & & & & \end{array}$$

2.	2
2	2
2.	2
2.	2
1	1
2.	2
2	2
X	X
1	1

X	.2
2	.12
12	12
.	X
1	1
X	.2
12	.12
f	.00

శుభాకర్ - , పంతు
వి.పి. - వి.పి. - వి.పి.
మొదటి - మొదటి - మొదటి

[illegible][illegible]

6
2
1
X
1
6

$\frac{1}{x^2} = x^{-2}$

12	16
X-12	X
12	8
X	12
1	1
8	2
12	12
2.	8
13.	X

	<u>b</u>
1	2
2	12
b	k
1	1
12	12
2	12
12	12
12	.

[illegible]

20 వ మేళకర్త. చరి.సా.గ.శు.మ.ప.శు.ధ.తై.వి

గి. తై.రవిరాగము - అదితాశము

అశో. సరిగ మ ప ధ ని స

శు
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ పనిత నిన్నేకోరి - పలచి యునదిరా॥

అ॥ ఘనుడౌ మా చక్కని - వేదపురిశ॥

చ॥ మానితగుణసాంద్ర॥

తె - వ్రే 1 - 2 - 8	తె - ఓ - ఉ	తె - ఓ - ఉ
ప॥ రీ మా - X రి X X - రీ-స స - రి రి-X X వ ని - త అ అ అ - అ-ని ఇ - ఇ ఇ-ఇ ఇ X X రి X - మ ప ధ-ధ - ప మ X- మ X రి స వ అ అ అ - ల ల అ అ చి - ఇ ఇ ఇ ఇ- యు ఉ ఉ ఉ ఉ	రి స-నీ - ధ-X రి ని ఇ ఇ-నే - ఎ-కొ-ఒ ఒ ని ని ధ ప - మ-రీ స ని న్న అ అ అ - అ-ది ఇ ఇ X X రి-X - మ ప X రి-	స రి-ప మ - మ X రి స॥ ఒ ఒ-ఒ ఒ - రి ఇ ఇ ఇ॥ ధ ప-మ ప - మ X రి స॥ ఇ ఇ-ఇ ఇ - ర అ అ అ॥ X మ ప ధ - నీ సా- అ అ అ అ అ - అ అ
అ॥ ని ని ధ-ధ - ప ప మ X - మ ప మ X- రి స ని స ఘ అ అ-ను - ఉ ఉ ఉ ఉ - ఉ ఉ ఉ ఉ వు- ఉ ఉ మ అ-	X X రి-X - మ ప X రి- అ అ అ అ-అ - అ అ అ అ అ-	

[illegible]

మృతి

॥३॥

(I)

(2)

(3)

(4)

(5)

2

పుడుడు - ఉడుడు
 సరిగా - రిమా-
 కిరిసి - నిధిపా-
 రి, X - రికిమా
 గుడుడు - అతిసాం
 క్కిసి - , ధా
 గా, రి - , గా
 రి-ధి - గా రి
 X కిరి - సరి X
 X X రి - , సరి స
 గాని X - , రి X
 పా, - , పుప
 ముపధని - హి-X
 గా, రి - , X ముప
 X కిరి - నిధిప-మ
 X కిరి - కిరిసి
 సి-హి - నిధిప-మ

క పామ - నిధ పథ
 మనిధ ప - మ X రి స || మ ||
 - X మ ప - మ X రి X ||
 - ద్ర అతి - అతి అతి ||
 - ని స - , రి ని-
 , ని స - , రి X || మా
 , , రి - గా మా-
 - మనిధ - మ X రి X || మా
 రి X మ X - మా X రి-
 X పాప - మ X రి X || మా
 నిధ ప ప - మ X ప మ-
 X మ పా - ని స రి X || మా
 ధ-మనిధ - ప-మ X రి
 X రి X - మ-పా - ధ
 ని స ని రి - సా - ,
 , ధ మ X - రి- రి X || మా

28 వ మే జన్మము

చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని

4. కాంభోజిగాగము - ఆదిత్యాశము

(రచయిత :- శ్రీ ఓడెర్ పొన్నస్వామి)

అ, స రి క మ ప ధ స

అ, స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ తరుణి నన్నుబాసి - రాళవేదురా॥

అ॥ ధరలో వెలసిన శ్రీ త్యాగేశ జగదీశ॥

చ॥ సరసకూరారా॥

రె - వే1	2 - 3	రె - ఉ	రె - ఉ
ప॥ పా ధా - సా-రి ని - ధప-ధస-రి క-మమ- త రు - జీ-ఇ ఇ - ఇఇ-నిఇ-ఇ ఇ ఇ ఇ ధ స రి ప-మ గ-స రి-కమపధ-మ గ ప ధ- త అ అ అ - అ తా-శ అ-అఅ అఅ - రె ఎ ఎ ఎ-	క క-రి రి - , న-మ గ ను ఉ-ఉఉ-ఉఉ-బ అ రి సా ని - ధ ప-ధ ప ఎ ఏ ఎ - ఎ ఎ-ఎదు	రి క-స రి - శ్రీ ధ ధ అఅ-అ అ - నీ ఇ ఇ , మ గ రి - రి సా ని ॥సా॥ ఉఉ ఉఉ - ఉ రా అ ॥రా॥	
అ॥ ని ని ధ ధ - ప మ-ప ని-ధ సా ధ - మ-గ మ ధ అ అ అ - అ అ-ర అ-అ అ అ - లో-బ బ మ మ గ-స-రి గ-ధ స-రి-ప ధ స-మ గ ప ధ- త్య అ అ-గ-ఎ ఎ - ఎ-ప-శ అ అ-జ అ అ అ అ-	ప ధ ని-ప-ని ధ-మ గ బ బ బ-బె-ఎ ఎ-ల అ స రి గ-స-రి, ని ధ ప గ అ అ-అ-అ అ అ అ	ప ప-ప ధ - సా రి గ ని ఇ-స అ - శ్రీ ఇ ఇ ని ధ ప-మ-గ రి స ని ధి ఇ ఇ-శ - అ అ అ అ	

ము	వి. ధ. ధ. స. - , స. ధ. ధ. స. రీ. రీ - ధ. రీ. రీ స. రీ. రీ. స. - , స. రీ. రీ. స. - రీ. - ప. మ. గ. స. - మ. గ. రీ. స. - , స. రీ. రీ. స. - రీ. - ప. మ. గ. స. - రీ. గ. మ. రీ. - , గ. - స. రీ. - రీ. - స. రీ. - రీ. - ప. మ. గ. స. -	ధ. ని. ధ. , - , - , రి. మ. గ. మ. - , మ. - స. రీ మ. ప. ధ. ని. - ని. ధ. - ప. ని రి. స. రీ. - - ప. ప. - స. -
క్ష	స. స. - - స. రీ. - - ప. మ. గ. స. - స. రీ. - - స. రీ. - - ప. మ. గ. స. - స. రీ. - - స. రీ. - - ప. మ. గ. స. - స. రీ. - - స. రీ. - - ప. మ. గ. స. -	మ. ప. ని. ధ. - ప. ధ. - మ. గ. స. - మ. ప. ధ. ని. - ప. ధ. - మ. గ. స. - మ. ప. ధ. ని. - ప. ధ. - మ. గ. స. - మ. ప. ధ. ని. - ప. ధ. - మ. గ. స. -
	(1) స. , ని. - , ధ. - , ప. - , మ. గ. - (2) స. ని. ధ. ప. - , ని. ధ. ప. మ. గ. రీ. - ప. మ. గ. - (3) ని. ధ. ప. మ. - , ప. ధ. ప. మ. గ. - మ. గ. మ. గ. - (4) ధ. , - , - , ని. ప. - ప. ని. ధ. - మ. గ. - (5) స. , - , - , స. ని. - ప. మ. గ. - రీ. స. రీ. - రి. గ. మ. ప. - , మ. గ. మ. ప. ధ. - - మ. ప. ధ. - ప. మ. గ. మ. - , ప. మ. ప. ధ. - - స. ని. ధ. - స. రీ. - - ని. ధ. - రీ. - రీ. - , స. ని. ధ. -	ప. , - , - , రి. స. రీ. - , ధ. స. రీ మ. ప. మ. - , ప. ని. ధ. ప. , - , - , మ. ప. స. ని. ధ. - ప. మ. గ. - స. , - , - , స. ని. - ప. ధ. ని. - ప. మ. ప. ప. ధ. - స. గ. - ప. ధ. - రీ ప. ధ. స. రీ. - స. గ. - ప.

స. మ. గ. మ. - ప. , - ప. ప. ధ. - మ. - గ. ప. ధ. - ధ. ప. మ. గ. - రీ. స. ని. - ప. ధ. -	ప. - గ. మ. - , ప. ప. ధ. - అ. - గ. అ. - - అ. అ. అ. - , గ. మ. - , ప. ప. ధ. - గ. - స. రీ. గ. - మ. ప. ధ. - మ. ప. స. ని. - ధ. - స. రీ. - స. - ధ. - మ. ప. - మ. గ. మ. ప. రి. స. - రీ. - గ. - మ. ప. ధ. - ధ. ప. ధ. - మ. - గ. ప. ధ. - ని. ధ. - ప. ధ. - - ప. - , - ధ. గ. మ. ప. ధ. - స. ని. ధ. - ధ. స. రీ. - రీ. - గ. మ. ప. ధ. -
--	--

22 వ మేళకర్త.

రీ. ఖరహరప్రియరాగము - ఆదితాళము
స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని. (రచయిత: శ్రీ వికా సుబ్బారావుచే సమకూర్చబడినది)

అనో. స రి X మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ X రి స

ప॥ కాశీవిశాలక్షి ! కంచికామాక్షి ! మధురమీనాక్షి ! ॥

అ॥ అనవరతము మీ సురచిర రూపము, మది నెంతుము మీ పదముల గొల్తుము ॥ కాశీ ॥

చ॥ బ్రోవుడి గుంటూరి నిలయ ॥

పె - వ్రే 1 4 అ. 2 - 8	పె - ఊ	పె - ఊ
<p>ప॥ సీ,, - నిదధప-మా,, - X X రీ కాఅఅ - కీ.ఇ ఇ ఇ - వి ఇ ఇ - కాఅఅ రి స ని ద-ని స ప ద-ని ద ప మ- X రి X మ కాఅఅ-మ-అ అ క్షి ఇ - ఇ ఇ ఇ-మ-అ. . .</p>	<p>సా, రి-స ని ధ ని- లా అ క్షి - ఇ ఇ ఇ ఇ ని ద ప X-, మ-ద ప ధు ఉ ఉ ర - అ అ-మి ఇ ని దా ప - మ X రి X ర అ అ - రూ ఉ ఉ ఉ రి స ని-ద - ని స-ని ద ప ద మ-ల - అ అ-గౌ బ</p>	<p>స రి X రి - X మ ప ద కం చి-ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ప మ X రి - X మ ప ద ఇ ఇ ఇ స - అ క్షి ఇ ఇ మ ప ద ని - సా,, ప అ అ అ - మ ఉ ఉ ప మ X-రి - X మ ప ద ప బి-బి-ఉ మ ఉ ఉ</p>
<p>అ॥ ని ని ద ద-ప-ద ప-ప మ X-రి - X మ ప ద అ న క-ర -తము-మి ఇ - ఇ ఇ ఇ సు-ర అ చి ఇ ధ ని స-ని-స-రి-స-రి-స-రి-స-ని-ధ ని మ అ అ-ది-ఇ ఇ-పె 0-0-0 ధు ఉ - ము ఉ మి ఇ</p>		

అగ్గో. సరికపధస
అవ. సధపగరిస

28 పమే. హరిశాంభోజి జన్మము 6. మోహనరాగము - ఆదితాళము
స-చరి-అంగ-వ-చధ (రచయిత: శ్రీ రామనాథపురం శ్రీనివాసయ్యంగార్)

ప॥ నిన్ను కోరియున్నారా - నిఖిల లోకనాయక ॥

అ॥ నన్ను పాలింప సమయమిదె - నామీద కృపజూడర ॥

చ॥ నన్నుతాంగా - (శ్రీనివాసా ॥

రె - వే 1 - 4 అ.	2 - 8	రె - ఉ	రె - ఉ
ప॥ గా - రీ , , - స స రి రి - గ గ రి రి ని న్ను - ఊ ఒబ - రి ఇ ఇ ఇ - యు ఉ ఉ ఉ గ ప గ గ - రి స-రి గ - రి రి స ధ - స రి గ రి ని ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ-భి ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ - ల అ అ అ	స రి గ రి - స రి స ధ న్నా అ అ అ - స ఉ ఉ ఉ గ ప గ - వ - ధ ప-ధ స లూ ఒ ఒ - క-అ అ-న అ	స రి గ వ - గ రి స రి ర అ అ అ - అ అ అ అ ధా ప-గ - ధ ప గ రి అ అ-య - అ అ క అ సే ద-గ ద ప - గ రి స రి అ-మి ఇ ఇ - దె ఎ ఎ- స ధా ప - గ రి స రి ద అ అ - ర అ అ అ గ ప ధా-పా , , ద సా - గ రి స రి సే	
అ॥ గా - పా , , - గ గ ప ప - ద ధ పా స న్నూ - పా అ అ - లిం లిం - ప అ అ గ గ ప ప - ద ప-ద స - ద-స రి స - గ గీ స నా అ అ అ - అ అ-మి ఇ - ఇ-ద అ అ - కృ ఊ ప	స రి గ రి - స రి స ధ స అ మ అ - అ అ అ అ ధ స-రి స - , ద ప ధ అ అ-జా ఊ - ఉ ఉ ఉ ఉ స ధ-స రి - గ రి గ ప స సా ద - స రి గ స	స రి గ రి - గ రి స రి ర అ అ అ - అ అ అ అ ధా ప-గ - ధ ప గ రి అ అ-య - అ అ క అ సే ద-గ ద ప - గ రి స రి అ-మి ఇ ఇ - దె ఎ ఎ- స ధా ప - గ రి స రి ద అ అ - ర అ అ అ గ ప ధా-పా , , ద సా - గ రి స రి సే	
ము॥ గా రి గ - రి స రీ - స రి స గ - రి గ స రి గ ప ద ప - ధ స రి గ - గీ గ-స - , రి-దా	స రి గ రి - స రి స ధ స అ మ అ - అ అ అ అ ధ స-రి స - , ద ప ధ అ అ-జా ఊ - ఉ ఉ ఉ ఉ స ధ-స రి - గ రి గ ప స సా ద - స రి గ స	స రి గ రి - గ రి స రి ర అ అ అ - అ అ అ అ ధా ప-గ - ధ ప గ రి అ అ-య - అ అ క అ సే ద-గ ద ప - గ రి స రి అ-మి ఇ ఇ - దె ఎ ఎ- స ధా ప - గ రి స రి ద అ అ - ర అ అ అ గ ప ధా-పా , , ద సా - గ రి స రి సే	

వ ర ము ల ను పై క్కాల ము న పా డు ప ద్ధ తి

సాధారణముగా వర్తము నాల్గు అక్షరముల చొప్పున నడవను వల్లవి, అనువల్లవి, ముక్తాయస్వరమును పొడిన విమ్మట మరల వల్లవిని ఎత్తుకొని 8 అక్షరముల చొప్పున అదేవల్లవి, అనువల్లవి, ముక్తాయస్వరమును పొడి, విమ్మట వల్లవిని యథా ప్రకారము 4 అక్షరముల చొప్పున పొడి ముగించవచ్చును.

చరణము పాడు పద్ధతి :— మొదట మామూలు ప్రకారము నాల్గు అక్షరముల చొప్పున ఒక్కొక్క ఎత్తుగడి స్వరమును పొడి, విమ్మట దానినే తిరిగి, 8 అక్షరముల చొప్పున పాడుచు తిరిగి 4 అక్షరముల చొప్పున పొడి. దానినే 8 అక్షరముల చొప్పున ఈ విధముగానే మార్పుచేయుచు పాడుకొనవచ్చును.

అదితాళ, మోహన వర్తము ఉదాహరణమునకుగాను ఇచ్చట వ్రాయబడినది. ఇదే విధముగా అన్ని వర్తములను సాధకము చేసికొనవచ్చును.

ప ౦ ౨ ౪ ౬ ౮
అ ఇ ఊ ఋ ఌ

2. గా. గరిగరి - సరిగాగ - పుద్గసరి	గాగ - గదపగరి	గాగ - పదపగరి
గా గా గా , రి గప గ పాగా గదపద - గదప - గప గ రి సరి	గాగరిగరి - సరిగాగ - పుద్గసరి	గాగ - గదపగరిగాగ - పదపగరి
సన్నాతం,, గలలల ల శ్రీ నిఇఇ ఈ-ఇఇఇ - వలలలల	గగదపదా - గద	దప - గపగరి సరి
గా గా గా ,, రిగప గ పాపా	నిఇఇ ఈ - ఇ ఇ	ఇ ఇ - వలలలల
సన్నాతం,, గలలల ల శ్రీ	సారిగ పాదా	పసాద పాగరి
3. పాదద పాగరి సారి	3. పాదదపా గరి సారి గ రిసరి	సారిగపాదా పసాదపాగరి
గా గా గా ,, రిగ ప గ పాపా గదపదా-గదపద-గ పగరిసరి	గగదపదా - గద	దప - గపగరి సరి
సన్నాతం,, గలలల ల శ్రీ ని ఇఇఈ -ఇఇఇ -వలలలల	నిఇఇ ఈ - ఇ ఇ	ఇ ఇ - వలలలల
గా గా గా ,, రిగప గ పాపా	సా ,, - ,, స స	రిగగగ - వపదద
సన్నాతం,, గలలల ల శ్రీ	ప ద గ ప ద ప ద ప	రిసదప - గరి సరి
4. సాగిగి రి - పరిప - దసదప - గరిసరి	గా గా గా ,, - రిగపగపాపా	గగదపదా గదపగప గరిసరి
పరిపరిగిరి - దసరిపరిప - పదసద	సన్నాతం,, గలలల ల శ్రీ	నిఇఇ ఇఈ ఇఇఇ వలలలల
గా గా గా ,, రిగప గ పాపా గదపద-గదపద-గపగరి సరి	సన్నాతం,, - గలలల ల శ్రీ	పద-గపదపదప-రిసదపగరిసరి
సన్నాతం,, గలలల ల శ్రీ-నిఇఇ ఈ-ఇఇఇ - వలలలల	సన్నాతం,, - గద	దప-గపగరిసరి
5. సాగిగిరి - పరిప-దసదప-గరిసరి- పా ,, స స రిగగపదద	నిఇఇ ఈ - ఇ ఇ	ఇ ఇ - వలలలల
గా గా గా ,, - రి గప గ పాపా	,, ,, ,, ,,	,, ,, ,, ,,
సన్నాతం,, - గలలల ల శ్రీ	,, ,, ,, ,,	,, ,, ,, ,,
సా ,, ,, ,, ,, ,, ,,	,, ,, ,, ,,	,, ,, ,, ,,
ల ,, ,, ,, ,, ,, ,,	,, ,, ,, ,,	,, ,, ,, ,,

ఈ క్రింద వ్రాయబడిన తానవర్గములు ఖండజాతి అటలాశముగలవి. ఈ తాళమునకు రెండు లఘువులు, రెండు ద్రుతములు గలవు. ఈ వర్గములు పాడుటలో ముందుగా రెండు లఘువులును పాడుకొని పిమ్మట రెండు ద్రుతములను పాడుకొనవలెను.

1. ధైరవిరాగము - అటలాశము

20 మేళకర్త చరి-సాగ-శుమ-ప-చద-కైని

(రచయిత: శ్రీ పచ్చిమిరియం అదితిప్పయ్య)

అవ. ధ ని ధ ప మ గ రి స

అశో. స రి గ మ ప ధ ని స

ప॥ విరిబోబీ నిన్నేకోరి మరులుకొన్నదిరా ॥

అ॥ సరనుడై దక్షిణద్వారకసామి శ్రీరాజగోపాలదేవా ॥

చ॥ చిరునవ్వు మోమున ॥

1 లఘువు 2 - 1 - 2 - 8 - 4	1 లఘువు	○ ద్రుతము 2 - 4	○ ద్రుతము 2 - 4
ప॥ సా, రి-శ్చిధా ॥ ని సా-శ్చి ,, - - గ స రి - అ, అ ఆ ఆ ॥ వి రి బో ,, - - బి బి - స రి గ రి ,, - - గ రి గ రి - - మ ప ధ మ - పగరిస- బి బి బి బి చ్చీ,, - - ని ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ - ఇఇఇఇ- స గ రి ని - సనిధ్ధా ॥ ధ్ధ ధ్ధ - ని ని ధ్ధ - ధ్ధ ని సరి- రి ఇ ఇ ఇ - ఇఇఇఇ ॥ మ అరుఉ - లుఉ ఉఉ - ఉఉఉఉ- ధ్ధ ధ్ధ ని స - రిగమప-మగరి గ - మ ని ధ్ధ ప - మ గ రి ని- కొబి బి బి - బిబిబిబి - స అది ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ	ని స మ గ - రి స - - ని స పై ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ - కొబ	రి గ - - స రి - - ని ని ధ్ధ ని- బి బి - - బి బి - - బి బి బి -	గీ, ,, - - ధ ని ధ్ధ ప అ, ,, - - అ . . .

29 వ మొత్తం

చరి. అంగ. శు. ప. చ. ధ. కాని

2. శంకరాభరణాగమ - అటలాశము

(రచయిత :- శ్రీ స్వామి తిరునాళ్ మహారాజు)

అవ. స్థని ధప మ గ రి స

ప॥ చలమేలజెనేవురా సరసకురారాసామి ॥

అ॥ జలజాక్షుడైన చక్కని సరసిజనాభదేవా ॥

చ॥ పాపజాతిమారుదు ॥

పె - వే 1 - 2 - 8 - 4	4 అ.	పె - ఉ	పె - ఉ
ప॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ హా నీ - హా , మ-గా రీ చాలా - మే , ఎ-న ఎ			
హా ॥ - ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ - సరి గ రి - రి గ రి రి లా ॥ - ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ - సె ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ		నీ , - స-రి గ నా - నీ , - ఎ-ఎ ఎ న -	సరి గ మ - ప - ధ ని స్థ పు ఉ ఉ ఉ - ఉ - ఉ ఉ ఉ
నీ స్థ - ధ ని చ ధ ని రి స్థ ని ప - ధ మ ప గ మ రి రా అ - అ అ అ అ అ-స అ అ అ అ అ - ర అ అ అ అ			
గ నా - రి గ ని ధ ని-స రి రి గ గ - మ మ ప ప ధ ని- స ప - అ అ అ అ అ-ధ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ - ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ		స్థ రి నా , ని - ధ ని ఉ ఉ రా , అ - అ అ	హా , - పు ప మ గ రి రా , - అ నా అ అ అ అ

అ॥ సా - - రి X మ ప ధ ని ॥ సా ధా సా , - ప మ X మ -
అ - మ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ॥ బా బా , - అ అ అ అ -
సా , - పా , - ప ధ ని ధ - మ ప ధ ప - X మ ప మ -
క్షా , - డా , - డ ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ - న అ అ అ -
సా , - ధ ని ప ధ ని ॥ సా నీ - సా రీ - రీ ప్త నీ -
నీ , - ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ॥ సా రా - రీ ఈ - ఇ ఇ ఈ -
సా సా - రీ రీ - రీ ప్త మే గ - గ రీ ప్త ని - ధ ప ధ ని -
బా అ - అ అ - న అ అ అ - అ అ అ అ - అ అ అ అ -
ప్త ధ ప - మ సా ధ ని ॥

అ అ అ - అ అ అ అ ॥ సా ని ధ ప మ - ధ సా మ - X మ
సా సా కు అ అ - సా జా - మ జా

సా, మ X రి - స రి X - రి X రీ స - ని రి స ని - ధ ని
నీ, స్నేహము - దలపు - మదిమూని - పలచి న - ద న
మ ప మ - X మ ప ధ ని ॥ ప్త రీ గ రీ ప్త - ని ప్త రీ ప్త - ని రీ
వ పు ర - ధ రి వి న ర ॥ సారసరము - డడటంచు - బతి

సా ని - ధ ని ప్త ని ధ ప మ - X మ ప ని ధ ని - ప్త ధ ని - ప
మూలు - కొ ని యి టు మ న వి - పా వి ని టు కొ ని - సతి ని - మ

స ని రి స రి - X X
న అ అ అ అ అ - క్క - అ

రి సా ధ - ప మ - ధ ప
ధ అ అ - అ అ అ - ధ ని

సా , - ధ ని స రి ని
రా , - న స చు ని రా

ధ ని - మ ప ధ ని - X మ
రు ని - కి డడ న ని - హాట

మ ప - మ ప ధ ని - ప్త రీ
అ అ అ అ అ - అ అ

, మ X రి - సా - సా
, ని ని - సా - సా

, - స రి X సా - రి X
, - ద ర రణ సా - సా

ప ధ ని - రి X మ ప ధ
ముల ని - శము ని డు కొ

గి. పా, ధ, - ప మ పా, - మ గ మ పా, - గ రి స ని ధ
పా, ప - పు జ పా, - ర మ ధ మ పా, - కు లి డ కృ

పా, ధ, - ని స రి స పా, - మ ప ధ పా, ని ధ, ని
పా, - ర కి త మై స పా, - య ను చు పా, - టు ల ను

ని స పా, - రి గ ను ||

మి గ పా, - టి గ ను || పా ||

4. సా, సా, - ప సా, - ప సా, - ధ ని స ని ధ - ప మ గ మ -
ని, సా, టి - వి తా ల - న మ న గా న - న ను వ గ -

ధా, - మారీ - గ మ గ రి సా - పా సా -

జెం, - దే నూ - స ర స మ గా - యిండి వా -

సా ని కీ స సా - రి గ మ గ రి సా - రి గ రి స ని -

నంద మొండ గా - మరు ని క డ నం - బు న ను వ ద -

రి ని స ధ ని ప ధ ని - స రి గ మ గ రి - స రి సా ని ధ -

ల క పై న గా న మలె - న వి క ల వ ర - ప డు చు న్న ది -

, స రి గ మ ప ధ ని ||

, త ము వ ల దు ని ను || పా ||

పా, - స ని ధ పా
పా, - డె - నై లి పా

, - ని ధ మ - పా, - ధ
, - లి టు క - పా, - య

నీ రి - గా మా -
రా క్షి - నీ ల్మో -

ధా, ని - శా, రి -
జాం దు - శే, సి -

ప ధ ని స ని ధ - ప ధ
యిని స మయము - ప ధ

పా మ గ రి స - నీ
రా త గ దు ర - పం

మిగత రాగములలోగల అధి, అటతాళ తానవర్ణములు నాచే సమకూర్చబడిన క్రొత్త సంగీతవిద్యార్పణ

మందు యుండి యున్నవి.

తానవర్ణములు సమాప్తము.

కృతులు పాడవలసిన పద్ధతులు

1. **ప్రాసా** కృతులు కొన్ని చోకముగాను, కొన్ని మధ్యమకాలముగాను పాడుట వాడుకయందున్నవి. అందు చోకముగా పాడవలసిన కృతులను వ్రేలికి నాలుగక్షరములఞ్చొప్పనను, మధ్యమకాలముగా పాడవలసిన కృతులను, వ్రేలికి రెండక్షరముల ఞ్చొప్పనను, స్వరపరచి తాళమునకు పరివడునట్లు లఘుద్రుతము లేర్పరచి, వ్రాయుటయ్యెను. మఱియు, రూపకతాళకృతులకు ప్రతిఆవృత్తముయొక్క చివర () ఈ బ్రాకెటులోనున్న నిలుపుగీటుగల గుఱుతువేసి యుండును. ఇట్లే మిశ్రమగతిగల చాపుతాళమునకును నేసియుండును.
2. ఈ కృతులు పాడునపుడు, మొదటియెత్తుగడకాలమునకంటె, పైకాలసంగతివచ్చినచోట దానిక్రింద (—) ఈ బ్రాకెటులోనున్న అడ్డగీటుగల గుఱుతువేసియుండును గాన, అట్టి గుఱుతులుగలతావున మొదటియెత్తుగడ కాలమునకు రెట్టింపు కాలము పాడుకొనవలెనని యెఱుంగునది. (=) ఈ బ్రాకెటులోనున్న అడ్డగీటు గల గుఱుతు యుండును గాన అట్టి గుఱుతుగల తావున పై అడ్డగీటు యెత్తుగడ కాలముకంటె రెట్టింపు కాలము పాడుకొనవలెనని యెఱుంగునది.
3. కృతులయొక్క మొదటియెత్తుగడలోనే (,) ఈ బ్రాకెటులోనుండు గుఱుతులు ఎన్నియుంటే నన్ని యక్షరముల కాలము, తాళముయొక్క మొదటిసూతలోనే విడిచి పాడుకొనవలెను.
4. మొదట ఏగుఱుతులున్ను లేక వ్రాయబడియున్న కృతులను యశమునకు సమముగానే యెత్తుకొని పాడుకొనవలెను.

అక్షరకాలములో హ్రస్వమును ఒక అక్షరముగను, దీర్ఘమును రెండక్షరములుగను లెక్కించుకొనునది. ' స ' హ్రస్వము, (ఒక అక్షరము) ' సా ' దీర్ఘము (రెండక్షరములు)

దె = దెబ్బ, ఈ = ఈసి, అ... = అఅఅఅ, ఇ... = ఇ... , ఊ... = ఊ... , ఓ... = ఓ... , ష... = ష... , ప... = ప... , అను పల్లవి, చ... చరణము (అని చదువుకొనవలయును.)

కృతులు

స.-చరి.-అంగ.-శుమ.-ప.-చథ.-కైని

1. హరికౌంభోజిరాగము - రూపకతాళము

శ్రీ దీక్షిణీవారి కృతి (శ్రీ గణపతి ప్రార్థన)

పల్లవి॥

శ్రీగణనాథం - భజరే - చిత్తపరా - శక్తియుతం ॥ శ్రీగణ ॥

అనుపల్లవి॥ నాగ - యజ్ఞ - సూత్రధరం - నాదలయానందకరం ॥ శ్రీగణ ॥

చరణము॥ ఆగమాది నన్నుతం - అఖిలలోక పూజితం - యోగిశాలి భావితం - భోగిశాయి సేవితం - రాగద్వేషాది -

రహిత - రమణీయ - హృతయ ముదితం-శ్రీ గురు గుహ-సన్మదితం - చిన్మూల కమలాస్థితం ॥ శ్రీగణ ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5 ప బాణప్రకములో 28 వ మేళకర్తరాగము. రాగాంగము నవ్వస్వర, సంపూర్ణ, గమక, వరిక, రక్తిరాగము - ఋషభ - గాంధార - మధ్యమ - ధైవత - నిషాదములు, రాగచ్ఛాయా స్వరములు. మూడువేళల పాడదగినది.

ప॥ సా రి ఖ రి

రీ - ఖ మ పా

క్రీ ఖ ణ నా

నీ ధ ప మా
చీ త్త ప రా

(1)

పా రి ఖ రి

రీ - ఖ మ పా

క్రీ ఖ ణ నా

ప ధ నీ ధ ప మా
చి ఇ ఈ త్త ప రా

(2)

సా రి ఖ రి

రీ - ఖ మ పా

క్రీ ఖ ణ నా

ధ ని సా ని ధ ప మా
చి ఇ ఈ త్త ప రి అ

(3)

ఆహా. స రి ఖ మ ప ధ ని స
అప. స ని ధ ప మ ఖ రి స

పి 0 ౫ ౬
పి ౬ ౭ ౮
పి ౭ ౮ ౯

సా రి X రీ	రీ - X మ హా	, , - , , ,	, , - , , ,	సా-రి
ప్రీ X ణ వా	ధం-భ జ్జ తే	, , - , , ,	, , - , , ,	ప్రీX
అ గా X-మా మ	హా-ని ని సా	ని ధృప - మా		గా మ రి సా
వా X-య జ్జ	మా-త్ర ధృరం	హా-దల - యా		సం ద క రం
గా మ-హా మ	హా-ధృ ని సా	ని సే ని - ని ధృ సా		సా-రి
వా X-య జ్జ	మా-త్ర ధృరం	హా-అ అ - దల యా		ప్రీX
ఇ రీ X-మారి	గా స రీ ,	స ని ధృభీ స		రీ ని సా ,
అ X-మా డి	స స్తుతం	అ భి ల లోక		మా జితం
సరి X- రీ. X	మా ప మా ,	హా X మా రి		గా మ హా ,
యోజిగి- తాలి	భా వి తం	భో గి కా యి		సే వి తం

సా సా-ని ధా ని - ధృప మ | X మ హాధృ - ప ధ ని ప ని సా

రా X - ధృహా డి - ర హిత | ర మ జీ య - హృదయముదితం

రీ గ పు గ రి - సా ని ధృహా | ని ని ధృ - ప మ గా - రి సా || సా-రి ||

ప్రీగురుగుహ- స స్తు డి తం | చిహ్నాల- క మ లా - స్థితం || ప్రీX ||

న.చరి.అంగ-వ.కాని.

2. హంసధ్వని రాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజా కృతి)

ప॥ రఘునాయక నీ పాదయుగ - రాజీవములనే విడజాల ॥ రఘు ॥

అ॥ అఘజాలముల బారడొలినకా నాదరింప నీవేగతిగాదా శ్రీ ॥ రఘు ॥

చ॥ భవసాగరము దాటలేకనే బహుగానిబడి నీ మరుగు జేరితి - అవనిజాధిపా శిరరక్షక - సార్వభౌమ శ్రీ త్యాగరాజనుత ॥ రఘు ॥

రాగలక్షణము :— రీ వ బాణచక్రములో 29 వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ జన్యము ఈ పాంగరాగము, జాడవ జాడవరాగము,

మధ్యమ, ధైవశములు వర్జములు, అంతర గాంధార, నిషాదములు, రాగచ్ఛాయాస్వరములు, దాటుస్వర ప్రయోగములు రాగరంజకములు మూడు వేళలయందు పాడదగినది. ఈ రాగము రామస్వామి దీక్షితులుగారిచే నిర్మింపబడినదని తెలియుచున్నది.

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

ప॥	లఘువు	ఓ ద్రుశము	ఓ ద్రుశము
ప॥ , , - ,	X - ప X - , రి	సా - , స ని	పా ని స - రి సా (1)
రి రి - ,	ర ఘు నా ఆ య	కా ఆ-ని ఇ	ఈ ప ఆ - ఆ దా
యా గా ,	X - ప X - , రి	స రి X రి సా స ని	డి ట్లో
	ర ఘు నా ఆ య	క ఆ ఆ ఆ ఆ-ని ఇ	డి ట్లో
	డి ట్లో	స రి గ ప- X రి స ని	డి ట్లో
	డి ట్లో	క ఆ ఆ ఆ ఆ-ని ఇ	డి ట్లో

ఆగ్లో. స రి X ప ని స

అట. స ని ప గ రి స

రి
ఓ
ప
క
ఆ
ట
ట
చి
ని

రి స ని - హా గా
ప వి ఇ - ఛా డా

రి స - , రి
ర డా - బి

రి స రి - స స రి
రా డా బి - బి వి ఇ ఇ

ని ప స ని - హా గా
తి ఇ గ తి - ల డా

స ని ప - , గ
ట తి - ప క

ని స స స - ని ప ని స
ము డా ల - తి తి తి స

స రి , స
ము లా - తి ప

స రి , స
ము లా తి బ

ని స రి స ని స రి స
ని ఇ ఇ తే పి ప గ తి

ని ని , స రి
ర మూ డ తి

రి రి , గా - హా గ ప - ని హా
య గా రా - తి ఇ ఇ - ఛా డా

ని ప గ రి స రి || గ ప ||
జ తి తి తి తి తి || ర ఘ ||

|| , , - ప ని స , ని
తి ఘ జా , తి

హ , - ప ని స , ని
న క , - తి ఘ జా తి తి

హ , - గా గా రి గ రి హా
న క , - హా హా రి ఇ ఇ తి హా

ని ప గ రి స రి || గ ప ||
శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ || ర ఘ ||

|| , , - , - గ గ ప , గ ప
భ ప హా , గ తి

రి వ మేళకర

3. తోడిరాగము రూపకతాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

అ. స. రి. గ. మ. ప. ధ. ని. స.
ఆ. స. ని. ధ. ప. మ. గ. రి. స.

శురి-సా-గ-శుమ-ప-శుధ-కై ని

ప॥ నిను వినా సుఖముగాన - నీరజనయన ॥

అ॥ మనసుకెంతో యానందమై మైపులకరించగ ॥ నిను ॥

చ॥ 1 రూపము ప్రతాపము శర - చాపము నల్లాపముగల ॥ నిను ॥

2. కరుణారస పరిపూర్ణ - వరదా ముదు వార్తలు గల ॥ నిను ॥

3. రాగరసక రాగరహిత - త్యాగరాజ భాగధేయ ॥ నిను ॥

రాగలక్షణము:— 2వ నేత్రచక్రముతో రి ప మేళకరరాగము, రాగాంగము సప్త, స్వర, సంపూర్ణ గమక వరిక జైత్తర రక్తిరాగము ఆరోహణ, అవరోహణములయందు సాధారణాంధార శుద్ధమధ్యమ శుద్ధవైపతముల ప్రయోగముల వలననే విశేష ముగ రక్తిగలిగించుచున్నది. మధ్యాహ్నము 3 గంటలు మొదలు 6 గంటలవరకు పాడదగినది.

ప॥ స. రి. గా, మ. ద. మ. గ. రి. స. 1

ని సువి నా ఆ | సుఖ ము గా ఆ స |

2. స. స. రి. ప. మ. గా | మ. ద. ప. మ. గ. రి. స. ని

ని సువి నా ఆ ఆ | సుఖ ము గా ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ

3. స. స. రి. గ. మ. ప. మ. గ. మ. | ప. ద. ని. ద. ప. మ. - ప. మ. గ. రి. స. ని

ని సువి నా ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ | సుఉ ఖ ఆ మ ఉ - గా ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ

4. స. స. రి. గ. మ. ప. ద. ని. స. | స. ని. ద. ప. మ. గ. - ప. మ. గ. రి. స. ని

ని సువి నా ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ | సుఉ ఖ ఆ మ ఉ - గా ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ

ప. 0 ౨ ౪ ౬ ౮ ౧౦ ౧౨ ౧౪ ౧౬ ౧౮ ౨౦ ౨౨

పరిసరి గమ - పదపద | సా , గమ గరిసరి
ని ఇ ఇ ఇ ర జ - న అయతి | నా అతి అతి అతి అతి

పరిసరి గమ - పదపద | నిస - గరి సరి పమ గరిని || సస ||
ని ఇ ఇ ఇ ర జ - న అయతి | నా అతి అతి అతి అతి అతి || నిసు ||

అ|| పపప - పమ గరిసా | సరిసరి - గమసా | ధనినిసరిసరిదప | దనిసరిగప - మ గరిసరి || సస ||
మనసు - కంఠంఘో | యా అతి | మై ఇ మై ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ || క అతి అతి రిం - స అతి గ అతి || నిసు ||

ద|| 1. నీ దపాప | పమ గా గమపద | నిసరిదపా | పదనిదపమ - గమ గరిసరి || సస ||
రూపముప్ర | తా అతి పమశర | పాపముస | ల్లా అతి అతి సతి - ముక్త గ అతి || నిసు ||

2. దపమగామాసా | దమదనిసా | దనిసాసనిదా | పదనీవిదమా గరిసరి || సస ||
కరుణాతి రిస | పరిపూర్ణ | వరదా మృకరు | వాతి అర్పతి లి || నిసు ||

3. పాపపమ గమ | దాదదనిసాసా | దనిసరిగరిసరిదపదని | సానిదపమ గమ గరిసరి || సస ||
రాగరతినిక | రాగరతిహిత | త్వాత్రితి గతిరాతి అతి సతి | భాతి గతి అతి సతి || నిసు ||

8వ మేళకర
స-శురి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని
4. తోడిరాగము - ఆదితాళము
(శ్రీ త్యాగరాజకృతి)

అఱో. సరిగము పధనిస
అవ. సనిధపమగరిస

ప॥ కోటినదులు ధనుష్కృతిలో నుండగ యేటికి తిరిగదవే ? ఓ మనసా ! ॥ కోటి ॥
అ॥ నూటిగ, శ్యామసుందరమూర్తిని మాటిమాటికి జూచు మహారాజులకు ॥ కోటి ॥
చ॥ గంగ నూపురంబునను జనియించెను; రంగనిగని కావేరి రాజ్యలెను; పొంగుచు
శ్రీ రఘునాథుని ప్రేమతో బొగడు త్యాగరాజు మనని వినవే ॥ కోటి ॥

రాగలక్షణము 3 వ కృతిలోయున్నది.

వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది.

	o	o	o
ప॥ , - పా , ప ద ని స ప ధ ని కో ఓటి స అ దులు ధను	స ని రి స ని ద పా ష్కో ఓ ఓ ఓ టి ఇ లో	మా ద ప మ గ మా ను 0 0 0 డ అ గ	(1)
, - మ నీ ద మా మ గ గ రి స ని అ - ఎ ప టి కి తి ఇ రి ఇ గ ద	సా , స రి వే ఎ ఎ ఎ	గ మ ప ద ని స ని ద మ అ న అ స అ అ అ	
ప మ - దా , ని సా రి రి సా ధ ని అ అ - కో ఓ టి స దులు ధను	స రి స ని స ని ద ప ష్కో ఓ ఓ టి ఇ ఇ లో ఓ	మ ప ధ ప మ గ మా ను 0 0 0 డ అ గ	(2)

3 వ మేళకర్త. హనుమత్తై జన్మము

5. ధన్యాసిరాగము - రూపకతాళము

ఆలో. స గ మ ప ని స

శురి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని.

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ శ్యామసుందరాంగ సకల శక్తియు నీవేర ॥ శ్యామ ॥

అ॥ తామస రహిత గుణసాంద్ర ధరను వెలయు రామచంద్ర ॥ శ్యామ ॥

చ॥ దుష్టదనుజ మదవిదార శిష్టజన హృదయ విహర ఇష్టదైవము నీవేర ఇలను త్యాగరాజువేరా ॥ శ్యామ ॥

రాగలక్షణము :— 2 వ నేత్ర చక్రములో రి వ మేళకర్త హనుమత్తై జన్మరాగము, ఇందు సాధారణ గాంధార కైశిక నిపాదములు రాగచ్ఛాయలు, ప్రాతఃకాలమందు సాడదగినది. ఇది ఖాషాంగ రక్తి ఉపాంగరాగము బాడవ సంపూర్ణ రాగము. పగామమగరిన - పనిసానిధమగరిన - నిసగామగరిన - మొదలగు ప్రయోగములు రక్తిని కలిగించును.

ప॥ (1) పా ప మ గ మ । పా , , గ మ । (2) ప ని ప మ గ మ । పా ప ని సా ని ద ప మ

శ్యామ సుంద । రాంం గ అ । శ్యామ సుంద । రాంంం గ అ అ అ

(3) ప ని ప ని ప ప మ గా మా । ప నీ ప ప ని సా ని ద ప మ ।

శ్యాఅఅఅ మ సుంంం ద । రాంంంంంం గ అ అ అ ।

(4) ప ప మ గ మా ప ని ప । ప మ ప ని ప ని సా రీ స ని ద ప మ

శ్యాఅఅఅ మ సుంద । రాంంంంంంంంంం గ అ . .

(5) ప ని ప గా మ పా ప గ మ ప । ప ని స రీ సా । రీ రీ స స ని ని ద ని ద ప మ

శ్యాఅ మ సుంద । రాంగ స క ల । శ అ క్తి ఇయుని । జె ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ రా అ . .

॥ పా ప ॥

॥ శ్యామ ॥

చ॥ , , ద పాద పా - మ గ రీ గా మా , , స రీ గ మా । పాద ప మ గ రీ గ మా
అల కల ముడతగిగును । ఉడలిలక పు । శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ రు ను
 , , గ మా ప దా పా దా ద ప మా గా రీ । స్థ స రీ గ మా । పాద ప మ గా ను పా
ర కు కు చె క్కి - ఈ ఇ ఇ ఈ ఈ శ్ల । ఆ త న రు నె । మ్యాదిది ఓ ము ను

గళమున శోభిల్లు కనక భూషణముల - దళితదుర్మానవత్యాగరాజార్చిత (అనుపల్లవివలె సాడుకునేది)

16-వ పే.

శురి-అంగ-శుమ-ప-చథ-కైని.

7. చక్రవాకరాగము - (త్రిపుటతాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆగో. స రి గ మ ప ధ ని స.
ఆవ. స ని ధ ప మ గ రి స.

ప॥ ఎటుల బ్రోతువో తెలియ - దేకాంత రామయ్య ॥ ఎటుల ॥

అ॥ కటకట నా చరితము - కర్ణకర్ణమయ్య ॥ ఎటుల ॥

చ॥ పట్ట గొడ్డురీతి - భక్షించి తిరిగితి, పుట్టులోభులను - చొట్టకై పొగడితి
దుష్టులతోఁ గూడి - దుష్కృత్యములు సల్పి, అట్టుజేసిన త్యాగరాజుని దయతో ॥ ఎటుల ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 3వ-అగ్నిచక్రములో 16 వ-మేళకర్తరాగము, సర్వస్వర సంపూర్ణ గమక వరిక రక్తిరాగము.
శుద్ధముషభ కైశికి నిషాదములు ముఖ్యమైన జీవస్వరములు మూడువేళల పాడదగినది.

చ॥ , - స రి గా మా । ప మా ధ ప దా । ద ని సా స ని దా పా । ప మ ధ పా మ రీ ప మ గ రి । గ రి స ని
ఎటులా బ్రో । తువో తెలియా । దె ఎ వ క అ చం తా । ర అ ఆ ఆ అ మా మ్యు అ అ అ । అ అ అ అ

ప రి గ మా ప మ గ రి స
అ వ స ని ధ ప మ గ రి స

,, - సరిగా మా ప మూర్ధపదా దని సారీస్సని ససని దాదాని దపా ప మధపా మ రీ ప మ గ రి గ రి స ని
 ఆ - ఎటులా బ్రో తువో తెలియ! ఎ. ఏ. ఎ. ఎ. ఎ. క అలం తా అలల ర అలల అ మూయ్యలలల అలలల
 ,, - సరిగా మా ప మూర్ధపదా దని సారీస్సని దని సారీస్సని ని ప ద నిసనిదపద ని దపమ గ రి స ని
 అల- ఎటులా బ్రో తువో తెలియ! ఎ. ఎ. ఎ. క అలలం త అలలల ర అలల మ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇయ్యలలల అలలల
 ,, - సరిగా మా ప మూర్ధపదా దని సారీస్స మ గ రి స ని దని రీస్స ని దపస్స నిధపమ గ రి ప మ గ రి గ రి స ని || స రి ||
 ఎటులా బ్రో తువో తెలియ! ఎ. ఎ. ఎ. క అలలం త అలలల ర అలల మ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇయ్యలలల అలలల || ఎటు ||
 అ || ,, దదానిదపమదా సాస్సనిదాస్సని గీ గీ సా దా, ని సాస్సనిదా పా దానిదపాధప మూమ గ రీ ప మ గ రి గ రి స ని || స రి ||
 కటాక అటల నా చే రి ఇ ఈత అలలల మూ కౌ, అల ర అల కౌ లో ఒ ఒ రా మ అలయ్యలలల అ అలలల || ఎటు ||

చ || ,, - ప సా సా మ గ రీ గ మ సా ని ద ప మ
 వట్టి గో ద్దు ఉ ఊ రి ఇ తీ ఇ ఇ ఇ ఇ
 ,, - ప సా ప ద ని ద మ ప ద ప ప మ రీ గ మ సా ని ప మ గ మ పా ప ద ప మ పా, ద నీ దా పా
 వట్టి గో ఒ ఒ ఒ ఒ ఒ ద్దు ఉ ఊ రి ఇ తీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ తీ అ ఊంచి ఇ ఇ ఇ తీ ఇ రి ఈ గీ తీ
 , మ - ప సా మ ప ధ ప , ప మ రీ సా రీ రి స సా ,, - చా ప మ గా మా పా, ద నీ దా పా
 ఇ ఇ - పుట్టులా ఒ ఒ ఒ ఒ ధు ఉ ఊ లా ఆ ను ఉ ఊ , - పొట్ట అల కై పొ ఒ గ అ డీ తీ
 ప ద ప మ - ద దా ని ద ప మ దా, ని సాస్సని గీ గీ సా
 ఇ ఇ ఇ ఇ - దు స్థూల అలల లో ఒ ఒ ఒ గు ఉ ఊ డీ ఇ ఈ

ప
 ర
 గ
 ఊ
 ప
 ర
 ఊ
 ర
 ప

సరి-కమగారిసరిగారీ, రిగమాపదనీదప, మకపమదపపమగరిసరి
అతి-ఉపచారము, జేసేవా, రుడడో స్వామిలరని, మతిరుడో పతిరుడోరతిమతి
 సరి- డిటో, డిటో, రిగమపదనిసరిసరిదప, సరిసపపమపదప
అతి- డిటో, డిటో, రుడోడోస్వామిలరతినిఇ, మతిమరుడోడోపతిమతి
 మగగరి, సరి-కమ||
కుడరతి, అతి-ఉప

అ||, దనిసాసస, సనిరీసనీదప, దనిసాసనిదాపా, మపదపసనిదపమగగరి|| సరి-కమ
కృపకాపలె, సనిసేవిసీఇ, క్రిఇఈర్తిఇని, బి, బ్బి, ఉమకుసుంంంండతిగతి|| అతి-ఉప
 పదానిదాపా, పదదపపమమా, విసీనిని, దనిసాసనిదాపా
వాతికిటుసే, పదిలతిముడగా, ఆపాతాత్యజా, దుడోడోస్వామిలరతిని
 , మపాదపాదప, సనిదపపమగారిసరి, సనిసారిగమా, మకపమగరిసా
 , క్రిఈకరులగు, నీఇఇఇతిలతిమ్ములు, చెవిరియుడోడో, స్వామిలరతిని
 , నిసీనిని, దపదనిసాసరిసనిదప, పదానిదాపా, ధనిసా, నిదపా
 ఎకాంతము, సతినుడజాతిలతిసకి, ఇయెదర్పడియు, స్వామిలరతిని
 , దనిసారీమగరి, సనిరీరీసనీదప, దనిసాసనిదాపా, మపదపసనిదపమగగరి, కరి-కమ
 , క్రిఇకాంతతిలతి, పతిరులెవిదీలు, క్రిఇఈత్యామిగ, రాతిమతిజతిమతిర్చి ఇతితి, అతి-ఉప

20 వ మేళకర్త. (దివ్య నామసంకీర్తనము)
న-శురి-సా-గ-శు-మ-ప-చ-ధ-తై-ని.

9. ధైరవిరాగము - ఆదితాళము
• (శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

96

ఆర్. సరిగమపధనిస

అవ. సనిధపమగరిస

ప॥ శ్రీరఘువర సుగుణాలయ - సరసిజలోచన విరోచనాభ! ॥ శ్రీ ॥

అ॥ తరానలేని పరాకులేటికి - విరాన ననుబ్రోవగరాదా వాదా? ॥ శ్రీ ॥

చ॥ కమలాహితనత - కమలాహితధర - మమతదైవిని నను మన్నించరాదా? ॥ శ్రీ ॥

2. కనికరమున నను - గనికరముననిడి చనవున ఒక మనవిని బల్కరాదా? ॥ శ్రీ ॥

3. ఆగమమూల అపనిజలోల - వేగమె తెలుసుకో త్యాగరాజునుత ॥ శ్రీ ॥

రాగలక్షణము :— 8 వ కృతియందున్నది.

(వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకనేర్చి.

I		O	
ప॥ ప ద నీ - ని ద ప - మ ప			పా - ప మ
శ్రీ ఇ తా - ర ఘ వ ర - సు గు		ప మ గా - మ	యా - రా మ
నీ - ద ని సీ ని - ద ప - మ ప		ణ అ ల - ల	పా - ప ద ప మ
శ్రీ - రి అ ఘ ఊ - వ ర - సు గు		ప మ మ గా - మ	యా - రి అ మ ఆ
		ణ అ అ అ అ - ల	

వింశతి ప్రతిబద్ధానిని

చ॥ , మ హా ద నీ - స ని ద ని సా
 , అ త గ మ - మ ఉ ఉ లా

, ని శా రీ శా - స ని రీ స - ని ద సా
 అ-వై వీ గ మె - తె ఎ ల ఉ - సు ఉ గా

, ని శా రీ శా
 అ త వా ని జ

ప ద నీ - ద ప
 త్యై త అ - గ ర

సా రీ సీ - ద ప
 లో ఒ ఓ - ఒ ల

మ ప ద ప - ని ద ప మ ॥ ప ద నీ ॥
 జ అ అ అ - సు ఉ తే అ శ్రీ ఇ క ॥

1, 2 చరణములు చరణములవలె పాడుకొనవలయును.

స-చరి-సా-గ-శు-మ-ప-శు-ధ-తై-ని.

10. ఆనందభైరవి రాగము - ఆదితాళము
 (శ్రీ రామస్వామి దీక్షితులు కృతి)

అగో. స గ ర గ మ ప ప ధ ప ని స
 అవ. స ని ధ ప మ గ ర స

ప॥ అంబా నీ శరణము జొచ్చితి - అదరింపవమ్మా ఓజగ ॥ దంబా ॥
 అ॥ శంబరవైరిని బ్రతికించిన శివ శాంభవి త్రిపుర సుందరి ఓజగ ॥ దంబా ॥

చ॥ 1. సకలలోకజనని నీవని - సదానిన్ను నే కోరితిని - ప్రకటమైన నీ మహిమలు వింటిని - పరంజ్యోతి
 నిను పాడగంటిని జగ ॥ దంబా ॥

2. చక్కని బంగరు బొమ్మా - నీ చరణములే - నమ్మితి - నమ్మా । గ్రక్కన మనవులు గైకొమ్మా ।
 గంగాధరుని కొమ్మా మాయమ్మ ॥ అంబా ॥

3. వేరేదైవములను యిలను - వేమరు వేడగలేను । వీరశ క్తియై వెలసియున్నావు - వెంకటకృష్ణ
 స మోదరియనుచు ॥ అంబా ॥ (2, 3 చరణములు 1. చరణమువలె పాడుకొనవలయును.)

రాగలక్షణము:— ఇది 4-వ వేదవక్రములో, 20-వ మేళకర్త నతతైరవి జన్యము. ఉపాంగ, వక్రసంపూర్ణ, పోడప, రక్తిరాగము. సాధారణ గాంధార, కైశికీ విషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు, ఈ రాగమందు కైశికీవిషాదము వాడుకయందు యుంటూ యున్నది. పనిధని - పధనిప - అను ప్రయోగములు వాడుకయందు యున్నవి. అన్నివేళలందు పాడదగినది.

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I		O		O	
ప (1)	ప ద ప ద - పా, , - పా, మ అంంంం - బౌఅఅ - న ఇ ఇ	గ మ ప మ శ రణము	గ మ ప మ శ రణము	మ గ రి - గ మ జొబబ - చ్చితి	
(2)	పా ధ ని ధా, ని పా - పా, మ అంంబౌఅఅఅ - న ఇ ఇ	గ మ ప మ శ రణము	గ మ ప మ శ రణము	ప మ గ రి - గ మ జొబబబ - చ్చితి	
(8)	మ ప ని స - గా గ రి సారీస - నిదపా-పా, మ అంంంం - బౌఅఅఅ అఅఅ - అఅఅ - న ఇ ఇ	గ మ ప మ శ రణము	గ మ ప మ శ రణము	ప మ గ రి సా రి సనీ జొబబబ చ్చితి ఇ ఇ	
	స గ రి స - నిధి - స మ ఇఅఅద రిం-ం ప - ప అ	గా, - రి	గా, - రి	గా, మ ప మ - గ రి గ మ బబబబ - బబబగ	
అ , -	ప ద ప మ పా - నీ స స అ - శం బ అ ర - జై రి ని	స మ గ రి బ్రతికిం	స మ గ రి బ్రతికిం	స ని స - సా రి స చి సని - జా అతి	

చి - ని ద - ప ద ప మ పా - ప స న స స

అ అ - శం బ అ ర - తై ఇ ఈ రి ని

ప ర స - ర స న ని ద పా ద ప మా

కాంబ - వి ఇ ఈ తై ఇ పు ఉ ఉ ర

స మ - మా స మ గ ర

బ్ర తి - కి 0 0 0 0

క మ ప మ

మం ద ర

స ని ర స

చి న కి ప

క రి క మ ప ద

బి బి జ క ద 0

చి॥ ప ద ప మ - ప మ క రి - క మ ప మ - క మ క రి | క రి సా సా ని ని | సా ని - స క రి క మ
ప పా - ని ని స - ని సా - మ గ ర - సా ర స - ని సా - సా ని ర్ధ ప | ప మ క - రి గా మ ॥ అం ॥

చ॥ (1) స క రి - సా ని - సా ని

స క ల - లా క - జ ప

స క రి - గా మ పా

స ద అ - ని మ్మ గా

ప ద ప మ పా - స స స స ని

ఇ - ప్ర క ట అ మై - ఇ న ని ఇ ఈ

ప సా - ర స న ని ద - ప మ

ప రం - పో ట తి ఇ - ని మ

సా , ,

ని ఇ ఇ

ప మ గా - మ ప

కా ట బ - ర తి

స మ గ ర

మ హి మ లు

క మ - సా ద ప మా

పా ద - క 0 0 0

స మ క రి

ని ఇ వ ని

మ క ప మ - క రి సా

ని ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఈ

స ని న - ర స

వి 0 0 - టి ని

క రి - క మ ప ద

టి ని - జ క ద 0

ప॥ విడెము శేయావే, నన్ను - విడనాడకవే ॥ విడెము ॥

అ॥ పుడమి తనయచేతి మంచి - మడుపులనుచు దలచి తలచి ॥ విడెము ॥

చ॥ రాజమాన్యుడై సామిత్రి - రతనాతమ్మ పడిగబట్టి తేజరీల్లు నటరా - దేవదేవ - బాజికాయల -
యేలకుల బాపత్రి పక్కలాకుల - రాజరాజవర త్యాగ - రాజు ప్రేమతో నొసంగే ॥ విడెము ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4 వ వేదచక్రము. 22-వ మేళకర్త. సర్వస్వర గమక పరిక రక్తి సంపూర్ణరాగము ఆరోహణ మందు సాధారణ గాంధార చతుశ్చక్రి దైవశములున్నూ, అవరోహణమందు కైశికి విషాద శర్ధమధ్యమములు రాగభాయి గలిగించు స్వరములు. అన్ని వేళలయందు పాడదగినది.

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

లఘువు	ఓ ద్రుతము	ఓ ద్రుతము
ప॥ 1. రి రి గా- మాపా - డా, ని సా - నిదపమ - గ రి విడెము- శే యా - వే ఎ ఏ ఏ - సలలల - న్నూఉ	స మ మ గ గా - గ రి రి రి ని వి డ సా అ అ - డాఅఅ క అ	సా, , - రి గ మ గ - గ రి రి స వే ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ
2. రి రి గా - మా పా - దనిసాదనిసా - ని ద ప మ విడెమా - శే యా - వే ఎ ఏ ఎ ఏ - స అ ను ఉ	మ ప ప మ గా - గ రి రి-రి స గ్గి వి డ సా అ అ - డాఅఅ-క అ అ	సా, , - రి గ మ గ - గ రి రి స వే ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ

3. రి రి గా - మా పా - దనిసాదనిసా - ని ద ప మ
విడైమా - శే యా - వేవవవ - న అ ను ఉ
4. రి రి గా - మా పా - దనిసరీగరీ - సానిదపా
విడైమ - శే య - వేవవవ - వ న అ ను
5. రి రి గా - మాపా - దనిసరీ - గరీస - సనినిద - దపవమ
విడైమ - శే య - వేవవ - వవవ - న అ అ అ - ను ఉ ఉ ఉ
- అ|| 1. ప ప దా - ని ని స ని - సా , సా ని ద ప మ
పుడమీ - త న య అ - రీ ఈ ఈ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ
2. పనినిదా - దనిసని - సనిసరీగరీస - సనినిద - దపవమ
పుడమీ ఇ ఈ - త న య అ - అ..... అ..... అ.....
3. ప ని ని ద దా - ద ని సా - రీగమా - మగసాకీ
పుడమి ఇ ఈ - త న యా - వేవతీ - మంంచి
4. ప ని ని ద దా - ద ని సా - రీగమా - మగసాకీ
పుడమి ఇ ఈ - త న యా - వేవతి - మంంచి

- ప ద నీ - ని ద ద ప - మ గ రి ని
వి ఇ దా - నా అ అ అ - డ అ క అ
- సా నీ ని ద ద ప - మ గ రి ని
వి డ నా అ అ అ - డ అ క అ
- ప ద ని స ని - ని ద ప - మ గ రి ని
వి ఇ డ అ అ - నా అ అ - డ అ క అ
- ప ప దా - ని ని స ని
పుడమీ - త న య అ
- ప ని ని ద దా - ద ని స ని
పుడమీ ఇ ఈ - త న య అ
- స స స ని ద ద - దా ని ద పా
మడు పు ఉ ఉ - ల ను ఉ చు
- స స - స ని నీ ని ద పా - ప ద ని స
మడు - పు ఉ ఉ - ల అ ను - చు ఉ ఉ ఉ
- సా , , - రి గ మ గ - గ రి రి స
వే వ వ - వ వ వ - వ వ వ
- సా రి గ మ ప మ గ - రి గ మ గ - గ రి స
వే వ వ వ వ - వ వ వ - వ వ వ
- సా సా - స ని ద ప - మ గ రి స
వే వ - వ వ వ - వ వ వ
- సా - ద ని సా - ద ని సా - ని ద ప మ
అ - అ అ అ - అ అ అ - అ.....
- రీగరీసారీస - నీసనిదపమా
అ అ అ అ అ అ - అ అ అ అ అ అ
- సా నీ ని ద ద ప - మా గా గ రి స
త ల చి ఇ ఇ ఇ - త ల చి ఇ ఇ ఇ
- రీగ-రీసానిదప-సనిదపమగరిస || రి రి
ఉ ఉ - త ల చి ఇ ఇ - త అ ల అ చి ఇ ఇ ఇ || రి రి

రాగలక్షణము :— ఇది 4 వ వేదచ్చక్రములో 22-వ మేళకర్త ఖరహర్షవియజస్యము. భాషాంగ, రక్తరాగము వక్రపాదప సంపూర్ణము. ఆరోహణమందు గాంధారము వర్ణము. చతుశ్రుతి రిషభ శుద్ధమధ్యమ తైశితి నిషాదములు జీవస్వరములు. ఆరోహణమందు, చతుశ్రుతి ద్వైవతమున్నూ అవరోహణమందు శుద్ధద్వైవతమున్నూ సాధారణగాంధారములును, రాగచ్ఛాయ స్వరములు, ఉదయము 6 గంటలు మొదలు 9 గంటలవరకు పాడదగినది. (ఈ రాగము 20-వ మేళకర్త నటభైరవిజన్యమని కొందరు చెప్పుచున్నారు.)

ప|| సు గ రీ - మా పా - ని దా ప - || మ ప ద ప - ప మ గా - రీ సా - || 1

ఎంంం - తా నీ - నై వీ ఎ - || ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ వ - వా ఆ -

రీ ,, - మా మా - పా దా - || పా ,, - మ ప మ గ రి స ||

రిం,, - తూ నూ - శా బా - || రీ ,, - భ ఆ ఆ ఆ గ్య ఆ

మ గ రీ - ప మ పా - స ని ద ప - || మ ప ద పా - ప మ గా - రీ సా || 2

ఎంంం - త ఆ నీ - నై ఎ ఎ - || ఎ ఎ వ - ఎ ఎ వ - వా ఆ -

రి స రీ - మా పా - ధా సా || స రీ మా గ రీ - సా ని ద ప మ ||

రింంం - తూ నూ - శా బా || రి ఇ ఈ ఇ ఇ - భా ఆ ఆ గ్య ఆ

ప ధ స రీ - మా గ రీ - స ని ధ ప || మ ప ధ పా - ప మ గా - రీ సా ||

మెంంం - తా ని ఇ - నై ఎ ఎ || ఎ ఎ వ - ఎ ఎ వ - వా ఆ ||

రీ ,, - మా మా నీ దా || పా ,, - పా ,, పా ,, మ గ ||

రిం,, - తూ నూ - శా బా || రీ ,, - ఈ ,, ఈ ,, ఎంత ||

అ|| సా,, నీ దా-పాపా-|| రీ,, రీ-రీ-గరి||
 దాం,, తాలా-వారా-|| కాం,, తాలా-జాలా||
 రీ మగ్గరి సా-సని దాపా|| మ పదప-పమగరి-రిసరిమ|| మగ||
 మంంంం తా-నింంం|| యంంంంంంంం-డాలగ|| ఎంత||
 ఛ||,, -మప-పమగా-రీసా||,, రిమ-పానీ దాపా||
 ,, -కను-లాల-ఆరా||,, సెఎ-వింంంచ్చి
 ,, -రిమాపదా-నీదా|| సా-నీ-నీదాపా,,||
 ,, -కం మృగి-సాలా|| మూలా-నోసాగి
 నిని దాపా-మాపా-పమగారి-|| సరిపమగరి-రీ, గసా||
 తాలూపూ-పూడో-లాలకా-|| రిఇంంంచాల-పా, అల
 సని ఛా-సా-రీ-మాపా-|| పదసని-నిదదాపా,,||
 దాలియా-గామా-లా-కు-|| మొబబ-ఒ-ఒఒఒక్కి,,||
 నీ-నీ-దాదాపా-|| మపదప-పమగరి-మాపా-
 ఛానా-కూలాపాతీ-|| సాలముడ-ఖంంం-బూనా
 ,, రిమసానీ-నిదదా|| సా-సా-నీదాదాపా||
 ,, పునరా-ల-వృక్షడో|| త్రి-రాహీతాపాదా-
 మునుబొందిన-త్యాగరాజ-నుతురాలి-పుణ్యంబును|| ఎంత|| (అను పల్లవివలె పాడుకునేది.)

ప॥ వినాయకునివలెను బ్రోవవే నిను - వినావేల్పు లెవరమ్మ ॥ వినా ॥

అ॥ అనాధరక్షకి శ్రీకామాక్షి నుజనాఘమో - చని రంకరిజనని ॥ వినా ॥

చ॥ 1. గరాధములకును వరాలొసగ నుం - డ రాములై భూసురాది దేవత - లు రాయడినిజెందరాదు
దయజూ - డరాదా కాంచీపురాది నాయకి ॥ వినా ॥

2. పితామహుడు జనహితార్థమై ని - న్ముతా తెలియవేడ తాళిమి గలయ - వతారమె త్తి కనుతామ
నము సే - యతాళజాలము నతార్తి హరిణి ॥ వినా ॥

3. పురాణి దయచే - గిరాలు మాకు ని - కి రాజేసిబ్రోచు రాజధరి త్యాగరాజుని హృదయ సరోజ
మేలై - న సోదరి పరాశక్తి నన్ను ॥ వినా ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4-వ వేదవక్రము. 22-వ మేళకర్త ఖరహరప్రియ రాగజన్యము. ఉపాంగ, ఔడవ ఔడవరాగము, గాంధారరైవతములు వర్జితములు. చతుశ్చతి ఋషభ శుద్ధమధ్యమ కైశికి నిషాధములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. గమక, ఒరికై రక్తిరాగము అన్నివేళల పాడదగినది. 28-వ మేళకర్తయని కొందరి మతము. ఈ రాగమును సురరాగమని చెప్పియున్నారు. అకాలమందు ఇతర రాగములు పాడుటవల్ల గలిగెడు దోషములను పోగొట్టి శుభములు నిచ్చునని పూర్వకులవల్ల దెలియుచున్నది.

[వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

ఓ ం ా ఉ (ఓ ఉ ధ ఙ్గా ధి బి

I	O	O
<p>చ॥ (1) రి మ రి మ - ప ని స రి వి నా అ య - కు ని వ లె</p> <p><u>ప ని శా స ని పా ప మ రి స</u> వి ఇ నా - శా ప ని ల్ప ఉ లె వ</p> <p>(2) రి మ రి మ - ప ని స రి వి నా అ య - కు ని వ లె</p> <p><u>ప ని శా - ప ని పా - ప మ రి స</u> వి ఇ నా - శా ప ని - ల్ప ఉ లె వ</p> <p>(3) రి ప మ రి మ - ప ని స రి వి నా అ య - కు ని వ లె</p> <p><u>ప ని శా - ప ని పా ప మ రి స</u> వి ఇ నా - శా ప ని - ల్ప ఉ లె వ</p>	<p>రి - శా స మ - బ్రో వ</p> <p><u>రి మ ప మ రి</u> ర 0 0 0 0</p> <p>రి - శా స మ - బ్రో వ</p> <p><u>రి మ ప ని శా . ని</u> ర 0 0 0 0 0 0</p> <p>రి - శా స మ - బ్రో వ</p> <p><u>మ రి ప మ - ని ప స ని</u> ర 0 0 0 - 0 0 0 0</p>	<p><u>ప ని స ని ప మ</u> శా ప ని ప</p> <p>శా , , మౌత్తి</p> <p><u>ప ని స ని ప మ</u> శా ప ని ప</p> <p><u>ప ని ప మ రి మ రి స</u> 0 0 0 0 మౌత్తి</p> <p><u>ప ని ప ని ప మ</u> శా ప ని ప</p> <p><u>ప మ రి మ ప మ రి స ॥ రి మ ॥</u> 0 0 0 0 0 0 మౌత్తి</p>

५२	७८	५२	७८
५०	७६	५०	७६
४८	७४	४८	७४
५२	७८	५२	७८
५०	७६	५०	७६
४८	७४	४८	७४
५२	७८	५२	७८
५०	७६	५०	७६
४८	७४	४८	७४

ॐ ॐ

१३	७२			
१४	५२			
७२	३			
०.१२	३			
७२	३	६२	१३	
०.१२	१३	१४	१३	
०.१२	१२	१३	१४	
१२	१२	१४	७२	
००	३	१२	१२	
१४	१३	१४	१३	
		१३		

[illegible]

၁၆	၈
၁၇	၈
၁၈	၁၆
၁၉	၈
၂၀	၈
၂၁	၈
၂၂	၁၆
၂၃	၈
၂၄	၈
၂၅	၁၆

2.

[illegible]

12	1
0	2
0	3
0	4
0	5
0	6
0	7
0	8
0	9
0	10
0	11
0	12
0	13
0	14
0	15
0	16
0	17
0	18
0	19
0	20
0	21
0	22
0	23
0	24
0	25
0	26
0	27
0	28
0	29
0	30
0	31
0	32
0	33
0	34
0	35
0	36
0	37
0	38
0	39
0	40
0	41
0	42
0	43
0	44
0	45
0	46
0	47
0	48
0	49
0	50
0	51
0	52
0	53
0	54
0	55
0	56
0	57
0	58
0	59
0	60
0	61
0	62
0	63
0	64
0	65
0	66
0	67
0	68
0	69
0	70
0	71
0	72
0	73
0	74
0	75
0	76
0	77
0	78
0	79
0	80
0	81
0	82
0	83
0	84
0	85
0	86
0	87
0	88
0	89
0	90
0	91
0	92
0	93
0	94
0	95
0	96
0	97
0	98
0	99
0	100
0	101
0	102
0	103
0	104
0	105
0	106
0	107
0	108
0	109
0	110
0	111
0	112
0	113
0	114
0	115
0	116
0	117
0	118
0	119
0	120
0	121
0	122
0	123
0	124
0	125
0	126
0	127
0	128
0	129
0	130
0	131
0	132
0	133
0	134
0	135
0	136
0	137
0	138
0	139
0	140
0	141
0	142
0	143
0	144
0	145
0	146
0	147
0	148
0	149
0	150
0	151
0	152
0	153
0	154
0	155
0	156
0	157
0	158
0	159
0	160
0	161
0	162
0	163
0	164
0	165
0	166
0	167
0	168
0	169
0	170
0	171
0	172
0	173
0	174
0	175
0	176
0	177
0	178
0	179
0	180
0	181
0	182
0	

18	3
2	3
.	3
4	6
2	8
18	5

జి. రామకృష్ణ

၂၃	၂၃
၂၄	၂၄
၂၅	၂၅
၂၆	၂၆

అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఐ	ఒ	ఓ	ఊ	ఎ	ఏ	ఐ	ఔ	అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఐ	ఒ	ఓ	ఊ	ఎ	ఏ	ఐ	ఔ
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

၁၂	စာ	၁၂	စာ
၁၂	စာ	၁၂	စာ
၁၂	စာ	၁၂	စာ
၁၂	စာ	၁၂	စာ

၆၆ ၆၆
၆၆ ၆၆

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

၂၃	၈
၈	၂၃
၈	၅
၂၃	၅
၂၃	၂၃

୧	୨
୩	୪
୫	୬

12	10
18	5
6	2
12	30

రి మ ప మ రి స || రి మ ||

స.చరి.సాగ-శుమ-ప.చథ-కైని

14. దుద్రప్రియ రాగము - రూపకతాళము

(శ్రీ త్యాగరాజ కృతి)

అ. స రి గ మ ని ప

అ. ప నీ ప మ గా రి స

ప॥ లావణ్య రాము ! కను - లార జూడరే; అతి ॥ లావణ్య ॥

అ॥ శ్రీవనితా చిత్తకుముద - శీతకర ! సదానంద ॥ లావణ్య ॥

చ॥ నీ మనసు నీ సాగసు - నీ దినుసు వెరేరామ; తామసగుణ దైత్యహరణ త్యాగరాజపూజిత ॥ లావణ్య ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4-వ వేదవృక్తములో 22-వ మేళకర్త ఖరహరప్రియ జన్యరాగము. భాషాంగ, సంపూర్ణము. ఇందు దైవత, వర్ణ్యము వడ్డగ్రహము. దేశీయరాగము. ఆరోహణా, అవరోహణములలో జంట నిపాదమును దీర్ఘ నిపాద, గాంధారములుగా గనిపించి యుండుటచేత విశేషరంజకములు గలిగింప, నిపాద, మధ్యమ, గాంధార, ఋషభములు జీవన్వర్త న్యాసస్వరములు. మూడువేళల పాడదగినది.

ప॥ సా ని సా మ

లా ఆ వా ణ్య

ని ప స ని పా మ

ల ఆ ఆ వా ణ్య

ప ని ప స రి స ని పా మ

ల ఆ ఆ ల ఆ ల వా ణ్య

గా గ గ రి రీ సా

రాము క ఆ ఆ నూ

రి గ మ గ గా గ రి స

ర ఆ ఆ ఆ మూ క ఆ ఆ ను

రి గ మ గ గా గ రి స

ర ఆ ఆ ఆ మూ క ఆ ఆ ను

, ని స గా గ

ఉ ల ర జూ డ

, ని స గా గ

ఉ ల ర జూ డ

, ని స గా గ

ఉ ల ర జూ డ

మా , , మ ని

శే ఎ ఎ ఆ తి

మా , , మ ని

శే ఎ ఆ తి

మా , , మ ని

శే ఎ ఎ ఆ తి

(1)

(2)

(3)

రి
రి
రి
రి
రి
రి
రి
రి
రి
రి

మా, మని
రే ప అతి

పని పని పను - ముగిసిన
ర అ అ అ అ అ - క అ అ అ అ

పని పని పని - పని పని పని
అ అ అ అ అ - ప అ అ అ అ

అ, క క క

శ్రీ వ నీ త

, క క క

ఇ శ్రీ వ నీ త

, క క క

ఇ శ్రీ వ నీ త

చా, మ మ మ

నీ ఇ మ న సు

పని పని పని మ మ

నీ ఇ ఇ ఇ ఈ మ న సు

పాని ప పాని ప పాని మ మ

నీ ఇ ఇ ఈ ఈ మ న సు

తామసగుణ దైత్యహారణ - త్యాగరాజ పూజిత

లావణ్య (అనుపల్లవివలె పాడుతున్నది)

సా, , ,

రీ ఈ ఈ

సా, , ,

రీ ఈ ఈ

సాని ప మ,

రీ త క ర అ

నీ, స క క

నీ ఇ ది ను సు

నీ, స క క

నీ ఇ ది ను సు

నీ, స క క

నీ ఇ ది ను సు

మ పని పని గోరి పని పని

ఇ ఇ ఇ ఇ ఈ ఈ ఇ ఇ ఈ ఇ

మ పని పని గోరి పని పని

ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ

క గా మ ని ని

స దా స ర ద

మా మా క మ

వే రే ర మ

మా మా క మ

వే రే ర మ

మా మా క మ

వే రే ర మ

చరి.సా.గ.శు.మ.ప.-చధ.-కాని 15. గౌరీమనోహరి రాగము - ఆదితాళము
(శ్రీ కరూరు దక్షిణామూర్తి కృతి).

అ. సరిగ మ ప ధ ని స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ బ్రోపసమయమిదే రామయ్యా ! ॥ బ్రోప ॥

అ॥ కావుమనినై కోరియుండగానే యభయమిచ్చి నన్నాదరింపవయ్యా ! ॥ బ్రోప ॥

చ॥ నిన్ను నమ్మినవారికి నిరతము పరము లొసగే బిరుదును గల - కరుణాకరుడగు నీవేగాదా పరగర్భ పురివాస నాతోవాదా ॥ బ్రోప ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4-వ వేదచ్చక్రములో 23-వ మేళకర్తరాగము. సంపూర్ణ, పర్వపర్వ గమక, వరిక, రత్తిరాగము ఎల్లప్పుడు పాడదగినది.

[వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలెను

I	O	O
<p>ప॥ , , - ప - మా గ బ్రోప - స మ గ రీ - ప ద సా - మా గ మయ్యా-బ్రోప. వ - స మ గ రీ - ప ద ని ద - సా మ గ మయ్యా-బ్రోప. వ అ - స మ అ</p>	<p>రీ , - స రి యోతి-మి ఇ రీ గ మా గ - స రి యతి అ - మి ఇ రి గ మ ప ధ ప - మ గ యతి అ తి అ తి - మి ఇ</p>	<p>(1) గ రి నీ - స ఇ ఇ దే - రా గ రి - గ రి నీ - స రి ఇ ఇ - దె ని ప - ర అ (2) రి స నీ - స రి ఇ ఇ దే - ర అ (3)</p>

క రీ - ప ని ధ ప - మా X
 మయ్య-ప్రొబ వ అ - స మ
 . X మా - ప ని ధ ప - మా X
 మయ్య-ప్రొబ వ అ - స మ
 మ X గా. రీ - ప ధ పా - పా మ
 మ అ అ య్య-ప్రొబ వా - స మ
 అ, , , ప ప సా గ

కావుమాని

సా రీ ప సీ - ప ని ధ ప సా - రీ గ
 గా అ అ సే - కా అ పు ఉ మా - ని ఇ
 సా రీ ప సీ - గ గ సా గ
 గా సె ని య - ధ య మి చ్చి

చా, , , ప ప పా ద
 ని న్న స మ్మి

X రీ - రి X మా X
 త మా - వ ర ము లా

మ ప ధ ని సా - ప ని
 య అ అ అ అ - మి ఇ
 రి X మ ప ధ ని - ప రీ
 య అ అ అ అ అ - మి ఇ

పా, ,

యా అ అ

రీ, - గా

సా - టా

రీ, - గా

సా - టా

ప ని సా - ప ని

న అ అ - సా అ

ని సా - ని

న పా - రి

రి సా - రి

స గ - వి

ధ ని సా - ప మ

ఇ ఇ దే - ర అ

గ రీ ప ని - ధ ప మ X

దె ని ఎ - రా అ అ అ

పా, ,

అ అ అ

రి - ప రీ గా రీ

రి - యుం డ

రీ - ప రీ ప మ గ రీ

రి - యుం డ అ

ధ ని - సా మ X మా - ప చ

ద అ - రిం ప వయ్య ప్రోబ

ధ పా మ

కి ని ర

X మా X | మ మా

ద దు ను | X ల

కరుణాకరుడగు నీవెగావ - వరగర్భపురివాస నాతోవాదా || బ్రోప || (అనుపల్లవివలె పాడుకొనేది)

చరి-అంగ-సు-ప-చ-ధ-కైని 16. హరికాంభోజిరాగము - త్రిశ్రగతి ఏకతాళము ఆలో. స రి గ. మ స ధ ని స
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి) ఆవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ రామనన్ను బ్రోవరా - ప్రేమతోలోకాభి ॥ రామ ॥
అ॥ చీమలో బ్రహ్మలో - శివకేశవాదులలో - ప్రేమమీర చెలగియుండే - చిరుదుపహించిన నీతా ॥ రామ ॥
చ॥ మెప్పులకైకన్నతావు - నవ్వుబడక విఱ్ఱపిగి - తవ్వుపనులు లేకయుండే - త్యాగరాజ వినుతనీతా ॥ రామ ॥
రాగలక్షణము :- 1వ కృతిలో నున్నది.

ప॥ గ మ సా మా | గా రి | సా రి | గా , ||
ర ఆ ఆ మా | న న్ను | బ్రోవ | రా ఆ

గ మ ప ధ ప మ | గా రి | సా రి | గా , || రి గ మా మా | రి గ మా | ప ద నీ థా | ధ ప మ గ రీ ||
ర ఆ ఆ ఆ మ ఆ | నా న్ను | బ్రోవ | రా ఆ || ప్రేమ ప్రే మా | తో ఒ ఓ | లా ఒ ఓ ఓ | క ఆ ఆ ఆ ఆ భి || రామ ||

అ | , ని ధ | ధ ని ప | ధ ని సా నీ | సా స ||
చి మ | లా ఒ ఒ | బ్రంం హ్య | లో ఒ ||

స ని | ధ ని ప | ధ ని సా నీ | సా స || స ని సా రీ గ | మ గ గ రీ సా | ధ ని సా నీ | ధ ప మ ||
చి మ | లా ఒ ఒ | బ్రంం హ్య | లో ఒ | శి ఇ వా కె వ | వ ఎ ఎ కా | వ ఆ ఆ దు | ల ఆ లా

గ మ | సా స | ని ధ ని | సా స ||
ప్రేమ మి ర | చెల గి | యుం డె ||

రి
ం
స
ఆ
ప్ర
రి
గ
మ
స
ధ
ని
స

, గమ | సాప | నిధని | సారీ | గరీసారీసీ | నీసీనిధా | నిధసాధప | మాపమగరి ||
 , శ్రేమ | మీర | కెలగి | యుండె | బిఇరూదుఉ | ఊవ ఇహిం | చిఇనానీఇ | ఈతతతత || రామ ||
 చ || పపప | పధనీధా | సీనినిదధప | పమమగగరి | గమసామా | గరిసరిగారి | గమసాపా ||
 మెప్పల | కైఇఈఈగకతతతతత | తతతతతతతతత | సతతత | బడక | విఇఈత | విఇఈగి
 , దధ | ధనిప | ధనిసానీ | సారీ | గరీసారీసీ | నీసీనిధా | నిధసాధప | మాపమగరి ||
 , తప్ప | పనులు | లెవేవీక | యుండె
 , దధ | ధసీనిధసా | ధనిసానీ | సారీ | గరీసారీసీ | నీసీనిధా | నిధసాధప | మాపమగరి ||
 , తప్ప | పతనుఉలు | లెవేవీక | యుండె | త్యతిగారత | జావిఇనూ | తతతతత || రామ ||

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని

17. కాంభోజిరాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ప || శ్రీరఘువరా ప్రమేయ మామవ || శ్రీ ||

త || శ్రీరఘుకుల జలనిధి సోమ - శ్రీరామ పాలయ || శ్రీ ||

చ || 1. సారసహిత కులాబ్జ భృంగ - సంగీతలోల || శ్రీ ||

2. విరోచనకులేశ్వర స్వరలయాది మూర్ధన్యోనిత నారద వినుత || శ్రీ ||

3. శ్రీభాస్కర కులాద్రిదీప - శ్రీభాగవత వినుత సుచరణ || శ్రీ ||

4. నీతానాథ త్యాగరాజ - నుతానిల నుతాప్త సుగుణా భరణ || శ్రీరఘు ||

ఆ. సరిగమపధస

అ. సనిధవమగరిస

రాగలక్షణము :— ఇది 5-వ బాణవక్రములో 28-వ మేళకర్త. హరికాంభోజి జన్యరాగము. భాషాంగ, పాదప, సంపూర్ణ సర్వస్వర గమక, సరిక, రత్తిరాగము. ఆరోహణమందు నిశాదవర్జితము, ఇందు మధ్యమ, దైవత నిశాదములు, రాగభామస్వరములు. (సనివధసా) అను ప్రయోగమందలి కాకలి నిశాదము పలుకును. సాయంకాలము 6 గంటలవరకు పాడదగినది.

వ్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

లక్షణము	ద్రుతము	ద్రుతము
ప॥ (1) సా , , , నీ దా పా మ ప దా శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ర ఘ వ ర ఆ ఆ	పా ని ద ధ ప మా ప్ర మె ఎ ఎ ఎ య	, , X మా ప దా ఆ ఆ మా ఆ మ ప
(2) సా పా , ద సా నీ దా పా మ ప దా శ్రీ ఈ ఇ ఇ ఈ ర ఘ వ ర ఆ ఆ	ప ద స ని ద ప మా ప్ర ఎ మె ఎ ఎ ఎ య	ప మ X మా ప దా ఆ ఆ మా ఆ మ ప
(3) పద స రి మ గ గ రి సా , రి ని దా పా మ ప ద రి శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఈ ఇ ర ఆ ఘ వ ర ఆ ఆ ఆ	సా స ని ద ప మా ప్ర మె ఎ ఎ ఎ య	ప ద ప ద ప మ గా ప దా సా ఆ ఆ ఆ ఆ మ ఆ ఆ మ ప శ్రీ॥
అ॥ సా , , , స ని ద ప మ X రి స స ధ శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ర ఘ కు ల జ ల ని ధి సా పి	సా , , , రి మా ఆ ఆ ఆ ఆ శ్రీ	, గా మ X మ ప ద సా॥ ఇ రా మ పా ఆ ల య శ్రీ॥
చ॥ (1) దా , , నీ ద ప మ ప ద సీ ద ప ద పా ఆ ఆ ఆ ర స హిత కు లా బ్జ బ్జం	మా , , , X మ X ఆ ఆ ఆ ఆ సం	పా ద ప X మ ప ద సా॥ గీ ఇ త తో పి ల శ్రీ॥

- (2) ద నీ ద ప ద నీ ద ప మ ప ద పా మ
వి ర్గా చ స కు లే శ్వ ర స్వ ర ల యా ది
- (3) సా , పా , ప ద స పా ద ని ని ద ప
శ్రీ ఇ భా త స్మ ర కు లా ద్రి నీ ఇ ఇ ప
- (4) దా ద సా స గీ ర గ మ గ ర గ ర గ
నీ ఇ తా తా నా ధ త్యా త గా త జ ను

గా మ పా , రి క
మూ ర్న నో ఒ ల్ల సి
మా , పా , గ మ
శ్రీ ఇ భా త గ వ
సా రి స ని దా ద
త ని ల సు తా ప్త

మ పా రి గ మ ప ద సా ||
త నా ర ద వి ను త || శ్రీ ||
ప ద స రి గ మ ప ద సా ||
త వి ను త సు చ రణ || శ్రీ ||
ప మ గా , మ ప ద సా ||
సు గు జా త భ రణ || శ్రీ ||

చరి-అంగ-శుమ-వ-చధ-తైని 18. కాంభోజీరాగము - రూపకతాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఈ కృతిని చాయతరంగిణి రాగమందు శ్రీ త్యాగరాజు పాడియుండిరిని తెలియుచున్నది. యిచ్చడు యీ కృతిని కాంభోజీ రాగమందు పాడుచున్నందున కాంభోజీరాగమందే వ్రాయడమైనది.

ప|| ఇతర దైవములవల్ల యిలను సౌఖ్యమారామ ! || ఇతర ||

అ|| తనవారినిబ్రోవు నదా (రీ) మతభేదము లేక సదా - మదిని మరులు కొన్నా || ఇతర ||

చ|| మనసుదెలిసి బ్రోవకను మరచినావు - శ్రీరామ తనవారనిబ్రోవు నదా త్యాగరాజు నన్నుత || ఇతర ||

రాగలక్షణము :— 17.వ కృతిలో మన్నది.

ప|| ధ స స స - స ని ధ ని పా

ఇ త ర - తై ఇ ఇ ఇ వా

ధ ప ప మ గా - మ గ గ రి పా
ముడతకలా - వలతతల్లా

, - మ గ గా - పా ద
అ - ఇ ల మా - సా శ్చ

సా , - ద సా ని ధ ప
మా అ - ర ఆ మ ఆ ఆ

అ. స రి గ మ ప ధ స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ధ స స - స ని ధ ని సా
ఇ త ర - డై ఇ ఇ ఇ ఇ వా

డి ట్

డి ట్

డి ట్

డి ట్

అ॥ ధ స కీ క గ

త న వార ని

మ గ గ రీ రీ స - స ని ని ధ ధ ప

ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ

ఇ॥ ద ద ధ - ద ద ధ

మ న సు - డై ల సి

ధ ప ప మ గా - మ గ గ రి సా
ము ఉ ఉ ఉ లా - వ అ అ అ లా

డి ట్

డి ట్

డి ట్

డి ట్

గా మ రీ సా

బ్రోవు స దా

ధ స కీ క గ । సా మ రీ గా

మ త భే ద ము । లే క స దా

స ధ స రీ సా - రీ స ని ధ సా

బ్రాబబివా - క అ న అ నూ

, - మ గ గా - సా ద
అ - ఇ ల నూ - సా ఖ్య

డి ట్

డి ట్

స రి గ మ పా - మ గ ప ధ సా

ఇ ఇ ల అ నూ - సో ఉ ఉ ఉ ఖ్యా

గ మా గ రీ , ,

రి ఈ ఇ ఈ ఇ ఇ ఇ

గ మ గ గ గ రీ - రీ గ రీ రీ సా

మ అ ది ఇ ని - మ అ రు ఉ లూ

స మ ప ధ సా - ప మ గా గా

మ అ ర అ నీ - న అ అ పూ

ప ధ సా - ప ధ సా - స ని ధ ప
మ అ అ - అ అ అ - ర అ అ మ

స రీ గ రీ సా - ధ సా ని ధ ప

మ అ అ అ అ - ర అ మ అ అ

ప ధ సా - రీ సా ని ధ ప । ధ స ।

మ అ అ అ అ - ర అ మ అ అ । ఇ త ।

రీ గా రి సా , ,

ఇ ఈ ఇ ఈ ఇ ఇ ఇ

ధ స ధ స - రీ గ రీ - సా ని ధ ప ధ స

కొబబి-బి బిబ-నా అ అ అ ఇ త

ప ధ సా - ప ధ సా - స ని ధ ప

క్రి ఇ ఈ - ర అ అ - మ అ అ అ

రీ గా రి సా , ,
ఇ ఈ ఇ ఈ ఇ ఇ ఇ
ధ స ధ స - రీ గ రీ - సా ని ధ ప ధ స
కొబబి-బి బిబ-నా అ అ అ ఇ త

తనవారని బ్రోవు నదాత్కారాజు పన్నుత ॥ ఇతర ॥ (అనువల్లవివరై పాడుకునేది)

28 వ. మేళకర్త హరికాంభోజి జన్యము. 19. మోహనరాగము - ఆదితాళము
చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని. ఆణో. సరి గ ప ధ స
అవ. స ధ ప గ రి స

ప॥ నన్ను పాలింప నడచి వచ్చితివో నా ప్రాణనాథ ॥ నన్ను ॥
అ॥ వసజనయన మోమును చూచుట జీ - వసమని నెనరున మనసుమర్మము దెలిసి ॥ నన్ను ॥
చ॥ నురవతి నీలమణిని భ తనువుతో - కరమున శరకోదండ కాంతితో - ధరణి తనయతో
త్యాగరాజార్చిత ॥ నన్ను ॥

రాగలక్షణము :— ఇది, 5 వ. బాణచక్రములో 28 వ మేళకర్త హరికాంభోజిజన్యము. ఉపాంగరాగము. ఒడవ, గమక, పరిక, రక్తిరాగము, మధ్యమ, నిషాదములు పరమ్ములు, వడ్డగ్రహము, గాంధార ధైవతములు, రంజనములు గల జీవస్వర న్యాయ స్వరములు, పగలు 12 గంటలు మొదలు, 3 గంటల వరకు పాడదగినది.

వ్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

		O		O
ప॥ - గ పా గ రి పా - సా రి గ రి స సా - స ధ రి స ధా	పా , - ధ స రి గా -	ప గ గ రి రీ గ గ స		
స న నూ ప అ ఆ - లీ 00000 - ప అ అ అ అ	ఆ , - న డ చి వా -	చి ఇ ఇ ఇ చీ వో ఓ ఒ		
రి - గాపాదపపా - గరి సా - సాగి - రీగపగరిస - సధరిస	ధా ప - ధ స రి గా -	ప గ గ రి రీ గ గ రి		
శీ - స నూఉఉఉ ప అ ఆ - లీ 00000 - ప అ ఆ ఆ	ఆ అ - న డ చి వో	చి ఇ ఇ ఇ చీ వో ఓ ఒ		

రీ - గాపాదపా - రిపా - సరిపదప - గరిపా - సధరిప
 ఓ - నమా ఉడుడు - పతితి - లిం 000 000 - పతితితి
 రీ - గపాధసస - సారస - ధాసధ - పాధప - గపగా
 ఓ - నప్రాతితి - నాతితి - తితితి - ధతితి - తితితి
 అ|| " - గ గాపద - సాధ - సారససా
 " - వ నాజనా - యానా - మోజు
 " - గ గాపద - సాధ - సారస - కీకప
 " - వ నాజనా - యానా - మోజు - ఓజు
 " - ప గాగగా - గాగరి - రిగపద
 " - వ నామన - నేనతి - దుడునతి

ఇ|| " - ధపా - ధగా - పా " - గపగపగా
 " - సురా - పతీ - నీ " - లతితితి
 రీ - గపాధసా - సధధప - పగధపగా
 ఓ - యురామనా - ముడుడుడు త్యతితితి

కరమున - శరకో - దండ కాం తియో - దరణి

ధాధ - ధసరిగా
 తితి - నడచివా
 రీ - గపాధసరి
 తి - నతిప్రతితి

" - గ గాపద
 " - వ నాజనా
 సా - రీసా - రీధా
 ఓ - మోజు - మోజు
 ధరి - సధాసధా
 తితి - మనాసునా

ప - ధపగరి
 తి - మిడినిభా
 రీ - గపాసరి
 పా - నులనే

గాపగ - రీగరి - రిరిస
 ప్తితితి - తితితి - తితితి
 గ - రీసధ - రీసధప - సధపగ - ధపగరి || గరిసరి ||
 నతితితి - తితితి - తితితి - తితితి - తితితి - తితితి
 || నమా ||

సాధాసా - రీససా
 యానా - మోజు - మోజు
 పదదా - పాధస - ధపపా
 ముడుడు - తితితి - తితితి
 పాధస - ధపపా - ధపగా - పగరిగరిసరి || గపా ||
 రాతితితి - ముడుడు - మోజు - లతితి - తితితి - తితితి

సధసరి - రీగపగా
 తితితి - మోజు - మోజు
 గా - పాదపపా - రీ, స
 గూర్ - మోజు - మోజు - మోజు

తానెయిలొ తానెయిలొ (తానెయిలొ వివర పాడుననెది)

28 వ-మేళకర్త. హరికాంభోజిజన్మము 20. కమాసురాగము - ఆదితాళము
చరి-అంగ-శుమ-వ-చధ-కైని. (శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆగో. స మ గ మ స ధ ని సే

ఆవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ నీతావతే నా మనసున - నిద్ధాంత మని యున్నానుర ॥ సీ ॥

అ॥ వాతాత్మ జాదుల చెంతనే - వర్ణించిన నీ పలుకు లెల్ల ॥ సీ ॥

చ॥ ప్రేమ జూపి నాపై పెద్ద మనసు జేసి నీ మహిమ లెల్ల నిందారఁ జూపి

యీ మహిని భయమేటి కన్నమాట రామచంద్ర త్యాగరాజ వినుత ॥ సీ ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5 వ - జాణచక్రములో 28 వ మేళకర్త. హరికాంభోజిజన్మము. దేశీయ భాషాంగ పాడవ రాగము ఆరోహణ అవరోహణముల యందు శుద్ధ మధ్యమ, చతుశ్చతి దైవత, కైశికి నిషాదములు రాగచ్ఛాయా స్వరములు మూడు వేళల యందు పాడదగినది.

[వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలెను]

	O	O
ప॥ , , , , మా గా మ నీ తా ప ద ప మా మ గ గా మ ని ఇ ఈ త ఆ ఆ ప	పా , మ తే , న పా , మ తే , న పా మ ని ద ని తే న ఆ మ ఆ	ని ద ని ద పా , ఆ మ న ను నా , డి ట్లా డి ట్లా ప ద నీ - ద ప మా న ను డి - న ఆ ఆ

చ 0 ౫ ౬ ౭ ౮ ౯ ౧౦ ౧౧ ౧౨

చ|| , , , - ద ప కా ద
ప్రేమజూని

మా గా మ
నీ మా మీ మ

నీ దా
నా దై

గ ర నా
లె ఎ ల్లా

ద ని సా స ని ని సా స
దై ఎ ల్లా మ తి న సు | జే ని

స X మా - X మ పా | మ పా
ని 0 0 - డ త రా | జూ మీ

యా మహానీలాయా - మేటికన్నమాట - రామచంద్ర - త్యాగరాజ విమత || నీతా || (అనుపల్లవి వలె పాడుకొనవలెను)

పు-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని 21. భుమాసురాగము - రూపకతాళము

(శ్రీ త్యాగరాజ కృతి)

ప|| సుజన జీవన! సుగుణ భూషణ! రామ! || సుజన ||

అ|| భుజగభూషణ! ద్విత - బుధజనావనా! తృజవందిత దృతచందన! దశతురంగమా! రామ! || సుజన ||

చ|| చారునేత్ర! శ్రీకళత్ర! శ్రీరమ్యగాత్ర! తారకనామ! సుచరిత్ర! దశరథపుత్ర! తారకాధిపానన!

ధర్మపాలన! తారయ, రఘువర! నిర్మల! త్యాగరాజసన్నత! || సుజన ||

రాగలక్షణము :— 20.ప కృతిలో మన్నది.

ప|| మ X స మా X

సు జ న జీ వ

మ X స మా X

సు జ న జీ వ

మా , , మ ప మా

నా అ త ర అ మా

గమవ - మపధ - పధనిధధప

న అత - అత అ - ర అత అత మ

మ ప మ X సా - మా X

సు ఉ జ త నా - జీ వ

మ X స మా X

సు జ న జీ వ

X మ ప మ మా - ప ధ మా

న అ త త త - ర అ మా

మా ప మ మా ప ప

నా అ త త ర మ

అ	పా, - ప సా ని సా జా అ - ర ఆ అ మా సా, , ని ధ జా అ అ ర ఆ ధ ని సా - ధ ని సా - రి ప ని ధ జా అ అ - ర ఆ అ - ర ఆ అ అ సా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ అ మా - ధ జ గా - ధ ఉ - ఊ ప ప మా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ అ మా - ధ జ గా - ధ ఉ - ఊ ప సా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ జా అ - ర్ప ఇ ఇ త ప ధ ప - ధ ని సా రి ప ని ధ ద శ తు - రం రం రం రం ధ ని సా సా - రి ప ని ధ ప మా ప్రి ఇ త శ - ర ఆ అ అ త్ర అ సా - ప రీ నీ - ప ని ని ధ ప మా మా - సు ఉ ప - రి ఇ ఇ ప త్ర అ	, - ప ధ నీ - ధ ని సా రి ప ని ధ అ - సు సా - ధ ఉ ఊ ఊ ప అ ప మా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ అ మా - ధ జ గా - ధ ఉ - ఊ ప ప మా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ అ మా - ధ జ గా - ధ ఉ - ఊ ప సా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ అ మా - ధ జ గా - ధ ఉ - ఊ ప సా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ జా అ - ర్ప ఇ ఇ త సా - ప ధ ప - ధ ని సా రి ప ని ధ ద శ తు - రం రం రం రం ధ ని సా సా - రి ప ని ధ ప మా ప్రి ఇ త శ - ర ఆ అ అ త్ర అ సా - ప రీ నీ - ప ని ని ధ ప మా మా - సు ఉ ప - రి ఇ ఇ ప త్ర అ	సా, - ప సా ని ధ ప మ గ న జా అ - ర ఆ అ అ మా సు జ న సా, - రి ప ని ధ జా అ అ - ర ఆ అ అ సా, ని - రి ప ని ధ ప ని ధ జా అ అ - ర ఆ అ అ ర ఆ అ అ ధ ని సా రి ప నీ - ధ ప ప ఆ ఆ అ అ అ - అ అ మ గ న సు జ న రి గ మ ప మ గ - రి గ మా గ ఆ అ అ అ అ - అ అ త్రా సా ధ ని - ధా, ని సా త్రా అ అ - అ అ అ అ
చ	పా, - ప సా ని సా జా అ - ర ఆ అ మా సా, , ని ధ జా అ అ ర ఆ ధ ని సా - ధ ని సా - రి ప ని ధ జా అ అ - ర ఆ అ - ర ఆ అ అ సా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ అ మా - ధ జ గా - ధ ఉ - ఊ ప ప మా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ అ మా - ధ జ గా - ధ ఉ - ఊ ప సా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ జా అ - ర్ప ఇ ఇ త ప ధ ప - ధ ని సా రి ప ని ధ ద శ తు - రం రం రం రం ధ ని సా సా - రి ప ని ధ ప మా ప్రి ఇ త శ - ర ఆ అ అ త్ర అ సా - ప రీ నీ - ప ని ని ధ ప మా మా - సు ఉ ప - రి ఇ ఇ ప త్ర అ	, - ప ధ నీ - ధ ని సా రి ప ని ధ అ - సు సా - ధ ఉ ఊ ఊ ప అ ప మా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ అ మా - ధ జ గా - ధ ఉ - ఊ ప ప మా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ అ మా - ధ జ గా - ధ ఉ - ఊ ప సా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ అ మా - ధ జ గా - ధ ఉ - ఊ ప సా - ప ధ నీ - ధ ని - సా నీ జా అ - ర్ప ఇ ఇ త సా - ప ధ ప - ధ ని సా రి ప ని ధ ద శ తు - రం రం రం రం ధ ని సా సా - రి ప ని ధ ప మా ప్రి ఇ త శ - ర ఆ అ అ త్ర అ సా - ప రీ నీ - ప ని ని ధ ప మా మా - సు ఉ ప - రి ఇ ఇ ప త్ర అ	సా, - ప సా ని ధ ప మ గ న జా అ - ర ఆ అ అ మా సు జ న సా, - రి ప ని ధ జా అ అ - ర ఆ అ అ సా, ని - రి ప ని ధ ప ని ధ జా అ అ - ర ఆ అ అ ర ఆ అ అ సా, ని - రి ప ని ధ ప ని ధ జా అ అ - ర ఆ అ అ ర ఆ అ అ ధ ని సా రి ప నీ - ధ ప ప ఆ ఆ అ అ అ - అ అ మ గ న సు జ న రి గ మ ప మ గ - రి గ మా గ ఆ అ అ అ అ - అ అ త్రా సా ధ ని - ధా, ని సా త్రా అ అ - అ అ అ అ

తాంకాధిపానన ధర్మపాలన తారయ రఘువర నిర్మల తార్కగరాజ సన్నత || సుజన || (అనువల్లవివలె పాడుకొనవలెను.)

ప॥ మనసు స్వాధీనమైన యా ఘనునకు మణిమంత్ర తంత్రమేల ॥ మన ॥

అ॥ తనువుతాను గాదని యెంచువానికి తపసు చేయనేల? దశరథబాల ॥ మన ॥

చ॥ (1) అన్ని నీవనుచు యెంచినవానికి యాశ్రమ భేదములేల? కన్నుగట్టు మాయలనియెంచు వానికి కాంతల భ్రమలేల? దశరథబాల ॥ మన ॥

(2) ఆజన్మము దుర్విషయ రహితునికి గతాగతమిక యేల? రాజరాజేశ్వ, నిరంజన ! నిరుపమరాజ వదన ! త్యాగరాజ విసుత ! ॥ మన ॥

పరిక, రక్తిరాగము. చతుశ్శ్రీ రిషభశుద్ధ మధ్యమ పంచమ, కాకలి నిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఆరోహణమందు రిషభ నకు, షడ్జము గ్రహంశనాస్యములుగా నున్నప్పటికిన్ని అన్ని స్వరములును, రంజకములు గలవియే. వీనిలో ముఖ్యమైన నిషాద, గాంధార, మధ్యమ, పంచమములు జీవస్వరములై యున్నవి. వగలు 12 గంటలు మొదలు సాయంత్రము 3 గంటలువరకు పాడదగినది.

ప॥ , , - మ ఖ మా పా ! పా , మ ప ధ ని । హ , , . హ । స దా పా గా మ ప మ న సు స్వా । ధీ ఇ న అ మై ఇ । న అ అ అ అ । ఘ న న మ ఉ ఉ

మ ఖ మ రి - మ ఖ స రి ఖ మ ప మ ఖ మ । ప ధ ని స రి గ రి స ని ద ప మ ప ధ ని । హ , , , స రి గ రి ।
ఉ ఉ ఉ ఉ - మ న సు ఉ ఉ ఉ స్వా అ అ అ । ధీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ న అ అ అ మై ఇ ఇ ఇ । న అ అ అ అ అ అ

స్వదాసాగమపమ | గరిససరీగా | మదపమగరిసనిధ్వి | సా,,రీ | స్వరస్వనిదాసాగమపమ | పమగరి || మగ ||
 ఘనసకుడుడుడు | ఉడుమరిమంత్ర | తంత్రితమెవ | లాతలతల | ఘనకుడుడు | ఉడుడుడు || మన ||

అ,, - స్వదాసా | పదానీసా | స్వరీసాసా | స్వదానీసా
 తనువు | తాతనుకా | దనియెను | వాతనికి

, మపదనిసా | స్వనిదామపదని | స్వరీ, పస | దపాగమపాగమపపమగరి || మగ ||
 తపముడుచే | ఎయశేఎ | లతలదశ | రధాపాతలలతలతల || మన ||

చ,, , గమాపమ | గా, మపామగమా | గరిగమా,, | గసారీగమపమ
 తజవృము | దుడుడుడుగ్విషయ | తతరహిఇఇ | తుడునికిఇఇఇ

గరిసరీగా | మపాగమదప | గరిసనిధ్వి | సా,,,,
 ఇఇగతాగ | తమయిఇకత | యెవఎవ | లతలతల

, , గమాపా | దనీసాసా | సా, రీసా | నిరస్ససా, నిదనీ
 అలరాజారా | జెవశాని | రంజన | నిఇరుడుడుపలమ

, , స్వరస్వస్వరీసా | సాస్వనిదామపదని | సా, స్వనిదాసా | గమాపాగమపమ | మగగరి | మగమా ||
 అలరాతిజతితితి | దనతలత్యాతితి | రాతిజతితి | సుడుతాతితితి | తతితితి | మనసు ||

స-చరి-అంగ-శుమ-చ-చధ-కాని 23. శంకరాధరణ రాగము - ఆదితాళము

ఆ. సరిగము పధనిస
అ. సనిధపమగరిస

(శ్రీ శ్యాగరాజా కృతి)

ప॥ ప్రాణనాథ! బిరాన బ్రోవవే! ॥ ప్రాణ ॥

అ॥ వేణుగానముచే బిదియారువేల గోపికల బాలించియేలు ॥ ప్రాణ ॥

చ॥ చెన్నమీగడల వేడ్క మీరగను - కన్నపిన్నవాండ్ర గడుపునించి - తిన్నగవెలయు దివ్యరూపమా -
చిన్నికృష్ణ! దయచేసి త్యాగరాజ ॥ ప్రాణనాథ ॥

రాగలక్షణము :— 22-వ కృతిలో నున్నది.

వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I		O		O
పా, - పా, మా - మ గ గ గ గ స ని	పారి గా, మా -	పా, గ మ		
ప్రాణ - న ఆ ఆ అ థ ఆ	బి ఇ రా అ న	బ్రోడి వ ఆ		
పా, - మ గ గ - పా మా - మ గ గ గ స ని	పారి గా, మా -	గ మ ప ధ - ని స ని ధ		
వే ఎ - ఎ ఎ ఎ - ప్రాణ - న ఆ ఆ అ థ ఆ	బి ఇ రా అ న	బ్రోడి ఒ ఒ - వ ఆ ఆ అ		
డి టా	డి టా	మ ప ద ని - స రి స ని		
డి టా	డి టా	బ్రోడి ఒ ఒ - వ ఆ ఆ అ		
ధ పా మ గ గ - డి టా	డి టా	పా ద ని - గ రి స ని ॥		
అ నే ఎ ఎ ఎ - డి టా	డి టా	బ్రోడి ఒ - ఒ ఒ వ ఆ ॥		

అ॥ ద సా మ గ రి - రా ని సా ని

అ పై ఎ ఎ - పై ణ గా న

సా, సా, - రా నీ - స రి గ రి స ని

పై ఎ లా అ - పై ణ - గ అ అ అ న అ

సా, సా, - సా నీ - స గ రీ సా

పై ఎ లా అ - గో నీ - క అ అ లా

చ॥ ధ సా మ గ రి - గ మ సా మ

బ ఊ ఉ ఉ ఉ - కె న్న మీ గ

గా, మా, - గ మ - సా మ

గా అ నూ ఉ - క న్న - నీ న్న

తిన్నగావెలయు దివ్యరూపమా చిన్నికృష్ణ దయచేసి త్యాగరాజు ॥ పాణ ॥

29వ మే. ధీరశంకరాభరణ జన్మము 24. శుద్ధసావేరిరాగము - రూపకతాళము

చరి-శుమ-ప-చధ

ప॥ కాలహరణ మేలరా హరీ నీతారామ ॥ అ॥ కాలహరణ మేల - సుగుణబాల - కరుణాలవాల ॥ కాల॥

చ॥ (1) చుట్టి చూటి పాటుతెల్ల చెట్టువెదకు రీతి భువిని పట్టుతేక నీ పదములు బట్టుకొన్న నన్నుబ్రోవ ॥ కాల॥

(2) దినదినమును తిరిగి తిరిగి ఓక్కులేక నీ శరణుబొచ్చి - తనువు ధనము నీదేయంటి త్యాగరాజువినుత

రామ ॥ కాల ॥

ద నీ ని సా - ర

ముఊఉ ఛే ఏ - ప

ద నీ ని సా - స ని

ముఊఉ ఛే - ప అ

స ని రి స ని స - సా

ప అ అ అ అ అ - అ

గ మ ప - స గ రి - స ని

డ అ అ - ల అ అ - పై ఎ

గ మా - మ గ రి - స ని

న ఆ - డ అ అ - క ఊ

పా-రిగమాగీ 1 గమపమసా

పూ-ఉఉఉఉఉ 1 నింంంపు

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

అ. స రి మ ప ధ స

అ. స ధ ప మ రి స

రాగలక్షణము :— ఇది 5-వ జాణవక్రములో 29-వ మే. దీర్ఘంకరాభరణ రాగజన్యము. శౌరవ రాగము. ములు రాగచ్ఛాయా స్వరములు మూడువేళల పాడదగినది. ఈ రాగమందు గాంధార నిష్ఠాదములు వర్ణితములు.

ప|| సా స - స ద ప || ప మ ద ప ప మ - రీ రి || సా , , , , || రి మ పా - ద ద ప మ ప ద
కాల - హరణ || మే ఎ ఎ ల - రాహ || రీ , , , , || సి ఇ తా - ర అ అ అ అ మ

ద స ద రీ స - ద ద ప || మ ప మ ద ప మ - రీ రి || సా , , , , || రి మ రి మ ప - ద ద ప మ ప ద
క అ అ అ అ - హరణ || మే ఎ ఎ ఎ ల - రాహ || రీ , , , , || సి ఇ త అ - ర అ అ అ అ మ

అ|| , ప ప ప - ద ప ద || ద స రీ రీ - స ద స || ద స ద రీ స - ద ద ప || ప ద ప మ రి - రి మ రి మ ప ద
క అ అ - హరణ || మే ఎ ఎ ల - సుగుణ || జ అ అ అ అ - క అ రు || జ అ అ అ అ - వ అ అ అ అ అ

, ప మ ప - ద ప ద || రీ మ రీ మ రీ - స ద స || స రీ మ రీ రీ స - ద స రీ స ద - ప ద స ద ప మ - రి మ రి మ ప ద || సా (4)
క అ అ - హరణ || మే ఎ ఎ ల - సుగుణ || జ అ అ అ అ - క అ రుక్షణ - జ అ అ అ అ అ - వ అ అ అ అ అ || కా||

చ|| , రి మ - పా ద || ద స ద స ద - ప మ ప || , రి మ - ప ద మ || రి మ రి మ స - రి స ద స ||
చుట్టి - చూట్టి || ప అ అ అ అ అ - రె ఎ ల || , చెట్టు - వెదకు || రి ఇ ఇ ఇ ఇ - ఇ భు వి ||

, రీ రీ - రీ రీ || రీ మ రీ మ రీ - స ద స || , , , , స ద ప మ ||
పట్టు - రేక || ని ఇ ఇ ఇ ప - ద ములు || , , , , ర అ మ అ ||

ప ద - రీ రీ - రీ రి || రీ మ రీ మ రీ - స ద స || ద స ద రీ స - ద ద ప || ప ద ప మ రీ - రి మ రి మ ప ద ||
అ అ - పట్టు - రేక || ని ఇ ఇ ఇ ప - ద ములు || బ అ అ అ అ అ - కొ 2న్న || స అ అ అ అ అ - హా బ వ అ అ అ ||

చం ఆ త వ ప రి ప్త ప్త ప్త ప్త

7. పాధరీ-సారీసధానిధపా-మగగరి పరి ఇ-దాఅతతత స-మిఇ.- అ! పాపా-మగగరిపా - దధపా- ప ర -మకపుకదు-మకత -	సా చ్చి మగ శ్రీ ఇ గ రీ యూ ఉ	సనినిధ లే ఎ ఎ ఎ గరిసా ఇ ఇ ఈ	సా , రీ , గా - పమగరి - పా , లిం , తు - కేఎఎ - రిగా - లగపమగా - ధధపా - పతిలి - నాఅతతత - పెఇఈ - గరిగ - సరి - నిస-ధనిప-ధరిసని- కాఅత-రతత-మేఎఎ-మకతత- గ రీసని-సనిధప ధ రీ-సా నిధ- కాఅతత-రతత మెఎ- ఏ మక గ రీ సని-రిసనిధ-సనిధప-ని ధ- కాఅతత-రతతత-మేఎఎ-మక- పమగధపా - మగగరిగపధ - గ రీ సనిధ - రీసనిధ-పధపా- సరిగా - గరిసనిధా - గనిధా- ముఉఉ - క 0000టి - చెఎలి- సనినిధ - పమమగరి - గనినిధ- ముఉఉ-క-0000టి-చెఎలిఇ-	రి మె మగ నీ ఇ ధ ప య్యత ప మ య్యత ప మ త త స ని మగ	, గ సా!సామా , ఒ ఓ పరి ప ధ సా ఇ ఇ తు మ గ రి గ త త త త గ రీ గ త త త ప మ గ రి య్యతత త ధ రీ సా రిసరిగ పరి , సా , ను , సా , ను
1 పధసరిగ-గీగమగమ-గరిసా- కతరుఉగా-గతతతత ల్లక- 2. డి టా డి టా 3. డి టా డి టా చి! పామగరిసరిగసరి - సానిధ పాధసరిగపమగరి-గా రీ స చి! సా , రీగాపా - ధధపా - 1. గొబిక్కిమిఈ-చుకుట - 2. సరిగా రిగపమగా పధపా - గొబిక్కిఅమిఇఈ-చుకుట-	సా చ్చి మగ శ్రీ ఇ గ రీ యూ ఉ	సనినిధ లే ఎ ఎ ఎ గరిసా ఇ ఇ ఈ	సా , రీ , గా - పమగరి - పా , లిం , తు - కేఎఎ - రిగా - లగపమగా - ధధపా - పతిలి - నాఅతతత - పెఇఈ - గరిగ - సరి - నిస-ధనిప-ధరిసని- కాఅత-రతత-మేఎఎ-మకతత- గ రీసని-సనిధప ధ రీ-సా నిధ- కాఅతత-రతత మెఎ- ఏ మక గ రీ సని-రిసనిధ-సనిధప-ని ధ- కాఅతత-రతతత-మేఎఎ-మక- పమగధపా - మగగరిగపధ - గ రీ సనిధ - రీసనిధ-పధపా- సరిగా - గరిసనిధా - గనిధా- ముఉఉ - క 0000టి - చెఎలి- సనినిధ - పమమగరి - గనినిధ- ముఉఉ-క-0000టి-చెఎలిఇ-	రి మె మగ నీ ఇ ధ ప య్యత ప మ య్యత ప మ త త స ని మగ	, గ సా!సామా , ఒ ఓ పరి ప ధ సా ఇ ఇ తు మ గ రి గ త త త త గ రీ గ త త త ప మ గ రి య్యతత త ధ రీ సా రిసరిగ పరి , సా , ను , సా , ను

దాని ధవళనిధి - X వధవ-
చాన్ద్రావనిధి - లింగనిధి-
పాపమమగ-రిగధవ-
మిక్కిలి ఇ-సై-ఇ-ఇ-ఇ-

మ X	రి X	పా
యె 2	స ఆ X	
మ X	X రి	పా
మి ఇ	ఇ ఇ వ్య	

ధవళనిధి - మగరిగ - ధవళనిధి -	మ X	X రి
జలవళి - రావళి - జలవళి -	గా ఆ	అ అ
స రి గా - రిగపమగా - ధవళనిధి -	మ X	ప ధ
మ ఆ - ర్క - అ - ర్క - అ - ర్క - అ - ర్క -	గా ఆ	అ అ

అక్కటిక మెట్టుగల్గి ఆది వెంకటేశ నీకు (అనువల్ల వి వలె పాడుకొనవలెను.)

చరి. అంగ. శుమ. ప. చధ. కాని

26. బిశహరి రాగము - ఆదితాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ప॥ కనుగొంటిని - శ్రీరాముని నేడు ॥ కను ॥

అ॥ ఇనకులమున - యింపుగాను బుట్టి - ఇలలోనె నీతానాయకుని నేడు ॥ కను ॥

చ॥ భరతలక్ష్మణ - శత్రుఘ్నులు గొలువ - పవహాన సుతుడు పాదములుబట్టు - వీరులైన - సుగ్రీవాది
సేనరులు - వినుతి సేయగా - త్యాగరాజునుతుని ॥ కను ॥

రాగలక్షణము :- 25 వ-కృతి యందున్నది.

వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

		O	O
ప॥ , , , - X ప ధా రి	సా , - ప ని	ధా , - ధ ని	
క మ గాం టి	నీ ఇ - శ్రీ ఇ	రా ఆ - మ ఉ	

ఆ. స రి గ ప ధ స
అ. ప ని ధ ప మ గ రి స

పా, పా, - మ గ పా ద

అ అట్రు ఉ - ఓ రు లై న

ద ప థా - స రి గ రి సా ని

దు ఉ లూ - వి ను త్రి ఇ నే య

స ని ప ద సా - స

సు ఉ గ్రి ఇ ఈ - వా

ప ద సా - స రి

గ అ ఆ - త్రి అ

రి సా ని

ది నే న

స ని - ద ప ద | మ గ రి - గ ప ||

గ అ - ర అ ని | ను త్రి సీ - క ను ||

స.చరి.అంగ.శుమ.ప.చధ.కాని 27. కేదారరాగము - మిశ్రచాపు తాళము

(శ్రీ ముక్తస్వామి దీక్షితులు కృతి)

ప|| అనందనటన ప్రకాశం - చిత్తభేదం - ఆశ్రయామి శివకామవల్లిశం || అనంద ||

అ|| భానుకోటి కోటిసంకాశం - భక్తిముక్తిప్రద దహరాకాశం దీనజన సంరక్షణ చరణం దివ్యపతంజలి

వ్యాఘ్రపాద దర్శితకుంచితాబ్జ చరణం || అనంద ||

చ|| శీతాంశు గంగాధరం నీలకంధరం - శ్రీ కేదరాదిక్షేత్రాధారం భూతేశం శార్దూల చర్మాంబరం చిదం

బరం - భూసుర త్రిసహస్ర మునీశ్వరం విశ్వేశ్వరం - నవనీతహృదయం - సదయగురు గుహతాత

మధ్యం - వేదవేద్యం - వీతరాగిణ మప్రమేయాద్వైత ప్రతిపాద్యం - సంగీతవాద్య వినోద తాండవ

జాత బహుతర భేదచోద్యం || అనంద ||

రాగలక్షణము :- ఇది 5-వ బాణచక్రములో 29-వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ రాగజన్యం. ఔడప, వక్ర, సంపూర్ణం. మధ్యమ, నిషాదములు, రాగభాయస్వరములు. ఆరోహణమందు గాంధారమున్ను, అవరోహణమందు, దైవతమున్ను, వక్రములు, సరిరిసా - వనిప - గమపని - సమగరిసనిసపామ - పరిగాన - మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములు. రాశి 9 గంటలు మొదలు 12 గంటలువరకు పాడదగినది.

రి సరి సమగ | మమ పసనినీ | సహని పహ | మగరి సరి సని
తథణత కమగ | మమ పసనినీ | తరుంతరి హ | మగ తధి గిణ త్సం || అ అనంద ||

చ || హ్యప మమగ | రీ ; మా రిగా , | రి సహ , హ | సహ రిగా , రీ
శీ ఇ త్సం శు | క ర గా ధ ఆ అ | రంంంంనీ | ల కం ధ ఆ అ రం

; గ మ హ ని ని మా | గా రి సగ రిగ రి సహ | స ని హ హ , | గా రి సా
శ్రీ ఇ త్సం వీ | దా అ ర అ అ అ ది ఇ ఈ | త్సే వీ ప్ర అ అ | ధా అ రం

మ గా మా హ | హ స స హ | సా స స రీ స | సా స స ని నీ , ,
ధూ ణీ తే శం | కా ద్దూ ల చ | ర్భాంబ రం చ | దంబ రంంంం

సా మ గా గ రి | సా ని ప నీ మ | హ , , మా | మ గ గా రి హ స ని
భూ సు ర త్రి స | హ స్ర ము నీ శ్య | రంంంం చి | క్షే వీ ప శ్య రం న చ

సా మ గ రి సా | స మ గ మ ప ని ప | నీ ని మా హ | మ గ రి రీ సా
నీ త హ్య ద మం | స ద య సు రు గ హ | తా త హ్య ద్యం | వే వ ద వే ద్యం

సా ని స మ మ గ | మా ప ని ప మ మా గా | మా , హ ని మ | హ , సా హ
వీ త రా అ గిణ | మ ప్ర అ మే వీ య | ద్వై ఇ త ప్ర తి | హ అ ద్యం సం

సా స సా స స రి | రి గ రి సా సా , రి స ని హ | హ మ గ మ ప ని | సా మ గ రి సా ||
గీ త హ ద్య వి ఇ | నో బి ద తా అం ద అ చ | జా త బ హూ త ర | భే ద హో బ ద్యం || అ అ నంద ||

29 వ-మేళకర్త జన్మము.

స-చరి-అంగ-శుభ-ప-చధ-కాని.

28. జనరంజని రాగము - ఆదితాళము

(రచయిత : శ్రీ రామస్వామి శివన్)

ఆరణ్య. సరిగ మపధపనిస

అప. సధపమరిస

ప॥ పాహిమాం శ్రీ రాజరాజేశ్వరి - కృపాకరి శంకరి ॥ పాహి ॥

అ॥ ఏహి నుఖం దేహి నింహవాహిని - ధయాప్రవాహిని మోహిని ॥ పాహి ॥

చ॥ భండ చండ ముండ ఖండని మహిషా - భంజని జనరంజని నిరంజని పండిత శ్రీ గుహదాస పోషిణి - సుభాషిణి రిపుభీషణి వరభూషణి ॥ పాహి ॥

రాగలక్షణము :- ఇది రే వ - బాణచక్రములో 29 వ మేళకర్త దీరశంకరాభరణ జన్యము. పత్ర సంపూర్ణ - జైడవము, ఉపాంగరాగము, చతుశ్చతి ఋషభ - కాకలి నిపాధములు, రాగచ్ఛాయా స్వరములు - పా మూ రీ - స-స రి రి - మ మ రి రి - పధ ప వి సా - రి సా ధ ప మ - ద పా మ రి స - ప్రయోగములు రాగరంజకములు. (మూడువేళల పాడదగినది.)

[వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలెను

		O	O		O	O	O
ప॥ పా , మ రీ రీ		రి స రి గ		, గ మ రి	॥ సా , , , , రి		సా ర్థి స
పా అ హిమాంశ్రీ		ర అ జ ర		అ జై ఎ శ్వ	॥ రీ ఇ ఇ ఇ ఇ క్క		పా క రి
పా , మ రీ రీ		రి స రి గ		, గ మ ప మ రీ	॥ సా , , , , స		ర్థి స రీ స రి గా
పా అ హిమాంశ్రీ		ర అ జ ర		అ జై ఎ ఎ శ్వ	॥ రీ ఇ ఇ ఇ ఇ క్క		సా అ స క అ రీ
పా , మ రీ రి		రి స రి గ		, గ మ ప మ రీ	॥ సా , , , , రి		స్ర ద ప మ
పా అ హిమాంశ్రీ		ర అ జ ర		అ జై ఎ ఎ శ్వ	॥ రీ ఇ ఇ ఇ ఇ క్క		పా అ క రి

ప సా ని ప మ గ మ రీ సరిగమ పదపని సదపమ గమరీ సా , , , , స ని స రీ స రి గా గమపమరీగమపా(4)
 సా అహిహంంంక్రీ రాఅఅఅజఅఅఅ అ అ జెఎఎనెళ్ళ రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ క్క పాఅఅక అరీ శంంంకరిఇ స్రా
 అ|| పా ప మ ప ప దా ప సా ని సరిసా || రీ గ మ రీ సా ద పా మ రి స రి గ మ స్రా
 ఏ హి సు ఉ ఉ ఉ ఖంంం కే హి నింహా || వాహిని ద యా ప్ర వా హి ని మోఒహిని
 చ|| పా , ప మ రి సా , ద ప ప మ మ రి రి సా , రి స రి గ మ పా , స రి గ మ
 పా ద ప మ ప ద ప నీ స ప ని స రి స రీ || రీ గ మ రీ సా ప ద ప మ రి గ మ పా , ప పా
 స|| ధా ప ధా మ పా మ ధ ప మ రి స రి గ స ఫ్రి స రి గ మ పా మ రి గ మ , ప పా
 భండ పండ మం డ ఖంండ ని మ హి ప భంజని జ స రం జని
 సా మ ప దా ధ ప నీ స ని రి స ని స రీ గ మ రీ స దా ప మ రి స రి గ మ స్రా , మ||
 పండి తక్రీ గ హ దా స పా ఒషిణి సు భాషిణిరి పుళీ ప ణి వ ర భూపణి స్రాఅహి||

స.శురి.సాగ-ప్రమ-ప.శుధ-కాని 29. పంతువరాళిరాగము - ఆదితాళము ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స
 (శ్రీ త్యాగరాజు కృతి) (దివ్యనామ సంకీర్తనము) ఆ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప|| రఘువర నన్ను మరువ తగునా || రఘు ||

అ|| సగధరభక్త జనాఘ నివారణ || రఘు ||

చ|| (1) తల్లిదండ్రు లన్నదమ్ములు యున్న పొలతికి యొక్కడు పురుషుడైనా || రఘు ||

(2) పరదైవములు - బాగుసామ్ములు - నురసుత - మంగళసూత్రహృదయ || రఘు ||

(3) చేసిన పుణ్యచరము - బ్రహ్మణ్యయాన నొసగితి - అనుపమ లావణ్య || రఘు ||

(4) మనస్సున - నీకేమరులా కొన్నాను - నజ్జనహిత - త్యాగరాజసుత - శుభకర || రఘు ||

రాగలక్షణము :— ఇది 8-వ వసుప్రకమలో 45-వ మేళకర్తాగమ, రాగాగమ, రాగాగమ, సంగీత సర్వస్వం గమక పరిక రక్తి రాగము, మూడువేళల పాడదగినది.

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

○

[illegible][illegible]

(3) పగ - నినిదాపమ - కమపద విసరిన విదాపమ కమపమ | కరినిది సరికమా | పమగరి కమపద విసరిన విదాపమ | కమపద | నినిది |
అల - రఘువేళరతి నాతి..... సు ఉ ఉ ఉ ఉ | మతి.. రుపతగూ | నాతి. అ. | అ. రఘువేళ |

=	
12	12
6	x
13	9
12	9
-	-
12	9
x	8
9	9
x	10
12	.
x	9
12	12
-	-
12	6
13	9
6	12
12	9
6	12
.	9
-	-
12	12
6	10
13	9
6	9
12	12
12	10
10	12
12	x
12	12
.	.
9	

[illegible]

అంశములు :-

౧.	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పరచుటకు వ్యయించిన మొత్తపు ఖర్చు ఎంత?
౨.	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పరచుటకు వ్యయించిన మొత్తపు ఖర్చు ఎంత?
౩.	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పరచుటకు వ్యయించిన మొత్తపు ఖర్చు ఎంత?
౪.	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పరచుటకు వ్యయించిన మొత్తపు ఖర్చు ఎంత?
౫.	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పరచుటకు వ్యయించిన మొత్తపు ఖర్చు ఎంత?
౬.	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పరచుటకు వ్యయించిన మొత్తపు ఖర్చు ఎంత?
౭.	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పరచుటకు వ్యయించిన మొత్తపు ఖర్చు ఎంత?
౮.	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పరచుటకు వ్యయించిన మొత్తపు ఖర్చు ఎంత?
౯.	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పరచుటకు వ్యయించిన మొత్తపు ఖర్చు ఎంత?
౧౦.	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పరచుటకు వ్యయించిన మొత్తపు ఖర్చు ఎంత?

X X R K X R - మ ప ద ని స స శా - , ని స ని ర మ - ప ప X ప X R X ప - ప డ
అ . బాల లి కి ఇ - యొడ ఒక్క అ . - ఉత్పరు ఉత్పదోత - ఉత్ ఉత్ ఉత్ ఉత్ నా అ . అ || రఘు ||

అగో. సరిగము పధనిస
అవ. సనిధపమగరిస

(శ్రీ శ్యామశాస్త్రులవారి కృతి)

ప॥ చిరాన పరాలిచ్చి బ్రోవుము నినునెరనమ్మితి ॥ చిరాన ॥

అ॥ పురారి మనోహరిణి శ్రీ కామాక్షి ॥ చిరాన ॥

చ॥ (1) తామసంబు సేయక నీవు - కరుణానిధిగావా - పరాముఖమికనేల విను సరోజముఖి ॥ చిరాన ॥

(2) కామితార్థ దాయకిదేవి - నతకల్పక లతికాపురాణి మధురవాణి శివునిరాణిగద ॥ చిరాన ॥

(3) శ్యామకృష్ణసోదరి గౌరి - పరమేశ్వరిగిరిజా - అనాధరక్షణంబు సలిపితే వినను ॥ చిరాన ॥

రాలక్షణము :— ఇది 11-వ రుద్రవక్రము. 65-వ మేళకర్తరాగము. రాగాంగ, సంపూర్ణరాగము. చతుశ్శ్రుతి ఋషభ, అంతరగాంధార, కాకలివిషాదములు, రాగభాయాస్వరములు సర్వస్వర, గమక, వరికె రాగము. ధారీ - ధగ - విగరిగ - నిరినిధ - మధమగా - ధనిరినిధ - గనిధమగ - మొదలగు వక్రప్రయోగములు రాగరంజకములు. మరియూ, గద - గని - విగ - ధరి - ధగ. మొదలగు బాటుస్వర ప్రయోగమునలన ఈ రాగము విశేషముగ స్ఫురించుచున్నది. ప్రతిమధ్యమము ముఖ్యమైన జీవస్వరమైనను ప్రతిమధ్యమ ప్రయోగములేకనే ఈ రాగమును, నిగరినిధ - నిరినిధ - విగరినిధగ - అను విట్టి ప్రయోగములవల్ల స్ఫురింపజేయ వచ్చును. శంకరాభరణ రాగమందు వలకు కాకలి విషాదమునకన్న ఈ రాగమందుగల కాకలి నిషాదము ఒకకృతి తక్కువగానే బలుచుచున్నది. వగలు 12 గంటలు మొదలు సాయంత్రము 3 గంటలవరకు పాడదగినది.

పరిసన సరిగ

చిరానవరా

డిటో

డిటో

గామపా

అలిచ్చిబ్రో

గామగమపద

అలిచ్చిబ్రోబి

మమగగ

బిబ్రముని

మపగాపమగగ

బిబ్రక్షుముని

ధమగారి

నెరనమ్మితి

డిటో

డిటో

(1)

(2)

పరిసన సరిగ
చిరానవరా
డిటో
డిటో

రాగలక్షణము :— 30-వ కృత్యయం దున్నది.

ప॥ 1. గమప-ధానిసా, -నిదపమగరి 2. గమప-ధాని నిరీసనిదని - నిదపమగరి
భజన-శాయ శేష-మతనతసత భజన-శాయ వెనిఎఎ-మతనతసత ॥

గి. గమప-ధాని ధగగరిసని-నిదపమగరి, గగరి-పమగరిసా, నిదపమగరి ॥ గమ॥
భజన-శాయ వెపపఎ-మతనతసత, పరమా-భతత నోపశ్రీతరతముని ॥ భజ॥

అ॥ సనినిద-నిదదపపా ॥ పమగారి-సనిసరిసా ॥ గమపద-నిసగి-గగిసా ॥ గిసనిద-నిదపమగరి ॥ గమ॥
అతిజతి-రుడడడద్రా ॥ దుడలాతు-భుడడడద్రా ॥ రతత-దుడలతి-కతిరు ॥ దైతైతనత-రతతముతి ॥ భజ॥

చ॥ పపపా-పపప ॥ పమగా-మపదా-పప ॥ మపదా-పదనీదా ॥ పమనిద-దపపా-పమగా ॥
నతిదా-ప్రణవ ॥ సతత-ప్రతి-స్వర ॥ అవెదా-వతతరా ॥ శతతత-ప్రతి-రతత

రి-రిరిగి ॥ గమపా-పమగరి ॥ -నిసారి-నిదపమ ॥ గిరిసా ॥
అ-జాదిచతు ॥ ప్రతి-ప్రతి-కల ॥ అ-భేదదమా-గతిలి ॥ శప ॥

గాగగగ-రి-గామ-పపప ॥ మాపదాప-ధనిసససస ॥ సాని-దాప-గామ-దాని ॥ గగి-గిస-నిదపమగరి ॥ గమ॥
మోదకర-శ-రి ॥ మెపత్తి ॥ ముక్తిమార్గ-మును తెలియక ॥ వాద-తర్క-మేల-శ్రీమ ॥ దాది-తాగ-రతిజనుతుని ॥ భజ॥

పం గ శ ము

స-శురి-అంగ-శుమ-ప-చథ-కాని 32. పౌరాష్ట్రరాగము - ఆదితాళము
అనుభవమున, చథ-కై-ని-లు వాడబడుచున్నవి. (శ్రీ త్యాగరాజు విరచితము)

ఆగో. సరి గ మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

- ప॥ నీ నామ రూపములకు - నిత్యజయ మంగళము ॥ నీనామ ॥
అ॥ పవమాన సుతుడు పట్టు - పాదారవిందములకు ॥ నీనామ ॥
చ॥ (1) పంకజాక్షి నెలకొన్న - యంకయుగమునకు ॥ నీనామ ॥
(2) నలినారిగేరు చిరు - నవ్వుగల మోమునకు ॥ నీనామ ॥
(3) నవముక్తా హారములు నటించే యురమునకు ॥ నీనామ ॥
(4) ప్రహ్లాద నారదాది - భక్తులు పొగడుచుండే ॥ నీనామ ॥
(5) రాజీవనయన త్యాగ - రాజ వినుతమైన ॥ నీనామ ॥

వ్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

I	O	O
ప॥ సా, - స ని ధా సా, - పా మ - గ రి సా నీ ఇ - స అ ఆ మా అ - రూ ప - మల కు సా, - స్థనిధాసా, - ప మ ధ ప ప మ ధ ప మ గ రి స నీ ఇ - స అ ఆ మా అ - రూ ఉ ప ముడల అకుడఉఉ	, స్థి స - రి స రీ ఉ నీ త్య - జ ఆ య , స్థి స - రి స రీ ఉ నీ త్య - జ ఆ య	పా మ - గ మ ప ధ ని మం 0 - గ శ 0 0 0 పా మ - గ మ ప ధ ని మం 0 - గ శ 0 0 0

అ॥ ప మ ధ నీ , సా , - రీ స రీ - స రీ సా
ప ప మ ల అ నా అ - సురుడు - బ అట్టా
ప మ ధ నీ , రీ స సా , - రీ స ని స రీ - మగగరీ సా
ప ప మ ల అ న అ ల అ - సురుడు - బ అట్టా

ని స ని - ధ ని ధ - సా
ప అ అ - ధ అ అ - రా
ని స ని - ధ ని ధ - సా
ప అ అ - ధ అ అ - రా

, - మా X - మ ప ధ ని ॥ సా ॥
అ - విం ద - ము ల కు ఉ ॥ నీ ॥
, - ప మ X - మ ప ధ ని ॥ సా ॥
అ - విం ద - ము ల కు ఉ ॥ నీ ॥

(అనుపల్లవివలె చరణములు పాడుకునేది)

సుగమ సంగీతము

65 ప - మేళకర.

1. కళ్యాణీరాగము - రూపకతాళము

స-చరి-అంగ-ప్రమ-ప-చధ-కాని

ప॥ మంచి కంచి కామాక్షి నన్ను బ్రోవవే తల్లీ ॥ మంచి ॥

అ॥ పంపాక్షరి పడాక్షరి పార్వతీ నిన్ను నమ్మితి ॥ మంచి ॥

చ॥ (1) చూరూరు తిరిగి తిరిగి యున్నతావు గురుతెరిగి పారిపారి పచ్చితిని పార్వతీ మనోగారి ॥ మంచి ॥

(2) ఓంకారి ప్రణవ రూపిణీ ఓ హే హే సౌఖ్యదాయని హ్రీంకారి నిన్ను నమ్మితిని నిఖిలనయన దయజూడవే ॥ మంచి ॥

(3) ఇలనుఖజ్జాన, దయాపరీ, ఏకాంబరేశ్వరీ, పరమలోకాతీత భక్త చిత్త ఫలకరీ తల్లీ ॥ మంచి ॥

అ. స రి X మ ప ధ ని స
అ. స ని ధ ప మ X రి స

రాగలక్షణము :- 30-వ కృతిలో నున్నది.

(1)

ప॥ సా నిధపమ॥ నిధమగరి॥ సనిసరిరి॥ గామపధని
మంచికంచి॥ కాంతమంతి॥ నాన్నబోవ॥ వేతలతి

(2)

సరిగరిసానిధమ॥ గనిధమగరి॥ సనిసరిరి॥ గా, రిగమపధని
మంచికంచి॥ కాంతమంతి॥ నాన్నబోవ॥ వేతలతి

(3)

సాగరిగరిసానిధపమ॥ గనిధపమగరి॥ సనిసరిరి॥ గా, రిగమపధని॥ సాని॥
మంచికంచి॥ కాంతమంతి॥ నాన్నబోవ॥ వేతలతి

(1)

అ॥ , సగరిగరి॥ సరిగరిసానిధపమ॥ సానిధపమ॥ నిధపమగరిగమపధని
పంచాక్షరి॥ పంతిపంతి॥ పార్వతి॥ నిధిపంతి॥ సంతి

(2)

, సగరిగరి॥ సరిగరిసానిధపమ॥ సానిధపమ॥ నిధపమగరిగమపధని॥ సాని॥
పంచాక్షరి॥ పంతిపంతి॥ పార్వతి॥ నిధిపంతి॥ సంతి

చ॥ , పాపాప॥ మనిధపమగ॥ మగమపధని॥ సనిధనిసా

క్షరూర॥ తిరిగితిరిగి॥ వుడన్నతలపు॥ గురుతెరిగి

, సాగరిగరిసానిధపమ॥ సనిధపమ॥ సానిధపమ॥ నిధపమగరిగమపధని॥ సాని॥

పారిపంతి॥ పాచ్చినిని॥ పార్వతి॥ సానిధపమ॥ సానిధపమ॥ నిధపమగరిగమపధని॥ సాని॥

2-3 చరణములు మొదటి చరణమువలె పాడుతున్నది

65-వ మేళకర్త కల్్యాణి రాగజన్యము

2. యమునాకల్యాణి రాగము - ఆదితాళము

చ అం ప్ర చ
ఆరొ. సె రి గ ప మ ప ధ స

అవ. స ధ స మ ప గ రి స
స ప్ర అం చ

ప॥ రాధాసమేత కృష్ణానయగుణ ॥రాధా॥

అ॥ నందకుమారా నవనీతచోరా బృందావన గోవిందమురారే ॥రాధా॥

చ॥ గోవిందునోహర గోకులవాసా శోభితమురళీ గానవిలాసా సుందరమన్మథ కోటిప్రకాశా ॥ రాధా ॥

(వేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును)

		o	o
ప॥ గ మారీ , సా - సా , ని థా ణీ రా ఆ థా ఆ స - మే వ తా ఆ కృ	సా , , , , , , స్థా ఆ		1 , , ధ నీ స రీ ఆ ఆ న య గుణ
గ మారీ , సా - సా , ని థా సా రా ఆ థా ఆ స - మే వ తా ఆ కృ	గా , , , , , , స్థా ఆ		2 గ మ గ రి స ధ స రి ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ
గ మారీ , సా - ని సా థా ణీ రా ఆ థా ఆ స - మే వ తా ఆ కృ	స రి స రి ని స ని స స్థా ఆ		3 నీ సా ని స గా ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ

అ , , సా , X మా - సా , , సా , , అతిశయం దకు - మా అతి రా అతి	, , X గా మ పా అతి స న ని ర	గా రీ సా , , హో ఓ రా అతి
, , మా , మా , - మా మా ప ని గా అతి బృం దా అ - ప న గో ఒ ఓ	, , X మా రీ సా ఒ వి వి ం ద ము	ధృ స రి X ప మ X రి గ మా రీ రా అ రె ని రా అ ధా
చ , , - సా , X మా - సా , , సా పా అతి - గో ఒ పి మ - హో ఒ ఒ హ ర	, , X మా ప నీ అతి గో ఓ కు ల	దా , , ప మా గా హా అతి సా అతి
, , నీ , ని సా - నీ దా పా , , అ హో ఒ భి ర - ము ర నీ ఈ	, , సా , ప సా ఇ ఇ గా అ న వి	X మ ద ప మ X గా హా అతి సా అతి
, , మా , మ మా - మా మా పా దా అతి శుం ద ర - ము అ న్న ర్న	, , X మా X రీ అ తో ఓ టి ప్ర	ధృ స రి X ప మ X రి గ మా రీ కా అ . . కా అ ధా
X మా రీ , సా - ని సా హా , నీ రా అ ధా అ న - హే ని తా అ క్క	స సా మ X మా X సా అతి అతి అతి	రి గా రి - స ధృ స రి అతి అతి - అ . . .

22 ప - మే ఖరహరప్రియ జన్యం. ి. కాఫీరాగము - ఆదితాళము
స-చర : సాగ-శుమ-ప-చధ-తైని

(రచన : మధురకవి)

ఆ. సరిగామరిపమపథనిస
అ. సనిధపమగరిస

ప॥ కొరిభజింతును కోటిశ్వరు మది నా శివశంకరు శంభుకా అతిఅతిఅతి ॥ కొరీ ॥

అ॥ పార్వతినాధుని ప్రణవస్వరూపుని ప్రమథగబాధిపు మా హేళుక సారాతిసారవిశారదు గురుకృపాపారా
వార గభీరుకా అతిఅతి ॥ కొరీ ॥

చ॥ నిర్వికారుకా దుర్విచారుకా నిగమాగమాసంత సంచారుకా జగదాసందసుమనో విహరుకా ॥ కొరీ ॥
[వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును]

	0	0
ప॥ హసాస సాసస గోరీ భజింతును	ని రి స ని కొ డ టి ఇ	ప ప మ ప శ్వరు మది (1)
, ప స ని ప మా గ రి స రి ఇ న అ త్రి వ శం క రు	స ని సా శం భుకా	ని స రి మ ॥ పసా ॥ అ . . . ॥ కొరీ ॥
ప స ని ప మా గ రి స రి న అ త్రి వ శం క రు	స ని సా శం భుకా	ని స రి మ రి మ ప ని ॥ పసా ॥ అ ॥ కొరీ ॥
ప స ని ప మా గ రి స రి న అ త్రి వ శం క రు	ని స రి మ రి మ ప ని శం క రు	ప ని స రి స ని ప మ ॥ పసా ॥ భుకా అ ॥ కొరీ ॥

అ, మా, మ, మ మా మ మ పా అర్చతి నా భువి	, రి మా, రి మా ఇ ప్రణవస్య	పా ప ప రూ పు ని
, మ పా ని నీ నీ ప ప్ర మ థ గ డా ధి పు	ప ని ప రి మ అ హే ఎ	సా , , కు ఉ ఉ ఉ
పా సా స స స స స సా రా వి సా ర వి	ని రి ప ని క అ ర దు	ప ప మ ప గు రు కృ ప
, పా స ని ప మ గ రి పా ర అ వ అ ర గ	స ని సా భీ ఇ రు ఉ	ని స రి మ ప సా అ . . . కో రీ
చా స ని ప రి ప ని పా , , ని ర్వి క అ అ అ రు ఉ ఉ ఉ	ని ప ని ప దు ర్వి స అ	మా , , రు ఉ ఉ ఉ
, ని ప మా పా గా , రీ , స ని గ మా గ మా అ పం త	ని స గ మ సం ప అ	పా ప ప రు ఉ ఉ ఉ
సా , సా , సా , స ని పా , మ హా అ గ పం ద సు మ నో డి వి	రి మ ప ని హ అ అ అ అ	సా , , ప సా రు ఉ ఉ ఉ కో రీ

8-వ మేళకర్త హనుమత్తోడి జన్యము

4. ధన్యాసిరాగము - ఆదితాళము

(రచన : మధురకవి)

పాళు కై పని పని

అవ. సే న ధ ప మ గ రి సె
కై శు శు సా శు

ప॥ అక్కడనుండే సాంబసదాశిపు డిక్కడ నున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

అ॥ ఇక్కడనుండే సాంబసదాశిపు డిక్కడ నున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

చ॥ (1) ఇక్కడనుండి - హృదయములందున వెలుగు చున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

(2) అణువున - నణువుగ - నన్ని హృదయముల - నమరి యున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

(3) ప్రణవనాదమున - హరహర ఓమ్మని - పల్కుచున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

(4) గుంటూర్పురమున - భక్తహృదయముల - గుఱుతుగ నున్నాడే ॥ అక్కడ ॥

(5) వెంటనంటియును - విలిచిన, పలుకక - కంటగించినాడే ॥ అక్కడ ॥

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొచ్చన పాడుకునేది

I	O	O
<p>ప॥ , - సా - సే సా - సీ దా సా , , అల - అ అక్కడ - నంం డె ఎ ఎ , , గ మా ప పా - మా గా ప మ గ రి ఉ ఉ - డి ఈ క్కడ - ను డా న్నా అ . .</p>	<p> , , పా - , ప పా ఎ ఎ సాం బ సా సా , , - , , , , కై ఎ</p>	<p>మా దా - మా సా దా అ - శి పు , , , , - , , , , ఎ</p>

१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९	९०	९१	९२	९३	९४	९५	९६	९७	९८	९९	१००
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

က	ခ	ဂ	ဃ
င	စ	ဆ	ဇ
ဇ	ဇ	ည	ဇ
ည	ည	ည	ည
ည	ည	ည	ည
ည	ည	ည	ည

చరణములు 1 మొదలు 5 వరకు అనుపల్లవివలె పాడుకునేది

29-వ మే-శంకరాభరణ జన్యము
స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని

ర. బ్యాగురాగము - చ॥ ఏకతాళము

ஆறு.	12
12	12
7	8
12	7
12	12
12	12
7	7
12	12

ప॥ సోధుజనాపన రామా గుణధామా బలభీమా ఆరెరామ రాతి...మతి... "సోధు" =

చ॥ (1) జననమరణ సౌభాగ్యునామ సకలలోకభిరామా అ... గుణధామ్నా బలభీమా అరెపరామా
రా... మా రా అ అ... ॥ సాధు ॥

(2) సీతాస్వేషణ నింధితమౌ నాశ్రిత జనవందిత రామా బలభీమా గుణధామా అరెపర్మా రా

(3) దానవభంజన దశరథనందన తాపసివందన రామా బలభీమా గుణధామా అరెసరామా రామా రామా రా మా రాఅత్తి . మా . . సాధు . .

[illegible]

చ॥ ప ప ప - ని ని సా - రీ గ రీ - స ని సా - ప స స స - స ని ని ధ - పా ధా ప ధ నీ - ధ ప మ గ -
 జ స న మ - ర ణ సా - భాగ్యసు - స అ మ - స క ల లోక - అ అ భి - రా ఆ మ అ అ - అ అ గు ణ
 మా సా మ ప ధా - ప మ గ రి - గా మా గ మ సా - , రి స మ - గ రి స రి - స్థి స రి మ ప ని స రీ - స ని ధ ని ప మ పా ॥ హస్త ॥
 ధా ఆ మ అ అ - అ అ బ ల - భీ ఈ మ అ అ - అ అ రె - ర అ మ అ - రా ఆ ఆ అ మ అ అ అ - రా ఆ ఆ అ మ అ అ ॥ సాధు ॥

2, 3 చరణములు 1-వ చరణమువలె పాడుకునేది.

జావళ్ళు (వేర్త) జావళ్ళిలు

న.చరి.సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని 1. ఆనందభైరవి రాగము - అదితాళము అ. స గ రి గ మ ప ధ ప ని స
 అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ మధురానగరిలో చల్లనమ్మబోదు దారివిడుపు కృష్ణా ! ॥ మధు ॥
 అ॥ మాపటివేళకు - తప్పక వచ్చెద - పట్టకుకొంగు - గట్టిగాను కృష్ణా ! ॥ మధు ॥
 చ॥ కొసరి కొసరి - నాతో సరసము లాడకు - రాజమార్గమిది కృష్ణా ! కృష్ణా !
 ప్రజవనితలు నను చేరవత్తురిక - విడు విడు నాచేయి కృష్ణా ! కృష్ణా ॥ మధు ॥

ప్రేలికి నాల్గవముల చొప్పున పాడుకునేది

I	O	O
<p>ప , , - ప ద సా , మ - గా రీ సా సా అ అ - మ ధు రా అ అ - న గ రి లో</p> <p>2 , , - మ ద ప మా - గా రీ , , గ మ ఉ ఉ ఉ - రా అ రి వి - డు పు ఉ ఉ ఉ ఉ</p> <p>పా స రా మా , <u>ద ప పా మ - గా రీ సా సా</u> అ మ ధు రా అ అ అ అ అ - న గ రి లో</p> <p>3 , , - మ ద ప ప మ - గా రీ , , గ మ ఉ ఉ ఉ - రా అ రి వి ఇ - డు పు ఉ ఉ ఉ ఉ</p>	<p>3 , , స ని స రి ఒ ఒ ఒ చ అ ల్ల న పా , , , పా స్థా అ అ అ అ అ కృ 3 , , స ని స ప మ ఒ ఒ ఒ చ అ ల్ల న అ పా , , , ప ని స్థా అ అ అ అ అ కృ ఉ</p>	<p>3 , గా మా మా అ అ మృ జో డు మ ద ప మ గ న గ మ స్థా అ అ అ అ అ అ అ గా రీ గా మా అ మృ జో మా సా ని ధ ప మ గ రి 1 గ మ - ప ద <u>స్థా అ</u> 1 అ అ - మ ధు </p>
<p>అ , , - సా గ రీ - సా , , స రి రి స ని మా ప టి - వే వ థ అ రు ఉ ఉ</p> <p>3 , , - గ రి గ మా - పా , పా ద ని దా , ని అ అ అ - ప అ ప్ట రు - కొంం గు ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ</p>	<p>3 , సా , గ రి ఉ ఉ ర అ ప్ట రు పా , మ గ మ పా ఉ ఉ ఉ గ అ ప్ట గా</p>	<p>గా , మా మా వా అ ష్టే ద ప మ గ రి ని స గ మ సా - ప ద అ అ స మ ఉ కృ ఉ స్థా అ అ - మ ధు </p>

చ॥ , , - - - స స ని రా - - సా సా ప ద మా అ అ అ - కొ స రి కొ - - స రి నా అ లో	, , ప పా స ని ఒ ఒ స స ర స ము	సా , సా సా లా అ డ డ
, , - - - స స రి సా - - , సా సా సా ఉ ఉ ఉ - - రా అ జ మా - - అ అ ర్గ మి ది	, , ని ద ని సా , ఈ కృ ఉ స్థా అ అ	, , స ని రి స ని ద అ అ కృ ఉ స్థా అ అ అ
పా , మ ప స సా - - స ని రి స ని ద పా అ అ వ్ర జ వ ని - - త అ అ ఉ స అ సు	, , గా మ పా ఉ ఉ ఉ నే ర వ	ప మ గ రి గా మా అ అ త్త ఉ రి క
, , - - గ మ ప మా - - ప మ గ రి గా మా అ అ అ - వి దు వి దు - - నా అ అ అ నె య్యి	, , గ మ పా , గ ఈ కృ ఉ స్థా అ కృ	మా ప ద ప మ గ రి ని స గ మ - ప ద ॥ స్థా అ అ అ - మ ధు ॥

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చథ-తైని

2. ఖమాసురాగము - ఆదితాళము
(రవయత : శ్రీ రామ్మద్ శ్రీనివాసయ్యంగార్)అ. స మ గ మ ప ధ ని స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ కొమ్మరో వానికెంత బిగువే - వెలచిన పలుకకున్నాడేమి నేయుదునే ॥ కొమ్మ ॥

అ॥ అంతరంగున కెదురేగి తెచ్చి వానికి - అకుమడు పొసగితే హుం పొమ్మననే ॥ కొమ్మ ॥

చ॥ సదయుని కెదనానుచు పోట్లాడితే - తిరిగి జూచుచు హుం పొమ్మననే ॥ కొమ్మ ॥

I	O	O
<p>చ , సా , , సా - సదనీనిదదప కొబిమ్మ - కోబిమ్మవాఅతి , , సమాగమా - సాదపదనిసా ఎనిసిల చిస - పలుఉకాకు నిసా - సనిరీసరి - సదనీనిదదప ఎన్ - కొబిమ్మ - కోబిమ్మవాఅతి గరి - సమాగమా - సాసనిదపధని ఎని - చిల చిస - పలుఉకాకు అ , , మానిదని - సాసానిరీస అంతరం - గునకెడుఉ పదమ - మానిదని - సాసనిరీసా ఇచ్చి - అంతరం - గునకెడు</p>	<p>మానిదదప నికెంతతి సనిరీసానిదా సాతెనీమస మగమదసాసని నికెంతతి సాసనిరీసా సాతెనీమిచ్చి సా , నిధనిసా ఉకాచేంగి , , సమగమా ఉకాచేంగి</p>	<p>(1) మగగరిసా , , బిచ్చగుఉవే సా , దపమగమపద యొఉడుఉనేఎఎ (2) దపమగగరిపమ బిచ్చగుఉవేఎఎ నిదపమగమపద నిస-సా యొఉడుఉనేఎఎ ఎని-కొ (1) ససనిధసానిధ చ్చివాఅనీకి (2) రీమగరిససా చ్చివాఅని</p>

పంగళ ప్రతిభాది

సమాగమానిసరీ, గ అతకుమడు పోసతిగి ఇ ఇ	సా, నిదపద నే ఎ ఊడ పోబ	పమగామనిదని పద-సా మృతి నే ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ-కా
చ , గమానిదని - సాసానిససా సదాయని ఇ - కె ద నాతి అ	, నిదాని సా అతి సుచు పోబ	స స ని ద పా ని ద మృతి అతి కె ఎ
మా - సమాగమా - సాదానిసరీ, గ ఏ - తి రి గమా - చు చు హు ఊడ ఊడ	సా, నిదపద ఊడ పోబ ఎ బి	పమగామనిదని పద - సా మృతి నే ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ - కా

జానపదములు

1. శంకరాభరణ రాగము - ఖండచాపు తాళము

రచన: శ్రీమధురకవి

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

29-వ మేళకర్త

చ అంశు చకా
అర్థా సరి గ మ ప ధ ని స

ప|| ఏడనీ వెతకెను - బిరువైతి నే నీకు కృష్ణా !
నలుపురకా పరువెంత నిలుపుముర కృష్ణా || ఏడనీ ||

చ|| కొంగుకొంగు బట్టుకొనుచు నీయమునలో - రంగారు అలలపై బంగారు అంచెలుగ -
చెంగుచెంగున తేలిపోదామా, మనసు - పొంగులో మైమరచి పోదాము || ఏడనీ ||

ప|| సారి మా - మ మ మా మ - సా ప మా - ప ప సా ప - ప ద సా స - నీ దా ప - దా దా ప - మ గ రి రి
ఏ డ నీ - వె త కే ను - ఏ డ నీ - పి ల చే ను - బ రు వై తి - నే నీ కు - కృష్ణా తి - న లు పు రకా -

సరిపాప-మగరిసరి-గాసా,,సా,,సారి||
పరువింత-నిలుపుమర-కృష్ణాతి-ఆతితి|| ఏడ||

చ|| పాదసా-సాస-రిగ్రిసా-సనిదధా-దాదాద-దధధధా-పధసనీధ-పాపప
కొంగుకొంగు-గుబట్టు-కొనుచునీ-యమునలో-రంగారు-అలలపై-బంగారు-అంభల
పాదపద-పమమామ-గమపధప-మామగరిసా-రిపమ-గమగరిస-రిసా,,సారి||
కెంగుకెంగు-గుసతేలి-పోలరాతితి-మామనను-పొంగుగొని-మైదమరచి-పొదిరాతి-మాడడు|| ఏడ||

20-వ మే. నరభైరవిజన్యము 2. అభైరిరాగము - ఖండనావృత్తాళము

రచన: శ్రీ మధురకవి

సాశుకై
అలో. సగమపనిస

తైశు శుసావ

అవ. సనిధపమగరిస

ప|| చల్లనీనా నల్లనయ్య - ఇంకొక్కసారి కమ్మగ పాడవయ్యా !
యెల్లావు యెనకాల బుల్లిదూడలకాడ విల్లనగ్రేవెత్తి మెల్లగా పాడెవు || చల్లనీ ||

చ|| (1) పాటగాలికి తోటపై పెగిరిపోహలి పైరుగాలిని పిలిచిపెట సర్దించా || చల్లనీ ||

(2) తోటమలుపున మంద, తోకలెగబట్టాలి, గాటికడెలగుంపు యెట్టి కెడుగీదాలి || చల్లనీ ||

(3) గోపికలు విన్నీడ కూకుండ నిత్తార, మాయమాటలుసెప్పి మరగేసి కెల్తారు || చల్లనీ ||

చ|| , పపసా | పామగమ | పసనీనిధధాసా | మవిపమగామ | పదపమదపమగరిసనిసా ,
అధల్లనీ | నానల్ల | నాలయ్యలతి | ఇంకొక్క | సాలరి కంకం | మృతిగనాడ | నలయ్యలతి

సమామ! మనుమాపమ! కమపా! పపపాధప
యైల్లాపు! యెనకాలతి! అబులిదూ! డలకాడతి

మకగమపని! సరిసనిధపా! , పదమప! మధపమకరిసనిస! కమపపపా!
అతిపిల్లనతి! గ్రాడకెవెవెత్తి! ఇమెల్లకతి! బాతితితి! డెవెవపుడ! ఉడచల్లనీ!

చ||, పాపపా! మనిపమగామ! సానినిని! సాసారీస
పాటగా! లిఇకిఇనోట! పైపెగిరి! పోవా! లిఇ

నిసనిసాగంపగరి! ససససస! నిసరిసనీనిదధప! మధపమకరిసనిస! కమపపపపా!
ఇపైఇరుగాతితి! లినిపిలిచి! పైఇఇటసతితి! గ్దంంచాతితి! లిఇ! చల్లనీ!

2-3 చరణములు చరణమువలె పాడుకునేది.

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని
22-వ మే. ఖరహరప్రియ జన్మము

గి. ముఖారిరాగము - ఆదితాళము

ఆ. సరిమపధనిధస
అ. సనిధపమగరిస

ప|| రావోయి పెన్నవాడా మావాడ || రావోయి ||

అ|| పోటుపోటుల యేరు - పొంగిపారేసోట || రావోయి ||

చ|| (1) వెన్నెల్ల వెలుగుల్లోన - ఏటినురుగుల్లోన తెల్లని తెరసెత్తి - తీర్పుని గొంతెత్తి || రావోయి ||

(2) వాలుచూపులుచూస్తూ - కాలేస్తునేనుంటే ఎండెతళుకుల నేవ - ఏటిలోపల లేతుగాని || రావోయి||

(3) ఉచికేవాగుల్లోకి - ఉయ్యాల లూగుతుపోయి సందరానపుటేటి - నెందురుని - నేరుకుందాం ||రా||

ప్రతిక రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

	○	○
<p>ప॥ రీ , మ గ రి స స రి స రాతితివోయిపిన్నవాతి</p> <p>రీ , మ గ రి స స రి ని రాతితివోయిపిన్నవాతి</p>	<p>నీ , ని డాతిమా</p> <p>నా , , డాతితి</p>	<p>ని. స నా. రి. స</p> <p>, , , తితితితి</p>
<p>అ॥ రీ , మా , ప ప ప ప ప పోడిటూఉపాటులయేరు</p>	<p>పా , మ ద పా , మ ద పొంం గి ఈ ఇ పా డ</p>	<p>ప మ గా రి స ॥ రీ , మ॥ రే ఎ వ సోటు ॥ రాతితి॥</p>
<p>ఈ॥ రీ , మా , మా ప ప ప ప ప కై న కై నెల కైలుగుల్లన</p> <p>ప ద . సా . నీ ని ద ప మ ప ప కై నెలల్లతి ని కై ర సా తి సై త్తి</p>	<p>నీ , దా , మ మ ఏ ఎ ట్టి ఇ నురు</p> <p>నీ , దా . ప పై ఇయలని</p>	<p>పా ప ప గుల్లన</p> <p>మ ద ప మ గ రి సా ॥ రీ , మ॥ గొంంంం తె ఎ పై రాతితి॥</p>

అభినయగీతం

29. ప మేళకర్త ధీరశంకరాభరణజన్యము

భేహాగరాగము - ఆదితాళము

రచన: శ్రీ మధురకవి

అంశు కాచ

ఆలో. స గ మ ప ని ధ స

కాచ ప్ర అం స
అప. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ ఎవరిదా ! మురళీ గాన రక్షణి ॥ ఎవరి ॥

ఆ॥ ఆవయించునె హృది - అధికృతహాళి ॥ ఎవరి ॥

చ॥ (1) ఘలుఘలుఘల్లసు - గజ్జల రచములు ప్రళయార్భటలై - పగిలుచు గుండెలు, యెవరని
వాకొందూ - నే నేమని పేర్కొందూ కృష్ణుడొగా కెవరిందూ ॥ ఎవరి ॥

(2) కొంటెకృష్ణా చాలు - కూసరాగాలు, వింటినేయే - అవయో వేణుగానాలు, అండిందె అటగా -
పాడిందె పాటగా, వాడవాడల నీదు - నీడ మురిపించేవు ॥ కొంటె ॥

(3) ఎవ్వరెరుగరు మురళి - నివ్వంటించేనరళి, కప్పించి పాడమని - యెవ్వరేడ్చారురా ॥ కొంటె ॥

(4) బ్రతు కుపూపాదరింట చితరగుల నూదేవు, హితవు వెన్నెల వేడివెతలు మొలిపించేవు
అంటెకోపముగాని కృష్ణా-నీ మురళి వెంటబడి వేధించు కృష్ణా-నీకునే కంటబడుతేతంట కృష్ణా-
ఇటువంటి కొంటెపని వలదురా కృష్ణా - కోటిదణ్ణాలురా కృష్ణా - కృష్ణా కృష్ణా ॥ ఎవరిదా ॥

సంకీర్తన
అంశు కాచ

ప్రేమికి నాల్గవరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
ప , , -నిసానిరా- , , సురాసా , ఎవరిరా-అమురళీ ఇ	, , గా , , మా ఈ గా అ న	గా రీ సా , , ర వ లీ ఈ
అ , , - X మా ప నీ - సా సా సా సా ఇ ఇ - అ వ యిం - చు శా హ్మది	ని స రీ స - ని ద సా అ అ ధి ఇ - కృ ఉ త	ప మ గ స , గ మ ప ద ని - ని సా హా తి అ తి అ లి ఇ ఇ , ఎ వ
ఇ , , ని సా గ మా - పా , సా , సా ఘ లు ఘ లు - ఘ అ లి అ న	, , గ మా ద సా అ అ గ అ జ్జ ల	గా మా గా గా ర వ మ లు
, , ని నీ ని సా - నీ రా సా , , ప్ర శ య అ - ర్భ టు దై ఈ	, , ప మా ప రా ఈ ప గి లు చు	గా సా మా గా నుం డె లు
, , X మా ప నీ - సా , సా , నీ ఎ వ రి ని - వా అ కొం దు	సా , , గ ప గ రీ శా ఎ ప శా ఎ మ ని	సా , నీ , సా శా ఎ కొం దు
స గ రీ సా , , - ని రా సా , , , కృ ఉ ఉ ఘం - డై ఊ గా తి అ తి	X మ ప ద ని స ని ద కై ఎ వ తి రింం	ప మ గ రి స గ మ ప ద ని - ని సా ంంంంంంంం ఉ ఉ - ఎ వ
(2) , , ని సా గ మా - పా , సా , సా కొం డె కృ - ఘ్న అ చా అ లు	, , గ మా ద సా ఉ ఉ మా ఊ స రా	గా మా గా గా గా లు లు

, ని నీ ని సా - , ని దా ప సా
వింటి నోయ - అతి ప నోయ

, X మా సా ప - నీ , సా , సా
అతి అతి టిం - అతి అతి అ

, ప సా రీ - ని దా సా , సా
వా అ డా హ - డ అ నీ ఇదు

(3) , ని సా X మా - ప సా ప సా సా
ఎవ్వ ర - ర - X ర ము ర లి

, నీ నీ సా - నీ దా ప మ సా
ఇచ్చి కట్టింది - సా డ మ అ ని

(4) , X మా ప సా - ద నీ సా , సా
అప్ర మ కు హ - హ ద రింట

, ప సా రీ సా - ని దా సా , సా
ఉహి త వు డా - స్నె ల వేడి

, ని సా X మా - ప సా సా , సా
అం టె నో - ప ము గా అ ని

, ప మా ప దా
ఈ వే ను గా

, సా , ప సా
అతి సా అతి టిం

, మ మా మ గా
ఉ ఉ నీ ఈ డ ము

, X మా ద సా
ఈ ని వ్య టిం

, ప మా ప దా
ఈ ఎ వ ర వ

, ని సా ప సా
అతి చి లి ర గు ల

, ద సా ప ప మ
ఇచ్చి వే లు మొలి

, X మా సా ,
ఈ కృ డా సా అ

గా సా మా గా
సా అ లా డా

కం కం కం ప సా
సా అతి అతి అ

సా , X మ ప ద , ని
రి ఇచ్చి పిం చె . ఎప్పు టాం

గా మా X రి గా
వే న స ర లి

గా సా మా గా
డా అ రు రా టాం

కం కం కం ప సా
సా ఉ ఉ ఉ ఉ ప

X మ X రి మ ప ద , ని - ని సా
పిం చె ఎ ఎ . ఎప్పు - ఉ డా

గా మా X రి గా
నీ ఈ ము ర లి

ప|| సా స - రీ క - ప మ గ - రి సా - సా స - సా - సా , - సా , - సా ,
 వద్దు - రా అ - పైండ్ల - అ ము - వద్దు - రా అ - అ అ - అ అ
 రీ క - మా మ - ప ప ప - సా , - డ ని ద - ప మ గ - రి సా || సా స ||
 ఇద్దు - రో ద్దు - స రె క - డా అ - ఒ ఒ ద్దు - ఒ క రై - ఇ నా || వద్దు ||
 ప|| సా ద - సా స - సా స - సా ని - నీ ని ద - డ ని ద - పా ప
 మొట్టి - కా య - మొట్టు - తుండి - మాతి - వి ర గ - గొ ఒట్టు - తుండి
 నీ ని - నీ ద - డా ప - సా మ - గా మ - పా మ - ప మ గ - రీ స || సా స ||
 అట్టు - మాడ - గొట్టు - తుండి - జాట్టు - పట్టి - లా అ గు - తుండి || వద్దు ||

2, 3 చరణములు మొదటి చరణమువలె పాడుకొనవలయును.

కోలాటపు కీర్తనలు

నీ తాకళ్యాణము

29-వ మేళకర్తజన్యము - 1. నవరోజురాగము - చ|| లఘువు

అగో, ప ధ ని స రి గ మ ప
 చ కా చలంకు

శులంచ కావ
 అవ, మ గ రి స ని ధ ప

ప|| దశరథసందన దానపభంజన తారక శుభసామా, సన్నతమునిజన సుతసామా, వీరసద్గుణప్రత
 ధామా, తమ్మునితోజని తాటకి దృంచియు యాగము గాచితివి || శీరామా ||

[illegible]

13

29-వ మేళకర్, జన్మము గొబ్బిపాట (లేక) కుమ్మిపాట

• 2
12
12
X
0
12
12
12

• 2
12
12
X
0
12
12
12

కురంజిరాగము - అదితాశము

[illegible]

పాపము గొట్టియ్యలో - సఖియా విసవే - చిన్నికృష్ణుని సహృదరి విసవే - కృష్ణుని చరితము గానవే ॥ గొట్టి ॥
చూచు ॥ అప్రమీనాడు - గోకులమందు - చిన్నికృష్ణుడు - జననమొంది భక్తులనందర బ్రోచాడే ॥ గొట్టి ॥

2.. దర్మదైత్య - కుచేలనకు - దరిశన మొనగనే మాధవుడు అయనకోర్కెలు పీర్చాడే || గొబ్బి ||
3. కురుపాండవ - సమరమందు - కుంతితుడైన - పార్థునిజూచి - భారత జననికి - యశము దెచ్చాడే || గొబ్బి ||

॥ गौड्य ॥

ప్రతిభా నాల్గవ ముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
<p>స॥ ధూ సా సా సా - సరి గా - గ మ గా గొట్టి య లో - సభి యా - వి న చే సా సరి - స ని ధ ధ స - స ధ ధ రి సా , , కృష్ణ వి - చ రి త ము - గ అ న త రే ఏ ఏ చ॥ సా స స - స ని ధ ధ - సా రి గా - మా గా అ ధ మ - స అ ధూ - గో కు ల - మం దూ రి గ రి - స ని ధ ధ స - స ధ ధ రి సా , , భ క్తు ల - నం ద ర - బ్రో ణ చ అ ధే ఏ ఏ (2) స సా స - స ని ధ ధ - స సా రి - గ మ గా ద రి ద్రు - కై ఇ నా - కు చే లు - న అ కు సా స రి - స ని ధ ధ స - స ధ ధ రి సా , , అ య న - కొ బ రే లు - ది ఇ ర్ప అ - ధే ఏ ఏ (3) స స సా - స ని ధ ధ - స రి గా - గ మ రి కు బ సాం - డ అ న - స మ రా - మం దూ రి గ రి - స ని ధ ధ స - స ని ధ ధ స - ధో రి భార త - జ న వి కి - య శ ము ను - దె చ్చా</p>	<p>సా రి - స ని ధ ధ చి స్తీ - కృ త ధు ని సా స రి - స ని ధ ధ స కృష్ణ వి - చ రి త ము సా రి - స ని ధ ధ చి స్తీ - కృ త ధు రి గ రి - స ని ధ ధ స భ క్తు ల - నం ద ర స స రి - స ని ధ ధ ద రి శ న - మొ స గే సా స రి - స ని ధ ధ స అ య న - కొ బ రే లు రి గ రి - స ని ధ ధ కుం బ - కై ఇ నా సా , , - స ని ధ ధ స ధే ఏ - య శ ము ను</p>	<p>సా రి గ - గ మ గా సా రి - వి న చే స ధ ధ రి సా , , గ అ న త రే ఏ ఏ గొట్టి స రి గా - మా గా జ న న - మొం ది ధో రి సా , , బ్రో ణా ధే ఏ ఏ గొట్టి సా రి - గ మ గా మా ధా - పు త ధు స ధ ధ రి సా , , ది ఇ ర్ప అ - ధే ఏ ఏ గొట్టి సా రి గ - గ మ గా సా రి - జా త పీ ధో రి - సా , , దె చ్చా - ధే ఏ ఏ గొట్టి</p>

మంగళ హారతులు

20-వ మేళకర్త నరభైరవి జన్మము 1. కన్నడరాగము - ఆదితాళము

కేశుశుసా
అవ. సంగమగన

సాశుశు
అవ. సంగమపదస

ప॥ జయహారతి - జానకీపతి ॥ జయ ॥

చ॥ జయహారతిదె జలజాతనాభ - చెలువుమీర సీతాసతితోను వేడ్క ॥ జయ ॥

(2) పసితనమున - కాశికుని యాగమును గావలేద, రఘురామ
పతిశాపమున బడియున్న యా - రాతి నాతిజేసి ఖ్యాతిగాంచిన రామ ॥ జయ ॥

(3) శివునిచాపమెత్తి - సీతాసతివేడ్క పరిణయమైనట్టి - పట్టాభిరామ
యెల్లదేవతలు - పెల్లక్కిరిసేయు సలలితముగ సా - కేతవుర నివాస ॥ జయ ॥

వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I		O	O
ప॥ ౧ - ని స సా మ - స మ గా జయ హారతి - తి ఇ ఈ	రి - స స - స ని ఇ - జాన - కి ఇ		భా - ని సా ఈ - ప తి

22-వ మేళకర్త ఖరహరప్రియజన్యము 2. కాఫీరాగము - ఆదితాళము

స-చరి.అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని

చ అం శు చ కై

అగా. సరి గా మ రి ప మ ప ధ ని స

కై చ శు అం వ
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ మంగళహరతి గైకొను కృష్ణా - మధుమురళీలోలా - వనమాలి ॥ మంగళ ॥

చ॥ (1) నీ మృదుపదములె - నిరతము నమ్మితి - సరసిజలోచన - మోహనకృష్ణా - నిను భజియింతు

సదా - హే కృష్ణా ॥ మంగళ ॥

(2) వేణువినోద - వేదాంతవేద్య శ్యామలగాత్ర - సరసిజనైత - నినుధ్యానింతు సదా - హే కృష్ణా ॥ మం॥

(వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును)

I		O	
ప॥ , - పా , ప పా - ప ద నీ ధ ప మం గ శ - హా అ త రి వి	, - గ మా గ సా ఇ-క్లై ఈ క్లా సు	గ మ సా ని ప హా కృష్ణా ల త్త అ త	గ మ సా ని ప హా
, - రి గారి గా స ని ధ ని అ మధుమర లి ఇ లా ఒ	సా , - స స లా అ - వ న	గ మ గ మ హా ద ప హా మ త్త ల త్త అ త్త ల	గ మ గ మ హా ద ప హా
చ॥ , - గ మా ద నీ - స స - స స హా అ ని ఈ మృదు-ప ద - ము త రే	, - స హా స క్తీ ఎ - ని ర త ము	సా రి స నీ - ద ప మా సా త్త అ త - మ్మి ఇ తీ	సా రి స నీ - ద ప మా సా త్త అ త - మ్మి ఇ తీ

స, సాస, సా - స, నిదా - పమ ఇ స రా ని జా - లాదిక - చన	స, మా X సా అ మొదలూన	X మ సా ని ప పా కృష్ణాత్మతతి
స, రిగారిగా - సా - సునిధని అ ని సుభజి - యిం - తు ఉకాతి	సా, - సా దాత - హా	గా X మ సా ని ప పా కృష్ణాత్మతతి మంగళ
(2), - X మా దాని - సాస, స వైవ ణవి - లోదిద	, - సా, సా తి - వైవ దాంత	స ని స - దపమా వైవ - ఎనిద్య
స, సా, స, సా - స, నిధని పమ అ శ్యాతి మల - X తతి త ప్రతి	, - X మా X సా తి - స రా ని జా	X మ సా ని ప పా నైవ త్రాత్మతతి
స, రిగారిగా సా - సునిధని అ - ని సుధ్య త నిం - తు ఉకాతి	సా, - స దాత - హా	X మ సా ని ప పా కృష్ణాత్మతతి మంగళ

స-చరి. సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని హిందుస్తాని కాఫీరాగము - రూపకతాళము
అహో. సరిగామరిపమపధనిస
అవ. సనిధపమగరిస

ప॥ జైభారతమాతా జైభారతమాతా జైమాతా ప్రభూత చరిత నమస్తే ॥ జై ॥
చ॥ జైవీరచరిత సారతర సుధారస మధుర మధురకవితా ॥ జై ॥

(2) హేస్వదేశభక్తి స్వతంత్రానురక్తి స్వగౌరవాసక్తి గలుగునటుల స్వవీరశౌర్య ప్రతాప, నిరాఘాట ధాటిగప్రవర్తిల్లు నట్లుగా, విరంతరంబు మాభరతశేఖరుల దీవిండుమా, కన్నతల్లి కల్పపల్లి నికొమరుల మము మరువకు ॥ జై ॥

చ॥ సానిపక్షరిగరిసా,, సానిపక్షరిగరిసా,, రిమమపా | సన్ధమప | గరిమపానిసా॥
జైభాతర | మతతామ | జైభాతర | మతతామ | జైభాతర | ప్రధాతచరి | తతనమసేజై॥
చ॥ సా, సీనిసనిస | కీగరిగరిసా, ససా | సరిసనిధనిపమరిమపనిసా॥
జైభారచరిత | సారతరసుధాతరస | మధురమధురకవితామత ॥ జై॥

(2) రిమమామరిమపా | మపానీనిసనిసా | సగారిగరిగరిసనిసా
హేస్వదేశభక్తి | స్వతంత్రానురక్తి | స్వగౌరవతసత్కర్ష
నిసరిసనిధపమరిమపని | పరిగరిగరిసనిసా | నిరీసనిధసామగరిమ |
గలుగునటులుతామతామ | స్వవీరశౌర్యప్రతాప | నిరాఘాటధాటిగలప్ర
పమపరిసససని సనిసా | నిగరిసా॥ సనపమప | నిపామగరినిసరిమపని |
తత్కర్షిణిణునతట్టుగల | నిరంతరం | బుమాధరత | కౌపఖరుల | గీణివిండుమ
సానిపమపరిమపాని | సధనిపమప | రిమరిమపనిసానిప
కన్నతల్లి | కల్పపల్లి | సీణకొమరుల | మముమరువకు ॥ జైభాతర ॥

జాతీయ గీతములు

22-వ మే. ఖరహరప్రియ జన్మము

1. కాఫిరాగము - ఆవితాళము

అ. సరిగామరి పమపథనిస

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చథ-త్తని

రచన : శ్రీబకింపంద్ర చటోపాధ్యాయ

అ. సరిగపమగరిస

ప॥ పందేమాతరమే పందేమాతరమే ॥ పం ॥

అ॥ సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం నన్యశ్యామలాం మాతరం ॥ పం ॥

చ॥ శుభ్రజ్యోత్స్నా పులకితయామినీం పుల్లకుసుమిత దృమదళశోభినీం సుమధుర భాషిణీం సుఖదాం !
పరదాం ! మాతరం ॥ పందే ॥

(2) త్రింశత్కృత్తికంత కలకల నినాదకరాళే ద్విత్రింశత్కృత్తి భుజైర్మృత ఖరకరవాలే కథయంతి
జనస్త్వాం కథం మాతరమబలాం బహుబలధారిణీం రిపుదళవారిణీం నమామితారుణీం మాతరం ॥

వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

		0		0	
ప॥ సా-ని ప మ-గ రి ని	సా , రి			మ ప మ ప ని	
పం తె ఎ ఎ మా ఆత	రం మ			ఆత రంంం	
ప స స ని డ ని ప మ గ రి ని	సా , ,			, , ,	
పం తె ఎ ఎ ఎ ఎ మా ఆత	రంంం			ంంంం	

ఒంకొక
ఒకొక
ఒకొక
ఒకొక

అ॥ మ రి మా ప మ హా

సు జ లాంసు ఫ లాం

మ ప ని స రీ , రి

స ఆ స్వ త్కృతమ

చ॥ , రి మా హా

కుర్తజ్యోత్సవ

మ ప ని స గ రి స రి

పు ల్ల క్త సు మి త దృమ

ప రీ స రీ గ రి

సు హా ని నీం సు మ

ప మ హా రీ , , స ని

సు త్త థ దాంం ప ర

, , మ ప , ని నీ

ంం మ ల తి య జ

హా , స

లాం మ

, , మ హా ని నీ

అ తి పు ల కి త

స ని హా

ప శ్లో

స రి హా

ధు ర హా

హా , స

దాం మ

స ని హా

శ్చి త లాం

స ని ప మ ॥ సాని ॥

అ త రం ॥ వందే ॥

హా , ని

యా తి మి నీం

, ని హా

బ భి నీం

ని హా ,

షి ఙ్గీం

, ని ప మ ॥ సాని ॥

అ త రం ॥ వందే ॥

చరణమువలె 2 వ చరణము పొడుకొనవలయును

65-వ మేళకర్త జన్యము
స-చరి-అంగ-పమ-ప-చద
2. యమకాగము - ఏకతాళము
రచన : విశ్వకవి శ్రీ రవీంద్రనాథ ఠాకూరు

၂၃	၂၃
၂၄	၂၄
၂၅	၂၅
၂၆	၂၆
၂၇	၂၇
၂၈	၂၈
၂၉	၂၉
၃၀	၃၀
၃၁	၃၁
၃၂	၃၂

(1) జనగణమన ఆధినాయక జయహే - భారత భాగ్యవిధాతా - పంజాబింధు గుజరాత మరాఠా - ద్రావిడ శత్రుత్వంగ వింధ్య హిమాచల యమునాగంగా - ఉచ్చల జలధితరంగా తపశునామే జాగే - తపశుభ ఆశిషమాగే - గాహే తపజయగాధా - జనగణమంగళదాయక జయహే - భారత భాగ్యవిధాతా - జయహే జయహే జయహే జయజయజయ జయహే జై జై జై జయహే భారత భాగ్యవిధాతా ॥ జన ॥

(2) అహరహతవ అహ్వనప్రచారిత - శునితవ ఈదారవాణి - హిందు బౌద్ధ నిఖ జైర పారసిక ముసల్మాన్
క్రైస్తవీ పూరబ పశ్చిమ అశేతవ నిహానన హానీ - ప్రేమహార హూయగాధా జనగణ - బక్ష్మవిధాయక
జయహే భారతభాగ్య విధాతా ॥ జయహే జయజయజయజయహే జై జై జై జయహే భారత
భాగ్య విధాతా ॥ జన ॥

[illegible]

రి ప ప మ - ప మ - గా - గ - గ రి రి రి - స ని రి సా - , , ,
 య అ మ స అ - గం గా - ఉ చ్చ ల - జ అ ల ధి త - రం గా - అ అ
 గ గ గ - గా గ మ - మ రి మా - , , , - మ గ మ ప ప - మ ప , మ గ
 త వ శు భ - నా మె ఎ - జ అ అ గే - ఏ ఏ - త అ వ శు భ - అ అ అ కి ప
 గ రి మ గా - , , , - స గ , గా - రి రి గ రి రి - ని రి సా - , , ,
 మో అ గే - ఏ ఏ - గా అ అ హే - త వ జ అ య - గా అ ధా - అ అ
 స ప ప ప - సా ప మ - హా ప - ప మ ద ద ప ని - మా మ మ - మ గ - గ గ గ
 జ అ స గ ణ - మం గ శ - దా య క - జ అ య హే ఎ - భా ర త - హే అ - అ గ్య వి
 గ రి మ మ గ , - , , ని ని - ని స , , , స ని ద - ద ని , , , ప ప
 ధా అ తా అ - అ జ య - హే ఎ ఎ - ఏ జ అ య - హే ఎ ఏ - ఏ జ య
 ప ద , , , - , , , - ద స స రి - గ గ గ రి గ - మా , , , , ,
 హే ఎ ఏ ఏ - ఏ ఏ - జ అ య జ య - జ య జ అ య - హే ఎ ఎ - ఏ ఏ
 శా గీ - గా మ ప - మా , , , , మా మ మ - మ గ గ గ గ గ రి మ మ గ , || స రి గ గ ||
 జై జై - జై జ య - హే ఎ ఏ ఏ భా ర త - భా అ అ గ్య వి ధా అ తా అ అ || జ స గ ణ ||

2-వ చరణము 1-వ చరణమువలె పాతుకొనవలయును.

చం ద్ర గర్భ పాటలు

29-వ మేళకర్త ధీరశంకరా భరణజన్యము 1. శుద్ధసావేరిరాగము - చ॥ ఏకతాళము

చతుఃశ్రవ
అ. సరిమపధస

స శుభ
అవ. సధపమరిస

ప॥ బాలిక లందరు రారండి భారత మాతను జూడండి ॥ బాలిక ॥

అ॥ మేలిమి తాలిమి నిలవండి ముదముగ జోతలు వెట్టండి ॥ బాలిక ॥

చ॥ 1. రిచ్చన రిచ్చన నడవండి నవ్వుల పువ్వులు గురియండి ॥ బాలిక ॥

2. దవ్వుల దవ్వుల జనకండి మువ్వపు వెన్నెల గాయండి ॥ బాలిక ॥

3. ఓరిమి కూరిమి నెరపండి నేరమి చేరమి విడవండి ॥ బాలిక ॥

4. వారని వీరని యనకండి వీరము ధీరము జూపండి ॥ బాలిక ॥

ప॥ సాసన - రీ మ మ - సాదా - ధా, - ధ స ధ స - ధ స ధ ప - మారీ - మా, ॥ సాసన ॥
బాలిక - లం ద రు - రా రం - డీ ఈ - ఖా అ ర త - మా అ త ను - జూడం - డీ ఈ ॥ బాలిక ॥

అ॥ మా మ మ - సా ప ప - ద ధ ప ధ-సా, , - రీ మ రీ మ - రి స ధ ప - మారీ - మా, ॥ సాసన ॥
మేలిమి - తాలిమి - నిలపండి - ఈ - ముదముగ - జోడతలు - వెట్టండి ఈ ॥ బాలిక ॥

1 మొదలు 4 చరణములు అనుపల్లవవలె పాడుకునేది

29.వ మేళకర్త. ధీరశంకరాభరణ జన్యము. 2. శంకరాభరణరాగము - చ॥ ఏకతాళము

కాచ శు అంచ
అ. స్త ని ధ ప మ గ రి స

చ అం శు చ కా
ఆ. స రి గ మ ప ధ ని స్త

ప॥ ఎగురుచు - నెగురుచు - చూడం - డి - బాగుగ నెగురుచు - చూడండి ॥ ఎగు ॥

అ॥ ఎంతగ - నెగిరిన - యంతవి - చిత్రపు - వింతవి - నోదము - లంతయు - నగపడు ॥ ఎగు ॥

చ॥ మడిమల - నెత్తియు - మోకాళ్ళొంచక - ఎడమ కా - లితో - కదనుల - ద్రొక్కదు అడుగుల -
తో గజ - మడుగులు - వేయుచు - కడువడి - గనుమీ - రందరు - యొకటిగ ॥ ఎగు ॥

ప॥ స గ క - స స గ క - సా - గా - పా - , - మా - గ రి - గ క రి - స - రీ - నీ - సా , ॥ సస ॥
ఎ గు రు చు - నె గు రు చు - మూ డం - డీ టా - బా గు గ - నె గు రు చు - మూ డం - డీ టా ॥ ఎగు ॥

అ॥ సా గ క - ప ప ప - సా స్త స్త - సా స్త స్త - సా రీ స్త - నీ ద ప - దా ప మ - గ క రి స ॥ సస ॥
ఎంత గ క - నె గి రి న - యంత వి - చిత్ర పు - వింత వి - నోద ము - లంత యు - స గ ప డు ॥ ఎగు ॥

చ॥ స గ క - పా ప ప - సా గా - పా - ప ప - ని ని ని ని - , ని దా - ని స్త ని రీ - సా స్త స్త
మడిమల - నెత్తియు - మోకా - లొంచక - ఎడమక - అలివో - కదముల - ద్రొక్కను

స్త ని స్త స్త - సా గ క - గ మ గ రీ - సా స్త స్త - ని రీ స్త ని - దప సా - గ ప మ గ - మ గ రి స ॥ సస ॥
అడుగుల - లో గ జ - మడుగులు - వేయుచు - కడువడి - గనుమీ - రందరు - యొకటిగ ॥ ఎగు ॥

సంకరాభరణరాగము

29-వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ రాగజన్యము 9. బేహాగురాగము - ఏకతాళము (త్రిశ్రజాతి)

అంశు కాచ
ఆ. స గ మ ప ని ధ ని స
కాచ ప్ర అంచ
అ. స ని ధ ప మ ప గ రి స

ప॥ ఆటలాడుచు నాడు - పాటబాడుచు ॥ ఆట ॥

ఆ॥ తోటపలన లాభములను - తెలియ చెప్పెదను ॥ ఆట ॥

చ॥ నాడుచిన్న తోటయందు - దంతితోటి భూమిభాగ - మెత్తచేసి విత్తనములు - చల్లివేయగా - మట్టికప్ప
ఎండకాచి - వాననీరు తగులగనే - మొక్కవేసి పెళ్ళిపారి - తలయి ఎత్తగా - చక్కనైన మొక్క
చూడ - అకులేసి మొగ్గలెత్తె - పూవుగని నీకకగ్రుచ్చి - పాటబాడగా ॥ ఆట ॥

ప॥ సా - స - గా - మ - పా , - పా ప - గా - మ - గా రి - సా , - రి స ని ॥ సా స ॥
ఆట - లాడు - చు ఉ - నాడు - పాట - పాడు - చు ఉ - ఉ ఉ ఉ ॥ ఆట ॥

అ॥ గా - మ - ప ని ద - సా స - స స స - ని స ని - ద ప మ - గ మ గ - రి స ని ॥ సా స ॥
వోట - వలన - లాభ - ములను - తెలియ - నెవ్వె - ద అతి - ను ఉ ఉ ॥ ఆట ॥

చ॥ సా స - గా - మ - పా ప - సా మ - పా మ - పా ద - మ ప మ - గా గ
నాడు - చిన్న - వోట - యందు - దంతి - వోటి - ఘ ఉ మి - బా గ

ని ద - సా స - నీ ద - ప ప ప - రి గ రి - గ ప మ - గా , , ,
మెత్త - నెవ్వె - విత్త - నములు - చ అల్లి - నెవె య - గా అ - అ అ అ

72 మేళకర్తల స్వరస్థానములను దెలిపెడి పథకము

						రిష భిము.	గానా రము	మధ్య మము.
1	2	3	4	5	6	శు	శు	శు
కన	రత్నాం	గాన	వనస్ప	మాన	తాన			
7	8	9	10	11	12	శు	సా	శు
సేనా	మాను	ధేనుక	నాటక	కోకిల	రూప			
13	14	15	16	17	18	శు	అం	శు
గాయ	వసు	మాయా	చక్ర	సూర్య	హాట			
19	20	21	22	23	24	చ	సా	శు
ర్పుం	నత్తభై	కీరవా	భిరహ	గౌరీమ	వరుణ			
25	26	27	28	29	30	చ	అం	శు
మార	చారు	సర	హరి	ధీరశం	నాగా			
31	32	33	34	35	36	ష	అం	శు
యాగ	రాగవ	గాంగే	వాగ	శూలిని	చలనా			
37	38	39	40	41	42	శు	శు	ప్ర
సాల	జలా	ర్పూల	నవన	పావని	రఘుస్రి			
43	44	45	46	47	48	శు	సా	ప్ర
గవాం	భవ	శుభపం	షడ్విధ	సువర్ణ	దివ్య			
49	50	51	52	53	54	శు	అం	ప్ర
ధవ	నామ	కామ	రామ	గమన	విశ్వం			
55	56	57	58	59	60	చ	సా	ప్ర
శ్యామ	షణ్ము	సింహా	హేమ	ధర్మ	నీతి			
61	62	63	64	65	66	చ	అం	ప్ర
కాం	రిషభ	లతాం	వాచ	మేచక	చిత్ర			
67	68	69	70	71	72	ష	అం	ప్ర
సుచరి	జ్యోతి	ధాతువ	శాస్తి	కోసల	రసిక			
త్తైవతము	శు	శు	శు	చ	చ	ష		
నిషాదము	శు	కై	కా	కై	కా	కా		

ఇప్పటి కాలములో మిక్కిలి వాడుకయందుండు రాగములను, వాని మేళకర్తల సంఖ్య, ఆరోహణ, అవరోహణలు వివరింపబడుచున్నవి.

14

రాగముయొక్క పేరు	మేళకర్త	ఆరోహణ	అవరోహణ
1 అలౌఠా	29	సరిమపనిస	సనిదాపమపగారిస
2 అసావేరి	8	సరిమపథస	పనిసపథమపరిగారిస
3 ఆనందభైరవి	20	సగరిగమపథవస	సనిధపమగరిస
4 ఆంధోళిక	22	సరిమపనిస	సనిధమరిస
5 అభోగి	22	సరిగమథస	సధమగరిస
6 అభేరి	22	సగమపనిస	సనిధపమగరిస
7 అరభి	29	సరిమపథస	సనిధపమగరిస
8 అపొరి	14	పరిసగమపథనిస	సనిదాపమగరిస
9 ఈశమనేహరి	28	సరిగమపథనిస	సనిధపమరిమగరిస
10 ఈశగౌళ	7	సమగమపథనిస	సధపథమగరిస
11 ఉదయరవిచంద్రిక	22	సగమపనిస	సనిపమరిగమరిస
12 ఉమాభరణము	28	సరిగమపథనిస	సనిసధాపమగామరిస
13 కన్నడ	29	సగమపమథనిస	సనిధపమగస
14 కన్నడగౌళ	22	సరిగమపనిస	సనిధపమగస
15 కమలామనోహరి	27	సగమపనిస	సనిధపమగరిస
16 కాంభోజి	28	సరిగమపథస	సనిధపమగరిస
17 కలగడ	13	సరిగపథనిస	సనిధపగరిస

18	కాసడ	22	సరిగమధానిస	సనిసభాపమపగామరిస
19	కాఫీనారాయణి	28	పరిమపథనిస	సనిధపమగరిస
20	కాఫీ	22	సరిగామరిపమపథనిస	సనిధపమగరిస
21	కిరవాణి	21	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
22	కురంజి	29	సనిసరిగమపథ	ధపమగరిసనిస
23	కుంతలవరాళి	28	సమపదనిధస	సనిధపమస
24	కేదార	29	సమగమపనిస	సనిపమగరిస
25	కేదారగౌళ	28	సరిమపనిస	సనిధపమగరిస
26	కైకపి	60	సరిగమపథనిస	సనిపమగరిస
27	కోకిలధ్వని	28	సరిగమధనిధస	సనిధనిపమగరిస
28	కోలాహలము	29	సపమగమపథనిస	సనిధపమగరిస
29	ఖమాసు	28	సమగమపథనిస	సనిధపమగరిస
30	ఖరహర్షియ	22	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
31	గమక్రయ	58	సరిగమపథస	సనిధపమగమరీస
32	గమక్రయ	51	సరిగమపనిధస	సధపమగరిస
33	గరుడధ్వని	29	సరిగమపథనిస	సధపగరిస
34	గుజ్జరి	15	సరిగమపథనిస	సధనిపమగరిస
35	గౌరీమనోహరి	23	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
36	గౌళ	15	సరిగమరిమపనిస	సనిపమగమరిస
37	మాయామాళవగౌళ	15	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
38	గౌళిపంతు	15	సరిమపనిస	సనిధపమధమగరిస

39	గుండ్రక్రియ	15	సరిమపనిస	సనివధపమగరిస
40	ఘంటా	8	సరిగమపనిధనిస	సనిధపమగరిస
41	చక్రవాకము	16	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
42	చలనాట	36	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
43	చాముండి	63	సగరిమపనిధస	సనిధనిపమరిస
44	చాయానాట	34	సరిగమపమపస	సనిధపమగరిస
45	చాయాతరంగిణి	28	సరిమగమపనిస	సనిధపమగరిస
46	చింతామణి	56	సరిపమపథనిస	సపథపమగరిస
47	చిత్రరంజని	19	సరిగమపథని	నిధపమరిగరిస
48	జగన్మోహిని	15	సగమపనిస	సనిపమగారిస
49	జనరంజని	29	సరిగమపథపనిస	సధపమరిస
50	జయంతశ్రీ	20	సగమథనిస	సనిధమపమగస
51	జయంతసేస	22	సగమపథస	సనిధపమగస
52	జయమనోహరి	22	సరిగమథస	సనిధమరిస
53	జయనారాయణి	22	సరిగమపథస	సనిధపమగరిస
54	జాబాహుళి	28	సమగమపథనిస	సనిధపమగస
55	జంఝాటి	28	ధసరిగమపథని	ధపమగరిసపథపథస
56	తోడి	8	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
57	శుద్ధతోడి	8	సరిగమథనిస	సనిధమగరిస
58	తరంగిణి	26	సరిమగరిమపథనిధస	సనిధపమగరిస
59	ధర్మారు	22	సరిమపథనిస	సనిధపమరిగారిస

60	దేశ్యతోడి	8	సరిగమపథనిస	పనిధనిపమగరిస
61	దీపకం	51	సగమపథవస	సనిధనిపమగరిస
62	దేవమనోహరి	22	సరిమపథనిస	సనిధనిపమరిస
63	దేవగాంధారి	29	సరిమపథస	సనిధావమాగరిస
64	దేశాక్షి	28	సరిగపథస	సనిధపమగరిస
65	ద్విజావంతి	28	సరిమగమపథస	సనిధపమగరిగస
66	ధన్యాసి	8	సగమపనిస	సనిధపమగరిస
67	ధీరశంకరాభరణము	29	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
68	దేవక్రియ	22	సరిమపనిస	సనిధపమగరిస
69	దేవామృతవర్షిణి	22	సరిగమనిధనిస	సనిధపమగరిస
70	సతభైరవి	20	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
71	సప్తరోజు	29	పథనిసరిగమప	మగరిసనిధప
72	సశ్శివకాంతి	27	సగరిమపనిస	సనిపమగరిస
73	సవరనకన్నడ	28	సగమపస	సనిధమగరిస
74	నాగరి	22	సరిమపథనిస	సనిధపమగస
75	నాట	36	సరిగమపథనిస	సనిపమరిస
76	నాయకి	22	సరిమపథనీధవస	సనీధపమరిగారిస
77	నారాయణి	28	సరిమపథస	సనిధపమరిస
78	నారాయణగౌళ	28	సరిమపనిధనిస	సనిధపమగరిగరిస
79	నాగస్వరావళి	28	సగమపథస	సథపమగస
80	నాథనామక్రియ	15	సరిగమపథని	నిధపమగరిసని

81	నాటకురంజి	28	సరిగమధనిస	సనిధమగస
82	నాదచింతామణి	22	సగమపనిధనిస	సనిధపమగరిగస
83	నీలాంబరి	29	సరిగమపధపనిస	సనిపమగరిగస
84	ఫరణి	15	సగామపధనిస	సనిధపమగారిస
85	పాడి	15	సరిమపనిస	సనిపధపమరిస
86	పున్నాగపరాళి	8	నిసరిగమపధని	నిధపమగరిసని
87	పూర్వచంద్రిక	29	సరిగమపధపని	పనిపమరిగమరిస
88	పూర్వపడము	22	సరిగమనీస	సనిపమగారిస
89	పూర్వకస్మృత	5	సరిగమపమపని	సధధపమగరిసని
90	పూర్వకల్యాణి	53	సరిగమపధపని	సనిధపమగరిస
91	పుష్పలతక	22	సరిగమపనిస	సనిపమగరిస
92	పంచమ	22	సరిధపనిస	సనిధపమగరిస
93	పంచుపరాళి	51	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
94	వ్రతావేపరాళి	28	సరిమపధపని	సధపమగరిస
95	ఫలమంజరి	22	సగమధస	సనిధపమగామరిస
96	బర్పర	64	సగమరిగమధనిస	సనిధమగరిస
97	బంగాళి	28	సరిగమపమరిపని	సనిపమరిగరిస
98	బలహంస	28	సరిమపధస	సనిధపమరిమగస
99	బహుదారి	28	సగమపధనిస	సనిధపమగస
100	బాలచంద్రిక	22	సగమపధనిస	సనిధమగరిస

101	బిలహి	29	సరిగపథస	సనిధపమగరిస
102	బేగడ	29	సరిగమపథపస	సనిధపమగరిస
103	బేహగు	29	సరిగమపనిధస	సనిధపమగరిస
104	బొత్తి	15	సరిగపథస	సనిధపమగరిస
105	బంగాళ	28	సరిగమపమరిపస	సనిపమరిగరిస
106	బృందావనసారంగ	22	సరిమపనిస	సనిపమరిగరిస
107	బృందావనకన్నడ	69	సరిమపథస	సనిపమగరిస
108	భూపాలము	8	సరిగపథస	సనిపమగరిస
109	భైరవి	20	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
110	భైరవము	17	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
111	భవప్రియ	44	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
112	మందారి	50	సరిగమపనిస	సనిపమగరిస
113	మంగళకైశిక	15	పరిగమపమదానిస	సనిధపమగరిస
114	మంజరి	22	పరిగమపనిధనిస	సనిధపమగరిస
115	మోహన	28	సరిగపథస	సనిపమగరిస
116	మాంజి	20	సరిగమపథనిస	సనిధపమపగరిస
117	మేఘరంజని	15	సరిగమనిస	సనిమగరిస
118	మత్తకోకిల	28	సరిధపని	ధపసరిసని
119	మధ్యమావతి	22	సరిమపనిస	సనిపమరిస
120	మణిరంగు	22	సరిమపనిస	సనిపమగరిస

121	మనోహరి	22	సగరిగమపథస	సథపమగరిస
122	మలయమూరుతము	16	సరిగపథస	సనిధపగరిస
123	మలహరి	15	సరిమపథస	సథపమగరిస
124	మారుప	15	సగమపథసీధపస	సనిధపమడమపమగరిస
125	మార్హిందోళము	20	సరిగమపథస	సనిధమగస
126	మాళవశ్రీ	22	సగమపనిధనిపథస	సనిధపమగస
127	ముఖారి	22	సరిమపనిధస	సనిధపమగరిస
128	మాళవి	28	సరిగమపనిమథనిస	సనిధపమగరిస
129	యదుకుల కాంభోజి	28	సరిమపథస	సనిధపమగరిస
130	యమునాకల్పాట	65	సరిగపమపథస	సథపమపగరిస
131	రవిచంద్రిక	28	సరిగమథనిధస	సనిధమగరిస
132	రసాపళి	4	సరిమపథనిస	సథపమరిస
133	రంజని	59	సరిగమథస	సనిధమగసరిస
134	రేగు పి	15	సరిగపథస	సథపగరిస
135	రాగపంజరము	28	సరిమపథనిధస	సనిధమరిస
136	రీతిగౌళ	22	సగరిగమనిధమనిస	పనిపమగారిస
137	రుద్రప్రియ	22	సరిగమపథనిస	సనిధపమరిస
138	రత్నాకారి	28	సగమపనిధనిస	సనిధమగరిస
139	లలిత	17	సరిగమథనిస	సనిధమగరిస
140	లలితగౌరి	15	సరిగమపథనిస	సథపగరిస

141	వసంత	15	సగమధనిస	సనిధమగరిస
142	వలజి	28	సగపథనిస	సనిధపగస
143	వసంతకన్యత	10	సరిగమపని	సథమపగరిసని
144	వసంతభైరవి	11	సరిగమధనిస	సనిధమపమగరిస
145	వీరవసంతము	24	సరిమపస	సనిధపమగరిస
146	వీణాధరి	16	సరిగపథనిస	సనిధపమగారిస
147	పరాళి	39	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
148	వాచస్పతి	61	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
149	వేగవాహిని	16	సరిగమపథనిధస	సనిధపమగరిస
150	శహస	28	సరిగమపమధానిస	సనిధపమగారిస
151	శంకరాభరణము	29	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
152	శుద్ధసావేరి	29	సరిమపథస	సథపమరిస
153	శుద్ధఘంగాళ	22	సరిమపథస	సథపమరిగరిస
154	శుభపంతుపరాళి	45	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
155	శోకపరాళి	9	సగమనిధ	పమగరిస
156	శ్యామకల్పాణి	65	సరిగమపనిస	సనిపథపమగరిస
157	శ్యామ	28	సరిమపథస	సథపమగరిస
158	శ్రీరంజని	22	సరిగమధనిస	సనిధమగరిస
159	శ్రీరాగము	22	సరిమపనిస	సనిపథనిపమరిగారిస
160	షణ్ముఖప్రయ	56	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస

161	సరసాంగి	27	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
162	సరస్వతీమనోహరి	28	సరిగమధస	సథనిపమగరిస
163	సారంగ	65	సరిగమపథనిస	సనిధపమరిగమరిస
164	సావేరి	15	సరిమపథస	సనిధపమగరిస
165	సూరటి	28	సరిమపనిస	సవిధమగపమరిస
166	సౌరాష్ట్ర	15	సరిగమపథనిస	సనిధాపమగరిస
167	సారమతి	20	సరిగమపథనిస	సనిధమగస
168	సంధుశుందారి	29	సరిగమపస	సనిధపగమధపమరిస
169	సింధురామక్రియ	15	సగమపథనిస	సనిపథపమగస
170	సుప్రాపిణి	28	సరిసమపనిధస	సథనిపమరిమస
171	సరస్వతి	64	సరిమపథస	సనిధపమరిస
172	సాళగఛైరవి	22	సరిమపథస	సనిధపమగరిస
173	సిద్ధసేన	22	సగరిగమపథస	సనిధమపమరిగరిస
174	సుప్రాపిణి	28	సరిసమపనిధస	సథనిపమరిమస
175	సంధు	29	సరిగరిమపస	సనిధపనిధపమగరిస
176	సంధుకన్య	28	సమగమరిగమపథపస	సనిధపమగరిస
177	సంధురామక్రియ	15	సగమపథనిస	సనిపథపమగస
178	సింధుఛైరవి	10	మపథనిడసరిగమ	గరిసనిధపమగమ
179	సింహవాహిని	27	సగమపథనిస	సనిధపమగరిస
180	స్థైర్య	22	నిధనిసరిగమపథసి	ధపమగరిసనిధనిస

181	స్వరావళి	28	సమగమపనిధనిస	సనిపథమగరిస
182	హమీరుకల్పాణి	65	సపమపథనిస	సనిధపగమగరిస
183	హుసేని	22	సరీగామపనిధనిస	సనిధపమాగరిస
184	హనుమతోడి	8	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
185	హరికాంభోజి	28	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
186	హెజ్జజి	13	సరిగమపథస	సనిధపమగరిస
187	హంసద్వని	29	సరిగపనిస	సనిపగరిస
188	హంసనాదము	60	సరిమపథనిస	సనిధనిపమరిస
189	హిందోళము	20	సమగమథనిస	సనిధమగస
190	హిందోళపసంత	22	సగమపథనిధనిస	సనిధమగరిగస
191	హిందూస్థానికాపి	22	సరిమపనిస	సనిధనిపమగరిస
192	హిందోళసారంగ	32	సరిగమపనిస	సనిధపనిధమగమరిస
193	అర్చిదేశిక	15	పథనిసమగమ	సథపమగరిస
194	అభిరు	47	సమగమపథనిస	పమగసనిధనిస
195	ఈశగోళ	7	సరిగమపథని	సథపథమగరిస
196	ఈశగిరి	69	సరిగపమపథస	థపమగరిసనిస
197	యమకారము	65	సరిమగమపథస	సథపమపగరిస
198	కన్నడబంగాళ	15	సరిమగమపథస	సథపమగరిస
199	కర్నాటకకాపి	22	సరిగామపథనిస	సనిధపమగమరిస
200	కదన కుతూహలము	28	సరిమాథనిగపస	సనిధపమగరిస

ప్రాథమిక పారిభాషిక ప్రయోగములు

1. నాదము అనగా : వాద్యముయొక్క సునిశిత శబ్దము, మరియు ఆత్మ, మనస్సు, అగ్ని వాయువు, అను నీ నాల్గింటివలన నాదము జుట్టెను.

2. స్వరము అనగా : సంగీతాక్షరము. మరియు శృతులు విడివిడిగాను, వ్యక్తముగాను, వలుకవు కనుక వ్యక్తముగా వినదగినదియును, యింపుగలది యుగా నుండునటుల పూర్వులు శృతులను పంచి, రంజనముగల ఆక్షరములతో నీ శృతులను జేర్చి వలికింపబడి యుండుటయే స్వరమనబడును. ఇట్టివి సప్త స్వరములు. స - రి - గ - మ - ప - ధ - ని.

3. స్వరస్థానము అనగా : స్వరముయొక్క ఉనికి; లేక ఉత్పత్తిస్థానము. మరియు వ్రేళ్లు వేయుటకు అనువగు తంత్రులు గల జంత్రములలో, స్వరము తంత్రమీద రేఖాగణిత మందలి కేంద్ర బిందువును తెలియజేయును. ఇదియే వ్రేలువేసినప్పుడు కావలసిన ప్రత్యేక స్వరమును ధ్వనింపజేయును. స్వరస్థానము గూడ చిన్ని చిన్ని అవకాశములతో గూడి, కొంత సంఖ్యాపరిమితములైన శృతులు గలిగిన ప్రదేశము. ఇది రాగనిర్మాణమునకు, రాగాలాపనకు ప్రాతిపదికగా సంగీక రింపబడినది. స్థాయికి 12 స్వరస్థానము లుండును. 22 శృతులును 12 స్వర స్థానములలో విభక్తములై యుండును.

4. శృతి అనగా : ఆధార షడ్జము. మరియు స్వరారంభ కావయవ ధ్వని విశేషము శృతి యనబడును.

5. ఆరోహణము అనగా : స్వరములను క్రమముగా హెచ్చుచు జోవునది ఆరోహణ మనబడును. స రి గ మ ప ధ ని స.

6. అవరోహణము అనగా : స్వరములు పైనుండి క్రిందికి దిగినట్లుండుటను అవరోహణ మందురు. స ని ధ ప మ గ రి స.

7. స్థాయి అనగా : షడ్జమము మొదలు పై షడ్జమము నందుట స్థాయి యనబడును.

8. అవర్తము అనగా : తాళముయొక్క సంపూర్తికి అవృత్తమని పేరు.

9. గ్రహము (లేక) ఎదుప్పు అనగా : రాగము నారంభించు నపు డేమి మధ్య మధ్య సంగతి నారంభించు నపుడేమి ఆ స్వరములోనే నారంభించునది గ్రహస్వర (లేక) ఎదుప్పు అనబడును.

10. అతీత మనగా : గీతము నడచిన ఏమ్మట తాళము నడుచునది అతీత మనబడును.

11. అనాగత మనగా : తాళము నడచిన ఏమ్మట గీతము నడచునది అనాగత మనబడును.

12. సమ అనగా : ఒక పాటలోని వల్లవిని గాని యే యితర భాగమును గాని తాళమునందు మొదటి దెబ్బమీద ప్రారంభించునది.

13. ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ కాలములు అనగా : ప్రథమ కాలములో ఒక్కొక్క లయప్రమాణ కాలమునకు ఎన్ని అక్షరములు చెప్పిన ప్రదర్శింపబడునో, ద్వితీయ కాలమునకు అదే లయప్రమాణ కాలమునకు రెట్టింపు అక్షరములు ప్రదర్శింపబడును. మరియు రెండవ కాలములో నొక్కొక్క లయ ప్రమాణ కాలమునకు ఎన్ని అక్షరములు చెప్పిన ప్రదర్శింపబడునో తృతీయ కాలములో నదే లయ ప్రమాణకాలమునకు మరల రెట్టింపు అక్షరములు ప్రదర్శింపబడును. (ఈ రీతిగా కాలములు హెచ్చినకొలది క్రింది కాలమునకు రెట్టింపు అక్షరములు ప్రదర్శింపబడు చుండును.)

14. సంగీత యనగా : సంగీత రచనయొక్క భాగములందుగాని పద జాలము నందుగాని, రంజకము కొరకు రాగ తాళము లనుపరించి భావ సంపత్తితో పాడబడు హెచ్చుతగ్గుల మార్పు గలది.

15. అక్షరకాల మనగా : ఏదైన ఒక కాలమును, దాని జాతి, ననుసరించి ఘాతలను, వేళను వివర్ణితములను. వానివాని క్రమములో ప్రదర్శించుటకు అక్షరకాలములో తాళమును ప్రదర్శించుట అని చెప్పబడును. మరియు తాళము ప్రదర్శించునపుడు వానిలో నెన్ని ప్రత్యేకమయిన నడకలు ఉండునో, ఆ నడకల మొత్తమునకు అక్షరకాలమని పేరు.

16. అన్యస్వర మనగా : మేళకర్త రాగమునకు యేర్పర్చిన స్వరమును విడిచి యితర రాగస్వరము ఆ రాగములో యుపయోగించుట (ఉదాహరణము) కాంభోజిరాగము :- స ని వ ధ స అను ప్రయోగములో దానికి గల కైశికి నిషాదమును, కాకలి నిషాదముగా నుపయోగించుట.

17. పూర్వాంగ, పుత్రరాంగములు అనగా : స రి గ మ పూర్వాంగము. వ ధ ని - ఉత్తరాంగము.

18. ధాతు, మాతు అనగా : స్వరము, పాపాత్యము లనబడును.

19. స్వరము అనగా : శృతులు విడివిడిగాను వ్యక్తముగాను పలుకపు గమక వ్యక్తముగ వినదగినదియును యింపుగలదియునుగా నుండునటుల పూర్వులు శృతులను పంచి, రంజనము గల యక్షరములతో నీ శృతులను జేర్చి పలికింపబడి యుండుటయే స్వరమనబడును. ఇట్టివి సప్తస్వరములు.

20. రాగమనగా నేమి : స్వరవర్ణములచే అలంకరింపబడినదై జనుల చిత్తమునకు రంజకమైన ధ్వనివిశేషము రాగ మనబడును.

21. రాగాంగ మనగా : సంపూర్ణములైన మేళకర్త రాగము (దీనికే జనకరాగ మని పేరు.)

22. జన్యరాగము అనగా నేమి : మేళకర్తల వలన బుట్టిన ఔడవ పాడ వాది రాగములకు జన్యరాగము అని పేరు.

23. వర్ణరాగ మనగా నేమి : ఆరోహణములో గాని, అవరోహణములోగాని, లేక రెంటిలో గాని, 1,2,3 స్వరములు వర్ణింపబడిన రాగము వర్ణరాగమని పేరు.

24. ఔడవ, పాడవ, సంపూర్ణములు అనగా : ఔడవము 5 స్వరము లున్నా, పాడవము 6 స్వరములున్నా, సంపూర్ణము 7 స్వరములును గలిగి యుండును.

25. వక్రరాగ మనగా : ఆరోహణమో, అవరోహణమో లేక రెండు వక్ర ముగా (వంకర టింకర) నుండు రాగము.

26. ఉపాంగరాగ మనగా : మేళకర్త రాగస్వరములనే కలిగియుండు జన్యరాగము.

27. భాషాంగరాగము అనగా : అన్యస్వరమును కలిగిన జన్యరాగము ఉదాహరణము - భైరవి, కాంభోజి.

28. తాళము అనగా : సంగీత కాలమును తెలిపికొనుటకు నుపయోగించు కొలత.

29. అనుధృతము అనగా : ఒక ఘాతము విసరు రెండక్షరముల విలువ గలది.

30. ధృతము అనగా : షడంగములలో నొకటి, క్రియావిధానము. ఒక ఘాతము, విసరు విలువ రెండక్షర కాలములు.

31. ఏడు ప్రధాన తాళములు పేర్లు : 1. ధృవతాళము 2. మత్స్య తాళము 3. రూపక తాళము 4. ఝంపెతాళము 5. త్రిపుటతాళము 6. అటతాళము 7. ఏకతాళము.

32. తాళమునకు గల జాతులు ఐదింటికి పేర్లు : చతురశ్రజాతి 4 అక్షర ములు, త్రిశ్రజాతి 3 అక్షరములు, మిశ్రమజాతి 7 అక్షరములు, ఖండజాతి 5 అక్షరములు, సంకిర్ణజాతి 9 అక్షరములు. .

33. ఘాత అనగా : చేతితో కొట్టెడు దెబ్బకు పేరు.

34. లయ అనగా : తాళదశ ప్రాణములలో నొకటి - సంగీత నడక.

35. లఘువు అనగా : షడంగములలో నొకటి ఒక దెబ్బ వ్రేళ్ల నెంచుట.

36. సంచారిగీతము అనగా : సాధారణ లేక సంచారి గీతము అనగా క్రియకు అక్షరకాలముగ నడచుచు ఇందు గల సాహిత్యము దైవస్తోత్రముగాను అకార, ఇకార, ఉకారములతో గూడియున్నదియును, గీతములయొక్క మాతువులు సంస్కృత భావమైన ప్రాకృత భాషాసదములును అభోగ ఖండ మాతువులలో అర్థములేని అఅ, ఇయ్య, తియ్య, అంవో, ఇయ్య, అరే, యను శబ్దములను ఉండవలెను. రచన కర్తలు :- పురంధరదాసు, వైదాల గురుమూర్తి శాస్త్రుర్లు మొదలగువారు.

37. లక్షణ గీతము అనగా : ఇందు గల సాహిత్యము ఆ లక్షణ గీతము యొక్క రాగలక్షణమును అనగా ఆ రాగముయొక్క గ్రహ, వర్ణ, వక్ర, వ్యాస, ఆంశ స్వరములును, ఔడవ, పాడవ, సంపూర్ణ, స్వభావమున్నూ, అది జన్యరాగ లక్షణగీత మైనచో, దాని జనక రాగమును, భాషాంగ రాగలక్షణ గీత మైనచో దాని అన్యస్వరము, మొదలగు వివరములను కలిగియుండును.

రచనకర్తలు :- వెంకటమణి, గురుమూర్తి శాస్త్రి మొదలగువారు.

38. జతిస్వరము లేక, స్వరవల్లవి అనగా : వల్లవి, అనువల్లవి, చరణములు కలిగియుండును. సాహిత్య ముండదు.

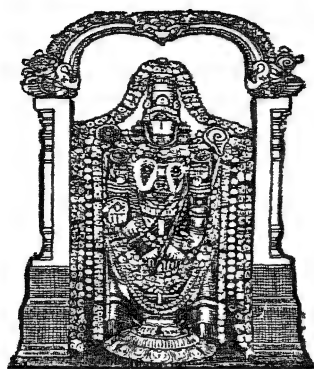
39. స్వరజతి అనగా : మధ్యమ కాలముగా శృంగార రసమైన మాతువులును, వల్లవి, అనువల్లవి, చరణములును, అనువల్లవికి చివర ముక్తాయస్వర రూపమైన ధాతువును, అందు నగము పాటయును నగము స్వరమును చివర తధింగిణితో అను పాఠమును జేర్చి వల్లవిని ఎత్తుకొను నట్లుండవలెను.

40. తానవర్ణము అనగా : తానగతితో గూడుకొని వల్లవి, అనువల్లవి, ఉపవల్లవి, ముక్తాయస్వరము, చరణము, స్వరములు గల్గి ప్రారంభించిన స్వరములోనే వచ్చి నిల్చునట్టి క్రియాస్థాయి. ఇందు సాహిత్యములో గల అక్షరములకు మధ్య అకార ఇకారాదులు విశేషములుగా యిమిడియుండును. రచనకర్తలు వట్నం ముద్రహృణ్యయ్యర్ మొదలగువారు.

41. కృతి అనగా : భగవత్ సంబంధమైన స్తుతిగల్గి, వల్లవి, అనువల్లవి, చరణములు గల్గి యుండును. కృతిలోని సంగీతము, సంగతులతోను, గమకముతోను, నిమిడియుండును. రచనకర్తలు శ్రీ త్యాగరాజు మొదలగువారు.

42. కీర్తన, అనగా : భక్తిరచన. వల్లవి, అనువల్లవి, తొన్ని చరణములుండును. భక్తిని వ్యాపింపజేయుటకై; రచించిన రచన, సాహిత్య భావమునకే ప్రాధాన్యము. యితర వివరములు 41 వ వెంబరుగల కృతి లక్షణములో చూడుము. రచనకర్తలు : పురంధరదాసు, భద్రాచల రామదాసు, మొదలగువారు.

శ్రీ వేంకటేశ సుప్రభాతం

(ఆంధ్ర టీకా తాత్పర్యసహితము)

టీకా తాత్పర్యములు వ్రాసినది.

పం॥ బాలకృష్ణమూర్తి, ఎం. ఎ.,

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం

శ్రీ హేమలంబ - ఆశ్వయుజము]

1957

తిరుమల - తిరుపతి దేవస్థానముల వారివి
సర్వస్వామ్యములు

చార్గివ ముద్రణము

ముద్రణము
తి. తి. దే. ముద్రణాలయము
తిరుపతి.

శ్రీ వేంకటేశ సుప్రభాత స్తవమహిమ

వేంకటేశసుప్రభాత స్తవమనుపేర బరగు నీ చిన్ని పొత్తము నందు సుప్రభాతము, స్తోత్రము, ప్రవత్తి, మంగళము అను నాయగు భాగములున్నవి. సుప్రభాతమునందు అర్చావతారమగు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారిని నిద్రనుండి మేల్కొల్పి పుస్తోత్రరూప శ్లోకములు గలవు. ప్రాతఃకాలమున బ్రహ్మాది సమస్త దేవతలు నీ పరమపురుషుని యారాధనకై ద్వారమునందు పడిగాపులై వేచియున్నారని హెచ్చరించును. శ్రీవారి దివ్యవైభవము చాల ప్రశంసనీయముగ గొనియాడ బడుచున్నది. వేకువన లేచి దీనిని పఠించు భక్తులకు బుద్ధి ప్రసన్నతయు, పరమార్థజ్ఞానమును గలుగునని ఫలశ్రుతిగ జెప్పబడినది.

స్తోత్రమునందు మేలుకొలుపులచే మేలుకొన్న స్వామివారి యనంతకల్యాణ గుణములప్రశంస చేయబడుచున్నది. చరావతార మహిమలగు దివ్యలీలలు స్తుతింపబడుచున్నవి. కించిద్జ్ఞుడగు జీవుడు సర్వజ్ఞుడు సర్వశక్తి సమన్వితుడునగు దేవుని ప్రసన్నుని జేసికొనుటకు దేవుని కల్యాణగుణముల గొనియాడుచున్నాడు. మఱియు నీ సాంసారికబాధల దొలగించుకొను యత్నమునకై స్వామిని సాయముచేయ వేడుకొనుచున్నాడు. దేవునకును జీవునకును గల పర్వత పరుమాణు భావమున స్వామిని కొనియాడి తన్నుద్ధరింప వ్రార్థించుచున్నాడు. భగవన్మాయచే జీవు డీ జన్మమున జేయు నపరాధ సహస్రములకు తానే రోసి ఈ మాయాప్రపంచమున

సుఖము లవలేకమైనను గానక దిక్కులేక తహతహపడుచు భగవంతుని దనపై నపారకరుణా వీక్షణముల బ్రసరింపజేసి కాపాడుచుని వేడుకొనుటయే స్తుత్యర్థము.

ఈ స్తోత్రము పఠించువారికి భక్తిబీజము లంకురించును. వారివారి యంతస్తుకొద్ది వారు భగవదనుగ్రహమునకు బాతులగుదురు. భక్త్యుద్దేకమున నీ యుత్తమస్తోత్రమును పఠించువారికి తన్మయత గలుగుననుటలో సంశయ మిసుమంతయు లేదు. వారి చరిత్రపరిపాకము ననుసరించి, వారు వారు కీర్తించు భగవత్సామములందఱి భక్తిపిశేషము ననుసరించియే భగవంతుడు భక్తులకు గోచరించుచుండును.

ప్రపత్తియందు జీవుడు స్వామిమహిమల బేర్కొని యనన్యచింతనడై ఈ దేవునికి శరణాగతుడగుచు దీనాతిదీనముగ వేడుకొనుచున్నాడు. శరణాగతరక్షణ విరుదాంచితుడగు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి తన్నాశ్రయించినవారికి గలలలోను. అనుభవములలోను. గోచరించుచు భక్తుల కోర్కెల నొసగుచు నిజమహిమముల దెలియజేయుచుండుట భారతీయులకెల్లరకు దెలిసినవిషయమే. ఈ ప్రపత్తియందు జీవుడు పరిపూర్తిగా దేవునికి స్వాత్కార్యణముగావించి కింకరుడై నిజభారము దేవునిపై వైచి నిశ్చింతుడగుచున్నాడు. ఇదియే పరమభాగవత లక్షణము. ప్రహ్లాద నారద పరాశర పుండరీక వ్యాసాంబరీష శుక శౌనక భీష్మ దాల్భ్యాదులు పరమభాగవతులు భగవంతునికి శరణాగతులై యనన్యచింతనచే భగవత్పరాయణులై తరించిరి.

ఇక మంగళము, శరణాగతినొందిన జీవుడు దేవుని జేరి
 యా దివ్యసన్నిధి నానంద మనుభవించుచున్నాడు. 'హరిరేవ
 జగజ్జగదేవ హరిః' యని శ్రీ స్వామి నిశ్చరూపుడును మంగళ
 స్వరూపుడును కావున నాతనిమంగళమే జగన్మంగళమని మంగళా
 శాసనము జేయుచున్నాడు. నిత్యకల్యాణము పచ్చకోరణముగ
 నతివైభవమున నలరారు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి కరుణావీక్షణ
 ప్రసారమే లోకకల్యాణము. కలియుగదైవమగు శ్రీ వేంకటేశ్వ
 రుడు మనల నందర సన్మార్గవర్తనుల చేసి రక్షించుగాక. సమస్త
 లోకములకు గల్యాణ మొనగూర్చుగాక.

కం॥ మంగళదేవత నలమే

ల్మంగమ నెదఁ దాల్చి సర్వమంగళముల నీ

లం గూర్చు వేంకటేశుఁడు

మంగళ మొనరించుఁగాక మన కందఱకు॥ ॥

శ్లో॥ మంగళం వేంకటేశాయ వాంఛితార్థప్రదాయినే ।

వేంకటాద్రి నివాసాయ విశ్వరూపాయ మంగళమ్ ॥

పం॥ బాలకృష్ణమూర్తి

శ్రీ వేంకటేశ సుప్రభాతమ్

శ్లో॥ కొసల్యాసుప్రజా రామ
పూర్వా సంధ్యా ప్రవర్తతే ।
ఉత్తిష్ట నరశార్దూల
కర్తవ్యం దైవమాహ్నికమ్ ॥

౧

టీక :— కొసల్యా సుప్రజా : రామ : = కొసల్యాదేవియొక్క సత్సంతానమైన ఓ శ్రీరామా : పూర్వా సంధ్యా = తూర్పుదిక్కున సంజవేళ : ప్రవర్తతే = సంభవించుచున్నది. అనగా తూర్పు తెలి తెలవారుచున్నదని భావము ; నరశార్దూల = ఓ పురుషోత్తమా ; ఉత్తిష్ట = లేమ్ము (మేల్కొనుము) ; దైవం = దేవసంబంధమైన : ఆహ్నికం = పగటివేళ చేయదగిన పూజాది కార్యకలాపము ; కర్తవ్యం = చేయవలయును.

తా॥ కొసల్యాదేవి సత్సంతానమైన ఓ శ్రీరామా : తూర్పు తెల్లవారు చున్నది. దేవపూజాది దినకృత్యములు నెరవేర్పవలయును. ఓ పురు షోత్తమా : నిద్ర మేల్కొనుము.

శ్లో॥ ఉత్తిష్టోత్తిష్ట గోవింద
ఉత్తిష్ట గరుడధ్వజ ।
ఉత్తిష్ట కమలాకాంత
త్రైలోక్యం మంగళం కురు ॥

టీక :— గోవింద = ఓ గోవిందా ; ఉత్తిష్ట, ఉత్తిష్ట = లే
 లేమ్ము (నిద్రనుండి లేమ్ము) ; గరుడధ్వజ = గరుడపక్షి పెక్కుము
 గాగల యో స్వామి ; ఉత్తిష్ట = లేమ్ము ; కమరాకాంత = లక్ష్మీ
 దేవికి భర్తయైన ఓ విష్ణుమూర్తి ; ఉత్తిష్ట = లేమ్ము ! త్రైలోక్యం =
 మూడులోకములకు ; మంగళం = శుభము ; కురు = చేయుము.

తా॥ ఓ గోవిందా ! నిద్రనుండి మేల్కొనుము. ఓ గరుడధ్వజ :
 వేగ లేమ్ము. ఓ కమలావతీ ! వేగ మేల్కొని మల్లోకములకు శుభ
 మొనగూర్చుము.

శ్లో॥ మాతః సమస్తజగతాం మధుకైటభారేః

వక్షోవిహారిణి మనోహరదివ్యమూర్తే ।

శ్రీస్వామిని శ్రితజనప్రియదానశీలే

శ్రీ వేంకటేశదయితే తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౩

టీక :— సమస్తజగతాం = సమస్తజగములకును ;
 మాతః = తల్లివియు ; మధుకైటభారేః = మధువు, కైటభుడను
 రక్కసులకు శత్రువైన విష్ణుమూర్తియొక్క ; వక్షోవిహారిణి =
 వక్షస్థలమున విహరించుదానవును ; మనోహరదివ్యమూర్తే ! =
 మనోహరమును, దివ్యము నగు నాకృతిగలదానవును ; శ్రీ
 స్వామిని = పూజ్యురాలగు యజమానురాలవును ; శ్రితజనప్రియ
 దానశీలే = ఆశ్రయించిన జనుల ప్రియములను అనగా వారి కోరికల
 నిచ్చు స్వభావము గలదానవును అగు ; శ్రీ వేంకటేశదయితే = శ్రీ
 వేంకటేశ్వరుని ప్రియురాలవైన యో లక్ష్మీదేవీ ! ; తవ = నీకు ;
 సుప్రభాతమ్ = సుప్రభాతము, శుభోదయము (అగుగాక).

తా॥ ఎల్లలోకముల గన్నతల్లివి. సదా విష్ణువక్షస్థులమున నుండు
దానవు. మనోహరమగు సుందరాకారము గలదానవు. ఆశ్రయించిన
వారికి కోరిన కోర్కెల నొసగుదానవును అగు ఓ ఈశ్వరీ : శ్రీ వేంకటేశ
దయతా : లక్ష్మీదేవీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ తవ సుప్రభాతమరవిందలోచనే
భవతు ప్రసన్నముఖచంద్రమండలే ।
విధిశంకరేంద్ర వనితాభిర్ఘృతే
వృషశైలనాథదయితే దయానిధే ॥

౪

టీక :— అరవిందలోచనే = తామరలవంటి కన్నులుగల
దానా : ; ప్రసన్న ముఖచంద్రమండలే = చంద్రబింబముతో సమాన
మైన ప్రసన్నముఖము గలదానా : ; విధి, శంక, రేంద్ర వనితాభిః =
బ్రహ్మ, మహేశ్వరుడు, దేవేంద్రుడు, వీరల భార్యలగు వాణి,
గిరిజ, పులోమజులచేత, అర్చితే = పూజింపబడుదానా : ; దయానిధే =
దయకు పెన్నిధిమైనదానా : వృషశైలనాథ దయితే = వృషభాచల
నాథుడగు శ్రీ వేంకటేశుని ప్రియులాలవగు ఓ లక్ష్మీదేవీ : ; తవ =
నీకు, సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ దేవీ : నీవు తామరపువ్వులవంటి కన్నులు గలదానవు. చంద్ర
బింబమువలె ప్రసన్నమగు నెమ్మోము గలదానవు, బ్రహ్మ, మహేశ్వర,
దేవేంద్రుల భార్యలగు సరస్వతీ, పార్వతీ, శచీదేవులచే నిత్యము పూజింప
బడుదానవు. దయానిధివి. వృభాచలపతి యగు శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు
ప్రియులాలవు. ఓ తల్లీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ అత్ర్యాదిసప్తఋషయస్సముపాస్య సంధ్యా

మాకాశసింధుకమలాని మనోహరాణి ।

ఆదాయ పాదయుగ మర్చయితుం ప్రపన్నాః

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౫

టీక :— అత్ర్యాది సప్తఋషయః = అత్రిమహాముని మొదలగు సప్తఋషులు. సంధ్యాం = ప్రాతస్సంధ్యావందనమును. ఉపాస్య = ఉపాసనగావించి అనగా సంధ్యవార్షి; మనోహరాణి = మనోజ్ఞములైన; ఆకాశ సింధు కమలాని = ఆకాశగంగ యందలి పద్మములను; ఆదాయ = గ్రహించి; పాదయుగం = (పీ) రెండు పాదములను, అర్చయితుం = పూజించుటకు, ప్రపన్నాః = భక్తిచే శరణాగతులై వచ్చి వేచియున్నారు. శేషాద్రిశేఖరవిభో = శేషాద్రి శిఖరమందున్న యో విష్ణుమూర్తి; తవ = నీకు; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ అత్ర మొదలగు సప్తరుషుల వేకువనే సంధ్యావందనము సల్పి. ఆకాశగంగయందలి మేటి తామరలను గొని నీ పాదయుగమును పూజింప వచ్చియున్నారు. ఓ శేషాచలపతి! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ పంచాననాబ్జభవ షణ్ముఖవాసవాద్యాః

త్రైవిక్రమాదిచరితం విబుధాః స్తువంతి ।

భాషాపతిః పఠతి వాసరశుద్ధిమారాత్

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౬

టీక :— పంచానన, అబ్జభవ, షణ్ముఖ, వాసవాద్యాః = మహేశ్వరుడు, బ్రహ్మ, కుమారస్వామి, మహేంద్రుడు మొదలగు

చారై న ; విబుధాః = దేవతలు; త్రైవిక్రమాదిచరితం = (మీ) త్రివిక్ర
మావతారాది సంబంధమగు చరితమును ; స్తువంతి = స్తోత్రముచేయు
చున్నారు ; భాషాపతిః = బృహస్పతి ; వాసరశుద్ధిమ్ = తిథివార నక్షత్ర
యోగకరజాది దినశుద్ధిని, ఆరాత్ = సమీపముననే ; పఠతి =
చదువుచున్నాడు ; శేషాద్రిశేఖరవిభో = ఓ వేంకటాచలపతీ ; తవ =
నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ బ్రహ్మ, మహేశ్వరుడు, కుమారస్వామి, దేవేంద్రుడు
మొదలగు దేవతలు సీ త్రివిక్రమావతారము మొదలగు దివ్య చరితములను
స్తోత్రము చేయుచున్నారు. బృహస్పతి చేరువలో దినశుద్ధి (వంబాంగము)
చదువుచున్నాడు. ఓ శేషాచలపతీ ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ ఈషత్రప్తపుల్ల సరసీరుహనారికేళ

పూగద్రుమాదిసుమనోహర పాళికానామ్ ।

ఆవాతి మందమనిలః సహ దివ్యగందైః

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

e

టీక :— ఈషత్రప్తపుల్ల, సరసీరుహ, నారికేళ, పూగద్రు
మాది, సుమనోహర, పాళికానాం = కొంచెముగా వికసించిన
తామరలయొక్కయు, కొబ్బరి, పోక మొదలగు చెట్లయొక్క
మిక్కిలి మనోహరములైన మోవులయొక్కయు, దివ్యగందైః
సహ = దివ్యమైన పరిమళములతోగూడి, అనిలః = గాలి. మం
దం = మెల్లగా ; ఆవాతి = వీచుచున్నది, శేషాద్రిశేఖరవిభో = ఓ
శేషాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక.)

తా॥ కొద్దిగా విచ్చిన తామరపూవుల యొక్కయు, కొబ్బరి, పోక
మొదలగు చెట్ల మనోహరములగు మోవుల యొక్కయు, దివ్య పరిమళ

ములతో గూడి, గాలి మెల్లగా వీచుచున్నది. ఓ శేషాచలపతీ! నీకు
సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ ఉన్మీల్య నేత్రయుగము త్తమపంజరస్థాః

పాత్రావళిష్ట కదళీఫలపాయసాని ।

భుక్త్వా సలీలమథ కేళిశుకాః పఠంతి

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౮

టీక :— ఉత్తమ పంజరస్థాః = శ్రేష్ఠములైన పంజరము
లందున్న ; కేళిశుకాః = క్రీడాత్వముంచబడిన చిలుకలు ; నేత్ర
యుగం = రెండు కన్నులను ; ఉన్మీల్య = బాగుగా తెరిచి ; పాత్రా
వళిష్ట కదళీఫల పాయసాని = పాత్రయందు ఆరగించగా మిగిలిన
యరటిపండ్లను, పాయసములను ; భుక్త్వా = భుజించి, సలీలం =
విలాసముగా ; పఠంతి = పాడుచున్నవి, శేషాద్రిశేఖరవిభో = ఓ
వేంకటాచలపతీ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము
(అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ! మేలైన పంజరములందు పెంపుడు
చిలుకలు కన్నులుతెరిచి గిన్నెలలో ఆరగించగా మిగిలిన యరటిపండ్లను,
పాయసమును తిని విలాసముగా పాడుచున్నవి, నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ తంత్రీప్రకర్షమభరస్వనయా విపంచ్యా

గాయత్యనంతచరితం తవ నారదోఽపి ।

భాషాసమగ్రమసకృత్కరచారరమ్యం

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౯

టీక:— నారదోఽపి = నారదమహామునికూడ. తంత్రీ ప్రకర్ష, మధుర. స్వనయా = రంత్రులయొక్క పట్టుచే మధురమైన శబ్దముగల, విపంచ్యా = ఏడు తంతులు గల విపంచియును పీఠాదాద్యముచే. భాషాసమగ్రం = భాషామయ మైనట్టియు, లేదా భాషచే సమగ్రమైనటువంటియు. అనక్కత్కర చారరమ్యం = మాటి మాటికిని చేయాడింపులచే మనోహరమును అగు; తవ = నీయొక్క, అనంత చరితం = తుదిలేని చరితమును, లేక, అనంత = తుది లేనివాడా; తవ = నీయొక్క; చరితం = చరితమును అనికూడ చెప్పనగును, గాయతి = గానముచేయున్నాడు; శేషాద్రిశేఖరవిభో = శేషాచలాధిపతీ; తవ = నీకు; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ నారదమహాముని తంతులనీడ్చి పట్టుటచే మధురనాదము గల పీఠతోగూడ భాషామయమైన నీయనంతచరితమును పలుమారు రమ్యముగా చేయాడించుచు గానముచేయుచున్నాడు. ఓ శేషాచలపతీ: నీకు సుప్రభాత మగుగాక!

శ్లో॥ భృంగావళీ చ మకరందరసానువిద్ధ

ఝంకారగీతనినదైః సహ సేవనాయ ।

నిర్యాత్యపాంత సరసీకమలోదరేభ్యః

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౧౦

టీక:— భృంగావళీ చ = తుమ్మెదల గుంపు, మకరంద, రసానువిద్ధ, ఝంకారగీత నినదైః సహ = (మకరందమను) పూదేనెను పానము చేయుటవలన గలిగిన ఝంకారమును గీతికాధ్వనులతో; సేవనాయ = (మిమ్ము) సేవించుటకు; సరసీ,

కమలోచరేభ్యః = తటాకములందలి తామరపూవుల మధ్యనుండి ;
నిర్యాతి = బయటికి వచ్చుచున్నది, శేషాద్రిశేఖరవిభో = ఓ శేషాద్రి
నాథా : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ తుమ్మెదపిండు మకరందరస పానముచే విజృంభించిన యంకార
గీతముల ద్వారితో సమీప సరస్సులందలి తామరపూవులలోనుండి వెలు
వడి మిమ్ము నేవించుటకు వచ్చుచున్నది. ఓ శేషాచలవతీ ! నీకు సుప్ర
భాత మగుగాక.

శ్లో॥ యోషాగణేన వరదద్ధి విమథ్యమానే

ఘోషాలయేషు దధిమంథనతీవ్రఘోషాః ।

రోషాత్కలిం విదధతే కకుభశ్చ కుంభాః

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౧

టీక :— ఘోషాలయేషు = గొల్లయిండ్ల యందు, యోషా
గణేన = స్త్రీ జనముచేత, వరదద్ధి = శ్రేష్ఠమైన పెరుగు, విమథ్య
మానే సతి = చిలుకబడిన దగుచుండగా, దధిమంథన, తీవ్ర,
ఘోషాః = పెరుగు చిలుకుటవలన కల్గిన తీవ్రమైన శబ్దముగల,
కకుభః = దిక్కులున్న ; కుంభాశ్చ = కడవలును, రోషాత్ =
కోపమువలన, కలిం = కలహమును, విదధతే = నల్పుచున్నవి
(వలెనే యున్నవి). శేషాద్రిశేఖరవిభో = శేషాద్రిపర్వతమందున్న
యోవిష్ణుమూర్తి ! తవ = నీకు, సుప్రభాతం = సుప్రభాతము
(అగుగాక).

తా॥ గొల్లయిండ్లలో గొల్లభామలు పెరుగు చిలుకుచున్నారు. ఆ
చిలికిన చప్పుడు ప్రతిధ్వనించుచు, పెరుగు కడవలును, దిక్కులును
తగవులాడుచున్నవా యనునట్లు ఘోషించుచున్నది. ఓ వేంకటాచలవతీ !
నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ పద్మేశమిత్రశతపత్రగతాశివగ్ధాః

హర్తుం శ్రియం కువలయస్య నిజాంగలక్ష్మ్యే ।

భేరినినాదమివ బిభ్రతి తీవ్రనాదం

శేషాద్రి శేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౨

టీక :— పద్మేశ. మిత్ర. శతపత్రగతాశివగ్ధాః = కమలనాథుడగు సూర్యునకు మిత్రములైన శతపత్రములను, తామరపూవులందున్న తుమ్మెదపిండులు ; నిజాంగలక్ష్మ్యే = తమ దేహకాంతిచేత, కువలయస్య = నల్లకలువయొక్క, శ్రియం = కాంతిని, హర్తుం = అపహరింపుటకై, భేరినినాదమివ = భేరినాదమును (చేయునవి) వలెనే, తీవ్రనాదం = పెద్ద స్వనిని, బిభ్రతి = వహించుచున్నవి, శేషాద్రిశేఖరవిభో = ఓ శేషాద్రిశిఖరమందలి విష్ణుమూర్తి ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ పద్మినీవల్లభుడగు సూర్యునికి మిత్రములైన తామరలయందును తుమ్మెదలు తమ దేహకాంతిచే కలువల నల్లని కాంతిని హరించుటకై భేరి వాయించువవి వలెనే తీవ్రనాదము చేయుచున్నవి. ఓ వేంకటాచలపతి ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీమన్నభీష్టవరదాఖిలలోకబంధో

శ్రీ శ్రీనివాస జగదేకదయైకసింధో ।

శ్రీదేవతాగృహభుజాంతరదివ్యమూర్తే

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౩

టీక :— శ్రీమత్ = లక్ష్మీయక్తుడా ; అభీష్టవరద ! = కోరిన వరముల నొసగువాడా ; అఖిలలోకబంధో ! = సమస్తలోక

ములకు బంధువైనవాడా ; శ్రీ శ్రీనివాస : = పూజ్యురాలైన లక్ష్మీ
దేవికి నివాసస్థలమైనవాడా ; జగదేక దయైక సింహా = జగమునం
దంతటను (జగత్తుకంతటికిని) అద్వితీయుడవైన (ఒక్కడవేయైన)
దయాసముద్రుడా ; శ్రీ దేవతాగృహ భుజాంతర దివ్యమూర్తే : =
లక్ష్మీదేవికి నివాసమైన భుజాంతరము (వక్షము) చేత మనోహర
మైన యాకృతి గలవాడా ; శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ సంపద్యుక్త
వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము
(అగుగాక).

తా॥ శ్రీమంతుడవగు నో వేంకటాచలపతీ : కోరిన వరములనెల్ల
నొసగువాడవు. సకలలోక బంధవుడవు. పూజ్యురాలగు లక్ష్మీదేవికి
నివాసానమైనవాడవు. జగత్తులో నీవే దయానిధివి. లక్ష్మీదేవికి నివాస
మగు పెన్నురచుచే మనోహరమగు మూర్తిగలవాడవు. స్వామీ : నీకు
సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీ స్వామిపుష్కరిణికాఽఽస్లవ నిర్మలాంగాః

శ్రేయోఽర్థినో హరవిరించినందనాద్యాః ।

ద్వారే వసంతి వరవేత్రహతోత్తమాంగాః

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౪

టీక : — శ్రీ స్వామిపుష్కరిణికాఽఽస్లవ, నిర్మలాంగాః =
శ్రీ స్వామిపుష్కరిణియందు మునుగుటచే, నిర్మలమైన దేహము
గలవారై ; శ్రేయోఽర్థినః = శ్రేయస్సు కోరువారగుచు ; హర,
విరించి, సనందనాద్యాః = ఈశ, బ్రహ్మ, సనందనాదులు ; వర
వేత్రహతోత్తమాంగాః = (ద్వారపాలకులచే) శ్రేష్ఠములైన పేము
బెత్తములచే గొట్టబడిన శిరములు గలవారగుచు ; ద్వారే = ద్వారము

నందు ; వసంతి = వేచియున్నారు. శ్రీ వేంకటాచలపతే ! = ఓ వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక)

తా॥ బ్రహ్మ, మహేశ్వరుడు, సనందనమహర్షి మొదలగు వారందరును, శ్రేయస్సుకొరకు శ్రీ స్వామిపుష్కరిణియందు మునిగి నిర్మల దేహులైవచ్చి తలలపై బెత్తపుదెబ్బలను తినుచు, వాకిట వేచియున్నారు. ఓవేంకటాచలపతీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీ శేషశైల గరుడాచల వేంకటాద్రి
నారాయణాద్రి వృషభాద్రి వృషాద్రిముఖ్యామ్ ।
ఆఖ్యాం త్వదీయవసతే రనిశం వదంతి
శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౫

టీక :— త్వదీయవసతే = నీ నివాసమునకు ; శ్రీ శేషశైల, గరుడాచల, వేంకటాద్రి, నారాయణాద్రి, వృషభాద్రి, వృషాద్రి ముఖ్యాం = శేషాచలమని, గరుడాచలమని, వేంకటాద్రి, లేక వేంకటాచలమని, నారాయణాద్రియని, వృషభాద్రియని, వృషాద్రియని, ముఖ్యాం = మొదలుగాగల ; ఆఖ్యాం = నామములను ; అనిశం = ఎల్లప్పుడును ; వదంతి = నుడువుచున్నారు. శ్రీ వేంకటాచలపతే = శ్రీ వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ : నీ నివాసమగు ఈ తిరుమల కొండను శేషాద్రి, గరుడాచలము, వేంకటగిరి, నారాయణగిరి, వృషభాచలము, వృషాద్రి మొదలగు నామములతో పేర్కొందురు. నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ సేవాపరాః శివసురేశకృతానుధర్మ

రక్షోఽంబునాథ పవమాన ధనాధినాథాః ।

బద్ధాంజలిప్రవిలసన్నిజశీర్షదేశాః

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౬

టీక : — శివ, సురేశ, కృతాను, ధర్మ, రక్షః, అంబునాథ, పవమాన, ధనాధినాథాః = ఈశ్వరుడు, దేవేంద్రుడు, అగ్ని, యమ ధర్మరాజు, నైఋతి, వరుణుడు, వాయువు, కుబేరుడు నగు నష్ట దిక్పాలురును ; బద్ధాంజలి, ప్రవిలసన్నిజశీర్షదేశాః = (నమస్కార మునకై) కూర్చబడిన కైమోడ్చులచే ప్రకాశించు శిరోభాగములు గలవారై అనగా నంజులల శిరమున దాల్చువారగును, సేవాపరాః = (మీకు) సేవజేయుటయం దాసక్తిగలవారై (యున్నారు). శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఈశ్వరుడు, ఇంద్రుడు, అగ్ని, యముడు, నిర్ఋతి, వరుణుడు, వాయువు, కుబేరుడు నగు నెనిమిదిమంది దిక్పాలకులును నీ సేవకై శిరములందు కేటోద్ధి వేచియున్నారు. ఓ వేంకటాచలపతీ ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ ధాటీషు తే విహగరాజ మృగాధిరాజ

నాగాధిరాజ గజరాజ హయాధిరాజాః ।

స్వస్వాధికారమహిమాదిక మర్థయంతే

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౭

టీక :— తే = నీ యొక్క ; ధాటీషు = గమనములందు (వాహ్యశులందు) ; విహగరాజ, మృగాధిరాజ, నాగాధిరాజ, గజరాజ, హయాధిరాజాః = (శ్రీ వై నతేయుడు మొదలగువారు). గరుడుడు, సింహము, ఆదిశేషుడు, ఐరావతము, ఉచ్చైఃశ్రవము అనునవి ; స్వస్వాధికార మహిమాదికం = వారి వారి యధికారము, మహిమ మొదలగువానిని ; అర్థయంతే = ప్రార్థించుచున్నారు. శ్రీ వేంకటాచలపతే ! = ఓ వేంకటాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

రా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ : నీ వాహ్యశులందు గరుడుడు, సింహము, ఆదిశేషుడు, గజేంద్రుడు, తురగేంద్రుడును, వారివారి యధికార మహిమాదికమును యాచించుచున్నారు. ఓ స్వామీ ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ సూర్యేందుభౌమబుధవాక్పతికావ్యసౌరి

స్వర్బానుకేతుదివిషత్పరిషత్ప్రధానాః ।

త్వద్దాసదాసచరమావధిదాసదాసాః

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౮

టీక :— సూర్యేందు, భౌమ, బుధ, వాక్పతి, కావ్య, సౌరి, స్వర్బాను, కేతు, దివిషత్పరిషత్ప్రధానాః = సూర్యుడు, చంద్రుడు, అంగరకుడు, బుధుడు, గురుడు, శుక్రుడు, శని, రాహువు, కేతువు. అను దేవసభలోని ప్రధానులు (నవగ్రహములు) ; త్వద్దాస, దాస, చరమావధి, దాసదాసాః = రమ దాసులకు, దాసులలో కడపటి మేరనున్న దాసులకు దాసులై (యున్నారు). శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ స్వామీ : సూర్యుడు, చంద్రుడు, అంగారకుడు, బుధుడు, బృహస్పతి, శుక్రుడు, శని, రాహువు, కేతువు అను దేవసభా ప్రధానులగు నవగ్రహములును, మీ దాస దాసచరమావధి దాసానుదాసులై యున్నారు. ఓ వేంకటాచలవతీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ త్వత్పాదధూళిభరితస్ఫురితోత్తమాంగః

స్వర్గాపవర్గనిరపేక్షనిజాంతరంగః ॥

కల్పాగమాఽఽకలనయాఽఽకులతాం లభంతే

శ్రీ వేంకటాచలవతీ తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౯

టీక :— త్వత్పాద, ధూళి, భరిత, స్ఫురితోత్తమాంగః = మీ పాదరేణువులతో నిండి ప్రకాశించు శిరముచు గలవారు, (అనగా మీ పాదసేవకులు); స్వర్గాపవర్గ నిరపేక్ష నిజాంతరంగః = స్వర్గము, మోక్షము, వీనియందు అపేక్షలేని మనసుగలవారై ; కల్పాగమాకలనయా = మతొక కల్పము వచ్చునను భావనచేత ; ఆకులతాం = వ్యాకులతను ; లభంతే = పొందుచున్నారు. శ్రీ వేంకటాచలవతీ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటాచలవతీ : నీ పాదధూళిని శిరమున ధరింపగల్గిన వారు స్వర్గమోక్షములనుకూడ నొల్లక మతొక కల్పము వచ్చునను నూహచే వ్యాకులపడుచుందురు. ఈ శ్వేతవరాహకల్పము తర్వాత నీ కొండయందీ దేవునకింత మహిమ యుండదనియు, ఈ కల్పమునందే మిక్కిలి గొప్ప మహిమ కలదనియు పురాణములందు ప్రసిద్ధము. (ఒక కల్పము కొన్ని లక్షల సంవత్సరముల కాలము). ఓ వేంకటాచలవతీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ త్వద్గోపురాగ్రశిఖరాణి నిరీక్షమాణాః

స్వర్గాపవర్గపదవీం పరమాం శ్రయంతః ।

మర్త్యా మనుష్యభువనే మతిమాశ్రయంతే

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౦

టీక :— మర్త్యాః = మనుజులు ; పరమాం = ఉత్కృష్టమైన ; స్వర్గాపవర్గపదవీం = స్వర్గలోక మార్గమును, మోక్ష మార్గమును ; శ్రయంతః = పొందుచున్నవారగుచు ; త్వద్గోపురాగ్రశిఖరాణి = మీ దేవాలయ గోపురాగ్రశిఖరములను ; నిరీక్షమాణాః — చూచుచున్నవారై ; మనుష్యభువనే = మనుష్యలోకమునందు (నివసింప) ; మతిం = బుద్ధిని ; ఆశ్రయంతే = పొందుచున్నారు, శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ స్వర్గమోక్షములకు పోవువారుకూడ త్రోవలో మీ దేవాలయ గోపుర శిఖరములను జూచి యానందపారవశ్యమున స్వర్గమోక్షముల నొల్లక, ఈ మానవలోకముననే మిమ్ముల సేవించు భాగ్యము కలుగ గలదని ఇందే పుట్టి గోరుచుందురు. ఓ వేంకటాచలపతీ ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీఘామినాయక దయాదిగుణామృతాబ్ధే

దేవాధిదేవ జగదేక శరణ్యమూర్తే ।

శ్రీమన్ననంతగరుడాదిభి రర్చితాంఘ్రే

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౧

టీక:— శ్రీ భూమినాయక = శ్రీ దేవికిని, భూదేవికిని నాయకుడవైనవాడా : దయాదిగుణామృతాభ్యే = దయ మొదలైన సుగుణములకు సుధాసాగరమువంటివాడా : దేవాధిదేవ = దేవతల కెల్ల ప్రధాన దేవుడా : శ్రీమన్ = సంపద్యుక్తుడైనవాడా : అనంత గరుడాధిభిః = అనంతుడు (అదిశేషుడు), గరుడుడు, విష్వక్సేనుడు మొదలగు వారిచేత ; అర్చితాంఘ్రే = పూజింపబడిన పాదములు గలవాడా : శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ దేవదేవా ! వేంకటాచలపతీ : శ్రీభూదేవులకు నాయకుడవు. దయాది సుగుణములకు పాలనముద్రమువంటివాడవు. ఈ లోకమున కంతటికిని నీ వొక్కడవే శరణ్యుడవు. అనంతగరుడాదులచే బూజింపబడు పాదములు గలవాడవు. శ్రీమంతుడవు. ఓ స్వామీ ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీ పద్మనాభ పురుషోత్తమ వాసుదేవ

వైకుంఠ మాధవ జనార్దన చక్రపాణి ।

శ్రీవత్సచిహ్న శరణాగతపారిజాత

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౨

టీక:— శ్రీ పద్మనాభ, పురుషోత్తమ, వాసుదేవ, వైకుంఠ, మాధవ, జనార్దన, చక్రపాణి = ఓ పద్మనాభ, పురుషోత్తమ, వాసుదేవ, వైకుంఠ, మాధవ, జనార్దన, చక్రపాణి ; శ్రీవత్సచిహ్న = శ్రీవత్సమను పుట్టుమచ్చ గలవాడా ; శరణాగతపారిజాత = శరణుజొచ్చినవారికి పారిజాతమను కల్పవృక్షమువంటివాడా : శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ పద్మనాభా : పురుషోత్తమా : వాసుదేవా : వైకుంఠా :
 మాధవా : ఓ జనార్దనా : చక్రపాణీ : శ్రీ వత్సచిహ్నా : శరణార్థులకు
 పారిజాతమువంటివాడా : శ్రీ వేంకటాచలపతీ : నీకు సుప్రభాత
 మగుగాక.

శ్లో॥ కందర్పదర్పహరసుందరదివ్యమూర్తే
 కాంతాకుచాంబురుహకుట్మలలోలదృష్టే ।
 కల్యాణనిర్మలగుణాకర దివ్యకీర్తే
 శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౩

టీక :— కందర్ప, దర్ప, హర, సుందర, దివ్యమూర్తే =
 మన్మథుని దర్పమును హరించు సుందరమైన దివ్యాకృతిగలవాడా !
 అనగా (మన్మథునికంటె సుందరమగు నాకారము గలవాడా అని
 భావము), కాంతాకుచాంబురుహ కుట్మలలోలదృష్టే = ప్రియురాలి
 తామరమొగ్గలవంటి కుచములయందు ఆసక్తమైన దృష్టిగలవాడా !
 కల్యాణ నిర్మల గుణాకర దివ్యకీర్తే = శుభకరమైన నిర్మల గుణము
 లకు స్థానమగు దివ్యకీర్తిగలవాడా : శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ
 వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము
 (అగుగాక).

తా॥ మన్మథుని దర్ప మడంపజాలు సుందరమూర్తి : తామరమొగ్గల
 వంటి ప్రియురాలి స్తనములందు ప్రసరించు చూపులు గలవాడా : అనంత
 కల్యాణ నిర్మలగుణములకు తానకమైనవాడా : దివ్యకీర్తి గలవాడా : ఓ
 వేంకటాచలపతీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ మీనాకృతే కమత కోల. నృసింహ వర్జితః

స్వామిః పరశ్వధతపోధన రామచంద్ర ।

శేషాంశరామ యదునందన కల్కిరూప

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౨౪

టీక:— మీనాకృతే = మత్స్యాకారము ధరించిన యో
స్వామి : కమత = కూర్మమూర్తి : కోల = వరాహమూర్తి :
నృసింహ = నారసింహమూర్తి : వర్జితః = బ్రహ్మచారిరూపమున
నున్న త్రివిక్రమ స్వరూపా : స్వామిః = ఓ స్వామి : పరశ్వధ
తపోధన = పరశువుగల తాపసీ ! అనగా పరశురామా : రామచంద్ర =
శ్రీరామా : శేషాంశరామ = అదిశేషావతారమగు నో బలరామా :
యదునందన = శ్రీకృష్ణా : కల్కిరూప = ఓ కల్కివతారా : శ్రీ
వేంకటాచలపతే = (దశావతార స్వరూపుడవగు) ఓ వేంకటాచల
పతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ స్వామి : నీవు మత్స్యము (చేప), కూర్మము (తాబేలు),
వరాహము (వంది), నరసింహము, వామనుడు, పరశురాముడు,
శ్రీరాముడు, బలరాముడు, శ్రీకృష్ణుడు, కల్కి యను పది యవతార
ముల లోకోద్ధరణమునకై దాల్చినవాడవు. శ్రీ వేంకటాచలపతీ : నీకు
సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ ఏలాలవంగఘనసారసుగంధీర్థం

దివ్యం వియత్సరితి హేమఘటేఘ పూర్ణమ్ ।

ధృత్వాఽద్య వై దికశిఖామణయః ప్రహృష్టాః

తిష్ఠంతి వేంకటపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౨౫

టీక :— వైదికశిఖామణయః = వేదవిదులైన బ్రాహ్మణోక్తములు ; ఏలా, లవంగ, మనసార, సుగంధి = ఏలకులు, లవంగములు, పచ్చకర్పూరము, వీనిచేత పరిమళభరితమైన ; దివ్యం = మనోజ్ఞమైన ; తీర్థం = జలమును ; వియత్సరితి = అకాశగంగనుండి ; హేమఘటేషు = బంగారుకడవలలో ; పూర్ణం = నిండుగా ; ధృత్వా = ధరించి ; ప్రహృష్టాః = మిక్కిలి హర్షించుచున్నవారై ; అవ్య = ఇప్పుడు ; తిష్ఠంతి = వేచియున్నారు, వేంకటపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ వైదికోక్తములు ఏలకులు, లవంగములు, పచ్చకర్పూరము, వీనిచే సువాసితమైన దివ్యమైన యాకాశగంగనీటిని బంగారుకడవలనిండుగ మోచి మీ యారాధనకై సంతోషముతో వేచియున్నారు. ఓ వేంకటాచలపతీ ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ భాస్వానుదేతి వికచాని సరోరుహాణి

సంపూరయంతి నినదైః కకుభో విహంగాః ।

శ్రీవైష్ణవాస్సతతమర్థితమంగళాస్తే

ధామాశ్రయంతి తవ వేంకట సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౬

టీక :— భాస్వాన్ = సూర్యభగవానుడు ; ఉదేతి = ఉదయించుచున్నాడు ; సరోరుహాణి = కమలములు ; వికచాని = వికసించినవి ; విహంగాః = పక్షులు ; నినదైః = శబ్దములచే ; కకుభః = దిక్కులను ; సంపూరయంతి = నింపుచున్నవి ; శ్రీ వైష్ణవాః = శ్రీ వైష్ణవులు ; సతతం = ఎల్లప్పుడును ; అర్థితమంగళాః = ప్రార్థించుచున్న కుభములు గలవారై ; తే = నీ యొక్క ; ధామ = దివ్యసన్నిధి ;

అశ్రయంతి = అశ్రయించుచున్నారు, వేంకట = ఓ వేంకటేశ్వర స్వామీ ; తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ : సూర్యుడుదయించుచున్నాడు. తామరలు వికసించుచున్నవి. పక్షులు కలకల శబ్దములచే నల్లిక్కులు నింపుచున్నవి. శ్రీ వైష్ణవులు మంగళముల గోరుచు నన్నిదిలో వేచియున్నారు. స్వామీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక :

శ్లో॥ బ్రహ్మాదయస్సరవరా సమహర్షయస్తే
సంతస్సనందనముఖాస్త్యథ యోగివర్యాః ।
ధామాంతికే తవ హి మంగళవస్తుహస్తాః
శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౬

టీక :— తే = ప్రసిద్ధులైన ; బ్రహ్మాదయః = బ్రహ్మ మొదలైన ; సురవరాః = దేవోత్తములు ; సమహర్షయః = మహర్షులతో గూడినవారును ; అథ = మరియు ; సంతః = సత్పురుషులగు సనందనముఖాః = సనందనప్రముఖులగు ; యోగివర్యాః = యోగివరులును ; తవ = నీ యొక్క ; ధామాంతికే = ఆలయ సమీపమున ; మంగళవస్తుహస్తాః = పూజార్థములగు శోభనవస్తువుల హస్తములందు గలవారై (యున్నారు). శ్రీ వేంకటాచలపతే = వేంకటాచలపతీ ; తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటేశా : బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలందరును, ఋషిరులును, సనందనుడు మొదలగు యోగీశ్వరులును, మంగళమగు వస్తువులను కేలబాని నీ నన్నిదిచేరువ వేచియున్నారు. స్వామీ : నీ సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ లక్ష్మీనివాస నిరవద్యగుణైకసింధో
 సంసారసాగర సముత్తరణైకసేతో ।
 వేదాంతవేద్య నిజవైభవ భక్తభోగ్య
 శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౮

టీక :— లక్ష్మీనివాస = లక్ష్మీదేవికి నివాసస్థాన భూతుడా !
 నిరవద్యగుణైకసింధో = దోషరహితములగు కల్యాణ గుణములకు
 సముద్రమువంటి వాడా ! సంసారసాగర సముత్తరణైకసేతో =
 సంసారమును సముద్రమును దాటుటకు ముఖ్యమైన వంతెనవంటి
 వాడా ! వేదాంతవేద్య నిజవైభవ = వేదాంతముచే అనగా ఉపనిష
 దాదులచే దెలిసికొనదగిన నిజవైభవము గలవాడా ! భక్తభోగ్య =
 భక్తులచే అనుభవించబడువాడా ! శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ శ్రీని
 వాసా ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ శ్రీనివాసా ! కల్యాణగుణసాగరా ! నీవు ఈ సంసారసము
 ద్రమును దాటుటకు వంతెనవంటివాడవు. ఉపనిషత్తులచే తెలిసికొనదగిన
 వైభవముగలవాడవు. ఓ భక్తభోగ్య ! వేంకటాచలపతీ ! నీకు సుప్రభాత
 మగుగాక.

శ్లో॥ ఇత్థం వృషాచలపతే రిహ సుప్రభాతం
 యే మానవాః ప్రతిదినం పఠితుం ప్రవృత్తాః ।
 తేషాం ప్రభాతసమయే స్మృతిరంగభాజాం
 ప్రజ్ఞాం పరార్థసులభాం పరమాం ప్రసూతే ॥ ౨౯

టీక :— ఇత్తం=ఈ విధముగా ; వృషాచలపతే=వేంకటాచలపతికి ; ఇహ=ఈ ప్రాతఃకాలమున, లేక యీ లోకమున ; సుప్రభాతం=సుప్రభాత స్తవమును ; యే మానవాః=యే మనుజులు ; ప్రతిదినం=ప్రతిదినమును ; పఠితం=చదువుటకు ; ప్రవృత్తాః=ప్రవృత్తులగుచున్నారో ; తేషాం=ఆ పాఠకులగు ; అంగభాజాం=దేహాలకు, అనగా భక్తులకు ; స్మృతిః=ఈ వేంకటేశస్మరణము ; పరార్థసులభాం=పరమార్థప్రదమగు ; పరమాం=శ్రేష్ఠమగు ; ప్రజ్ఞాం=ప్రజ్ఞను ; ప్రభాతసమయే=ప్రాతఃకాలమున ; ప్రసూతే=కలుగజేయుచున్నది.

తా॥ ప్రార్థనచేత ఈ సుప్రభాత ప్రోత్రమును ఏ మానవులు ప్రతిదినమును భక్తితో చదువుదురో వారి స్మృతి సులభముగా మోక్షము నందించు పరమప్రజ్ఞను కలుగజేయును.

శ్రీ వేంకటేశస్తోత్రమ్

శ్లో॥ కమలాకుచచూచక కుంకుమతో

నియతారుణితాతుల నీలతనో ।

కమలాయతలోచన లోకపతే

విజయీ భవ వేంకటశైలపతే ॥

౧

టీక :— కమలాకుచచూచక కుంకుమతః = శ్రీదేవియొక్క చనుమొనల యందలి కుంకుమ పూవురంగు వలన ; నియతారుణితాతుల నీలతనో : = నియమముగా నెఱ్ఱగా జేయబడిన సాటిలేని నల్లనిశరీరము గలవాడా, (ఓ కృష్ణా !) ; కమలాయత లోచన = తామరరేకులవలె నిడువైన కన్నులు గలవాడా ! లోకపతే = జగన్నాయకా ! వేంకటశైలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ ! విజయీ భవ = జయశీలుడవు కమ్ము !

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ : శ్రీదేవి చను మొనల కుంకుమపూతవలన నెఱ్ఱవైన నీలశరీరము గలవాడవు. తామరపూరేకులవలె నిడువైన కన్నులు గలవాడవు. ఓ జగన్నాయకా ! స్వామీ ! నీకు జయము జయము.

శ్లో॥ సచతుర్ముఖ షణ్ముఖ పంచముఖ

ప్రముఖాఖిలదైవతమౌళిమణి ।

శరణాగతవత్సల సారనిధే

పరిపాలయ మాం వృషశైలపతే ॥

౨

టీక:—సచతుర్ముఖ షణ్ముఖ పంచముఖ ప్రముఖాఖిలదైవత
 మాళిమణే = బ్రహ్మతో గూడిన కుమారస్వామి, మహేశ్వరుడు,
 మొదలైన సమస్తదేవతలకు తలమానికమైనవాడా! శరణాగత
 వత్సల = శరణుజొచ్చిన వారియందు నాత్సల్యము గలవాడా! సార
 నిధే = బలమునకు నిధానమైనవాడా! హే వృషశైలపతే = ఓ వృషభా
 చలనాథా, ఓ వేంకటాచలపతీ! మాం = నన్ను; పరిపాలయ =
 కాపాడుము; రక్షింపుము.

తా॥ బ్రహ్మ, శివుడు, కుమారస్వామి మొదలగు సమస్తదేవతలకు
 తలమానికమువంటివాడవు. శరణుజొచ్చినవారిని ప్రీతితో బ్రోచువాడవు.
 సారనిధివి. ఓ వేంకటాచలపతీ! నన్ను రక్షింపుము.

శ్లో॥ అతివేలతయా తవ దుర్విషహై

రనువేలకృతై రపరాధశతైః ।

భరితం త్వరితం వృషశైలపతే

పరయా కృపయా పరిపాహి హరే ॥

౩

టీక:— అతివేలతయా = హద్దును మించనట్లుగా; తవ =
 నీకు; దుర్విషహైః = సహింసరానటువంటి; అనువేలకృతైః =
 ఎల్లప్పుడు నాచరింపబడిన; అపరాధశతైః = పెక్కునేరములచేత;
 భరితం = పూర్ణుడనైనటువంటిన్ని; త్వరితం = త్వరతో గూడి
 నటువంటిన్ని; (మాం = నన్ను); వృషశైలపతే = ఓ వేంకటేశా;
 హరే = ఓ శ్రీహరీ! పరయా = ఉత్కృష్టమైన; కృపయా =
 దయచేత; పరిపాహి = సంరక్షింపుము.

తా॥ ఓ శ్రీహరి : హద్దమీరి వైపరాని యపరాధముల పెక్కింటిని
పలుచూడు గావించితిని. ఓ వేంకటాచలపతి : మిక్కిలి దయతో నీ
దుష్టని త్వరగా గాపాడుము.

శ్లో॥ అధివేంకటశైల ముదారమతేః

ర్జనతాభిమతాధికదానరతాత్ ।

పరదేవతయా గదితాన్నిగమైః

కమలాదయితాన్న పరం కలయే ॥

౪

టీక :— అధివేంకటశైలం = వేంకటాచలమందు ; ఉదార
మతేః = ఉదారమైన, దానపరమైన బుద్ధి గలిగినటువంటిన్ని ; జన
తాభిమతాధిక దానరతాత్ = జన సమూహము యొక్క కోరికలను
అధికముగా నిచ్చుటయం దానక్తుడైనటువంటిన్ని ; నిగమైః = వేద
ములచేత ; పరదేవతయా = శ్రేష్ఠుడైనముగా ; గదితాత్ = పేర్చిన
బడినటువంటిన్ని ; కమలాదయితాత్ = శ్రీపతియైన వేంకటేశుని
కంటె ; పరం = ఇతరమును ; న కలయే = కొలుచుటలేదు,
ఎఱుగను.

తా॥ ఓ స్వామీ : జనులు కోరినదానికన్న ఎక్కువ వరములిచ్చు
ఉదారమతివి. నిన్ను వేదములు పరమదైవముగా కొనియాడుచున్నవి.
వేంకటాచలపతి యగు ఓ లక్ష్మీపతి : నీకంటె నన్యు నే నొల్లను.

శ్లో॥ కలవేణురవావశగోపవధూ

శతకోటివృతాత్స్మరకోటిసమాత్ ।

ప్రతివల్లవికాభిమతాత్సుఖదాత్

వసుదేవసుతాన్న పరం కలయే ॥

౫

టీక :— కలవేణురవావళ గోపవధూ శతకోటివృతాత్ = మనోహరమైన వేణునాదముచే పరవళలగు గోపికాసహస్రములచే జుట్టుకొనబడినటువంటిన్ని ; స్మరకోటి సమాత్ = కోటిఋన్మథులతో సమానుడైనటువంటిన్ని ; సుఖదాత్ = సుఖము నొసంగు నటువంటిన్ని ; ప్రతివల్లవికాభిమతాత్ = ఒక్కొక్క గోపికాస్త్రీకిని ప్రేయదైనటువంటిన్ని ; వసుదేవ సుతాత్ = వసుదేవ పుత్రుడైన శ్రీ శృష్టునికంటె ; పరం = అన్యమును ; న కలయే = ఎఱుగను.

తా॥ ఓ గోపాలస్వామీ : మనోహరమగు నీ వేణుగానముచే పరవళలై గోపికలు వేనవేలు నిన్ను చుట్టుముట్టియుందురు. కోటి ఋన్మథలావణ్యము గల్గి గోపికల కొక్కొక్కరికిని ప్రేయముగ మెలిగి సుఖము నొసంగుచుండువు. ఓ వసుదేవా : నీ కంటె నన్యము నే నెఱుంగను.

శ్లో॥ అభిరామగుణాకర దాశరథే

జగదేకధనుర్ధర ధీరమతే ।

రఘునాయక రామ రమేశ విభో

వరదో భవ దేవ దయాజలధే ॥

౬

టీక :— అభిరామగుణాకర = మనోహరమైన సుగుణములకు స్థానమైనవాడా : దాశరథే = ఓ శ్రీరామా ! జగదేకధనుర్ధర = లోకమున కంతటికిని ముఖ్యుడనైన ధనుర్ధరుడగు వీరాగ్రేసరా ! ధీరమతే = ధైర్యము గలవాడా : రఘునాయక = రఘువంశ శ్రేష్ఠుడా : రామ = ఓ శ్రీరామా ! రమేశా = విష్ణుమూర్తి ! విభో = సర్వవ్యాపీ ! దయాజలనిధే = కరుణకు సముద్రమువంటివాడా : దేవ = ఓ స్వామీ ! వరదో భవ = వరముల నిచ్చువాడవు కమ్ము.

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరా : కల్యాణగుణములకు తావైన ఓ దాశరథీ : నీవు
జగదేకదనుర్దారివి. రఘునాయకా : రామా : లక్ష్మీపతీ : దయా
సముద్రా : ఓ స్వామీ : దేవదేవ ! వరములనొసగి మమ్ము కాపాడుము.

శ్లో॥ అవనీతనయా కమనీయకరం

రజనీకరచారుముఖాంబురుహమ్ ।

రజనీచరరాజతమోమిహిరం

మహనీయమహం రఘురామమయే ॥ ౭

టీక :— అవనీతనయా కమనీయకరం = సీతాదేవిచేత కోర
బడిన హస్తముకలవాడును, లేక సీతకిష్టమైనదానిని చేయువాడును :
రజనీకర చారుముఖాంబురుహం = నిశాకరుడైన చంద్రునివలె నంద
మగు ముఖకమలము గలవాడును ; రజనీచర రాజతమోమిహిరం =
రాత్రించరులగు రాక్షసులకు రాజగు రావణుడను అంధకారమునకు
సూర్యునివంటివాడును ; మహనీయం = మహాత్ముడునగు ; రఘు
రామం = రాఘవుడగు శ్రీరాముని ; అహం = నేను ; అయే =
పొందుచున్నాను ; శరణుపొందుచున్నాను.

తా॥ భూదేవికూతురగు సీతాదేవికి మిక్కిలి నచ్చిన యందగాదవు.
చందమామనుగేరు మోముదమ్మి గలవాడవు. రావణాసురుడను దట్టమగు
చీకటికి సూర్యునివంటివాడవు. ఓ రఘురామా : మహానుభావుడవు. నిన్నే
శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ సుముఖం సుహృదం సులభం సుఖదం

స్వసుజం చ సుకాయమమోఘశరమ్ ।

అపహాయ రఘూర్ధ్వహమన్యమహం

న కథంచన కంచన జాతు భజే ॥ ౮

టీక :— సుముఖం = చక్కని మోము గలవాడును ;
 సుహృదం = మంచి మనస్సు గలవాడును ; సులభం = కష్టము
 లేకయే పొంద శక్యమగువాడును ; స్వనుజం = మంచి సోదరులు
 గలవాడును ; సుకాయం = మంచి శరీరము గలవాడును ; అమోఘ
 శరం = వ్యర్థముకాని జాణములు గలవాడునగు ; రఘూర్షహం =
 రఘుకులోద్ధారకుడగు శ్రీరాముని ; అపహాయ = విడచి ; అన్యం =
 ఇతరుని ; కంచన = ఎవ్వనినిగాని ; అహం = నేను ; కథంచన =
 ఎటులైనను ; జాతు = ఒకప్పుడైనను ; న భజే = సేవింపను.

తా॥ ఓ శ్రీరామా : నీ ముఖము, శరీరము, దివ్యసుందరములు.
 నీ మనస్సు మిక్కిలి మృదువైనది. ఎల్లజనులకు సులభముగా ఆశ్రయింప
 దగినవాడవై సుఖము నొసగుదువు. మంచి తోబుట్టువులు గలవాడవు.
 మొక్కవోని యమ్ములు గలవాడవు. ఓరఘుపతి : నిన్నువిడచి వేరొకని
 నెవ్వనిని నెప్పుడును సేవింపను.

శ్లో॥ వినా వేంకటేశం న నాథో న నాథః

సదా వేంకటేశం స్మరామి స్మరామి ।

హరే వేంకటేశ ప్రసీద ప్రసీద

ప్రియం వేంకటేశ ప్రయచ్ఛ ప్రయచ్ఛ ॥ ౯

టీక:— వేంకటేశం వినా = వేంకటేశ్వరుని విడిచి ; నాథః =
 నాడుడైనవాడు : న = లేడు ; నాథః న = దిక్కైనవాడు లేడు ;
 సదా = ఎల్లప్పుడును ; వేంకటేశం = వేంకటేశ్వరుని ; స్మరామి =
 తలంచుచున్నాను ; స్మరామి = ధ్యానించుచున్నాను. హరే ! వేంక
 టేశ = ఓ శ్రీహరీ ! వేంకటేశా ! ప్రసీద = అనుగ్రహింపుము.

ప్రసీద = ప్రసన్నుడవుకమ్ము, (అనుగ్రహింపుము). వేంకటేశ =
 ఓ వేంకటేశ : ప్రియం = ఇష్టమును, అనగా, కోరినదానిని ;
 ప్రయచ్ఛ = ఇమ్ము ; ప్రయచ్ఛ = ఇమ్ము.

తా॥ వేంకటేశ్వరుడుకాక నాకు వేరుదిక్కు ఎవ్వరును లేరు. ఎల్ల
 వేళల వేంకటేశ్వరుని నే స్మరింతును. శ్రీహరి : వేంకటేశ్వరా : ప్రస
 న్నుడ వగుము, ప్రీతినిమ్ము.

శ్లో॥ అహం దూరతస్తే పదాంభోజయుగ్మ

ప్రణామేచ్ఛయాఽఽగత్య సేవాం కరోమి ।

సకృత్సేవయా నిత్యసేవాఫలం త్వం

ప్రయచ్ఛ ప్రయచ్ఛ ప్రభో వేంకటేశ ॥

౧౦

టీక :- ప్రభో = ప్రభువైన ; వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వర
 స్వామీ : అహం = నేను ; తే = నీయొక్క ; పదాంభోజయుగ్మ
 ప్రణామేచ్ఛయా = పాదారవిందములకు ప్రణమిల్లు కోర్కెచేత ;
 దూరతః = దూరమునుండి ; ఆగత్య = వచ్చి ; సేవాం = నీసేవను ;
 కరోమి = చేయుచున్నాను. సకృత్సేవయా = సకృత్తుగా చేయు నీ
 సేవచేతనే ; నిత్యసేవాఫలం = ప్రతిదినమును సేవచేయు ఫలమును ;
 త్వం = నీవు ; ప్రయచ్ఛ = ఇమ్ము ; ప్రయచ్ఛ = ఇమ్ము.

తా॥ ఓ వేంకటేశప్రభూ : నీ పాదకమలసేవకై భక్తితో నెంతో
 దూరమునుండి వచ్చి కొలుచుచున్నాను. ఓ స్వామీ : ఒకమారు చేయు నీ
 సేవచేతనే విన్ను విత్యము గొలుచు సేవాఫలము నాకు దయచేసి యిమ్ము.

శ్లో॥ అజ్ఞానినా మయా దోషా
 సశేషాన్విహితాః హరేః ।
 క్షమస్య త్వం క్షమస్య త్వం
 శేషశైలశిఖామణే ॥

౧౧

టీక :— శేషశైలశిఖామణే = శేషాచలమునకు తలమానిక
 మైన ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ : హరే = శ్రీకృష్ణా : అజ్ఞానినా =
 జ్ఞానము లేని మూఢుడనగు ; మయా = నాచేత ; విహితాః =
 ఆచరింపబడినటువంటి ; అశేషాః = సమస్తమైన ; దోషాః =
 అపరాధములను ; త్వం = నీవు ; క్షమస్య = క్షమింపుము. త్వం =
 నీవు ; క్షమస్య = క్షమింపుము.

తా॥ ఓ శేషశైలశిఖామణీ : మూఢుడనై యనేకములగు నేరముల
 గవిచితిని. ఓశ్రీహరీ : వానినన్నిటిని క్షమింపుము స్వామీ : క్షమింపుము.

శ్రీ వేంకటేశప్రపత్తి

—o—o—o—

శ్లో॥ ఈశానాంజగతోఽస్య వేంకటపతేర్విష్ణోః పరాంప్రేయసీం
తద్వక్షఃస్థలనిత్యవాసరసికాం తత్క్షౌంతిసంవర్ధినీమ్ ।
పద్మాలంకృతపాణిపల్లవయుగాం పద్మాసనస్థాం శ్రియం
వాత్సల్యాదిగుణోజ్జ్వలాంభగవతీం వందేజగన్తాతరమ్॥

టీక :- అస్య జగతః = ఈ ప్రపంచమునకు ; ఈశానాం =
(రాజేయైన), యజమానురాలై నటువంటిన్ని ; వేంకటపతేః =
వేంకటాచలపతియైన; విష్ణోః=విష్ణుమూర్తికి; పరాం=ఉత్కృష్టురాలై
న ; ప్రేయసీం = ప్రియరాలై నటువంటిన్ని ; తద్వక్షఃస్థల నిత్య
వాసరసికాం = ఆ విష్ణుమూర్తియొక్క వక్షఃస్థలమందు సదా వాసము
చేయుటయం దానత్తురాలై నటువంటిన్ని ; తత్క్షౌంతిసంవర్ధినీం =
ఆ విష్ణుమూర్తియొక్క క్షమాగుణమును, (ఓర్పును) వృద్ధిజేయు
నటువంటిన్ని ; పద్మాలంకృత పాణిపల్లవయుగాం = తామరపూవు
లచే నలంకరింపబడిన చిగురువంటి హస్తములజంటను గలిగినటు
వంటిన్ని ; పద్మాసనస్థాం = కమల మనెడు ఆసనమునందు, లేక
పద్మాసనమును నాసనవిశేషమున నున్నటువంటిన్ని ; వాత్సల్యాది
గుణోజ్జ్వలాం = వాత్సల్యము, అనగా ప్రీతి మొదలగు సుగుణ
ములచేత బ్రకాశించునటువంటిన్ని ; జగన్మాతరం=ఈప్రపంచమున
కంతటికిని తల్లియైనటువంటిన్ని ; భగవతీం = పూజ్యురాలగు ;
శ్రియం = లక్ష్మీదేవిని ; వందే = నమస్కరించుచున్నాను, లేక
స్తుతించుచున్నాను.

శ్రీ పద్మావతీదేవి, తిరుచానూరు.

తా॥ ఈ లోకమున కంతటికిని యజమానురాలును, సాక్షాద్విష్ణు మూర్తియైన వేంకటాచలపతికి మిక్కిలి ప్రിയురాలును, ఆతని యోర్పు గుణమును పెంపొంద జేయునదియు, తామరపూవుల నలంకారముగా తన చిగురుకేల దాల్చునదియు, పద్మాసనమున గూర్చుండి యుండునదియు, వాత్సల్యము మొదలగు మేలిగుణములచే నిత్యము ప్రకాశించునదియు, నెల్లలోకములకు దల్లియు, భగవతియు నగు లక్ష్మీదేవికి నమస్కరించు చున్నాను.

శ్లో॥ శ్రీమన్ కృపాజలనిధే ! కృతసర్వలోక !

సర్వజ్ఞ ! శక్త ! నతవత్సల ! సర్వశేషి !

స్వామి ! సుశీలసులభాశ్రితపారిజాత !

శ్రీ వేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౨

టీక:- శ్రీమన్ = సంపద్యుక్తుడా ; కృపాజలనిధే = దయా సముద్రుడా ! కృతసర్వలోక = చేయబడిన సమస్తప్రపంచము గలవాడా ! సర్వజ్ఞ = సమస్తము తెలిసినవాడా ! శక్త = సమర్థుడా ! నతవత్సల = నమస్కరించిన వారియందు ప్రీతిగలవాడా ! సర్వశేషి = చేతనాచేతనాత్మకమగు నీ సర్వప్రపంచమునకు అంగియైనవాడా, లేక ప్రధానమైనవాడా ! స్వామి = ఓ స్వామీ ! సుశీల సులభ = మంచి శీలముగలవారికి సుఖముగా పొంద శక్యమైనవాడా, లేక, సుశీల = మంచి శీలముగలవాడా ! సులభ = సుఖముగా పొంద శక్యమగువాడా ! ఆశ్రితపారిజాత = ఆశ్రయించిన వారికి పారిజాతము వంటివాడా ! (అనగా కోరిన కోర్కెలనెల్ల ఫలంపజేయువాడా అని భావము). శ్రీ వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ ! చరణౌ = మీ పాదముల జంటను ; శరణం = శరణముగా ; ప్రపద్యే = పొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ : నీవు శ్రీమంతుడవు, దయాసము
ద్రుగవు. ఎల్లలోకములకు కర్తవు. సర్వము దెలిసినవాడవు. సమర్థుడవు.
నమస్కరించు వారియెడ వాత్సల్యము జూపువాడవు. ఈ చేతనచేతసరూప
మగు ప్రపంచమున నీవే ప్రధానుడవు. మంచి స్వభావము గలవారికి సుల
భుడవు. ఆశ్రీతులకు పారిజాతమువంటివాడవు. ఓ దేవా : నీ పాదములే
శరణమని ఆశ్రయించుచున్నాము.

శ్లో॥ ఆనూపురార్పితసుజాతసుగంధిపుష్ప

సౌరభ్యసౌరభకరౌ సమసన్నివేశౌ ।

సౌమ్యౌ సదానుభవనేఽపి నవానుభావ్యౌ

శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

3

టీక :— ఆనూపురార్పిత సుజాత సుగంధిపుష్ప సౌరభ్య
సౌరభకరౌ = కాలి యందెలవఱకును సమర్పింపబడిన మంచి పరిమ
ళము గల పుష్పముల సువాసనకు పరిమళమును కలిగించునవియు ;
సమసన్నివేశౌ = సమానమైన సన్నివేశము గలవియు, (అనగా చక్క గా
నమర్పబడియున్నవియు నని భావము). సౌమ్యౌ = ప్రసన్నములై
నవియు ; సదా = ఎల్లప్పుడును ; అనుభవనేఽపి = అనుభవమున
నున్నను ; నవానుభావ్యౌ = క్రొత్తవిగా ననుభవింపదగినవియు నగు ;
శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి చరణయుగళమును ;
శరణం = శరణముగా : ప్రపద్యే = పొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ స్వామీ : కాలియందెలవఱకును సమర్పింపబడిన మేలైన
సువాసనగల పూవుల సుగంధమునకు మఱింత పరిమళము నొసగునవియు,
సమముగా నమరినవియు, చూచుటకెంతో యందమైనవియు. ఎల్లప్పుడు
ననుభవించుచున్నను క్రొత్తగా ననుభవింప మనసుగొల్పినవియు నగు శ్రీ
వేంకటేశ్వరస్వామి పాదముల నే శరణొందుచున్నాను.

శ్లో॥ సద్యోవికాసి సముదిత్వరసాంద్రరాగ

సౌరభ్యనిర్భర సరోరుహ సామ్యవార్తామ్ ।

సమ్యక్ష సాహసపదేషు విలేఖయంతౌ

శ్రీ వేంకటేశ చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

౪

టీక:— సద్యోవికాసి, సముదిత్వరసాంద్రరాగ సౌరభ్యనిర్భర సరోరుహ సామ్యవార్తాం = అప్పుడే వికసించునవియు, లెస్సగా నుత్పన్నమగుచున్న దట్టమగు నెఱ్ఱిందనము, పరిమళము పీనిచే పూర్ణములు నగు తామరపువ్వుల సామ్యవచనమును ; సమ్యక్ష = చక్కనివియగు ; సాహసపదేషు = తొందరగా నుంచబడిన పాద చిహ్నములందు ; విలేఖయంతౌ = వ్రాయించునవియగు, (అనగా కమలముల సామ్యమును స్మరింపజేయు చిహ్నములు గల పాదము లని భావము). లేక, సమ్యక్ష = మంచివగు ; సాహసపదేషు = సాహసస్థానములందు, సాహసకృత్యములందు ; విలేఖయంతౌ = వ్రాయించునవియు నగు, అనగా లోకమున గొప్ప సాహసకృత్యములలో భగవత్పాదములకు కమలసామ్యమును చెప్పుట యను నది యొక సాహసకృత్యమని స్వామిపాదములు (మాచే) వ్రాయించు చున్నట్లున్నవని భావము. అనగా కమలములకన్న నెన్నోరెట్లు స్వామిపాదములు గొప్పవని తాత్పర్యము, శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పాదయుగళమును ; శరణం = శరణమును; ప్రపద్యే = పొందుచున్నాను.

తా॥ అప్పుడే వికసించి ప్రకాశించు సాంద్రమైనరక్తిమయు, నింపగు పరిమళమును నిండిన తామరపూవుతోడ తమ్ము పోల్చుట గొప్ప సాహస కార్యములలో జేరినదని మాచే వ్రాయించునట్టి శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పాదములనే శరణని వేడుకొనుచున్నాను.

శ్లో॥ రేఖామయధ్వజసుధాకలశాతపత్ర
 వజ్రాంకుశాంబురుహకల్పకశంఖచక్రైః ।
 భవైర్లలింకృతతలౌ పరతత్త్వచిహ్నైః
 శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

టీక :— భవైః = క్షేమంకరములగు ; రేఖామయధ్వజ-
 సుధాకలశాతపత్ర వజ్రాంకుశాంబురుహ కల్పక శంఖచక్రైః = రేఖల
 రూపముగానున్న ధ్వజము, అమృతకలశము, చక్రము, వజ్రము,
 అంకుశము, కమలము, శంఖము, చక్రము, వీనిచేతను ; పర
 తత్త్వచిహ్నైః = పరమార్థచిహ్నములచేతను ; అలింకృతతలౌ =
 అలింకరింపబడిన ప్రదేశములుగల ; శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ
 స్వామివారి పాదయుగళమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణు పొందు
 చున్నాను.

తా॥ మంగళకరములగు రేఖలవలెనున్న ధ్వజము, అమృతకల
 శము, గొడుగు, వజ్రము, అంకుశము, వద్మము, కల్పవృక్షము, శంఖము
 చక్రము మొదలైన పరమార్థసూచకములగు భుజిహ్నములచేతను అలిం
 కరింపబడిన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి దివ్యచరణయుగళమును శరణు
 వేడుచున్నాను.

శ్లో॥ తామ్రోదరద్యుతిపరాజితపద్మరాగౌ
 జాహ్యైర్మహాభి రభిభూతమహేంద్రనీలౌ ।
 ఉద్యన్నఖాంకుభిరుదస్తశశాంకభాసౌ
 శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

టీక :— తామ్రోదరద్యుతిపరాజిత పద్మరాగౌ = ఎఱ్ఱనైన మధ్యభాగముయొక్క, (అనగా అడుగుభాగమగు నటకాలియొక్క) కాంతిచే తిరస్కరింపబడిన పద్మరాగము లను రత్నములుగలవియు, లేక పద్మములయొక్క యెఱ్ఱందనమును గలవియు, బాహ్యైః = వెలుపలివగు ; మహాభిః = తేజస్సులచేత, (కాంతులచేత); అభిభూత మహేంద్రసీతౌ = తిరస్కరింపబడిన మహేంద్రసీలములు గలవియు; ఉద్యన్నఖాంకుభిః = పైకెగయుచున్న గోటికాంతులచేత; ఉదస్తశకాంకభాసౌ = తిరస్కరింపబడిన చంద్రకాంతులు గలవియు నగు; శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ వేంకటేశ్వర పాదయుగళమును; శరణం ప్రపద్యే = శరణుజొచ్చుచున్నాను.

తా॥ ఎఱ్ఱనైన యటకాలికాంతిచే తిరస్కరింపబడిన పద్మరాగములు గలవియు, మీగాళ్ళకాంతులచే తిరస్కరింపబడిన యింద్రసీలములు గలవియు, పైకెగయు గోటికాంతులచే తిరస్కరింపబడిన చంద్రకాంతులు గలవియు నగు శ్రీ వేంకటేశపాదములను శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ సప్రేమభీతి కమలాకరపల్లవాభ్యాం

సంవాహనేఽపి సపది క్లమమాదధానౌ ।

కాంతావవాజ్ఞుననగోచరసౌకుమార్యౌ

శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౭

టీక:— కమలాకర పల్లవాభ్యాం = లక్ష్మీదేవియుక్క చిగురు వంటి చేతులచే ; సప్రేమభీతి = ప్రేమ, భయము అను భావములతో గూడినట్లుగా ; సంవాహనేఽపి = ఒత్తబడుటయందును ; సపది = తత్క్షణమే ; క్లమం = బాధమ ; ఆదధానౌ = పొందునవియు ;

కాంతా = మనోహరములును ; అవాఙ్మనసగోచర సౌకుమార్యం =
వాక్కునకును, మనసునకును గోచరింపని సౌకుమార్యము గల
వియు నగు ; శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పాద
యుగళమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణొందుచున్నాను.

తా॥ లక్ష్మీదేవి తన చిగురులవంటి చేతులతో ప్రేమ, భయముగల్గి
మెత్తగా ఒత్తినను, అప్పుడే కందిపోవునవియు, మాటలచేతను, మనస్సు
చేతను ఇంతని చెప్ప నలవికాని సౌకుమార్యము గలవియు, మిక్కిలి
యందములైనవియు నగు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పాదములను శరణు
వేడుచున్నాను.

శ్లో॥ లక్ష్మీమహీతదనురూప నిజానుభావ

నీళాది దివ్యమహిషీ కరపల్లవానామ్ ।

ఆరుణ్యసంక్రమణతః కిల సాంద్రరాగౌ

శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౮

టీక :— లక్ష్మీ, మహీ, తదనురూప నిజానుభావ నీళాది,
దివ్యమహిషీ కరపల్లవానాం = శ్రీదేవి, భూదేవి, వీరల కనురూపమైన
స్వానుభవముగల నీళాదేవి మొదలగు దివ్యులగు పట్టపురాణుల
కరపల్లవముల యొక్క ; ఆరుణ్య సంక్రమణతః = ఎఱ్ఱందనము
యొక్క కలయికవలన ; సాంద్రరాగౌ = దట్టమైన ఎఱ్ఱందనము
గలవియగు ; శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పాద
యుగళమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణొందుచున్నాను.

తా॥ శ్రీదేవి, భూదేవి, వీరివంటి మహత్వము గల నీళాదేవి
మొదలగు దివ్యమహిషులు పాదసేవ చేయునపుడు వారి కెంజిగురుచేతుల
యెఱ్ఱందనము సంక్రమించుటచేతనో యన్నట్లు మిక్కిలి యెఱ్ఱనైనటువంటి
శ్రీ వేంకటేశ చరణయుగమును శరణొందుచున్నాను.

శ్లో॥ నిత్యానమద్విధిశివాది కిరీటకోటి

ప్రత్యుప్తదీప్తనవరత్నమహాఃప్రరోహైః ।

సీరాజనావిధిముదారముపాదధానౌ

శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

౯

టీక :— నిత్యానమద్విధి, శివాది, కిరీటకోటి ప్రత్యుప్తదీప్త
నవరత్నమహాఃప్రరోహైః = ఎల్లప్పుడును నమస్కరించు బ్రహ్మ,
శివుడు మొదలగు వారి కిరీటముల వైభాగములందు పొదుగబడిన,
ప్రకాశవంతములైన రత్నముల కాంతిపుంజములచే ; సీరాజనా
విధిం = మంగళహారతి క్రియను ; ఉపాదధానౌ = పొందుచున్నవి
యగు ; శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి చరణ
యుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణువేడుచున్నాను.

తా॥ ప్రతిదినమును బ్రహ్మ, మహేశ్వరుడు మొదలగు దేవతలు
నమస్కరించునపుడు వారి కిరీటములందలి మేలి నవరత్నకాంతులచే
మంగళహారతిని పొందుచున్నట్లున్న శ్రీ వేంకటేశ్వర పాదయుగమును
శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ “విష్ణోః పదే పరమ” ఇత్యుదిత ప్రశంసౌ

యా ‘మధ్య ఉత్స’ ఇతి భోగ్యతయాఽప్యూపాత్తై ।

భూయస్తథేతి తవ పాణితలప్రదిష్టౌ

శ్రీ వేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౦

టీక :— ‘విష్ణోః పదే పరమే మధ్య ఉత్సః’=విష్ణుమూర్తి
యొక్క యుక్కుప్తస్థానమందలి (వైకుంఠమందలి) తేనెపూట

అని శ్రుత్యర్థము. శ్రీ వేంకటేశ = ఓ స్వామీ ! యో = ఏ పాద
యుగము ; 'విష్ణోః పదే పరమ' ఇత్యుదిత ప్రశంసా = విష్ణుమూర్తి
యొక్క యుక్త్యుష్టస్థానమందు అని ఋగ్వేదమున ప్రశంసించబడు
చున్నవో ; (విష్ణుపాదములు అత్యుత్కృష్టములని భావము.)
మధ్య ఉత్పః = తేనెయొక్క ఊట ; ఇతి = అని ; భోగ్యతయాఽపి =
అనుభవయోగ్యముగా నున్ను ; ఉపాత్తా = ప్రశంసించ బడినవో ;
భూయః = మరల ; తథేతి = అటులే తేనె ఊటలని ; తవ = నీ
యొక్క ; పాణితలప్రదిక్షా = అబచేతిచేత నిర్దేశించబడినటువంటి ;
తౌ చరణౌ = ఆ మీ పాదయుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణు
పొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ : ఋగ్వేదమున 'విష్ణోః పదే పరమే'
అని ప్రశంసించబడినవియు, అందే 'మధ్య ఉత్పః' తేనెయూట అని
పరమభోగ్యములుగా తెలుపబడినవియు, మఱల అది యిట్లే యని నీవు
చేతితో చూపుచున్నవియు నగు మీ చరణములను శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ పార్థాయ తత్సదృశసారథినా త్వయైవ

యౌ దర్శితౌ స్వచరణౌ శరణం వ్రజేతి ।

భూయోఽపి మహ్యమిహ తౌ కరదర్శితౌ తే

శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౧

టీక :— పార్థాయ = అర్జునునకు ; తత్సదృశసారథినా =
అతనితో సమానమైన సారథివగు ; త్వయైవ = నీచేతనే ; యో = ఏ ;
స్వచరణౌ = స్వకీయ చరణయుగము ; శరణం వ్రజేతి = శరణం
దుము అని ; దర్శితౌ = చూపబడినవో ; తౌ = ఆ చరణయుగము ;

భూయోఽపి = మఱుల ; మహ్యం = నాకొఱకు ; ఇహ = ఇచ్చట,
ఈ వేంకటాద్రియందు ; కరదర్శితౌ = చేతిచే చూపబడిన ; శ్రీ
వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ ! తే = నీయొక్క ; చరణౌ =
పాదయుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటేశ ! అద్భుతమనకు తగిన సారథివై తొల్లి శరణొందు
మని నీవే చూపినవియు, మఱుల నాకొఱకు 'శరణం వ్రజ' యని నీచేతితో
నిప్పుడు చూపుచున్నట్టివియు నగు మీ పాదయుగమునే శరణమని
ప్రార్థించుచున్నాను.

శ్లో॥ మన్మూర్ఛి కాళియఫణే వికటాటవీషు .

శ్రీ వేంకటాద్రిశిఖరే శిరసి శ్రుతీనామ్ ।

చిత్తైఽన్యనన్యమనసాం సమమాహితౌ తే

శ్రీ వేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౨

టీక:—శ్రీవేంకటేశ=ఓవేంకటేశ్వరస్వామీ ! మన్మూర్ఛి=
నా శిరమునందు ; కాళియఫణే = కాళియనామక సర్పముయొక్క
పడగయందు ; వికటాటవీషు = దుర్గమారణ్యములందు ; శ్రీవేంక
టాద్రి శిఖరే = శ్రీ వేంకటాచల శిఖరమునందు ; శ్రుతీనాం శిరసి =
వేదములకు శిరమగు నుపనిషత్తునందు ; అనన్యమనసాం = భగవ
ద్ధ్యానముతప్ప ఇతర చింతలులేని మనస్సుగల యోగీశ్వరులయొక్క
చిత్తైఽపి=హృదయమందును ; సమం=సమానముగా ; ఆహితౌ =
ఉంచబడినటువంటి ; తే=నీయొక్క ; చరణౌ=పాదయుగమును ;
శరణం ప్రపద్యే = శరణొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ ! (మహాపాపినగు) నాతలమీదను, కాశీయు
డను సర్పరాజు పడగలమీదను, శ్రీ వేంకటాచలముమీది దుర్గమములగు
వడపులందును, ఉషనిషత్తులందును, వేరు చింతలేక నిన్నే ధ్యానముచేయు
యోగీశ్వరుల మనసులందును, సమానముగా నుంచబడు నీ దివ్యచరణ
యుగమును శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ అష్టానహృష్య దవనీతలక్రీర్ణపుష్పే

శ్రీ వేంకటాద్రిశిఖరాభరణాయమానౌ ।

ఆనందితాఖిలమనోనయనౌ తవైతౌ

శ్రీ వేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౩

టీక : = శ్రీ వేంకటేశ = ఓ శ్రీ వేంకటాచలపతీ ! అష్టాన
హృష్య దవనీతలక్రీర్ణపుష్పే = వాడకుండునట్లు వికసించి భూతల
మున జల్లబడిన పూలు గలవియు, పూజింపబడిన పాదములనుండి
పుష్పములు నేలరాలి వాడక వికసించుచున్నవని భావము. లేక,
వాడకయే వికసించునటువంటి భూతలవ్యాప్తపుష్పముల వలె నున్న
టువంటిన్ని ; శ్రీ వేంకటాద్రిశిఖరాభరణాయమానౌ = శ్రీ వేంకటా
చల శిఖరమునకు అలంకారముగా నున్నటువంటిన్ని ; ఆనందితా
ఖిలమనో నయనౌ = ఆనందింపజేయబడిన సమస్తజనుల మనస్సులు
నేత్రములుగలవియు నగు ; తవ = మీయొక్క; ఏతౌ = ఈ; చరణౌ =
చరణయుగమును; శరణం ప్రపద్యే = శరణుపొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ ! చుట్టుప్రక్కల చల్లిన వికసించిన, వాడని
పూవులు గలవియు, శ్రీ వేంకటాచల శిఖరమున కలంకారమైనవియు,
సమస్తజనుల కన్నులకును, మనస్సులకును ఆనందము గలిగించునవియు
నగు మీ దివ్యచరణముల నే శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ ప్రాయః ప్రపన్నజనతా ప్రథమావగాహ్మ్యా
 మాతుః స్తనావివ శిశోరమృతాయమానౌ ।
 ప్రాప్తౌ పరస్పరతులామతులాంతరౌ తే
 శ్రీ వేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౪

టీక :— శ్రీ వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ ! ప్రాయః
 ప్రపన్నజనతా ప్రథమావగాహ్మ్యా = తఱచుగా ప్రణమిల్లు జనసమూ
 హముచే తొట్టతొలుత గ్రహింపదగినవియు; శిశోః = చిన్నబిడ్డకు;
 మాతుః స్తనావివ=తల్లిచన్నులవలె; అమృతాయమానౌ=అమృతము
 వలె నగుచున్నటువంటియు; అతులాంతరౌ=ఇతర వస్తుసామ్యము
 లేనివియు ; పరస్పరతులాం = పరస్పరసామ్యమును ; ప్రాప్తౌ =
 పొందినటువంటియు నగు ; తే = నీయొక్క ; చరణౌ = చరణ
 యుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణుపొందుచున్నాను.

తా॥ ఓవేంకటాచలపతీ! నీకు నమస్కరించు భక్తజనులచే తఱచుగా
 తొట్టతొలుత చూడదగినవియు, బిడ్డకు తల్లిచన్నులవలె నమృతతుల్యము
 లైనవియు, ఒందొంటితో పోలికగలవియు, నితరవస్తువులతో వేనితోడను
 పోల్పదగనివియు నగు మీ దివ్యచరణములను శరణుపేడుచున్నాను.

శ్లో॥ సత్త్వోత్తరై స్సతత సేవ్యపదాంబుజేన
 సంసారతారకదయార్ద్రదృగంచలేన ।
 సౌమ్యోపయంతృమునినా మమ దర్శితౌ తే
 శ్రీవేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

టీక :— శ్రీ వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామి ! సత్త్వై
త్తరైః = ఉత్తమమైన సత్త్వగుణముచే శ్రేష్ఠులగు పాత్త్వికులచే ;
సతతసేవ్య పదాంబుజేన = ఎల్లపుడును నేవింపబడు పాదారవింద
ములు గలట్టియు ; సంసారతారకదయార్ద్రవృగంచలేన = సంసార
మును దాటింపజేసెడి దయచే తడిసిన కన్గొనలు గలట్టియు, సౌమ్యో
పయంతృమునినా = రమ్యజామాతృమునిచే అనగా, మణివాళిమహా
మునిచే ; మమ = నాకు ; దర్శితౌ = చూపబడినటువంటి ; తే =
నీయొక్క ; చరణౌ = పాదయుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణు
పొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరా ! పాత్త్వికులచే సతతము గొలువబడు పాద
ములు గలవాడును, సంసారసముద్రమును దాటింపజేయజాలిన చల్లని
చూపులు గలవాడును నగు మణివాళిమహాముని దయతో శరణ్యముగ
జూపిన మీ దివ్యచరణములనే శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ శ్రీశ శ్రియా ఘటికయా త్వదుపాయభావే
ప్రాప్యే త్వయి స్వయముపేయతయా స్ఫురంత్యా ।
నిత్యాశ్రితాయ నిరవద్యగుణాయ తుభ్యం
స్యాం కింకరో వృషగిరీశ న జాతు మహ్యమ్॥ ౧౬

టీక :— శ్రీశ = ఓ లక్ష్మీవతీ ! త్వదుపాయభావే = నీవు
ఉపాయభూతుడ వగుచుండగా, అనగా, భక్తులకు పరమపదము
చెందుటకు సాధనభూతుడవగుచుండగా ; ఘటికయా = సంధానకురా
లగుచున్నటువంటిన్ని ; త్వయి = నీవు ; ప్రాప్యే సతి = పొంద
దగినవాడ వగుచుండగా, అనగా, ఉపేయుడవు అగుచుండగా ;

స్వయం=తానే ; ఉపేయతయా=ఉపేయభావమును పొందునదిగా ;
 స్ఫురంత్యా = ప్రకాశించునటువంటిన్ని ; శ్రీయా = లక్ష్మీదేవిచేత ;
 నిత్యాశ్రీతాయ = ఎల్లప్పుడు నాశ్రయింపబడినవాడవును ; నిరవద్య
 గుణాయ=చొక్కపు మేలిగుణముగలవాడవు నగు ; తుభ్యం=నీకు;
 కింకరః = సేవకుడను; స్యాం = అగుచున్నాను. మహ్యం=నాకు;
 జాతు = ఒకప్పుడును ; న స్యాం = (సేవకుడను) కాను.

తా॥ ఓ శ్రీనివాసా ! ముక్తికి నీవు ఉపాయభూతుడ వైనప్పుడు
 దానును ఘటకురాలుగా, నీవు ప్రాప్యడవైనప్పుడు తానును ప్రాప్యరాలుగా
 స్ఫురించు శ్రీ మహాలక్ష్మిని నీ వెప్పుడును వదలియుండవు. నీ గుణములు
 నిర్దోషములు. అట్టి నీకు ఓ వృషాద్రినాథా ! నేను కింకరుడ నగుదును.
 ఎప్పుడుగాని నాకు నేను సేవకుడను గాను.

టీక :— శ్రీ వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ ! సత్త్వై
 తరైః = ఉత్తమమైన సత్త్వగుణముచే శ్రేష్ఠులగు సాత్త్వికులచే ;
 సతతసేవ్య పదాంబుజేన = ఎల్లపుడును సేవింపబడు పాదారవింద
 ములు గలట్టియు ; సంసారతారకదయార్ద్రవృగంచలేన = సంసార
 మును దాటింపజేసెడి దయచే తడిసిన కన్గొనలు గలట్టియు, సౌమ్యో
 పయంతృమునినా = రమ్యజామాతృమునిచే ఆనగా, మణివాళమహా
 మునిచే ; మమ = నాకు ; దర్శితౌ = చూపబడినటువంటి ; తే =
 నీయొక్క ; చరణౌ = పాదయుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణు
 పొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరా ! సాత్త్వికులచే సతతము గొలువబడు పాద
 ములు గలవాడును, సంసారసముద్రమును దాటింపజేయజాలిన చల్లని
 చూపులు గలవాడును నగు మణివాళమహాముని దయతో శరణ్యముగ
 జూపిన మీ దివ్యచరణములనే శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ శ్రీశ శ్రియా ఘటికయా త్వదుపాయభావే

ప్రాప్యే త్వయి స్వయముపేయతయా స్ఫురంత్యా ।

నిత్యాశ్రితాయ నిరవద్యగుణాయ తుభ్యం

స్యాం కింకరో వృషగిరీశ న జాతు మహ్యామ్॥ ౧౬

టీక :— శ్రీశ = ఓ లక్ష్మీవతీ ! త్వదుపాయభావే = నీవు
 ఉపాయభూతుడ వగుచుండగా, ఆనగా, భక్తులకు పరమపదము
 చెందుటకు సాధనభూతుడవగుచుండగా ; ఘటికయా = సంధానకురా
 లగుచున్నటువంటిన్ని ; త్వయి = నీవు ; ప్రాప్యే సతి = పొంద
 దగినవాడ వగుచుండగా, ఆనగా, ఉపేయుడవు అగుచుండగా ;

స్వయం=తానే ; ఉపేయతయా=ఉపేయభావమును పొందునదిగా ;
 స్ఫురంత్యా = ప్రకాశించునటువంటిన్ని ; శ్రీయా = లక్ష్మీదేవిచేత ;
 నిత్యాశ్రీతాయ = ఎల్లప్పుడు నాశ్రయింపబడినవాడవును ; నిరవద్య
 గుణాయ=చొక్కపు మేలిగుణముగలవాడవు నగు ; తుభ్యం=నీకు;
 కింకరః = సేవకుడను; స్యాం = అగుచున్నాను. మహ్యం=నాకు;
 జాతు = ఒకప్పుడును ; న స్యాం = (సేవకుడను) కాను.

తా॥ ఓ శ్రీనివాసా : ముక్తికి నీవు ఉపాయభూతుడ వైనప్పుడు
 దానును ఘటకురాలుగా, నీవు ప్రాప్యదవైనప్పుడు తానును ప్రాప్యరాలుగా
 స్ఫురించు శ్రీ మహాలక్ష్మిని నీ వెప్పుడును వదలియుండవు. నీ గుణములు
 నిర్దోషములు. అట్టి నీకు ఓ వృషాద్రినాథా : నేను కింకరుడ నగుదును.
 ఎప్పుడుగాని నాకు నేను సేవకుడను గాను.

మంగళాశాసనమ్

శ్లో॥ శ్రియఃకాంతాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।

శ్రీ వేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

టీక :- శ్రియః = లక్ష్మీదేవికి ; కాంతాయ = ప్రియుడై నటువంటిన్ని ; కల్యాణనిధయే = భువములకు స్థానమైనటువంటిన్ని ; అర్థినాం = ప్రార్థించువారికి. యాచకులకు ; నిధయే = నిధి, (గని) వంటి వాడును ; శ్రీ వేంకట నివాసాయ = శ్రీ వేంకటాచలమున వసించువాడైన : శ్రీనివాసాయ = శ్రీనివాసమూర్తికి ; మంగళం = మంగళము అగుగాక.

తా॥ లక్ష్మీదేవికి పెనిమిటియు, సమస్తభువములకు గనివంటివాడును, పేదలపాలిలి పెన్నిరియునై శ్రీవేంకటాచలమున నివసించు శ్రీనివాసునకు మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ లక్ష్మీసవిభ్రమాలోకసుభ్రూవిభ్రమ చక్షుషే ।

చక్షుషే సర్వలోకానాం వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :- లక్ష్మీసవిభ్రమాలోక సుభ్రూవిభ్రమచక్షుషే = లక్ష్మీ దేవిని ఆశ్చర్యముతో జూచు చక్కని కన్నుమలుగల నేత్రములు గలివాడును ; సర్వలోకానాం = సమస్తలోకములకును, లేక సర్వ ప్రాణులకును ; చక్షుషే = నేత్రమువంటివాడును నగు ; వేంకటేశాయ = వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళము అగుగాక.

తా॥ లక్ష్మీదేవిని విలాసముతో చూచు సుందరమగు బొమ్మలుగల
నేత్రములు గలవాడును, ఎల్లలోకములకు కన్నైనవాడునగు శ్రీవేంకటేశ్వరునకు మంగళమగుగాక.

1 శ్రీ వేంకటాద్రిశృంగాగ్రమంగళాభరణాంఘ్రయే ।

మంగళానాం నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

టీక :- శ్రీ వేంకటాద్రిశృంగాగ్రమంగళాభరణాంఘ్రయే =
శ్రీవేంకటాచలశిఖరాగ్రమునకు మంగళకరాలంకారమైన పాదములు
గలవాడైనట్టియు ; మంగళానాం = మంగళములకు ; నివాసాయ =
నివాసస్థాన మగునట్టియు ; శ్రీనివాసాయ = శ్రీనివాసస్వామికి ;
మంగళం = మంగళము అగుగాక.

తా॥ శ్రీవేంకటపర్వత శిఖరాగ్రములకు మంగళకరములగు నాభరణ
ములుగా వెలయు పాదములు గలవాడును, సమస్తమంగళములకు నివాస
స్థానమైనవాడు నగు శ్రీనివాసునకు మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ సర్వావయవసౌందర్యసంపదా సర్వచేతసామ్ ।

సదా సమోహనాయాస్తు వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :- సర్వావయవసౌందర్యసంపదా = సమస్తమైన యంగ
ములయొక్క సౌందర్యసంపదచేత ; సర్వచేతసాం = సమస్తమాన
వులకును ; సదా = ఎల్లప్పుడును ; సంమోహనాయా = సమోహము
కలుగజేయువాడగు ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ;
మంగళం = శుభము ; అస్తు = కలుగుగాక.

తా॥ తన యన్ని యవయవముల పౌందర్యముచే సమస్తజనులను సమ్మోహింపజేయు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ నిత్యాయ నిరవద్యాయ సత్యానందచిదాత్మనే ।

సర్వాంతరాత్మనే శ్రీమద్వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :- నిత్యాయ = త్రికాలాబాధ్యుడును ; నిరవద్యాయ = దోషరహితుడును ; సత్యానందచిదాత్మనే = సత్యము, ఆనందము, చిత్తు అను వాని విజస్వరూపముగా నుండువాడును, (సత్యస్వరూపుడును, ఆనందస్వరూపుడును, చిత్స్వరూపుడు నగు) ; సర్వాంతరాత్మనే = సర్వప్రాణికోటి మానసమునందలి యాత్మస్వరూపుడునగు; శ్రీమద్వేంకటేశాయ = లక్ష్మీసమేతుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామికి; మంగళం = మంగళము (అస్తు = కలుగుగాక).

తా॥ నాశములేనివాడును, రోషములేనివాడును, సచ్చిదానంద స్వరూపుడును, సమస్తమునకు సంతరాత్మయు నైన శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామికి మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ స్వతస్సర్వవిదే సర్వశక్తయే సర్వశేషిణే ।

సులభాయ సుశీలాయ వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :- స్వతః = తనకుతానే ; సర్వవిదే = సమస్తమును తెలిసిన ; సర్వశక్తయే = సమస్త శక్తి సంపన్నుడును ; సర్వశేషిణే = సమస్తమునకును ప్రధానుడును ; సులభాయ = సులభముగా పొంద వీలగువాడును ; సుశీలాయ = మంచి శీలము గలవాడును నగు ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు ; మంగళం = మంగళము కలుగుగాక.

తా॥ స్వాభావికముగా అన్నియు నెఱిగినవాడును, సర్వసమర్థుడును, సర్వప్రధానుడును, నులభుడును, నుశీలుడు నగు వేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ పరస్మై బ్రహ్మణే పూర్ణకామాయ పరమాత్మనే ।
ప్రయుంజే పరతత్త్వాయ వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :— పరస్మైబ్రహ్మణే = పరబ్రహ్మస్వరూపుడును ; పూర్ణకామాయ = నిండిన కోరికలు గలవాడును, (అనగా కోరికలు లేనివాడని భావము). పరమాత్మనే = పరమాత్మస్వరూపుడును ; పరతత్త్వాయ = పరతత్త్వ స్వరూపుడు నగు ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళాశాసనమును ; ప్రయుంజే = చేయుచున్నాను.

తా॥ పరబ్రహ్మ స్వరూపుడును, పూర్ణకాముడును, పరమాత్మ స్వరూపుడును, పరతత్త్వమూర్తియు నగు వేంకటేశ్వరునకు మంగళము కీర్తించుచున్నాను.

శ్లో॥ ఆకాలతత్త్వమశ్రాంతమాత్మనామనుపశ్యతామ్ ।
అతృప్త్యమృతరూపాయ వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :— ఆకాలతత్త్వమ్ = కాలతత్త్వముండువరకును ; అశ్రాంతమ్ = ఎల్లపుడును ; అనుపశ్యతామ్ = దర్శించుచున్నటువంటి ; అతృప్తామ్ = ప్రాణికోటికి ; అతృప్త్యమృతరూపాయ = తృప్తిలేని యమృతస్వరూపము గలవాడగు ; వేంకటేశాయ = వేంకటేశ్వర స్వామికి ; మంగళం = మంగళాశాసనమును ; (ప్రయుంజే = చేయుచున్నాను.)

తా॥ కాలతత్త్వమును గమనింపక ఎల్లప్పుడును తన దివ్యసుందర మూర్తిని దర్శించువారికి తనివిదీరని యమృతమువంటివాడగు శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు మంగళ మగుగాక.

శ్లో॥ ప్రాయఃస్వచరణౌ పుంసాం శరణ్యత్వేన పాణినా ।

కృపాయా దిశతే శ్రీ మద్వేంకటేశాయ మంగళమ్॥

టీక :— ప్రాయః = రోగముగా ; పుంసాం = పురుషులకు, (సర్వమానవులకు) ; శరణ్యత్వేన = శరణ్యముగా ; పాణినా = చేతితో, (వరదహస్తముతో) ; స్వచరణౌ = తనపాదయుగమును; కృపయా = దయతో ; దిశతే = నిర్దేశించి చూపునటువంటి ; శ్రీ వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళా శాసనము (పఠించుచున్నాను).

తా॥ మానవులకందఱుకును వరమశరణ్యమని తన పాదయుగమును వరదహస్తముతో నిర్దేశించి చూపు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళ మగుగాక.

శ్లో॥ దయామృత తరంగిణ్యాస్తరంగై రివ శీతలైః ।

అపాంగై స్పించతే విశ్వం వేంకటేశాయ మంగళమ్॥

టీక :— దయామృత తరంగిణ్యాః = దయ యను నమృత ప్రవాహముయొక్క ; తరంగై రివ = అలలవలె ; శీతలైః = చల్లనైన ; అపాంగైః = కటాక్షములచేత ; విశ్వం = ప్రపంచమును ; స్పించతే = తడుపుచున్నటువంటి ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళము (అగుగాక).

తా॥ దయయను నమృతనది యలలవలె చల్లనైన చూపులచే నీ సమస్త ప్రపంచమును చల్లవరచు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళ మగుగాక.

శ్లో॥ స్రగ్భూషాంబర హేతీనాం సుషమావహమూర్తయే ।

సర్వార్తిశమనాయాస్తు వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :- స్రగ్భూషాంబర హేతీనాం = పుష్పమాలికలు, స్వర్ణ రత్నాభరణములు, పీతాంబరాది వస్త్రములు, చక్రకుంత కృపాణాది షోడశాయుధములు, వీని కన్నింటికిని ; సుషమావహమూర్తయే = పరమశోభను గూర్చు దివ్యమంగళవిగ్రహము గలయట్టి ; సర్వార్తి శమనాయ = సమస్తపీడలను శమింపజేయు నటువంటి ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళము ; అస్తు = అగుగాక ; లేక శుభము కలుగుగాక.

తా॥ తాను ధరించిన పూమాలలు, సొమ్ములు, పీతాంబరము, ఆయుధములు వీని కన్నింటికిని పరమశోభను గల్గజేయు దివ్యమంగళ విగ్రహము గలవాడును, సమస్తపీడాపరిహారకుడు నగు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామికి మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీ వైకుంఠ విరక్తాయ స్వామిపుష్కరణీతచే ।

రమయా రమమాణాయ వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :- శ్రీ వైకుంఠ విరక్తాయ = శ్రీ వైకుంఠపురముపై విరక్తుడైనటువంటిన్ని ; స్వామిపుష్కరణీతచే = స్వామిపుష్కరణీ తీరమున ; రమయా = లక్ష్మీదేవితో ; రమమాణాయ = విలాసముగా క్రీడించునటువంటి ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళము ; (అస్తు = అగుగాక).

తా॥ శ్రీవైకుంఠమున రక్తిరేక స్వామిపుష్కరిణి గట్టున లక్ష్మీ
దేవితో విలాసముగా క్రీడించు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీమత్సుందరజామాతృమునిమానసవాసినే ।

సర్వలోకనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

టీక:— శ్రీమత్సుందరజామాతృముని మానసవాసినే = శ్రీ
రమ్యజామాతృముని (మణివాళమహాముని) యొక్క మనసున
వసించువాడును ; సర్వలోక నివాసాయ = సమస్త లోకములందు
నివసించువాడు నైన ; శ్రీనివాసాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి
మంగళం = మంగళము అగుగాక.

తా॥ శ్రీరమ్యజామాతృముని (మణివాళమహాముని)యొక్క మనసు
నను, సమస్తలోకములందును నివసించు శ్రీనివాసునకు మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ మంగళాశాసనపరైర్మదాచార్యపురోగమైః ।

సర్వైశ్చపూర్వైరచార్యైఃసత్కృతాయాస్తు మంగళమ్॥

టీక:— మంగళాశాసనపరైః = మంగళపాఠము పఠించుట
యంతాసక్తులైన ; మదాచార్యపురోగమైః = నా ఆచార్యులకు పూర్వు
లైన ; పూర్వైః = పూర్వులైన, ముందు గతించిన ; ఆచార్యైః =
ఆచార్యులచేత ; సర్వైశ్చ = అందరిచేతను ; సత్కృతాయ =
సత్కరింపబడినటువంటి (శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి) ; మంగళం =
మంగళము అగుగాక.

తా॥ మంగళాశాసనము చేయు మా యాచార్యులు మొదలగు
పూర్వాచార్యులందరును పూజించిన శ్రీనివాసునకు మంగళమగుగాక.

